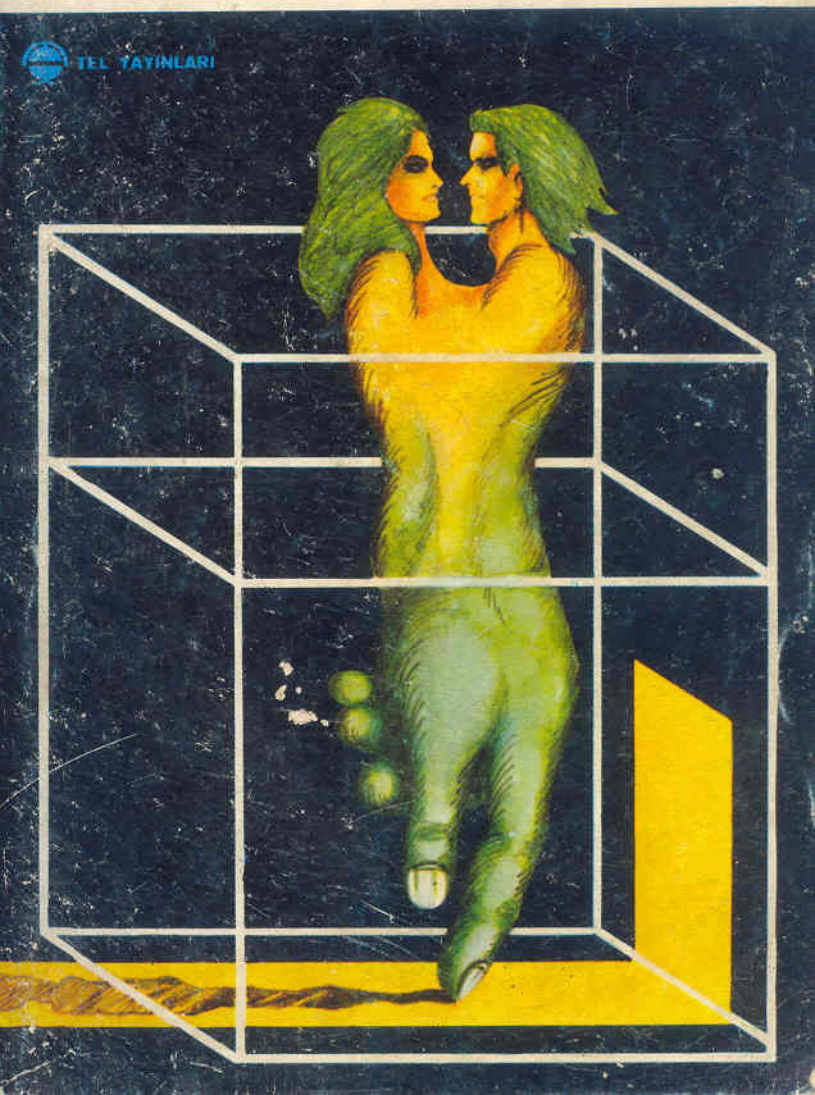
NORMAN MAILER

KÖRLER, KÖRLERE YOL GÖSTERİYOR

Norman Mailer
KÖRLER KÖRLERE YOL GÖSTERİYOR
roman
Türkçesi: **Seçkin Cılızoğlu**

KÖRLER • KÖRLERE YOL GÖSTERİYOR / Norman Mailer / Türkçesi: Seçkin Cılızoğlu / Kapak düzeni: Turgay Betil / Dizgi Baskı: Sümer Matbaası / TEL YAYINLARI: 21 / Roman dizisi: 11 / Cağaloğlu Meydanı 25/9 - PK. 636 - İstanbul - Tel: 26 77 54

NORMAN MAİLER

KÖRLER KÖRLERE YOL GÖSTERİYOR

roman

Türkçesi: Seçkin Cılızoğlu

TEL YAYINLARI : 21
Roman dizisi : 11

• 1

Ola ki savaştaydım. Kulağımın arkasında bir yara izi var. Üzerinde saç bitmeyen, uzun kısır bir deri parçası. Ama örtülüyor artık, en beceriksiz berber bile gizleyebiliyor bu izi. Sırtımdakini ise en usta berber gizleyemez. Ona ille de bir terzi gerek.

Aynaya baktığımda, kuşkusuz aslında daha yakışıklı bir görüntüyle karşılaşıyorum. Ama bu kesme burun, bu düzgün çene, bu biçimli yanaklar bir yabancının elinden çıkmış. Kahverengi saçlarla kurşuni gözlerin hep benim olduğuna kendimi ne denli inadırmak istersem isteyeyim, bildiğim, anımsadığım hiçbir şey yok, yaşımı bile bilmiyorum. Yirmibeşten aşağı olmadığım mutlak, daha büyük olmam da muhtemel. Beni kim iyileştirmiş, kim ameliyat etmişse ellerine sağlık. Onun sayesinde yüzünde tek kırışık olmayan genç bir adam görüyorum aynada.

Bir ara, ne tür bir kaza geçirdiğimi, kazanın nerede olduğunu bulabilmek için kendimi zorlayıp dururdum. Gözümde düşen bir uçak ve sırtıma doğru yürüyen alevler canlanırdı. Ama tam buldum diyeceğim sırada uçak birden tank oluverir, ben de içinde kısılır kalırdım. Bununla da bitmezdi; görüntü yine değişiverir, dört yanını alevlerin sardığı bir evde, yanan bir kalasın altında görürdüm kendimi. Ondan sonra da peşpeşe el bombaları, top gülleleri, bombardımanlar. Gözümün önüne böyle binlerce görüntü gelir, üstelik hiçbiri de olurlu görünmezdi.

Kopuk kopuk anılar var kafamda. Ama onlara inanmak zor. Anamla babamın ölmüş olduklarını, ök-

süz çocuklar için kurulmuş bir yerde büyüdüğümü ve her zaman yoksul olduğumu kesinlikle biliyorum. Ama gelin görün ki, arada bir esiyor; annemi anımsıyormuşum gibi oluyorum, bir de düzenli okula gitmişim gibi geliyor. Sağırların bir ses karmaşası içinde olduğu söylenir; Sessizliğin, en sinir bozucu tıkırtılarla, şangırtılarla dolu olduğu ve körlerin karanlığının en şaşırtıcı ışıklarla aydınlandığı... Benim anılarım da öyle. Hiçbir zaman görüntülerin peşpeşe sıralandığı bir duvar değil, en önemli ve en önemsiz, en olmayacak ve en olurlu olayların yer yer görünüp kaybolduğu bir rulet tekerleği gibi kafamın içi. Öylesine grift olmuşlar ki, sıradan bir gerçekle akıl almaz bir fantaziyi, geçmişle geleceği birbirinden ayıramıyordum. Kendi tarihçem ötekine, yani insanlık tarihine karışıp kaybolmuş. Bir olay gerçekten başımdan mı geçmiş, yoksa kafamda mı kurmuşum bilemiyordum. Bir adamı gerçekten tanımamla, bir kitapta okumuş olmam arasında, yada bir ülkeyi görmüş olmamla bir başkasından dinlemiş olmam arasında bir ayrım yapamıyordum. Sararmış bir gazete haberi, içinde yaşamış olmam gereken yerler kadar hem yakın, hem yabancıydı. Benim olan bir geçmiş yoktu, onun için de bütün geçmiş, bütün tarih benim oluyordu. Ama nasıl. Kafamda ne zaman uzun süredir unutulmuş bir am biçimlense, bu ötekilerden başka oluyordu. Bildiğim pek az şey vardı, bilmediklerimse çok.

Bir süre geçmişi anımsamak için elimden geleni yaptım. Yetkili makamların sekreterlikleriyle uzun uzun yazıştım. Sokakta beni tanıyacakmış gibi baktılar diye insanların peşine takılıp dolaştım. İsim listelerini karıştırdım, fotoğrafları inceledim, yatağıma uzanıp bir tek ip ucu bularak itiraf etmesi için akh-

ma işkence ettim. Gerçekten büyük çabalardı bunlar, ama sonunda hiçbir geçmişim olmadığından ve bu yüzden geleceğimin de olmayacağından başka birşey öğrenemedim. Körler kulaklarını geliştirirler, sağırlar herşeyi görmeyi öğrenirler. Ben ikisini birden öğrendim. İçinde yaşadığım günün bana hakim olması doğal hatta zorunluydu.

Zamanla bir hafta önce, bir ay önce başımdan geçenleri anımsamaya başladım ve bunlar benim deneyim, bütün görüp geçirdiğim deneyler oldu. Sınırlı da olsa, bu da bir dünyaydı ve adımı sanımı bilmeden kendime geldiğim günden bir yıl sonra, ben de başkaları gibi olduğumdan başka görünebilecek, ortalıkta dolaşabilecektim. Çölde kaybolmuş, yönünü bulmak için bir belirti arayanlar gibiydim. Hiçbir belirti yoktu, şimdi de yok, herhalde olmayacak da -çocukluğumu ve gençliğimi yeniden bulabileceğimi hiç sanmıyorum- ama öteki, büyük tarihin yapısını kavradım. Hiçbir şey amaçsız değildir. Ben de bu yolla bir dengeye kavuştum, eğer buna denge denirse tabii.

Şimdi yazarken düşünüyorum da, benim gibi olanların bir ad, bir geçmiş, kimlik cüzdan aramalarına karşı, acaba ben daha mı iyi durumdayım diye karar veremiyorum. Ne de olsa ben daha uzun süredir bu işin içindeyim ve eski, güzel yılların anısı beni daha az tedirgin ediyor. Benim gibi olanlar ne acı çekiyorlardır kimbilir. Acaba onların kafalarında ne düşler, ne fantaziler dolaşıyor?

Boyuna kafama takılan bir görüntü var. Tam unuttum dediğim anda, bir bakıyorum ki yeniden aklımda.

Bir yolcu görüyorum. Ben olmadığım mutlak. Orta yaşlı, tıknaz biri. Uzun bir yolculuktan yeni

dönmüş gibi. Ya hava alanına inmiş, yada treni az önce istasyona girmiş. Ha uçak, ha tren farketmiyor zaten.

Evine bir an önce dönebilmek için telâşlı. Sabırsızlıkla bagajını almak için bekliyor, alır almaz bir taksi durduruyor, bavullarını yüklüyor, şoföre adresi verdikten sonra arka koltuğa geçip kuruluyor. Herşey yolunda. Herşey iyi. Adam başını çevirip sokakta oynayan çocuklara bakıyor.

Birden yorgunluk duyuyor, soluğu kesiliyor. Gazetesini açıp okumak istiyor, ama gözleri kararıyor, yazıları seçemiyor, gazeteyi bırakıyor. Birden bire ve hiç nedensiz kendini bitkin hissediyor. Uzun yolculuğun verdiği bir yorgunluktur diye avunmaya çalışıyor. Pencereden bakıyor.

Taksi yanlış bir yoldan gidiyor!

Ne yapsın şimdi? Elini uzatıp şoförle arasındaki camı tıklatması yeter. Ama şoförü rahatsız etmeyi göze alamıyor. Yeniden pencereden dışarı bakıyor.

Adam bu kentte oturuyor, yine de bu sokakları önceden hiç görmemiş. Yapılar bir tuhaf, ortalıkta dolaşanların giysileri alışılmamış, görülmemiş şeyler. Bir tabelaya bakıyor, ama tabeladaki yazılar bilmediği bir alfabenin harfleri.

Yüreğinin vuruşunu bastırmak için elini göğsüne götürüyor. Taksinin arka koltuğuna iyice büzülerek, bir düş olmalı bu diye düşünüyor. Düş görüyor, bu kent, bu taksi hep düşte. Ve düş sürüp gidiyor.

Ona sesleniyorum. Yanılıyorsunuz diye bağırıyorum. Beni duymuyor, yine de bağırıyorum. Bu şehir gerçek bir şehir. Elle tutulur. Sizin bindiğiniz araç da tarih. İşte bunları söylüyorum, sonra herşey gözümün önünden siliniyor.

Gece oluyor. Tek başıma, mum ışığında oturuyo-

rum. Gündüz düş olan herşey şimdi gerçekleşiyor. Yazı yazdığım odada elektrik tertibatı var ama, çalışmıyor artık. Zaman geçiyor, kapının yanında durup bekliyorum. Gece çalışmaya giden kiracıların ayak seslerini dinliyorum. Ondört saat sonra dönmüş olacaklar.

Kısacası körler körlere yol gösteriyor ve sağırlar sesleri kısılana dek birbirlerini uyarmak için bağırıp duruyorlar.

• 2

Sihirli bir kutunun bile mandalı vardır mutlak. Ancak, kutu bir kez açıldı mı, mandalı unutuluyor olmalı. Ben daha çok kutunun içindekilerle ilgiliyim. Söze Willie Dinsmore'la başlıyorsam bunun nedeni Willie'nin mandal görevini yapmış, kutunun açılmasını sağlamış olması. Uzun süre sihirbaz yamaklığı yapmak durumunda kalan bense, onu çok çabuk unuttum.

O zamanlar nasıl yaşadığımı anlatmakla başlayayım. Nedense hep bir spor salonu ve bir kafeteryası bulunan yurtlardan birinde kalıyordum. Bu tür yerler, içinde yaşayanların birbirlerinin varlığından hoşnut olmaya zorlanması gerektiği ilkesine dayandığından, bir yığın insanla birlikte olmak gibi bir azap içindeydim ve yalnız kalamamanın getirdiği yalnızlığı yaşıyordum. Bana kalsa orada bir an bile durmazdım, fakat seçme durumunda değildim. Bir tek mektup bile almadığım ve insanlarla şöyle bir selâmlaşmanın ötesinde ilişki kurmadığım o yıl boyunca peşpeşe bir sürü işte çalıştım ve kendimden hiç ummadığım bir disiplin içinde her hafta on dolar biriktirdim. Yazar olma tutkusuna kapılmıştım. Malzeme

toplamak için düzensiz ve harıl harıl çalışıyordum. Niyetim bir kenara beşyüz dolar koymak, sonra pahalı olmayan bir yer bulup kafamı sokmaktı. Kuruşu kuruşuna hesapladığım zaman, haftada beş dolardan az kira verirsem biriktirdiğim paranın altı ay yeteceğini, bu arada da romanı yazacağımı en azından yazmaya başlayacağımı düşünüyordum.

Sonunda para tamamlandı. Ucuz bir yer aradım. Yeterince ucuzunu bir türlü bulamıyordum. Ayda otuz dolara, kırk dolara yada daha fazlasına kenar köşe yerler buluyordum, ama o zaman param hemen uçup gidecekti. Tam umudumu yitirmek üzereyken, Willie Dinsmore beni haftalarca oynattıktan sonra kendi odasını verdi.

Dinsmore oyun yazarıydı. Karısı ve çocuğu olduğu için evde rahat çalışamıyordu. Bu yüzden de Brooklyn'deki kâgir evlerden birinde möbleli ufak bir oda tutmuştu. Bir keresinde yaz tatiline gittiği zaman odayı kiraya vereceğini söylemiş, ben de bana vermesi için söz almıştım. Pek yakın ilişkimiz olmadığından, bu sözden sonra onun izini kaybetmemeye çalıştım. Dinsmore'un odası haftada dört dolardı, ondan daha ucuzu bulunamazdı.

Eni ikibuçuk metreyi zor bulan odada, pencereye uzanmak için yatakla masanın arasından yanlamasına geçmek gerekiyordu. Yıllar yılı badana görmemiş duvarlar, ucuz pansiyonlara özgü sarımtırak kahverengiye dönmüştü. Yer yer çatlaklar vardı. Kimi yerde sıva olduğu gibi dökülmüştü. Tavanın bir bölümünden de çatı tahtaları görünüyordu. Rıhtımdaki kömür tozu yığınlarından alınan çamurla tavan sıvanmıştı. Pencerenin çerçevesi kırılmış olanca ağırlığıyla iki bira tenekesinin üzerinde duruyordu.

Haftada dört dolara da olsa yine pahalıydı burası. Ama ben bayağı tutkulanmıştım odaya.

Yatağın üzerine oturur, Dinsmore'un kâğıtlarını karıştırmasını, masadaki tozları yere sıyırmasını, yüzünü kurulamasını seyrederdim. Kısa boylu bir adamdı. Sandalyeye ata biner gibi oturur, çenesini sandalyenin arkalığına dayar, bedenini öne eğerdi. Bu duruşuyla futbol hakemlerine benzerdi. Bokser köpeğini andıran kafası da bu izlenimi güçlendirirdi. Ona kendimden hiç söz etmemiştim, adetim değildi zaten. Benim savaştan dönmüş olduğumu sanıyordu, ben de bu konuda bir kuşkum olduğunu açıklamak zahmetine girmemiştim. Hem Dinsmore böyle olmasından daha hoşnuttu. Yazarların çoğu gibi insanlarla pek ilgilenmiyordu. Onun didaktik ihtiyaçlarına yarayacak malzeme niteliğinde birini buldu mu, hemen bir etiket yapıştırıyor, belirli bir sınıflama içinde bakıyordu o kişiye. Mutlak beni de Savaş Sonrası Sorunları başlığı altındaki bölüme koymuştu.

«Birşey söyliyeyim mi sana, oğlum,» derdi; «İnsanların tıkış tıkış yerlerde oturması utanç verici birşey. Hele senin gibi askerlerden - savaşa katılmalardan söz ederken sesi değişiverirdi - evli olup da kayınpederlerinin evinde oturmak zorunda kalanların evlilikleri iki göz oda bulamadıkları için çürüyüp gidecek. Bu gayrımenkul spekülasyonu yapanların suçu, faşistlere karşı savaş verirken, kendi içimizdeki faşistleri temizlememek bağışlanır gibi değil. Ama bak, şuraya yazıyorum, büyük yanlışa düşüyorlar, kendi kuyularını kazıyorlar, savaştan dönenler bu duruma göz yummayacaklardır.»

Söylediklerine gerçekten inanıyor muydu yoksa yazdığı oyunları haklı göstermek isteğinde miydi, bilmiyorum. Yazarlığının en güçsüz yanı, savaş sırasın-

da pek geçerli olan düzmece bir iyimserlikti. Bu tavır savaştan sonra da, siyasal görüşleri bütün olayları Dinsmore'un kategorilerine yerleştirmekle yetinecek kadar sınırlı bir çok oyun yazarı ve romancı tarafından sürdürüldü. Aslında kullandıkları kafası fazla işleyenlere dayanak olmuş o bildik koltuk değğinden başka bir şey değildi: - İyi adam, kötü adam. Ne var ki Willie gibileri hayrete düşüren giderek onları tehlikeli hale getiren, doğruyla yanlışın yer değiştirmiş olmasıydı.

Yine de Wilie ölçüyü kaçırmaz, aşırı gitmezdi. Onun kahramanı hâlâ savaştan yeni dönen ve kurmak için savaştığı dünya üzerine nutuklar atan genç anti-faşistlerdi. Söylenilenler yeni değildi. Ama eski sözler oyun yazarlarına hiç batmaz. Bu yüzden de Dinsmore, savaştan dönen delikanlının seyircilere nutuk çektiği ve çocuklarına nasıl bir dünya bırakmak istediğini anlattığı oyunla ününü bir kat daha artırmıştı. Willie'den pek fazla hoşlanmadığım anlaşılmıştır sanırım. Evi ,ailesi, adı sanı vardı. Ben bu üçünden birine bile sahip olmayı bekleyemezdim. Oysa Willie başka evler de buluyordu. Karmaşık bir soruya dayanamayacak bir kafa yapısındaydı. «Zenginler ve yoksullar vardır,» derdi; «İlerici ülkeler ve gerici ülkeler vardır. Dünyanın yarısında üretim araçları halkın elindedir, öbür yarısında da faşistler egemendir.»

İtiraz edecek olurdum. «Çoğunluğun her ülkede çok az şeye sahip olduğu da söylenebilir. Belki toplumun temeli bu dağıtım biçimine dayanır.»

Willie gücenik bir gülümseyiş ve öfkeli bakışlarla karşılık verirdi. Ne zaman ona karşı çıkacak olsam, hemen konuyu değiştirirdi. «Sözgelimi tiyatroyu ele alalım Mikey. Tiyatro bitti artık. Neden biliyor

musun? Ticaret metaı oldu da ondan. Bize gerekli olan halk tiyatrosu. Çeyrek doları bastırdın mı girebileceğin, sendikalarla, öğrencilerle bağlantısı olan, yaşamın gerçeklerini ortaya seren bir tiyatro. İşçi tiyatrosu.»

«Tam üstüne bastın.»

«Bütün iş, halka yeniden böyle bir tiyatro sunabilmekte. Klasik tiyatro her zaman ilerici olmuştur. Sanat bir halk savaşıdır.»

Willie üzerinde böyle uzun uzadıya durmak şart değil. Fakat, bana Beverly Guinevere'den söz eden ilk insan o olduğu ve onun hakkında anlattıklarını, gerçeği öğrenmemden sonra bile etkili olduğu, renkli nüansları kapsadığı için Willie'nin portresini kısaca belirtmek istedim. Bir yargıya varabilmiş olsaydım Willie'nin suçsuz olduğunu, kişiler hakkında kanılarının, ancak görmediği bir hedefe taş atanlarınki kadar isabetli olduğunu anlayabilirdim. Ama yargıya varabilme yeteneğim yoktu. Suratım, çevremdekilerde yirmi yaşında olduğum izlenimini uyandırıyordu. Onların bana bakışından gelen bir etkiyle, ben de herkesin yabancı ve birbirinden kopuk olduğu yetişkinler dünyasına yeni adım atan bir toy delikanlı gibi duyuyordum kendimi. Her söyleneni gerçek kabul edivermeye hazırdım.

Guinevere'nin adını ilk duyduğumda, Willie her zamanki söylevlerinden birine başlamak için konuyu açmıştı. Beni ürkütmeye çalışıyordu; «Günün birinde ev sahibesini üzerine saldırtacağım,» dedi. Sonra durdu, bir süre sandalyenin ön ayakları üzerinde ileri geri sallandı. «Ne maldır o. Bekle göreceksin. Bak, dediydi dersin Mikey, onu tanıyınca uzak durmaya çalışacaksın.»

«Neden?»

«Seninle bir odada yalnız kaldı mı, tehlikedesin demektir.» Yine sustu. «Guinevere hastalık derecesinde azgın bir kadındır.»

Sırıttığımı anımsıyorum. «Sana ne yaptı ki Willie?» dedim.

«Hiçbir şey. Benim tipim değil. Hem geçkin, hem de şişman.» Dudaklarını büzdü. «Sonra sana birşey söyliyeyim mi Mikey, evli olunca evlilik dışı ilişkiler başka türlü olur. Yani psikolojik yönü de göz önünde tutmak gerekir. Çocuğun olacaksa her an hastalık tehlikesini de düşünmek gerekir. Çocuk ya kör olur, ya bacağı noksan doğar. Ben savaş görmedim ama, zührevi hastalıkları anlatan filmi gördüm.» Başını salladı. «Hani filmde konuşamayan, yalnız ıslık çalan bir çocuk vardı, hatırladın mı? Her yere Sağlık Ocakları kurmak gerek, özellikle Güneye. Geçen yıl malzeme toplamak için oralarda dolaştım, aman yarabbi, ne cehaletti o.»

Çenesini ovuşturdu. İyiden iyiye nutuk çekmeye hazırlanıyordu. «Bu ülkedeki yaşama koşulları dayanılır gibi değil - gecekondular, suçlu çocuklar. Bunları peşpeşe sıralasan bu ülkenin yöneticilerini suçlayacak bir iddianame çıkar ortaya. Üstelik saydıklarım, sadece işin fiziksel yanı. Örneğin Guinevere'yi alalım, ya da onun gibi birini. Psikolojik bir sorun, psikolojik bir olay. Yani, durumu kadının açısından görebiliyorum, Mikey. Yalnızlık içinde, bütün iş burada. Bana yanaşmak istedi. İyi seçilmiş bir kaç sözle, birkaç espriyle atlattım. Ama sanıyorum incittim onu. İnsanlar kendileri için hep iyi düşünülsün isterler. O da tuttu, bana kendi durumunu anlattı. Hiçbir entellektüel ilişkisi yok, kafasını besleyecek hiçbir kaynak yok. Üstelik bu ahırı temiz tutabilmek için sabahtan akşama koşturmak zorunda. Tipik A-

merikan ev kadınının ne olduğunu bilirsin. Bahse girerim ki **Gerçek Hayat Hikâyeleri** okuyordur.»

«Anlattığına göre pek de çekici olmasa gerek.»

«Yo, kendince bir cinsel çekiciliği var, ama deli karının biri. Belki ben de bazı şeyler düşünebilirdim ama, bir de kocası var. Kocasını tanımasam bile, adam aynı çatı altında uyurken karısıyla buluşmak pek de hoş birşey değil.»

Dinsmore'un odayı kiraya vermeye yetkili diye reklamını yaptığı işte bu kadındı. Sonunda odayı bir başkasına vereceğine artık iyiden iyiye inandığım için, bir sabah Willie yurda gelip de köye gideceğini haber verince çok şaşırdım. Hemen giyindim. Kafeteryada kahvaltı etmeye indim. Willie de karşımda oturuyor, sigarasının külünü benim tabağıma silkip duruyordu. «Bana bak,» dedi. «Guinevere ilk boşalacak oda için birine söz vermiş olabilir. Onun için bir plan kuralım.»

«Yürütebilir miyiz acaba?» dedim.

Pansiyona kadar yürüdük. Sokak, Haziran için serin sayılacak gibiydi. Kahverengi taştan evlerde belirli bir soyluluk, bir görmüş geçirmişlik vardı. İlkbahar yeli ağaç ve ot kokuları estiriyordu. Bu hava içinde evlerin elli yıl önceki hallerini, bahçelerini düşlemek hiç de zor değildi. Rıhtıma inen yara uzanan bir sokaktaydık. Limanın ötesinde, uzaklarda gökyüzü sabah sisinin içinde kaybolup gidiyordu. Aşağıda nehirde, bir gemi yanaşıyordu rıhtıma.

Mrs. Guinevere bodrumda oturuyordu. Bu tip evlerde hep görüldüğü gibi bodrum kapısının girişi, yapının asıl sokak kapısına çıkan merdivenlerin altındaydı. Müstakil bir kapısı ve bir tek otun bile bitmediği taşlarla dolu ufacık bir avlusu vardı. Dinsmore zile basınca, içerde çaldığını duydum.

Kapıya yaklaşan ayak sesleri duyuldu, sonra kuşkulu bir duraksama. «Kim o?» diye seslendi biri.

Willie bağırarak adını söyledi. Kapının sürmesinin yavaşça çekildiğini duydum. Willie, «Haydi, çabuk olun,» diye bağırdı. «İşimiz gücümüz yok mu sanıyorsunuz, nedir?»

«Ah, siz miydiniz?» diye söylendi bir kadın. «Peki, ne istiyorsunuz?» Kapa aralandı. Tombul parmaklar kapıyı kavradı. Aralıkta bir çift gözle bir burun belirdi. «Hep de işim olduğu bir zamanı bulursunuz.» Yavaş yavaş, adamı sinirlendirmek istercesine bir ağırlık içinde surat biraz daha ileri uzandı ve görülmemiş derecede kırmızı iki saç buklesi kapının dışına taştı.

«Hadi çıkın dışarı. Size bir yazar arkadaşımı tanıtmak istiyorum. Mikey Lovett.» Dinsmore bu tanıtma törenini kapının pervazına yapıyordu aslında. Ben oldukça çekingen bir tavırla merhaba diyebildim. Kadının gözleri üzerime dikildi. Santral memurelerinin o beklenmedik güzel sesiyle. «Tanıştığınıza sevindim, Mr. Lovett,» dedi. «Umarım kılığımı hoş görürsünüz.» Bunu söyler söylemez, açılışı yapılan bir heykelin üzerindeki örtüyü çekiyormuşçasına kapıyı ardına kadar açıverdi. Birden şaşkına döndüm. Dinsmore beni yeterince hazırlamamıştı. Güzel sayılırdı, hiç değilse benim zevkime göre güzeldi. Aşırı renkli, frapan bir tipti. İlk gözüme çarpan kızıl saç yığını ile bu yığının altında kalça kıvıran bir kadın oldu. Kısa boylu ve tombul olduğu su götürmezdi. Yine de kolları bacakları ince ve düzgündü. Suratı ablak değildi. Oldukça ince olan beli, geniş omuzlarından aşağı kışkırtıcı bir kıvrımla iniyordu.

«Bir türlü giyinemiyorum,» diye söylendi. «Ev işi yapmak zorunda olmadığınıza şükredin.» Birinci

cümleye, santral memuresi sesiyle başlamıştı, ikinci cümleyi bohçacı kadın ağzıyla bitirdi. Bağırır gibi konuşuyordu yine. Sonra sustu, iri mavi gözlerini bir an kapadı, yapmacık bir sadelikle yeniden açtı. Bu davranışının çok etkili olduğu kanısındaydı, oysa gözleri biraz patlak olduğu için böyle yapması çıkarına mıydı, zararına mıydı tartışılır.

Sessizlik, kadınla Dinsmore'un bakışlarının kol kola girip, gülümseyişlerinin oynaştığı bir dans pisti görevi yaptı. Bir kenara çekildim. Kadını yakından görebildim. Yaşını kestirmek olanaksızdı, ama kırkın altında olduğu mutlaktı.

Sonunda Dinsmore sırıtarak, «Ya, zor iş...» dedi. Kadınla konuşurken sesi alçalıp yükseliyordu. «Yine de iyi görünüyorsunuz... Hem de nasıl.»

«Ah, sizi gidi...» Tanıştıktan sonra benimle hiç ilgilenmemişti. Ama şimdi elini kalçasına dayamış, bana dönmüştü. «Bu çocuğun dediklerine kulak verecek olsam, iki dakikada etekliğimin altına girer,» dedi.

«O senin hüsnü kuruntun,» dedi Dinsmore.

Kadın yüksek sesle güldü. Bana öyle geldi ki, orada olmasaydım, Willie'nin kaburgalarını bir güzel dürtüklerdi. İnce dudakları büzülmüştü. Fakat bu, dergi kapaklarındaki modellerinki gibi şehvetli bir kıvrımda biçimlendirilmiş dudak boyasından yapılma ikinci ağzının altında kayboluyordu. Boyadan yapılma dudaklar, alttaki ince dudakların tam aksi yönde hareket ediyor gibiydiler. «Ah, sizi gidi yazarlar,» diye fıkırdadı. «Dünya sizin sanırsınız.»

Dinsmore, çaresiz kalmış gibi ellerini havaya kaldırdı, sonra gerekli davranışı yapmış olmanın gönül huzuruyla sesini değiştirdi. «Şimdi dinle beni

Guinevere,» dedi. «Sen erkek kadınsın, bize bir iyilik yapmak ister misin?»

«Ne gibi?» İyilik sözü, belli ki kadına pek hoş şeyler anımsatmıştı.

«Odamı birkaç ay boşaltacağım. Mikey'e kiralasak nasıl olur?»

Kadın kaşlarını çattı. «Bana bak, kiralık ilanı astım mı, beş dolar da cabadan alırım.»

«Ne diye evsahibinin çıkarına çalışacaksın?» Parmağını sallayarak sözü sürdürdü, «Tut ki ben odanın kirasını vereceğim, Mikey de benim yerime kalacak. O zaman iş hallolur.»

Kadın omuzlarını silkti. «Bunu yapmanı engelleyemem.»

«Peki, öyleyse boşuna uğraştırma beni. Bırak da kalıversin şu çocuk.» Kadının kalçasma bir şaplak indirdi. «Hadi hadi, oyunbozanlık etme.»

Kadın, «Ah, sizi gidi yazarlar sizi, hepiniz çatlaksınız,» diye kıkırdadı. «Tam birinizden kurtuluyorum derken, bir başkası geliyor başıma.»

Gülümseyerek, «Oda gerçekten işime yarayacak,» dedim.

Belki de beni sınamak istiyordu. Bir iki dakika tepemden tırnağıma süzdükten sonra, öfkeli öfkeli başını salladı: «Pekâlâ. Otur bakalım. Ama kirayı sektirmeden Perşembeden Perşembeye ödeyeceksin. Hafta başında peşin dört dolar. Numara filan yapmaya kalkma hiç.» Tam evsahiplerine yaraşan düz, monoton ve buyuran bir tavırla konuşuyordu. Ama hemen ardından hakkında yanlış düşünülmesini istemiyormuş gibi kendini savunmaya koyuldu: «Sizin peşinizden koşturacak halim yok, yapılacak bir yığın işim var. Tanrı biliyor ya, nerdeyse boğaz tokluğuna yapıyorum bütün bu işleri. Onun için sizlerin bana

yardımcı olmanız gerek.»

«Parayı zamanında öderim, merak etmeyin,» dedim.

«Öyle diyelim öyle olsun inşallah.» Pazarlık bitince az önceki öfkesi kayboldu, gülümsemeye başladı. «İşinizi de görürüm Mr. Lovett. Çamaşır Perşembe günü yıkanır. Haftada bir çarşafları değiştiririm. Ben gelmeden siz çarşafları çıkarırsanız bana yardım etmiş olursunuz,» Bu son cümleyi epey cilveli söylemişti.

Bir iki çift söz daha ettikten sonra Dinsmore'un evine gitmek için yola koyulduk. Dinsmore sırtımı sıvazladı. «Hatun sevdi seni.»

«Nereden anladın?»

«Anlamaz mıyım ben, bayağı hoşlandı senden. Eh, yakışıklı çocuksun tabii. Artık başından savamazsın bir türlü.»

Böyle durumlarda her zaman olduğu gibi, farkında olmadan elim kulağımın ardındaki yara izine gitti. Dinsmore'un yakışıklı dediği suratı görmek istedim birden. «Hayır,» dedim. «Başıma belâ almaya hiç niyetim yok. Çalışmam gerek.»

«Sen bildiğinden şaşma yine Lovett.»

Ağır ağır yürüyorduk. Daha şimdiden sıcak bastırmıştı. Dinsmore, «Tuhaf bir kadın,» dedi, «Karmaşık bir yapısı var.» İçini çekti, alnındaki saçları arkaya attı. «Aslında iyi bir kadın, ama insan bir kere para hırsına tutulmaya görsün, bambaşka oluyor. Bugünkü toplum yapısı iyiden iyiye çürüdü.»

«Evet, öyle.»

Evine vardığımızda durdu, elimi sıktı, gülümsedi. «Seni tanıdığıma çok seviniyorum arkadaş, sana yardımcı olabildiğim için de ayrıca sevinçliyim,» dedi. Ben tam cevap verecekken sözünü sürdürdü: «Sa-

na söylemek istediğim bir şey var. Şu anda sen de bütün ötekiler gibi yol ağzındasın ve kendi kendine Lovett hangi yolu seçeceksin sorusunu sormak zorundasın. Halktan yana mı olacaksın, halkın karşısında mı?»

«Uzun süredir bu konuları hiç düşünmedim.»

«Düşünmen gerek. Wall Street sana seçme hakkı vermeyecektir.»

Bilgiç bir tavırla gülümsedi. Yüzünde katı, buruk bir anlatım belirdi. «Bir şeyi hiç unutma Mikey. Bu ülkemizin temel sorunu, temel derdidir. Ne olduğunu biliyor musun?»

Pek emin olmadığımı söyledim.

Parmağını mideme doğru uzaatrak, «Boş mideler arkadaş... boş mideler,» dedi. «Bütün sorun bu işte.»

Vedalaşmalarda pek alışılmamış bir biçimde, temel sorun üzerinde konuşarak ayrıldık. O eve girmeden döndüm, elimi salladım. Sonra yurda gittim, eşyamı topladım. Taşınma zamanı gelmişti.

Birkaç parça eşyayı taşıyıp yerleştirdikten sonra yeni yatağıma uzandım, yazacağım romanı tasarlamaya başladım. Bu uzun yaz boyunca gözlerimi geçmişime çevirip yeni yeni şeyler bulabilirdim... Ama dünyayı öylesine çok gezip dolaşmış, öylesine çok yer görmüştüm ki, bulmam daha doğrusu yeniden keşfetmem gereken pek çok şey vardı.

Romanımın üzerinde kısa bir süre oyalandım. Daha çok Guinevere'yi düşünüyordum. Hastalık derecesinde azgındır demişti Dinsmore. Kendilerini sarıp sarmalayan kumaşı zorlayan göğüslerini unutmak zordu. Sanat yoğunluğu vardı göğüslerinde ve bu yüzden de aslında olduğundan daha gerçek görünüyorlardı.

Bir mücevher. Ama pirinç üzerine işlenmiş bir mücevher. Sabahleyin üzerinde düz bir ev elbisesi vardı. Onun üzerine de sabahlık almıştı. Hiç kuşkusuz sık sık biçimini değiştirdiği kızıl saçları, başından dağınık bukleler halinde dökülüyordu. Doğru dürüst taranmamıştı. Oysa ayaklarında ince, dans pabuçları vardı. Tırnakları da dudakları boyalıydı. Ön bahçesi düzenli, çiçekler içinde, pırıl pırıl, ama mutfağı pislikten, dağınıklıktan içine girilmez evlere benziyordu. Hani arkasını dönse de gazinolarda gösteri yapan kızlar gibi arka tarafının çıplak olduğunu görsem, hiç şaşırmazdım.

Azgın bir kadın. Yeni odamda ilk kez uykuya dalmak üzereyken. Guinevere ile yatmak istediğimi farkettim birden.

• 3

Tavan arasına üç kat merdivenle çıkılıyordu. Çok eskiden, burası kendi halinde bir evmiş. Şimdiyse ufak ufak odalara bölünmüştü. Üst katta, bir mimarî dehayı örneklemek için olsa gerek, merdiven başına pencere açılmamıştı. Ölü gözü gibi yanan bir lamba benim odamın kapısını, henüz karşılaşmadığım iki komşumun kapılarını ve ortaklaşa kullanacağımız banyoyu örten muşamba perdeyi aydınlatıyordu.

Büyük bir evdi ve boşmuş izlenimini uyandırıyordu. Aşağıda, hiçbir zaman çalmayan onzil düğmesinin yanına on ad yazılmıştı. Ama günler boyu ne merdivenlerde, ne kapıda hiç kimseyle karşılaşmıyordum. Umurumda da değildi. Son aylarda tanıdıklarım giderek azalmıştı. Yurttan ayrıldığım sırada ise yapayalnızdım. Başlangıçta bunun hiç önemi yoktu.

Romanıma başladım ve birkaç gün içinde, tek başıma olduğum için rahatça çalışma olanağı buldum, epey ilerledim. Yaşamımın büyük bir bölümünü şu yada bu barakada, şu yada bu kışlada geçirdiğimi sandığım için, bir odam olmasını gerçekten lüks sayıyordum. Kendimi özgür ve oldukça mutlu hissediyor, yeni durumumun sağladığı bütün olanaklardan gönlümce yararlanabilmek için canım istediği zaman yemek yiyor, canım istediği zaman uyuyordum.

Bu durum uzun süremezdi. Bir gün geçti, bir gün daha. Masanın üzerinde müsveddeler yığılıyordu. Ve çevremde her yer, düzenli bir süreklilik içinde toza gömülüyordu. Guinevere için kafamdan geçenler, böyle eli kolu bağlı durmakla gerçekleşmezdi. Onu hiç görmüyordum. Tipik bir evsahibi olarak, odamı temizlemek zahmetine girmiyordu ve odamdaki toz, merdiven başındakilerle yarışırcasına kat kat artıyordu. Ev baştan aşağı pislik içindeydi.

Yalnız banyo pis değildi. Burası her zaman temiz tutuluyor, hatta bazen büyük bir titizlikle kıyı bucak aklanıp paklanıyordu. MacLeod'la tanışıncaya dek, banyonun temizliği benim için bir çözülmez giz olarak kaldı.

Bir sabah banyoya girdiğimde, harıl harıl taşları ovan bir adamla karşılaştım. Başını kaldırdı, selâm verdi. Soğuk, parlak gözleri gözlüklerinin ardından dimdik bakıyordu. Sonunda, «Dinsmore'un odasına taşınan siz misiniz?» diye sordu.

Cevap verdim. Ayağa kalktı, kendini tanıttı. Kuru, alaycı bir sesle konuşmaya başladı. Dudaklarını ısırarak, «Burası pislik yuvası,» dedi, «Guinevere poposunu kaldırıp da bir mendil olsun yıkamaz. Haftada iki kere banyoyu temizlemeyi kendime iş edindim. Ama görüyorsunuz ya, birşeye yaradığı yok.»

Çenesini kaşıdı. «Hollingsworth'a, öteki odada oturan kiracıya rica ettim, arada bir de o temizleyiversin diye, ama ya işi başından aşkındır, ya bileğini incitmiştir, ya sırtında çıban vardır, bir türlü eli işe gidemez.» Omuzlarını silkti. «İsterseniz siz burayı temiz tutmakta bana yardımcı olabilirsiniz Lovett. Ama baştan söyliyeyim, siz yardım etmeseniz de ben yine elimden geleni yapacağım, çünkü titizlik hastalık halinde bende.»

İşte McLeod'la böyle tanıştım. McLeod diskurunu geçtikten sonra dudaklarını sımsıkı yumdu, ince uzun kollarıyla süpürgenin sapına dayandı, cevap vermemi bekledi. Bu haliyle süpürgeye binmiş cadı resimlerini andırıyordu. Ben cevabı geciktirince düz siyah saçlarını taramaya koyuldu. Bu hareketi, ince uzun burnunu daha bir belirliyordu.

«Yazarmışsınız. Dinsmore söyledi,» dedi

«Eh işte. Pek öyle sayılmaz.»

«Anlıyorum.» Söylediklerimi can kulağıyla dinleyip değerlendiriyormuş gibi bir hali vardı. «Size bir önerim var. İster kabul edersiniz, ister etmezsiniz. Çarşambaları banyoyu siz temizleyin, ben de Cumartesi günleri temizliğe devam edeyim.» Hiç zorlamadan, her kelimeye alaylı bir anlam yüklüyordu. Benimle alay ettiğini sezdim.

Canım sıkılmıştı. Esneyerek, «İsterseniz bir sözleşme imzalayalım,» dedim.

Kapalıyken ciddi bir anlam taşıyan ağzı, gülümsediğinde alaylı bir havaya bürünüyordu Zeki pırıltılarla yanan gözlerini gözlerime dikti. «Sizi ufaktan kazıklıyorum galiba, değil mi?» Gülünce yüzü değişiyor, genç ve neşeli görünüyordu. Horoz şekeri gibi tadını çıkara çıkara, «Bu da bir fikir Lovett,» dedi. «İyi bir fikir.» Kıkırdayarak banyonun taşlarını göz-

den geçirdi. Sonuçtan hoşnut kalmış olmalı ki, süpürgeyi bir köşeye dayadı. «Ben koridorun karşısındaki odadayım. Giyininee bir uğrayın,» dedi.

Odasına gittim. Bir saat kadar konuştuk. Onun içine kapanık olduğunu sanmıştım. Sanki bu duygumu boşa çıkarmak istercesine, kendisiyle ilgili birçok ayrıntı anlattı. Kırkdört yaşındaymış. Büyük bir mağazada vitrin düzenleyici olarak çalışıyormuş. Broklyn'de büyümüş. Hep yalnız yaşamış. Babası yaşlılar için kurulmuş bakımevlerinden birindeymiş. Pek az görürmüş onu. Lise mezunuymuş. Brooklyn'de okumuş. Alaylı gülümseyişleriyle, «Hep burada yaşadım,» dedi. «New Jersey'e yaptığım birkaç günlük yolculuk dışında, New York'tan hiç çıkmadım. İşte hayat hikâyem bu kadar.» Gülmeye başladı.

«Hepsi bu mu?» diye sordum.

«Bakıyorum, bana inanmıyorsunuz. Çoğu insan inanmaz. Bu da okumuş biri izlenimi uyandırmamdan geliyor. Kendi kendimi yetiştirdim. Bildiklerimi para kazanmak, ileri gitmek için kullanmam, ama inanın ,çok okurum.»

Bunu söyler söylemez de, yumuşak ama kesin bir tavırla beni kapıya kadar götürdü, elimi sıktı. Gözleri keyifli keyifli parlıyordu.

Ertesi akşam da, daha ertesi akşam da ona uğradım. İlk hafta içinde McLeod'la beş altı defa görüştüm. Yine de hemen arkadaş olduk diyemeyeceğim. Onunla havadan sudan konuşulmasını engelleyen bir açık sözlülüğü vardı. Laf olsun diye söylediğim bir söze takılıyor, parmağına dolayıp eviriyor çeviriyor, sözlerimi her yönden incelemeye çalışıyordu. Bu yüzden de sürekli savunma halindeydim. O isebundan müthiş keyifleniyordu. Bir seferinde, kısa süre önce tanıştığım bir kızdan söz ettim. Omuz sil-

kerek, «Pek önemli bir hikâye değildi. Birbirimizden sıkıldık, kopardık,» dedim.

McLeod, ağzını çarpıtan o alaycı gülümseyişiyle, «Demek kopardınız?» dedi.

Sinirlenmiştim. «Evet, kopardık, hiç duymamış mıydınız böyle bir şey?» diye kestirip attım.

«Duydum tabii. Boyuna bunu duyuyorum zaten. Bağlanıyorlar, kopanıyorlar.» Yatağa yaslandı. Parmaklarını birleştirdi. «Size doğrusunu söyliyeyim mi, Lovett? Kopardık sözünün ne anlama geldiğini bilmiyorum.»

«Anlatayım.»

«Yo» diye sırıttı. «Anlatırsınız, biliyorum. Ama ben kendi kendime bulmak istiyorum. Çünkü eskiden, bir kadınla ilişkimi kestiğim zaman ben de acı çekerdim, yani payıma düşen acıyı duyardım. Şimdi düşünüyorum da, bir kadından ayrılmak, bayağı yıkıcı birşeydi benim için.»

«Hadi canım, sizin gibi bir sadist de yıkılırmıymış!» diye şaka yapayım dedim. Sinirlendiğim için, sözlerim de abuk sabuk oluyordu çaresiz. Karşısındakinin sinirlerini yıpratmayı çok iyi beceriyordu, ben de deliye dönüyordum.

McLeod başını salladı. «Tabii. Yaptıklarımı incelediğim zaman çirkin davranışlarla, çirkin düşüncelerle karşılaşıyorum ben de. Zamanında biz de epey ah aldık.» Bunu son derece ciddi söylemişti.

Ama bir an sonra yine dalga geçmeye başladı. «Sizi bilmem, ama ben bir ilişkiyi koparacak olsam, bu ilişkiye başlama nedenlerinin ilginç olduğunu düşünerek koparırım. Belki itiraf etmek tatsız olacak ama, yüz bulamadığım için terkettiğim kadınlar oldu. Bazen de tam tersi. Bana âşık olan bir iki kadın vardı. Evlenmek istiyorlardı. «Sessizce güldü.» «Ne,

evlenmek mi? Benimle mi? diye sorardım. Çünkü başlangıçta bunun bir alış veriş olduğunu anladıklarını sanıyordum.» Dudakları kıvrıldı, ağzına saf bir çocuk anlatımı geldi. «Yanlış kapıyı çaldın kızım, derdim. Modern görüşleri olan modern kişiler olduğumuzu anladığını sanmıştım, derdim.» Kahkahalarla gülüyordu. «Bu da başka türlü bir koparma biçimi.»

«Ama, bakın şimdi,» diye itiraz ettim. «Bir erkek bir kadınla ilişki kurdu mu, mutlak evlenmek zorunda mıdır?»

«Hayır.» Sigara yaktı. Sözlerim hoşuna gitmişti. «Bakın Lovett, sizinle benim aramda bir fark var. Siz dürüstsünüz. Ben hiç dürüst olmadım. Bir kadınla ilişki kurardım. Başında oturur, ikimizin de bağlanmaya niyetimiz olmadığını belirlerdik. Ondan sonra herşey açık seçik ve doğru olurdu. Buraya kadar iyi. Ama, işi böyle sürdüremezdim bir türlü. O eski kafanın mekanizması işlemeye başlardı. Kurardım ha kurardım. Ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Kızın bana âşık olması için elimden geleni yapardım. Yatakta bir deha olduğum düşünülürse, neler yaptığım daha kolay anlaşılır. Bana âşık olduğuna inandırana dek dünyada benim gibi sevişen bir erkek daha olmadığını söyletene dek üzer dururdum.» Öksürdü. Duraladı. «Ama bir keresinde bunu itiraf etti. miydi... tamam! Sıkılmaya başlardım. Artık koparma zamanı geldi diye düşünürdüm.» Güldü. Hem kendisiyle, hem benimle alay ediyordu. «Küçük hanım evlilikten söz açınca bendeki numarayı görmeliydiniz. Pazarlığı bozuyorsun. Beni düş kırıklığına uğrattın. Beni nasıl aldatabildin böyle? derdim.» Yeniden kahkahalarla gülmeye koyuldu. «Şeytanca bir oyundu bu. Anlıyor musunuz? O beni aldatmış oluyordu. Beni aldattığı için de koparmak gerekiyordu.»

«Bu her zaman uygulanabilir mi?»

McLeod pencereden dışarı, arkadaki apartmana doğru baktı. Gece çalışan liman vinçlerinin sesini dinliyor gibiydi. «Bilemem Lovett. İnsanın kendini tanıması gerek.»

«Ben tanıyorum sanırım.»

Yüzünde herhangi bir anlatım yoktu. İnce dudakları bıçak sırtı gibi kapanmıştı. «Korkarım sizin durumunuzun bazı özellikleri olmalı,» dedi. Sonra çok olağan birşeyden söz ediyormuşçasına, «Kafanızdaki o izin nerden olduğunu söyler misiniz?» deyiverdi.

Boş bulunmuştum. «Sizi ilgilendirmez,» diyebildim. Öfkeden kıpkırmızı kesilmiştim.

Şaşırmamıştı. Başını salladı. Birşey olmamış gibi sözünü sürdürdü. Ender görülen bir bitkiyi inceleyen bilim adamlarına benziyordu. «Sanırım vücudunuzda başka izler de olmalı.»

«Benimle ilgilenmeyin dedim ya.»

«Bana cephe almanız gereksiz. Dostça bir merak sadece.»

«Bilmek istediğiniz birşey mi var?» diye mırıldandım.

Doğrudan cevap vermedi. «Sizin ve benim bir ilişkiyi koparma nedenlerimizi incelediğim zaman çıkan sonuç çok ilginç.»

«Neden?»

«Çünkü ikimizinki de doğru değil. Benim anlattığım sadece kurguydu. Hiçbir zaman cinsel yönden bir kibire kaptırmadım kendimi.»

«Öyleyse niyetiniz neydi?»

Omuz silkti. «Havadan sudan sözeder gibi konuşmanız ilgimi çekti. Anlattığınız küçük hanımla o-

lan maceranız size daha fazla acı vermiş olsaydı hiç şaşırmazdım.»

Yanılmıyordu. Ayrılmamız kız için olağan olmuş, bana ise acı vermişti. Biraz tedirgin, «Olabilir,» diye cevap verdim.

«Görüyor musunuz Lovett, beni baştan beri meraklandıran şey hep başkalarına benzemeye çalışmanız, kendinizi olduğunuzdan başka türlü gösterme çabanız. Belki günün birinde, neden bu pansiyonda kalmayı seçtiğinizi de anlatırsınız.»

«Yalnız kalmak istiyorum. Hepsi bu.»

Ben hiç ağzımı açmamışım gibi konuşmasına devam etti McLeod. «Gerçekten yalnız olan ve normal ilişkilerinin çoğunu yitirmiş bir genç bunu yapabilir. Yada-» sigarasından bir soluk çekti. «yada işiniz gereği ve bu yoldan para kazandığınız için burada oturup benimle çene çalıyor olabilirsiniz.» Gözleri şaşırtıcı bir kesinlikle benimkilere oikildi. Ona ipucu verecek bir işaret bekliyordu belki de.

«Ne dediğinizi anlayamıyorum,» dedim.

«Öyle... Belki gerçekten anlamıyorsunuz. Umarım, onlardan değilsinizdir.» Kuşkuluydu. «Siz daha çok koparacak tiptensiniz belki de.» Uzun süre sustu.

Bu tür konuşma insana hiç de huzur vermiyordu. Sorduğu soruları cevapsız bırakıp yanından ayrılıyor, sonra saatlerce kendi kendimi yiyordum. Bazen onunla beraber olduğuma lanet ediyordum.

Taşındığımdan uzun süre sonra, hâlâ Guinevere'yi düşünmekte olduğumu farkettim. Benim için eşsiz olabilirdi. Kalçaları davetkâr bir tavırla çalkalanıyordu. Elde edilebilirdi. Bunları düşünüp dururken, McLeod'un odasına ilk kez, Guinevere hakkında birşeyler öğrenmek umuduyla gitmiş olduğumu an-

ladım. Fırsat olmamış, Guinevere'den söz açılmamıştı. Şimdiyse bu konuya girmek olanaksızdı. Ne denli ilgilenmiyormuşum gibi görünürsem görüneyim, McLeod sorumun altındaki nedeni hemen anlayacaktı.

Zaman zaman çalışmaya ara veriyor, Brooklyn'in kızmış sokaklarında dolaşıyordum. Bir haftalık olarak ayırdığım onaltı doları, lokantada yediğim yemekler bir iki kadeh içki, bir de sinemaya gitmek için harcıyordum. Sessiz sakin, tek başıma yaşıyordum. Baharın son günlerini büyük tad alarak geçiriyor. Brooklyn Tepesinden Coney Island'a inen yolda yürüyen âşıkları seyrediyordum.

• 4

Bir hafta sonra Mrs. Guinevere elinde temiz çarşaflarla odaya geldi. Yine kimsede görülmeyecek biçimde giyinmişti. Saat akşamın dokuzu olmasına rağmen, sırtında gecelik vardı. Altındaki çamaşırların askıları da omuzlarından görünüyordu. Bu külot, jartiyer, gecelik, askı karmaşasının üzerinde, kısa çiçekli, göğüslerini açıkta bırakan bir sabahlık vardı.

«Merhaba...» dedim. Başka birşey bulup söyleyemiyordum. Yazdıklarıma öylesine kaptırmıştım ki, birden yeni konu bulmak zorlaşmıştı. Sonunda, «Size dört dolar borcum olacak,» diyebildim.

«Evet.» Guinevere parayla pek ilgili görünmüyordu.

Masanın çekmecesini karıştırdım, cüzdanımı buldum. Parayı verdim. Bu arada, o yatak çarşafını değiştirmiş, üzerine bir de temiz havlu koymuştu. İşini bitirince yüksek sesle ve birşey ima edercesine içini çekti.

«İşler nasıl?» diye sordum.

«Şöyle böyle.»

Bu yol çıkmazdı. «Yorgun görünüyorsun,» diye samimi bir havaya girdim. «Otur.»

Guinevere, kolunda katlı duran çarşaflara baktı, omuz silkti. «Pekâlâ. Biraz oturayım,» dedi. «Ama kapı açık kalsın.» Bu cümleye alabildiğine avam bir anlam yüklemişti

Yatağın üzerine yanıma oturdu. Yeniden göğüs geçirdi. Sigara yaktım. Baktım, ellerim titriyordu.

«Bana da bir tane versenize,» dedi.

İçim titriyordu. Kadının pek tuhaf karşılayacağı birşey yaptım. Bir karış arayla oturduğumuz halde, sigara paketiyle kibritleri kaptığım gibi, kucağına bırakıverdim. İri mavi gözlerini şaşkınlıkla açtı, kibriti sigaraya tuttu. Ne konuşacağımızı hiç bilemiyordum.

Guinevere bu sorunu çözdü. «Bittim bugün,» diye içini çekti.

«Çamaşırdan mı?»

Başını dramatik bir tavırla iki yana sallayarak, «Hayır,» dedi. Gözlerini bana dikti. «Hayır. Sinirlerim bozuk.» Maviye çalar pembe renkteki dudak boyası, bu sefer tam dudaklarının biçiminde sürülmüştü, ama bu, onu daha az çekici yapıyordu.

«Sinirleriniz niye bozuk?» dedim.

Kızıl saçlarını parmağına doladı. «Çok sinirliyim,» dedi. Gözleri yazı makinesine takıldı. Ve o anda, benim kim olduğumu farkettiğini anladım. «Sen yazarsın, değil mi?» diye sordu.

Başımı salladım. Tam beklediğim sözü söyledi. «Biliyor musun, ben de yazar olabilirdim. Benim hayatım roman gibidir. Yaşadıklarımı, tanıdıklarımı düşünüyorum da-» Sesi spikerlerin tonuna kayıverdi. -«Neler görüp geçirdiğimi bir bilsen. Göstermem hiç,

ama çok çektim ben. Başımdan geçenleri yazsam, zengin olurdum.»

Aramızda kesinlikle bağ kurulamıyordu. Üzüntülü sesiyle, görünmeyen bir dinleyici anlatıyordu. Öksürdüm. «Oturup yazın öyleyse,» dedim.

«Yo, yazamam. Kafamı toplayamıyorum bir türlü.» Çarşafların kenarlarıyla oynuyordu. «Bugün çamaşır günü. Bir tek iş göremedim, biliyor musunuz? Akşama kadar çamaşırlar bana baktı, ben çamaşırlara. Kocam gelinceye kadar oturdum öylece. Yemeği bile o pişirdi. Dün gece müthiş birşey oldu.»

«Ne oldu?»

«Anlatırken bile tüylerim ürperiyor.»

«Anlat canım, ne oldu?»

Göğsünü elledi. Sütyenini düzeltti. «Biliyorsun, alt katta oturuyoruz. Yazın da pencereleri açık bırakıyoruz. Biliyor musun başıma ne geldi? İçeri bir kedi girmiş, sabahın dördü. Yatağın üzerine çıkmış. Bir de gözümü açayım ki, kedi gözünü dikmiş bana bakıyor.» Yeniden içini çekti. «Çığlığı basıp bütün evi ayağa kaldırmadığıma şaşıyorum doğrusu. Kocam beni yatıştırabilmek için saatlerce uğraştı. Sabah oldu. Dolabı açmamla, aynı kara kedi üstüme atlayıvermez mi? Kapkara, kocaman kırmızımsı çizgiyi gösterdi.

«Olmuş bitmiş artık,» dedim.

Masanın üzerindeki çıplak ampul gözünü kamaştırmıştı. Gözlerini kırpıştırdı. «Yok, bitmedi,» dedi. «O kedi neydi biliyor musun? Şeytandı o.»

Gülsem mi gülmesem mi bilemediğim için hafifçe sırıttım.

«Öyle ya.» diye devam etti. «Belki sen bilmezsin ama, kara kedi Şeytanın suretlerinden biridir. Kitap-

ta yeri var. Şeytan karakedi kılığına bürünürmüş. Bunun için kara kedileri uğursuz sayarlar.»

Şaka mı ediyor acaba, diye düşündüm. Söyledikleri, onu ilk gördüğüm günkü haline tam ters düşen bir dindarlık içinde söylenmişti.

«Peki, nasıl emin olabiliyorsun?» diye sordum.

«Dinimiz böyle diyor. Ben Yehova Şahidiyim. Kocam da ben de Yehova Şahidiyiz. Şeytan, beni baştan çıkarmak için son bir denemeye girmek üzere geldi. Eskisinden çok daha fazla şey biliyorum artık. Ne kadar fazla bilirsen, şeytanın seni elde etme şansı o kadar azalıyor. Onun için aklımı çelmeye çalışıyor.»

Artık dayanamıyordum. Gülümsedim.

«Bana inanmıyorsun, ama bu son hafta beni yoldan çıkarmak için yaptıklarını bir anlatsam...» dedi. «Ne zaman arkamı dönsem, bana asılan biriyle karşılaşıyorum.»

Yumuk elini göğüslerinin arasına soktu, sütyenini çekiştirdi. Sütyen hemen kaydı. Bakmamazlık edemedim.

Yılışık bir tavırla, «Asılmışlarsa bir nedeni vardır,» dedim.

«Ne?» diye öfkelendi. «Siz erkeklerin yardıma ihtiyacı olduğunu söylemek istemiyorsun herhalde. Kızgın köpek gibi peşimizde koşarsınız hep.»

Son sözlerinin, daha öncekilere uygun düşmediğini farkedip, sesine yeniden hüzünlü bir hava verdi. «Dünya kötülük dolu. Günah dolu. Kimse komşusunu sevmez oldu. Şahitler, Kıyamet Günü İsa'nın geri geleceğini ve hepimizin hesap vereceğini söylüyorlar.»

«Bu sınavı çoğumuz atlatamayız.»

«Tam üstüne bastın. Ben de kocama bunu söy-

leyip duruyorum. Kafasız değilsin sen. İlk gördüğüm anda anlamıştım zaten, kafanın çalıştığını.» Dumanı üflerken dudaklarını büzüyordu. Öpülmeyi mi bekliyor acaba diye aklımdan geçirdim. Ama o konuşmasını sürdürdü. «Ben politikadan hiç anlamam, yine de bugünlerde herşey ters gidiyor gibi geliyor bana. Kimsede tanrı korkusu kalmadı. Kıyamet alameti bunlar. Başımıza taş yağacak.»

Sokaktan geçen bir otomobilin sesine kulak verdim. Susturucusu kırılmış olmalıydı. Egzosun gürültüsüyle birlikte, çıkardığı duman da odaya doldu. Gökyüzü eşsiz bir laciverde dönüşüyordu. «Evet,» diye üzüntüyle devam etti. «Hak yolundan ayrıldığınız için hepiniz cehennemliksiniz. Dünya felakete sürükleniyor, dediydi dersin.» Sesinin tonunu hiç değiştirmeden, «Hangi dindensin?» diye sordu.

«Dinim yok,» dedim.

«Öyleyse kafirsin.»

«Korkarım öyle.»

Başını salladı. «Ben de senin gibiyim. Ama sonra baktım ki, savaşlar olacak, salgınlar olacak, açlıklar olacak ve sadece Şahitler kurtulacak. Çünkü sadece onlar tanrının yaptıklarına şahittir ve sahte putlara tapmazlar. Biliyor musun, ben bayrağa selâm vermem. Dinimde yeri olmadığı için de, kimse bana zorla bayrağı selâmlatamaz.»

«Demek sadece Şahitler kurtulacak?»

İyi oturmuştu soru. Bir an ne diyeceğini bilemedi. «Doğrusunu istersen, ben de pek emin değilim.» Kazancı artırma yollarını tartışan hayır derneği üyesi kadınlara benziyordu bu tavrıyla. «Belki sadece bizim örgütümüzden olanlar kurtulacak, belki başka örgütler de olacak. Belki de bizim örgütümüzle, baş-

ka örgütlerin birleşmesinden meydana gelen birşey olacak.»

Bir sigara daha yaktı. «Buraya gelmen ne tuhaf,» dedi. «Yani bu odayı tutman.»

«Bir yere oturmam gerek,» diye mırıldandım.

«Öyle ya.» Düşündü, söylediğimi tarttı. «Siz yazarlar tuhaf insanlarsınız. İnsan sizinle ne yapacağını, ne düşüneceğini bilemiyor.» Sözünü bitirince, kolundaki çarşafları yoklayarak ayağa kalktı «Gitmem gerek,» dedi. «Ahbaplık ettiğimize sevindim.»

Onu alakoymaya çalıştım. «Şu odayı bir temizleseniz?» dedim.

«Odayı mı temizleyeyim?» diye kayıtsızca sordu.

«Biliyorum, odayı temizlemek zorunda değilsiniz. Ama acaba dedim, hani birkaç kuruş versem?» Söyler söylemez irkildim. Kadına vereceğim doları, yemek paramdan kısmak zorunda kalacaktım.

«İş parada değil,» dedi. «Biliyorsunuz, nasıl işim var. Burasını temizlemek kolay gibi görünür ama altından kalkılır iş değildir.»

«İsteseniz, iki arada bir derede yaparsınız.» Doları gözden çıkardığımı anlayınca ağırdan almaya başlamıştı.

«Bilmem. Bir düşüneyim Lovett,» dedi.

Sadece adımı söylemesi bile aramızda bir hava estirdi. «Sizi anlamıyorum, ne çılgın çocuklarsınız. Odanızı kendiniz temizleseniz de, paranız cebinize kalsa olmaz mı?»

«Konuşuruz bunu,» dedim. «Bir iki gün içinde bunu konuşmak için görüşürüz. Belki...»

Kayıtsızca başını salladı. «Beni bulmak zor değil. Bir yere gittiğim yok ki.» Kapıyı ayağı ile iterek, «İş iş, tanrının günü işten başka birşey yok,» gibisinden birşeyler mırıldandı.

Merdivenlerden inerken yeniden seslendi.

«Odayı kendin temizlesen daha iyi olacak.» Terliklerini şıkırdata şıkırdata indi gitti.

• 5

McLeod'la olan arkadaşlığım alışılmamış bir tarzda gelişti. Giderek onu sevdim, ama ilk gün anlattıkları dışında onun hakkında hiçbir şey öğrenemedim. Nerede çalıştığını biliyordum, nerede doğduğunu bildiğimi sanıyordum. Bundan başka da bir şey söylediği yoktu. İşin tuhafı bütün konuşmalarımız dönüp dolaşıp bende düğümleniyordu. Bir gün bir de baktım ki, gizlemek için büyük titizlik gösterdiğim hastalığımdan «İşin doğrusunu istersen, bunu tahmin etmiştim,» dedi.

İkinci cümlesi beni büsbütün şaşırttı. Birşeyler çözümlemeye çalışırcasma havayı koklayarak, «Tabii elinde bulunmaz bir fırsat var,» dedi.

«Neymiş o?»

«Kendine bir biyografi yaratmak zorunda değilsin. Belirli işlerde bunun problem doğuracağını düşüyorsan eğer...» Kendi yarattığı sessizlikte sorusunu boğdu ve başka soru sormadı.

Oysa hiç üzerinde durulmayacak önemsiz şeylere takılıyordu. Geceleri çoğunlukla dışarı çıkıyordu ve nerede olduğunu öğrenmemen konusunda büyük titizlik gösteriyor, kendince bahaneler buluyordu. «Dün akşam görmem gereken birisi vardı.» diyordu söz gelimi. «Hatun kişi.» Ağzının kenarını kıvırarak alaycı gülmesine başlıyor, ben de bu arada onun neyle alay ettiğini anlamaya çalışarak, kararsız duruyordum.

Beni çok ilgilendiriyordu. Fazla eğitim görmedi-

ği mutlaktı. Ama zekiydi ve konuşmalarından anladığıma göre çok fazla okuyordu. McLeod'un araştırmalarına -onun salt keyif için okuyacağını hiç sanmıyordum oldukça geç yaşta başladığını ve en ünlü yapıtları okuduğunu tahmin ediyordum. Kitaplığındaki kitaplar, kişisel zevkini pek kanıtlamıyordu. Bir keresinde buna değinecek oldum. Suratını astı, «Zevk lükstür, oğlum,» dedi. «Onu da, şunu da, bunu da okuyacak kadar param yok. Zamanım da yok.» Haftalığından kıstıklarından bir dolar kadar ayırdığını, yeterli para toplanınca da o sırada almak istediği kitabı aldığını düşündüm. Bu ona epeyi pahalıya mal olsa gerekti, ama o dünyaya aldırmıyormuş gibi bir tavır takınıyor ve kasvetli, tozlu pansiyonumuzun lahana kokuları dışında bir yaşantının varlığını bilmezden geliyordu.

Her hareketinde şaşmaz bir uyum ve ciddiyet vardı. Sürekli olarak belirli bir uzaklığı koruyordu. Ucuz elbiseler giymek zorundaki insanların sıradan giyimi içinde olduğu halde, pantalonlarından hiçbir zaman bıçak gibi çizgiler eksik olmazdı. Düz siyah saçları her zaman taralıydı. Hiçbir gün sakalının uzadığını görmedim. Bizim pansiyonun ulaşabileceği en uç noktadaki temizliğin var olduğu odası tozlu döşeme ile akan dam arasındaki sürekli bir savaş içinde olduğunu belirtiyordu.

McLeod hakkında birkaç varsayım kuruyordum kafamda. Çalıştığı mağazadan az ücret alıyordu. Zeki ve muhtemelen yetenekli olduğu halde neden bu kadar azla yetindiğini anlayamıyordum. Sonuç olarak, giyinişine, odasına, kitaplarına bakıyor, kendi halinde bir adam diyordum. Ufku pek geniş değil. Olsa olsa kenar köşe mahallelerden birinde bir ev

sahibi olmayı düşleyebilir. Düzenli bir iş ve güvenlik adına herşeyini verir.

Konuşmalarımızın çoğunda bıkıp usanmadan sözü politikaya getirdiği gerçekti. Ama ben aldırmıyordum. Hemen hemen Dinsmore'un dediklerini tekrarlıyordu. Ama öyle bir tavrı vardı ki, söylediklerine gerçekten inanıp inanmadığı anlaşılmıyordu. Bir keresinde, «İştirakiyuncular gibi konuşuyorsun,» dedim.

Kaşlarını sertçe çatarak cevap verdi: «Senin ağzına yaraşmayan bir terim bu Lovett. «İştirakiyuncu» demekle, okyanusun öte yakasındaki halk devletinin bir temsilcisi demek istediğini sanıyorum. Ama bu kelimeyi nereden öğrendiğini merak ettim. Çünkü politikada epey deneyin olduğunu gösteriyor bu.»

Güldüm. «İnsanın kendini kanıtlamak için yarattığı boş uğraşlar içinde en acındırıcı olanı politikadır,» dedim.

«Acındırıcı ha » dedi. Gözlerimde birşeyler arar gibi baktı. «Belki de öyledir. Sorunun cevabına gelince, istirakiyuncu sayılmam.» Acı acı gülümsedi. «Bana olsa olsa serbest Marksist denilir.»

Belki McLeod'u da fazlasıyla uzun anlattım. Ama Dinsmore nasıl Guinevere için kafamı karıştırmışsa, Mc Leod da beni Hollingsworth hakkında yanlış düşüncelere yönelttiği için önem kazanıyordu. McLeodla banyoda karşılaştığımız sabah, oda komşumuz Hollingsworth'un tembel olduğunu çıtlatmıştı. Bu sözün hiçbir anlam taşımadığım sonradan öğrenecektim. McLeod giderek daha açık seçik konuşmaya başladı.

Bir gün konuyu açtı. «Komşumuzla tanışmadın mı daha?»

Hayır anlamına başımı sallayınca, «Tanıştığınız zaman göstereceğin tepkiyi merak ediyorum,» dedi.

«Neden?»

Kolay kolay anlatmaya niyeti yoktu. «Sen insan tabiatını incelemek istiyorsun da ondan.»

İçimi çektim, arkama yaslandım.

McLeod, «İlginç bir vakıadır,» diye devam etti. «Bayağı hasta biridir.»

«Hasta insanlardan çok sıkılırım.»

McLeod'un dudakları kıvrıldı. Gümüş çerçeveli gözlüklerini çıkardı, mendiline sildi. «Biliyor musun Lovett, saçmalamadan edemiyorsun. Ağzından gerçek bir anlam taşıyan on kelime bile çıktığını sanmıyorum.»

«Söyleyecek birşeyim yok ki,» dedim.

«Hollingsworth'un da yok.» Dilini damağında şaklatarak güldü. «Kafası bir alay süprüntüyle dolu. Onun hakkındaki fikrimi tek kelimeyle belirtebilirim. Delinin biri.»

Sözü orada kesti. Başka şeylerden konuştuk. Ama tam ayrılacağımız sırada «Onun hakkındaki düşüncelerini bana söylemeyi unutma,» diye tembihledi.

Hollingsworth'la karşılaşmamız raslantıyla oldu. Ertesi akşam McLeod'un odasına gittim. Yoktu. Canım sıkılmıştı. Çünkü o akşam çalışmak istemiyordum, başka yapacak birşey de yoktu. Bir kere daha vurdum kapıya.

Hollingsworth olduğunu sandığım gençten bir adam, bitişik odadan kafasını uzattı. Selâm verdim. «Özür dilerim,» dedim. «Galiba McLeod'un kapısını çalarken gürültü ettim.»

«Yoo, aldırmayın,» dedi. Koridorun loş ışığında beni süzüyordu. «Siz yeni taşınan kiracı mısınız?»

«Evet,» dedim. Kibarca gülümsedi. Bir sessizlik oldu. Sonra hiç çekinmeden ve ciddiyetle. «Bugün hava da amma sıcaktı, değil mi?» diye sessizliği bozdu.

«Evet, öyleydi.»

Yumuşak bir sesle, «Ama böyle sürmez,» dedi. «Yağmur geliyor. Bir yağarsa, bu sıkıntı dağılır.»

Ne dediğinin farkında olmadan birşeyler geveledim.

Hollingsworth gerekli tanışmanın gerçekleştiği ve artık yabancı olmadığımız kanısındaydı herhalde. «Ben bir kadeh atıyorum. Bir tek de siz içer miydiniz?» dedi.

Çağrısını kabuledince, beni odasına buyur etti. Bir teneke bira açtı. Odası McLeod'unkinden de benimkinden de büyüktü. Yine de kıpırdanacak pek az yer vardı. Çünkü karyolası genişti. Üstelik koca bir çalışma masası, neredeyse odanın yarısını kaplıyordu. Oturmak için kirli gömlekleri bir yana ittim. Sanki gömleklere dokunmamla parmaklarımda birşey kalmış gibi, bir süre anormal, olmaması gereken birşeyin varlığını duydum.

Oda, akıl almayacak ölçüde dağınıktı. Yerde öbek öbek kirli çamaşır yığılıydı. Masanın çekmecelerinden birkaçı açılmış, içinden çamaşırlar sarkmıştı. Tuvaletin kapısı yarı aralıktı. Yerde bir elbise vardı. Boş bira tenekleri yayılmıştı her yana. Kâğıt sepeti ağzına kadar doluydu. Masanın üstünde mürekkep lekesinden, yontulmuş kalem artıklarına, kâğıt parçalarından sigara izmaritlerine kadar ne arasan vardı.

Fakat yerler temizdi. Tahtalar silinmişti. Camlar pırıl pırıldı. Kendisi de bakımlıydı. Pantalonu ütülü, gömleği temizdi. Saçları düzgündü. Traş olmuştu. Daha sonra tırnaklarının da bakımlı olduğunu farkettim. Odayla hiç ilgisi yokmuş gibiydi.

«Arada bir bira içmek iyi oluyor,» dedi. «Ailem her zaman içkiye alışmamamı öğütledi. Ama bu kadarı bir zarar yapmaz, değil mi?»

Hiç kuşkusuz taşralıydı. Havadan söz açması, işvesi, aşırı nezaketi böyle olduğunu kanıtlıyordu. Tipik büyük kente gelmiş, taşra çocuğuydu. Vücudundan da belliydi. Ufak tefekliğine rağmen bir bahçe çitini kolayca atlayıp geçecek çeviklikte olduğu seziliyordu.

Çizgileri düzgündü. Başak sarısı saçları yandan ayrılmış, bir şakağının üstüne düşmüştü. Gözleri ufak ve masmaviydi. Ağzı ve burnu bir özellik taşımadığı için, ilk önce gözleri dikkati çekiyordu. Yüzü çilliydi. Bu yüzden yaşını kestiremedim. Sonradan onun da benim gibi yirmi beşten aşağı olmadığını öğrendim. Ama sanırım çoğu kişi onu onsekizinde sanırdı.

Odanın ortasında duruyor, saçları ışıkta parlıyordu. Bu haliyle, odayla tam bir zıtlık içindeydi. Bu odaya yaraşmıyor gibiydi. Çocukluğunda yatmış olabileceği odayı düşündüm: Bir yatak, İncil, belki bir köşede beyzbol sopası. Benim düşüncelerimi doğrulamak istercesine, duvardaki tek şey, kartona basılmış renkli bir haçtı. Fosforlu olduğuna göre karanlıkta parlıyordu herhalde.

Her sabah bu odayı temizlediğini yerleri sildiğini, halıyı silkelediğini düşündüm. O gittikten sonra ise biri girip, Hollingsworth'un odasında hiçbir zaman bulunamayacak birşeyi aramak için odayı altüst ediyor olmalıydı. Yada... Hollingsworth'un kendisinin birşeyler aradığını düşünüyordum. Yine de oda, birşey aramaktan çok, şiddetli oraya buraya savrulmuşcasına bir dağınıklıktaydı.

Birkaç dakika sonra nerede çalıştığını sordum.

Wall Street'teki en büyük borsa şirketlerinden birinde katip olduğunu söyledi.

«İşinizi seviyor musunuz?»

Tavrına uygun bir cevap verdi. «Evet,» diye yumuşak bir sesle konuşmaya başladı. «Şikayet etmeye hakkım yok doğrusu. Çok iyi davranıyorlar ve insani -herhalde kendi çıkarları da vardır ya- ilerlemek için büyük olanak olduğuna inandırıyorlar. Hem ben bu tip işi seviyorum. Temiz iş. Ben de her zaman işin temizini yeğlerim, doğru değil mi?»

«Bunun üzerinde pek düşünmedim.»

«Öyle mi? Herkes benim gibi düşünmüyor da.» Nezaketi sıkıcı oluyordu. «Herhalde büro dışı işler için de pek çok şey söylenilebilir. Açık havada çalışmanın sağlığa yararlılığı gibi,» diye ekledi.

«Ben sabahtan akşama bir büroya kapanmaktan nefret ederim.»

«Mr. Wilson -yani amirim- diyor ki, binbir çeşit büro işi varmış. Kâğıt yerine insanla ilişkili bir iş olursa, çok başka olurmuş. Beni müşterilerle muhatap olacak tarzda yetiştiriyor. Bu daha çok hoşuma gidecek.»

«Bunu becerebilecek misiniz?»

Ciddi ciddi düşündü. «Evet, sanırım. Satışı iyi beceriyorum. Babamların Meridabet'te -benim memleketim yani- dükkânı var. Oradayken müşterilere yer istediklerini, bazen de istemediklerini, bile satardım.» Son cümlesindeki mizahı yokedecek bir çekingenlikte gülümsedi. «Bu belki de ticarette pek hoş karşılanmaz ama...» diye ekledi.

«Dedikleri gibi, hayat çetin,» dedim.

Uzunca bir süre kıkır kıkır güldü. Fakat gülüşü öylesine birdenbire kesildi ki, aslında gerçekten gülmediğini, bunun da yapmacık, özenti olduğunu anla-

dım. Bir yerlerden bir pipo ile bir kutu tütün uydurmuştu. Pipoyu yaktı, ama tutuşundan da, içişinden de acemi olduğu ve bu işten pek hoşlanmadığı anlaşılıyordu.

«Çoktandır içiyor musunuz?» diye sordum.

«Hayır ,yeni yeni alışıyorum,» dedi. «Mr. Wilson ve onun amiri durumundaki bir kaç kişi de pipo içiyor. Genellikle üniversiteliler hep pipo içerler, değil mi?»

«Belki de öyledir, hiç merak etmedim.»

«Pipodan pek hoşlanmıyorum, ama eğer gerekliyse, ne yapalım, alışacağız.» Piponun sapını dişlerine vurdu. «Size özel bir soru sorsam kızar mısınız?»

«Hayır.»

«Üniversitedensiniz değil mi?»

Öyle ya, neden olmayayım. Hemen başımı salladım. Gülümsedi.

«Tahmin etmiştim zaten,» dedi. «İnsanları ilk görüşte ne tip biri olduklarını anlamaya çalışırım ve bunu iyi başarırım. Hangi fakültedensiniz?»

Ünlü üniversitelerden birinin adını verdim.

Üniversiteyi sanki ben kurmuşum gibi hayranlıkla başını salladı. «Birgün sizinle üniversite hakkında konuşmak istiyorum,» dedi. «Hep düşünürüm... İnsan üniversiteye gidince bir yığın kişiyle ilişkisi olur, önemli adamları tanır, değil mi?»

Bir an duraksadım, sonra kayıtsızca cevap verdim. «Bu, önemli kişileri tanımak isteyip istememenize bağlı,» dedim.

«Herhalde meslek hayatında çok yardımı olur bu gibi ilişkilerin. Çalıştığım yerdeki önemli adamların hemen hepsi de üniversite mezunu. Ben zekiyimdir, herkes böyle söylüyor. Belki üniversiteye gitmem gerekirdi, ama orada kaybedeceğim yılları düşünün-

ce vazgeçtim. Siz de öyle yapmaz mıydınız?»

«Ben de onu diyorum ya. Bir yarışa çok sayıda adam girerse, iyi olsanız bile elenmeniz mümkün.» Ciddi bir tavırla bana baktı. Gözlerinin gerçekten çok tuhaf olduğunu farkettim. Gözbebekleri nerdeyse gözünün akına gömülmüş gibiydi ve hiç parlamıyordu. Baktığım zaman, donuk ve cansız iki mavi leke görüyordum.

Gözleri de birbirine yakındı. Göz pınarları burnuyla birleşiyordu nerdeyse. Karşıdan bakılınca kuşa benziyordu. Çünkü ince burnu gaga gibi kemerleniyor, beyaz dişleri öne uzuyordu. Üst ön dişleriyle dış eti arasında ince, kara bir çizgi vardı. Bu da ağzına yapay bir anlatım getiriyordu.

«Sizin ne iş yaptığınızı sorabilir miyim?» dedi.

«Yazarım ,ama n'olur şimdiye dek hangi kitapları yazdığımı sormayın bana.»

Yine o kıkır kıkır gülüşüyle bir süre güldü. Reklâm programlarındaki mekanik kahkahalara benziyordu bu. «Çok güzel,» dedi sonunda. «Çok şakacısınız.» Birayı başına dikti. «Öyleyse kitaplar konusunda çok şey bilirsiniz»

«Evet. Bir kısmı hakkında.»

«Bana öğütleyebileceğiniz iyi kitaplar var mı?»

«Ne tür kitaplar?»

«Siz bilirsiniz canım.»

Masasının üstünde birkaç dergi ile bir kitap vardı. Ne olduklarını merak ettiğim için, «Şimdi okuduklarınızı bana gösterirseniz size daha iyi fikir verebilirim,» dedim.

«Herhalde,» diyerek, doktora muayene oluyormuş gibi bir tavırla masanın üzerindeki kitap ve dergileri aldı, yanıma koydu. «Okuyacak epeyce şeyim var, baksanıza,» dedi.

«Evet, öyle.» Selefon kâğıdı özenle sıyrılmış bir cep kitabı vardı. Ünlü kişilerin mektuplarının bulunduğu bir antolojiydi. Bir sürü de işe yaramaz dergi. Amatör radyocular için el kitabı, resimli kovboy dergileri, balolarda nasıl dans edilir diye mektupla dans dersi veren bir yerden gelmiş yazılar.

Hollingsworth, «Bu tür şeyler okumam gerekli değil herhalde,» diye sordu.

«Neden olmasın.» dedim.

Bu sözümle yetinmemiş gibiydi. Kitapları bir yana ittim. «Ne tür birşeyler istiyorsunuz? diye sordum.

«Bilmem ki...» Çekimserdi. «Askerdeyken hoşuma giden bir yığın kitap, dergi filan vardı. Hani yaşam gerçeklerinden söz eden hikayeler, bilirsiniz canım.»

Bir süre en iyi satan kitaplar listesine giren tarihî bir aşk romanının adını söyledim.

«Yooo,» dedi. «Hoş, kitapların adını bilemiyorum şimdi, hani Amerikalı delikanlılarla kızları anlatan kitaplar. Gerçekten yaşanmış olaylar. Bizim gibilerin neler duyduğunu, neler düşündüğünü bilirsiniz.»

İki savaş arasındaki dönemde Amerikan yazarlarının yazdığı birkaç ünlü romanı söyledim. Bu Hollingsworth'un hoşuna gitmişe benzerdi. Özenle kitapların adını yazdı. Arka cebinde taşıdığı küçük deftere bir bir kaydetti. Listeyi bitirince, «Bunları nerede bulurum acaba?» diye sordu.

«Bir ikisi bende var, size verebilirim,» dedim.

«Ah, çok makbule geçer. Ne kadar iyi bir komşusunuz,» dedi. Masanın yanındaki sandalyeye oturmuş, pantalonunun çizgilerini düzeltiyordu. «O kitaplarda hep gerçek şeyler var, değil mi? Yani... çılgın

kızlar, sonra şeye, fırsattan yaralanmaya hazır delikanlılar filan...» Sırıttı.

«Vardır herhalde.»

«Bu tip şeyler basmalarına şaşıyorum doğrusu. Bunlara izin verilmeli mi acaba? Dinsiz imansızlar, bir de Bolşevikler yazıyorlar herhalde. Onlar için yazıyorlar yani.»

«Ne için?»

«Onlar için, anlarsınız canım.» Bir teneke bira daha çıkardı, bana uzattı.

Artık canımı sıkmıştı. «Hayır. Odama gidip çalışsam iyi olacak,» dedim.

«Odanızda bir iş mi yapıyorsunuz?»

«Hayır. Ben...» Birden demin söylediklerimi unuttuğunu farkettim. «Hayır, yazı yazıyorum,» dedim.

«Ya, öyle mi? İlginç bir meslek,» dedi. Beni kapıya kadar geçirdi, koridorda, ayakta konuşmayı sürdürdü.

Birden, «New York'a geleli iki ay oldu, hâlâ kötü mahalleleri bulamadım,» dedi. Turistler berbat etti diyorlar ama, herhalde Harlem görülecek yerdir. Öyle değil mi?»

«Bilmem.»

«Bir dünya kurmak için her türlü insan gerek.»

«Öyle.»

Birden gözlerini bana dikti. «Alt kattaki hanımla ilginç bazı durumlarımız oldu,» dedi. «Mrs. Guinevere yani. Çok mükemmel bir hanım.» Şaşırmıştım.

«Onun hakkında epey şey duydum,» dedim.

«Evet. Onu tanımak başlı başına bir deney. İnsanın anılarını yazarken anlatacağı türden birşey.»

Bir iki adım uzaklaşarak, «Hımmm,» dedim. «Pekâlâ, artık ben çalışayım.»

Yumuşak sesiyle, «Evet, haklısınız,» diye mırıldandı. «Insan çalışmak zorundadır, öyle değil mi?» Düşünceli bir tavırla birasını yudumladı. «Birgün size başımdan geçenleri anlatmak, deneylerimden söz etmek isterim, olur mu?»

«Olur tabii.»

«Görüştüğümüze çok sevindim,» diyerek odasına yürüdü. Arkamı döneceğim sırada son bir soru daha sordu: «Mrs. Guinevere'yi tanıyor musunuz?»

«Evet.»

«Çok renkli bir insan. Tipik bir New York'lu, öyle diyorlar.»

Hollingsworth hakkında ne karar vereceğimi bilemedim.

• 6

O yaz New York'ta yapayalnız bir adam olarak kalmışsam, bu ancak benim suçumdur. Pansiyondakilerin dışında tanıdığım hemen hemen yok gibiydi. Ama yine de gidip görebileceğim kişiler vardı. Oysa giderek, haftalar geçiyor ve tanıdıklarım bir bir kayboluyordu. Dinsmore'un odasını, kitabımı bitirinceye dek kimseyle görüşmemek niyetiyle tutarken, içimde gizli kalmış bir özlemi geliştirdiğimi ve kendi koyduğum engelleri yıkmayı daha da güçleştirdiğimi farketmemiştim.

Bu belki de abartma gibi gelebilir, hatta gerçekten de abartma olabilir. Aslında herkesten kaçmam, kapanmam gerkli değildi; bir arkadaşla bir iki saat oturup çene çalmamı engelleyecek bir zorunluk da yoktu. Ama ne zaman bir yere gitmeyi tasarlasam, gideceğim kişinin hiç de ilginç olmadığını, birkaç saat sonra sıkılacağımı söyleyecek söz bulamayacağı-

mı düşünüyor, gitmekten vaz geçiyordum. Böylece şehirde tanıdıklarımı birer birer anıyor ve hepsine de bir kusur bulup, görmekten cayıyordum.

Geçmişin bulanıklığı içinden boyuna kopup kopup gelen bir anı var. Bunun gerçek olduğuna hemen hemen eminim. Belki de askerden izinli olduğum bir sırada olmuştu. Ne zaman olduğu da önemli değil zaten. O zamanlar bana âşık olan bir kız vardı, ben de ona sırılsıklam âşıktım. Bir sahil kasabasında bir hafta geçirmiştik. O hafta, akılmın sınırların. zorlayacak ölçüde mutluluk ve acı getirmişti. Kız, aşkı hep düzmece inceliklerle kısıtlanan zor birşey olarak bellemişti. Kendi bedeninden utanmış, erkeklere kayıtsız kalmıştı. Benim tutumum ve çevre koşulları nasıl denk düştü de kız benimle sevişmeye razı oldu, şimdi bilemiyorum. Ama ona öylesine tutkundum ki, bu tutkum çözümledi galiba herşeyi. Önce kendi etini sevdi, sonra sıra benimkine geldi. Saatlerce yan yana yatar, yeni yeni keşfettiğimiz şeylerin sevincini yaşardık. Ona sihirli bir dünyanın kapılarını açmıştım. Ben de payımı alıyordum bu dünyadan. Onun yüzündeki mutlu aydınlık günlerimi ışıkla dolduruyordu. Başka hiçbir erkeğin benim kadar düşünceli, benim kadar ince ve benim kadar özlenir olmadığına yemin ediyordu. O hafta içinde pıtrak gibi çiçek açan bir tomurcuğa benzedi. Kendimle övünüyordum. Birbirimize çok yakındık. Birbirimizde soluklanıyor, konuşuyor, sevişiyor, odaya taşıdığı sandviçleri yiyor, sonra kumsalda uzun yürüyüşlere çıkıyorduk. Savaşın gölgesi altında yaşıyorduk, belki bu da işe ayrı bir tad katıyordu.

Onunla beraberken çok mutluydum. Ama bir başkasıyla konuşmak zorunda oldum mu, bir utanç sarıyordu benliğimi. Garson kıza yemek ısmarlamak

bile angarya gibi geliyordu. Pansiyonunun sahibi kadınla konuşmaya hiç gelemiyordum. Bir öğle sonu sıcaktan bunalmış, buzlu su içmek istemiştik. Kıza rica ettim, gidip alsın diye. Çünkü bu işi beceremeyeceğimi farkediyordum.

Kız, «Ama Mikey,» demişti -şu anda Mikey'den başka ad anımsamıyorum- «Neden sen almıyorsun? Amma da büyüttün işi.»

Gitmemiştim, gidip su bulmak düşüncesi bile boncuk boncuk terletiyordu beni. «Hayır gidemem,» demiştim. «N'olur sen git, iste. O kadınla konuşmaktan hoşlanmıyorum.»

Kazanmış ve bu yüzden de kaybetmiştim. Kız gidip su istemişti. Ayrıldığımız zaman -sonradan onu tekrar görmediğime de eminim- edebiyat paralayan bir cümle fısıldamıştı: «Mikey, oda bir gönül tuzağı, biliyor musun?» demişti. Bu sözler pek de anlamsız sayılmazdı.

Aklımdaki birkaç anıdan biri bu. Belki bir açıklamaya yol açar diye anlatıyorum. Pansiyonda tanıdığım bir iki kişiyle yakın ilişki kurmuş, onlarsız edemez olmuşsam, bunun evveliyatı vardı. Zincire bağlı bir köpek gibiydim. Ve dünyam isteklerimi, ihtiyaçlarımı karşılayabildiğim kısıtlı bir çenberin içine sıkışmıştı. Kızla geçirdiğim haftayı düşünüyordum, fakat Guinevere'nin hayali sürekli bu düşüncelere karışmaya başlamıştı. Onun için, Hollingsworth'la konuştuktan birkaç gün sonra aşağı inip Guinevere'nin kapısını çalmaya karar verdim.

Saat üçü geçiyordu. Guinevere yemek yiyordu. Şaşırtıcı bir biçimde karşılandım. «Ah, Mr, Lovett, ben de tam sizi düşünüyordum. Buyurun içeri,» dedi. Kılığımı uzun uzadıya anlatmayacağım. Yatak kıyafetinden, baloya gidiyormuş izlenimi uyandırıncaya

dek her çeşit takıp takıştırmış olduğunu söylemem yeterli. Sesi yükseldikçe şakırtılı, alçaldıkça özentili «Belki aşağı gelirsiniz diye aklımdan geçiriyordum,» dedi. «Yemeğim bitmek üzere. Şöyle karşılıklı bir kahve içer miyiz?»

«Olur. Ben de sizinle birşey konuşacaktım,» Bahane olarak, odamı temizlemesini isteyecektim.

Koridordan geçip mutfağa girdik. Mutfaktaki musluk ve ocağın üstü, en azından bir haftalık gibi görünen bulaşık tabak çanakla doluydu. Masanın üstünde yemek artıkları duruyordu: yarısı yenmiş bir sandviç, muşambanın üzerinde ezilmiş bir dilim domates, dökülmüş kahve.

«Ne konuşacaktınız benimle?» dedi. Sonra, «Buranın kusuruna bakmayın,» diye mırıldandı. «Mutfağı bir türlü derleyip toparlayamıyorum. Oturun da kahvenizi için.» Japon kimonosu taklidi sabahlığının salkım saçak kolları ekmek kırıntılarına sürünüyordu. Musluğa uzanıp bir bez aldı. Masada fincanını koyabilecek yer açmak için, muşambayı şöyle bir sildi. «Monina, Mr. Lovett'e hoşgeldiniz desene,» diye seslendi.

«Merhaba Mitter Luyvt,» diye bir ses duydum. Pencereyle buz dolabının arasındaki boşlukta, oturak sandalyesinde bir kız çocuğu vardı. Görülmemiş güzellikte bir çocuktu. Güneş ışığı sarı saçlarını parlatıyordu, yüzüne ve kollarına saydamlık getiren bir aydınlığa boğuyordu kızı. Ufacık elindeki kaşığı kaldırdı. Mamasını ağzına götürmeye çalışıyordu. Ağzını bulması pek zor oldu. Mama yüzüne gözüne bulaştı. Bir an, onu yeryüzüne inmiş bir melek sandım. Yaşamın mekaniklerine uymak zorunda kalan beceriksiz bir melek.

«Aman, ne şirin şey bu!» dedim.

Mrs. Guinevere, «Güzeldir ya,» diye atıldı. «Kendi de farkında ne rospiktir o bilseniz.»

Monina kıkırdadı. Mamaya bulanmış ağzında sinsi bir anlatım belirdi. «Annem kaka söz söyledi,» dedi.

Guinevere yine yakınmaya başladı, «Ah nedir bu çocuktan çektiğim, bir söyle bin işit.»

«Kaç yaşında?» diye sordum. Mama sandalyesi çağım aşmış gibi geliyordu.

«Üçbuçuk yaşında dört olacak.» Mrs. Guinevere sorumun amacını anlamışcasına, çocuktan gizlemeye çalışmadan konuştu: «Hep bebek olarak kalmasını istiyorum. Ne yapacağımı da tasarladım. Bir iki yıl içinde Hollywood'a kapağı atacak kadar para biriktirmiş olacağım. Monina büyük para getirir. Ama bebek olarak kalması şart. Beş yaşındaki çocuklara, ufaklara olduğu kadar çok rol çıkmaz. Onun için büyümesin istiyorum.» Elini kaldırdı, bileğini öptü. «Ay, acıyor. Saatimi tamir ettirmem gerek.» Kolunu bana uzattı. «Bakın, dokunun şuraya. Çok acıyor.»

Kırmızımsı bir çizgi vardı bileğinde. Oraya bastırdım. Sonra parmaklarımı kolunda gezdirdim. «Ne kadar yumuşak,» diye mırıldandım.

«Evet, cildim güzeldir,» dedi. Gözlerini kapattı, arkaya yaslandı.

Birden kolunu hızla çekti. «Aman, unuttum gitti,» dedi.

«Neyi?»

«Kimseye söylemeyeceksiniz.»

«Neyi söylemiyeceğim?»

«Monina'nın üçbuçuk yaşında olduğunu. Bu sır. Söylemeyeceğinize söz verin.»

Omuzlarımı silktim. «Peki, söz,» dedim.

«Bana karşı kullanacağınız bir koz geçti işte elinize,» Geniş kavisler halinde boyanmış dudakları kışkırtıcı bir tavırla yayıldı. «İsterseniz, bütün planlarımı baltayabilirsiniz.»

Çocuk, «Monina mama istemiyor artık,» diye seslendi.

Guinevere, «Kes sesini de, önündeki yemeği ye,» dedi. «Yemezsen dayak yiyeceksin.»

Monina istediği ilgiyi çektiği için halinden hoşnuttu. Yaşlı kadınlar gibi göğüs geçirip kaşığın tersini avurduna soktu.

«Daha önce de fırsatı kaçırdım. Şimdi düşünüyorum da ne para yapardım.» Guinevere başını esefle sallayıp kahvesini yudumladı. «Kimseye güven olmuyor ki. Kaç kişi söz verdi, ama kim tuttu?» Elini uzattı. «Bir sigara ver bakalım, Lovett,» dedi.

Bir süre konuşmadan sigaralarımızı içtik. Sonra, «Neden onu Hollywood'a götürmek istiyorsun?» diye sordum.

Guinevere'nin mavi gözleri üzerime dikildi. Bencillik yüklü bir tonda cevap verdi: «Bir kadın neler çeker, bilir misin Lovett? Bir işe yaramayan bir koca, sabahtan akşama ev işi ne demektir, bilir misin? Hele benimki gibi yaşantısı olan bir kadın için... Parmakla gösterilirdim. Her gören âşık olurdu, gece kulüpleri, eğlenceler, neler neler yaşadım. İstesem bir mihrace ile evlenebilirdim, biliyor musun? Ne yakışıklı adamdı. Bulunmaz adamdı, bulunmaz.» Ecnebi biriyle konuşuyormuş gibi duraladı. «Evet, gerçekten bulunmaz adamdı.»

Onun konuşma tarzına alışmaya başlıyordum. Konudan konuya atlaması şaşırtmıyordu beni artık.

«Evet, anlıyorum,» dedim.

«Evleneyim diye yalvardı yakardı. Reddettim.

Neden bilir misin? Fazla esmer diye. Mihrace karısı olacaktım bugüne bugün. Ama tuhaf huyları vardı. Neyse otobüsü kaçırdık bir kere. Onun kadar parası olan başka bir Arap bulursam, aynı aptallığı yapmam bir daha. Genç kadınım Lovett, burada ömür tüketiyorum Bir zamanlar, senin gibi delikanlıların elimi sallasam ellisi gelirdi.»

«Hollywood'a nasıl gideceksin?» diye üsteledim. «Kocan n'olacak?»

«Onu bırakacağım. Sırf acıdığım için evlendim onunla.» Gözlerini mutfakta gezdirdi, kirli tabaklara baktı. «Yüreğim çok yufka, bütün kusurum bu. Beni şöyle takıp takıştırdığım zaman görsen, erkek bulmamın ne denli kolay olduğunu anlarsın. Parmağımı kımıldatmaya üşenmesem, hepinizi tavlarım.»

«Öyleyse benim için de kımıldat parmağını,» dedim.

«Seni gidi seni! Benim gibi geçkin bir kadınla ne yapacaksın sen? Yirmisekiz yaşındayım, biliyor musun?» Ekmek kırıntılarıyla oynuyordu. «Kocamın adını söylesem, şaşkınlıktan dilini yutarsın.

Gülümsedi. «Söyler miyim ya!»

Mutfağın açık penceresinden giren rüzgâr, yaprak kokularını ve asfaltın zift kokusunu getirdi. Hafifçe ürperdim. Bir yerlerde insanlar sevişiyorlardı o anda. Sıcak, terli kollarını, bacaklarını yalıyordu. Neredeyse kolumu uzatıp kadını okşayacaktım.

«Lovett, bana bir iyilik yapar mısın?»

«Neymiş o?»

Elini elimin üzerine koydu. «Canım bira içmek istiyor. Hadi bakkala kadar gidiver de, bir şişe bira al. Boşları da veririm, götürürsün.»

«Neden gidecekmişim ki bakkala,» diye terslendim. Kaptırdığım havayı bozmasına sinirlenmiştim.

«Aaa, hadi canım. Bak sana ne diyeceğim. Eğer gidersen, sana bir teklik var.» Bunu pek de gönülsüz söylemişti.

Güldüm. «Sen beni çocuk mu sanıyorsun?»

Başını salladı. Ciddiydi. «Hakkın bu senin. Bu sıcakta dışarı çıkacaksın. Boşuna gidecek değilsin ya.»

«Senin parana ihtiyacım yok.»

«Hadi, gidiver işte.»

Çocukluk ediyordu. «Peki, peki,» dedim. Parayı aldım, somurtarak çıktım. Dediğini yaptığım için kendime öfkeleniyordum. Tuhaf kadındı. Güzelliği, çekiciliği de, hırpaniliği içinde kayboluyordu. Yine de onu istiyorum. Damın kızdırıcı sıcaklığı altında, benim odamda olabilirdik ve bu bütün yaz sürüp gidebilirdi.

İki şişe birayla şeker aldım geldim. «İşte paran, bu benden armağan,» dedim. Parayı aldı.

«Çok teşekkür ederim,» dedi. «Bak, senin için giyindim.»

Gerçekten giyinmiş. Yüreğim hopladı. Bir şortla sütyen giymişti. Eti istekli istekli kımıldıyordu.

«Benim için giyindin, ha?»

«Bu sıcakta elbise giymeye dayanamıyorum. Evde kimse olmasa çırıl çıplak gezeceğim.» Bir an düşündü. «Biliyor musun, bu nüdistler işlerini biliyorlar.»

Monina sandalyeden inmiş, ortalıkta geziniyordu. Bir iki kez, çocukların o sıkılmasız, utanmasız arsızlığıyla süzdü beni. Sonra annesine döndü, «Mitter Luyvt kakışık,» dedi.

«Ne diyor?» diye sordum.

«Yakışıklı diyor,» Guinevere güldü. «Biliyor musun, hiç de fena sayılmazsın Lovett». Şimdi anası da

kızı da beni süzüyordu. Müthiş tedirgindim. Çocuksu konuşmasıyla geri zekalı gibi görünen Monina, bu haliyle olduğundan büyük biri gibiydi. «Ne zaman uyuyacak bu?» diye sordum.

«Ah, uyur mu hiç! Ömründe böyle çocuk görmemişsinizdir. Benimle yatar, benimle kalkar. Gece yarılarına kadar yatmaz.» Guinevere şişeyi kafasına dikti, sonra Monina'ya uzattı. O da anasını taklid ederek, sarı saçlarını geri atıp şişeyi kaldırdı. Ama şişeyi ağzına dayamadığı için bira üzerine, oradan da yere döküldü. Annesi, «Seni beceriksiz, pis,» diye azarladı.

Monina kıkırdadı. «Mitter Luyvt kakışık,» diye tekrarladı.

«İçerki odaya geçelim,» dedim. «Monina da yatak odasında oynar. Oynarsın, değil mi Monina?»

«Aaaa, oynamam.»

Guinevere, «Nereye gitsem peşimde,» dedi. «Monina bensiz yapamaz.» Esnedi. «Pekâlâ, gel bakalım. Hepimiz birden geçelim oturma odasına. Ancak, «oturma odası» sadece söz niteliğinde değil, davranış belirleyen bir kelime durumundaydı «Oturma odası» der demez, az önceki hali gitti, terslesti. Gülünç bir hareketle sigara tablasını göstererek «İsterseniz, onu da alabilirsiniz Mr. Lovett,» dedi. Sanki bir düzine hizmetçisi varmış da, onlara buyuruyormuş gibiydi. Beni şaşırtan, oturma odasının zevksiz olmayışı oldu. Eşya pek ahım şahım değilse de, Guinevere bayağı sevimli hale sokmuştu. Üzeri koyu yeşil örtülü bir somya kanape görevini yapıyordu. Eski birkaç koltuğa, renkli basmadan yüzler geçirilmişti. Yerdeki açık bej halı, domates kırmızısı perdelerle iyi bir uyum içindeydi. Duvarda gereğinden fazla ayna vardı. Abajurlar eskimişti. Bütün masaların üzerinde

gereksiz örtüler ve süsler vardı. Yine de genel olarak belirli bir uyum göze çarpıyordu. Fakat, gönlünde koca bir anıt yatarken basit bir ev kurmak zorunda kalanlar gibi Guinevere'nin de bu odaya pek severek girmediğini farkettim.

Koltuklardan birine oturmadan önce huzursuz bir tavırla odada dolandı. «Ne güzel bir oda,» dedim.

Guinevere, sıkkın bir halde, «Öyle,» dedi, «Çok emek verdim. Biraz daha param olsaydı, birşeyler yapabilirdim.» Sonra sustu. Aniatılmaz bir umutsuzluk içindeydi .Gözlerini halıya dikti. «Ne kadar çok çalışıp didindim, bilsen,» diye mırıldandı. Ellerini şortun ceplerine soktu, cepleri ters yüz etti. «Kıymetini bilse bari. Ne gezer!» Arkaya yaslandı. Göğüsleri sütyeninin içinde çalkalandı. Belinde katmerlenen eti parmaklarıyla sıktı.

Öylece hareketsiz uzandı. Ama onun huzursuzluğu çocuğa geçmişti. Odada dolaşıp duruyordu. Monina'yı seyre koyuldum. Bir aynanın önünde durdu. Vücudunu baştan aşağı süzdü. Annesinin o kendine hayran tavrını taklid ederek bileğini öptü. «Tablayı,» diye mırıldandı. «Tablayı al.» Başını zarif bir biçimde eğdi. Kollarını çağıran bir tavırla uzattı. Aynadaki hayaline gülümsedi. Sonra, sehpalardan birinin üzerindeki porselen bibloların başına koştu Ucuz porselenden bir çanak aldı, kenarındaki yaldızı incelemeye koyuldu. «Anne, Monina, anne Monina» diye yüksek sesle söylendi. Yüzüne bir gülümseme yayıldı. Bana yaklaştı. Çanağı uzattı, üzerindeki aşk perisi resimlerini gösterdi.

Guinevere koltukta döndü «Onu yerine bırak Monina,» diye bağırdı. Ama söyledikleri mi önemliydi, bağırması mı, anlaşılmadı.

Monina çanağı yere düşürdü.

Guinevere, «Seni gidi küçük orospu seni,» diye haykırdı. «Çabuk yatak odasına git.»

Monina, «Gitmem,» diye feryadı bastı.

«Öyleyse git köşede dur.»

«Hayır!»

Guinevere, ayağa fırladı. «Şimdi kamçıyı alacağım ha elime.» Monina gözlerini annesine dikmiş bakıyordu.

Sonunda, «Peki,» dedi. İstemeye istemeye kapıya doğru gitti. Kapıda döndü, «Anne kaka, anne kaka,» dedi.

«Kamçıyı alırım ha!»

Guinevere homurdanıyordu: «Bu çocuk beni deli edecek!» Gözlerini kapadı, güldü. Göbeği kalkıp kalkıp iniyordu. «Hay allah kahretsin.» Biraz sonra kendini topladı, yerdeki kırıkları toplamaya başladı. Benden bir karış uzaktaydı ve öyle bir pozda çömelmişti ki, göğüslerine bakmamak olanaksızdı. Keyfi yerine gelmiş gibi kıkırdıyordu. «Ah bu çocuk,» diye mırıldandı.

Başını kaldırdı, ağzı yayıldı, sırıttı. «İşte Lovett, nihayet başbaşa kalabildik,» dedi.

«Evet, istediğimi elde ettim,» dedim.

«Ah, seni gidi.» Kırık parçaları yanımdaki tablaya bıraktı, eski yerine geçti. Bacaklarını iki yana açtı oturdu. Elleriyle göğüslerini ovalamaya başladı. «Ooooof,» diye göğüs geçirdi. Çıplak omuzlarını iki yana kaydırarak koltuğun arkalığına sürttü. «Hiç sırtını kadifeye sürttün mü?» diye sordu.

«Bilmem.» Sesim boğuklaşmıştı.

«Ben bayılırım. Oooh,» diye yeniden sürtündü. «Keşke kadife olsaydı. Basma bu iyi kaşımıyor.» Hazla esnedi. «Sana birşey söyleyeceğim,» dedi. «Neden söylediğimi de bilmiyorum ya. Şimdiye dek kim-

seye anlatmadım. Yalnız başıma kaldığım zaman çırıl çıplak soyunup kadifenin üstüne yatmaya bayılırım.»

Bu gerçek miydi, yoksa o anda mı uydurmuştu bilemiyorum. «İlginç,» diye mırıldandım. Ne söylediğime de aldırmıyordum zaten

«Ah, ne günler gördüm ben, ah!» dedi.

Ayağa kalktım, yanına gittim Birkaç saniye dudaklarımı bırakmadı. Sonra beni itti, derin bir soluk aldı. «Oooh,» diye gülümsedi. «Çok güzeldi.»

Elimi uzattım. Kolumu tuttu «Dur bakalım şimdi.»

Ama çiti aşıp, boynuzladığı atın yere yıkıldığını farkeden boğa gibi, gerilemeden boyuna saldırmalıydım, ard arda. Ellerim orasına burasına yapıştı. «Aaay,» diye beni itti, kendisi de ayağa kalktı.

Ayakta yüz yüze duruyorduk. Kollarım belindeydi. Sözüm ona öfkelenerek, «Bende ne var ki, bir türlü anlayamam,» diye çattı. «Siz erkekler beni hiç rahat bırakmazsınız.»

«Bırakmam,» diye homurdandım.

İçini çekti, uzaklaştı. «Bir sürü erkek tanıdım, içlerinde bana tutulmayan bir kişi olsun çıkmadı. Kimyasal birşey olmalı bende.» Döndü, beni süzdü. «Biliyor musun Lovett, hiç de fena çocuk değilsin. Sana tutulabilirdim, ama artık uslandım. Neden bilmem, kocam var diye değil. Ama yapmıyorum artık. Seninle beraber olabiliriz. Ama bundan ne çıkar, söylesene ha?»

«Bırak şimdi bunları.» Yanına gittim. Öptüm. Gözlerini kapadı. Şeker yalıyormuşçasına ağzını dudaklarımda dolaştırdı.

«Anne ne yaptı, anne ne yaptı!» Monina kapıda durmuş, parmağını sallıyordu.

Guinevere çocuğun üstüne yürüdü. «Anne ne

yapmışmış! Şimdi kırbacı alırım ha! Hadi bakalım, yatağa.»

«Anna kaka, anne kaka.» Çocuğun neler duyduğunu kestirebilmek olanaksızdı. Titriyordu. Gözleri dolmuştu. Birden cilveyle bana döndü. «Monina'yı da öp bakalım,» dedi.

Guinevere kızın poposuna vurdu. «Yatağa dedim. Yoksa kırbacı yersin ha.» Çocuk yine isteksizce çekildi gitti.

Guinevere bana döndü. «Beğendin mi yaptığımı?» dedi. «Şimdi bunu kullanır artık. Bak görürsün.»

«Özür dilerim,» dedim.

«Özür dilemekle ne halledeceksin ki,» diye atıldı. «Siz erkekler öldüreceksiniz beni.» Döndü, sigara alıp yaktı. Güldü. Birden «Al işte,» dedi. «Göğüslerimi ellemek istiyordun, elle bakalım.» Elimi aldı, göğsüne götürdü. Yeniden öptüm. Sigara tutan elini kaldırdı, sarıldı.

Öpüşmemiz bir dakikadan fazla sürdü. Ellerim her yanında dolaşıyordu. Ayrıldığımızda o da soluk soluğa kalmıştı.

«Vay be,» dedi.

«Hadi,» dedim. Artık hiçbir şey durduramaz beni. «Hadi.»

«Olmaz.»

«Buracıkta olur işte.»

Dikleşti. Kulak kabarttı. «Bak çocuk etrafta dolanıyor.» dedi. «Aklını mı kaçırdın sen?»

Cayacak gibi değilim. «Öyleyse yukarı benim odama gel.»

«Nasıl olur, bilmem ki.»

«Yukarı geleceksin.»

Birden kolumu çimdikledi. «Peki, gelirim,» dedi.

«Söz mü?»

«Gelirim. Ah siz erkekler, beni ne hallere sokuyorsunuz.»

«Söz mü?»

«Söz. On dakikada gelirım. Sen şimdi git. Ben de Monina'yı yatırayım.»

Gözlerim karara karara odama çıktım.

• 7

Guinevere peşimden gelmedi.

Öfkeden deliye dönmüştüm. Fırın gibi odada, yatağa uzanmış, duvarları seyrediyordum. Sıcak yaz günü yavaş yavaş geceye döndü. Beni de paçavra yığını gibi tüketti. Okumaya çalıştım. Bir ara yazı yazayım diye aklımdan geçirdim. Ama ikisini de yapamadım. Sonunda yürüyüşe çıktım.

Saatlerce yürüdüm. Rıhtımda boş bir iskeleye oturdum. Mazotlu sulara taş atmaya koyuldum. Akşam çökmeye başladı. Limanın ötesinde gökdelenlerin camlarında güneş yansıdı. Bir lokantaya girip yemeğimi yedim Sonra yazmak niyetiyle odama döndüm.

İstediğim gibi çalışamıyordum. Birkaç saat boşuna uğraştıktan sonra, yeniden karanlık sokaklarda yürümeye çıktım. Peşpeşe kararlar veriyordum. Yeterince çalışmıyorum diye karar verdim. Sonra yarın yeni bir çalışma programı uygulamalı dedim. Erken kalkıp, akşama dek çalışacak, sonraki günler de aynı şeyi sürdürecektim. Guinevere'nin peşini bırakacaktım. En azından çağrılmadıkça onu görmeye gitmeyecektim.

Oysa insan boşuna sapıtmıyor. Üstüme çöken kat kat umutsuzluğun altında, yüreğimin bir köşesinde Guinevere'nin sözünü tutmamış olmasından gelen bir rahatlık vardı. İkimizi odada başbaşa düşünüyordum. Kapı kilitli. Başımı onun göğsüne dayamış yatmışım. Ilık yaz rüzgârı üzerimize iniyor. Mutluyuz, doymuşuz, güven içindeyiz. Birden kapı vuruluyor. İrkiliyoruz. Umutsuzluk, çaresizlik içinde birbirimize bakıp, kaçış yolu arıyoruz. Kaçış olanaksız. Tek çıkış yeri kapı. Pencere yerden otuz metre yukarda. Çıt çıkarmadan yorganı boynumuza kadar çekiyoruz Kapının vurulması duruyor. Sessizlik. Sonra anahtar sokuluyor deliğe. İleri geri çevriliyor. Hiç kımıldamadan bekliyoruz. Kapı açılıyor. Eşikte tanımadığım bir adam duruyor Aşağılayıcı bir hareketle kolunu kaldırıyor. Gözlerimi kapatıp başımı çeviriyorum.

Bu düş değil, bile bile kurduğum birşeydi. Yine de sıcak Haziran gecesinde sokakları arşınlarken, sırtımın soğuk soğuk terlediğini duydum. Sigara yakabilecek kadar yatışmam için birkaç dakika beklemem gerekti. Bir sokak lambasının altında durdum.

Odama geldiğimde romanımı elime aldım ve birden gelen bir itiyle yazdıklarımı yenibaştan okudum. Büyük bir kurum ve buradaki insanlar hakkında ayrıntılı bir çalışma yapmak niyetindeydim. Kitapta bir kadın ve bir erkek vardı, ama kurumda oldukları sürece hiç karşılaşmıyorlardı. Ancak ayrı yollardan ve ayrı metodlarla kaçabildikleri zaman sevme gücünü elde edebiliyor ve birbirlerini buluyorlardı.

Hiç bu denli acemice yazmamıştım. Romanı okuyup bitirdiğim zaman iyiden iyiye karamsarlaşmıştım. Bazı bölümler iyiydi, ama bir bütün olarak aşırı duygusal bir kitap olmuştu ve sonunun nereye vara-

cağı belirsizdi. Sıkıntılı bir gece geçirdikten sonra, dün akşamki kararımdan cayıp sokağa çıktım. Bir güzel kahvaltı ettim. Uzun uzadıya gazetemi okudum ve işe başlamak için odama dönmekte hiç de acele etmedim. Bir iki sayfa yazdım, yırttım attım. Roman için yeni fikirler beliriyordu kafamda. Bunlar genellikle karmaşık ve hiç de umut verici olmayan düşüncelerdi. Ama hiç değil bir maya vardı ortada. Birkaç gün sürekli çalıştım. Kimi zaman umutlanıyor, kimi zaman umudumu iyice yitiriyordum. Bu arada sık sık Guinevere'yi düşünüyordum, ama çekimserliğim isteklerime set çekiyor, beni harekete geçmekten alakoyuyordu.

Sonunda teslim bayrağı çekildi. Bir sabah odama döndüğümde ondan bir pusula geldiğini gördüm. Ufak, düzgün el yazısıyla,

«Sevgili dost,

«Nerelerdesin? Sana söyleyeceğim önemli bir şey var. Beni görmeye gel. Bunu mutlak konuşmalıyız. G.» diye yazmıştı

Bu pusula nasıl davranacağımı belirlemiş oldu. Üstümü değiştirdim. saçlarımı taradım, aşağı indim.

Guinevere, gülümseyerek kapıyı açtı. «Merhaba,» dedi. Sesi yumuşak ve boğuktu. İlk âşığını karşılayan bir genç kız gibiydi. Gözleri yerde, vücudu istekle yay gibi gergin. Hani «Bir daha nasıl yüzüne bakarım?» dese hiç şaşmayacaktım. Birkaç saniye böyle kaldı, ama ben tepki göstermeyince, sırtından mantosunu çıkarıp atar gibi, az önceki havasından sıyrılıverdi. «Hangi cehennemin dibindeydin?» diye sitem etti.

«Yukarda. Seni bekliyordum. Yetmişiki saattir seni bekliyorum.» Bu sözleri önceden hazırlamıştım.

Bir an yüzüne hoşnutluk dalgası yayıldı. Sonra

hemen itiraza başladı. «Dinle şimdi, geçen gün bir sürü aksilik oldu. Sen gider gitmez Monina hastalandı. İki doktor çağırdım, tam yirmibeş dolara patladı bana. Aman yarabbi, ne gündü o. Önce sen aklımı başımdan aldın -bu sözleri, sanki hayran olduğu birisiymiş gibi söylüyordu- sonra da Monina. Kocam o gece uyku ilacı verdi de öyle uyuyabildim.»

«Monina'nın nesi vardı?»

«Sinir bozukluğu,» diye içini çekti Guinevere. «Hadi, gel mutfağa gidelim. Ben de kahve içiyordum.»

Başımı salladım. «Oturma odasında içelim. Ben de seninle bir kahve içerim,» dedim.

Oturma odasında kahvelerimizi içtik. Her çatırtıda ürperen, her ayak sesinde tedirgin olan, hiçbir zaman kendini birşeye bütünüyle veremeyen bir kedi gibiydi. Aramıza yuvarlak bir masa koydu. Üzerine örtü örttü. Gümüş takımları çıkardı. Kahveyi boşaltırken küçük parmağını kıvırıyor, dudaklarını hafifçe büzüyordu. Yine de sırtında sabahlık vardı ve iç çamaşırlarından birinin askısı sarkıyordu.

Bir süre sessizce kahvelerimizi içtik. Sonra arkasına yaslandı. O baştan çıkarıcı gülümseyişiyle beni süzmeye başladı. «Biliyor musun Michael, o gün öyle yapmamalıydın. Yapmasaydın sana tutulabilirdim,» dedi.

«Bana Michael diyorsun, ya senin adın nedir?»

«Guinevere.»

«Peki öyleyse, soyadın nedir?»

«Smith. Yani kocamın soyadı.»

Pek inanmamıştım ama başımı salladım. Öne eğildi. «Bak anlatayım,» dedi. «Asıl adım Beverly Guinevere. Ama artistlik yaparken sadece Guinevere'yi kullandım. Hani Margo vada Zorina gibi tek ad

olsun diye. Sonra de sevdim, hep bunu kullanıyorum. Başka adlara benzemiyor.»

«Demek artistlik yaptın?»

Başını salladı.

«Hangi oyunlarda oynadın?»

«Komedilerde oynardım. Kraliçesiydim sahnelerin. Millet bana bayılırdı.» Beğenmeyen bir bakışla vücudunu süzdü. «O zaman çok daha inceydim, sıska değildim tabii. Hiç sıska olmadım. Ama tam balık etindeydim, şöyle ele gelir cinsinden. Herkes bayılırdı bana. Moruğun biri vardı, altmışiki yaşındaydı. Bir kere yatalım, bin dolar vereyim dediydi.»

Monina kapıda göründü, Guinevere ona şöyle bir baktı. Ben huzursuzluk içinde çevreme bakındım. Çocuk anadan doğma çıplaktı. Annesi, «Bak Monina'ya,» dedi. «İşte benim vücudum da öyleydi, ama evlendikten sonra kendimi bıraktım.» Birden kendini toparladı, «Monina, üstüne birşeyler geçir,» diye bağırdı.

Ama Monina cilve yapıyordu. Kollarını kaldırmış, ufacık ellerini boynunda birleştirmişti. Çocuğa bakmaya çekiniyordum, çünkü vücudu görülmemiş birşeydi. Onsekiz yaşındaki bir kızın minyatürü gibiydi. Kalçaları dolgun, omuzlarından kalçalarına inen çizgi kıvrımlıydı. Sarı saçları beyaz tenine yayılmıştı. Monina, «Olmaz anne,» diye itiraz etti.

«Şimdi kırbacı alırım ha!»

Monina içini çekti. Kırbaç sözünden usanmıştı herhalde. Gitmesine gitti ama, holde durup bizi dinlediğine yemin edebilirdim.

Guinevere bana yeniden kahve koydu. «Birisi, senin yazar olduğunu söyledi Lovett,» dedi.

«Yalan söylemiş.»

Hiç aldırmadı. «Biliyor musun, ikimize de çok

para getirecek bir iş geldi aklıma. Sana bir hikâye anlatayım, sen de yaz, bak gör nasıl milyoner oluyoruz.»

«Peki öyleyse, neden kendin yazmıyorsun?»

«Yazamıyorum. Ben yazamam ki. Sabrım yok bir kere. Bak ne diyorum. Ben sana hikayeyi anlatayım, sen yaz, parayı kırışalım. Bu kitabın getireceği binlerce, yüzbinlerce doları düşünüyorum da delirecek gibi oluyorum. Kafamda hazır.»

Susacak gibi değildi. «Dinle bak. Bu gerçek bir olay. Bir yığın roman okuyorum. Hiçbiri bunun yanında beş para etmez.» Sesi yeniden yalınlaştı. «Yılları kapsayan bir hikâye. Ciddi birşey.» Gözlerini kapadı, başını ellerine dayadı. «Hangi yıldızlar oynamalı diye düşünüyorum, bir türlü karar veremiyorum. Artık Hollywood'dakiler kararlaştırır bunu. Düşünmek bile heyecanlandırıyor beni.»

«Bak dinle,» diye başladı. «Burada, New York eyaletinin bir kasabasında geçiyor. Kahramanları bir doktor -iri yarı, bıyıklı, yakışıklı biri- ve hastabakıcısı. Hastabakıcısı sarışın, film artisti gibi bir kız. Bir de doktorun sevgilisi var. Esmer bir kız. Hangi figüran olsa oynar bu rolü.» Sigara yaktı. «Doktor çok iyi yürekli filan biri. Korkunç da yakışıklı. Şehirde onun üstüne erkek yok. Kendisi bunun pek farkında değil. Bir sürü sevgilisi var, hepsi de ona kul köle oluyor. Ama o bir tek kişiyi seviyor. O sarışın hastabakıcıyı. O da iyi bir kız. Bütün ömrünce sıkıntı çekmiş, çalışmış durmuş. Kız da doktora bitiyor. Bayağı seviyor ama göstermiyor Hep ciddi duruyor.» İçini çekti. «Öteki kız sosyetik. Hastayım diye geliyor. Kadın hastalığı filan. Doktor, onu muayenehanesinde baştan çıkarıyor. İyice tutuluyorlar birbirlerine. Haftalarca o kulüp senin, bu plaj benim dolaşıp duru-

yorlar. Doktor bir türlü uzaklaşamıyor kızdan. Ama hastabakıcıyı da unutamıyor. Arada bir buluşuyorlar. Hastabakıcıyla gerçekten sevişiyorlar, öteki şehvetten başka birşey değil.»

«Yani, gerçekten sevdiği o sarışın yıldız mı?» diye sözünü kestim.

«Ya.» Soluk almadan devam etti. «Bu arada sosyetik kızın ailesi işi karıştırıyor. Doktor da hastabakıcı gibi yoksul aileden gelme olduğu için onu istemiyorlar. Ama birşey de yapamıyorlar. Gençlik söz dinler mi?» Durdu. mırıldandı, «Bu hikayenin bazı yerleri benim kendi başımdan geçenler,» dedi. Sigarasının külünü silkeledi. «Bu böyle sürüp giderken iş dilğümleniyor. Bir akşam kızı evine götürüyor, kız hamile kalıyor. Ama kız daha hamile kaldığım anlamadan, doktor aslında hastabakıcıyı sevdiğini farkediyor ve evlenmeye karar veriyorlar. Sosyetik kız gelip de durumu açıklayınca kızı ikna ediyor ve çocuğu aldırtmasını söylüyor. İşte şimdi ilk büyük sahneye geldik. Doktor, sevиştiği kadına kürtaj yapıyor ve sevgilisi hastabakıcı da ona yardım ediyor. Bu sahneyi çevirmek zor olsa bile filmde ne büyük olay yaratır, düşünebiliyor musun? Belki de hikâyede değişiklik yaparlar. Yani kızın beyninde ur filan olabilir. Müthiş bir sahne olur. Hastabakıcıya emir vererek, makası hemşiranım, neşteri hemşiranım, forsepsi hemşiranım. Son derece ciddi ve soğukkanlıdır. Çünkü iyi bir doktordur ve sorumluluğunu bilir.» Guinevere anlamsız bakışlarla beni süzdü. «Ama ameliyat başarılı olmaz. Çocuğu alır ama bir yanlış hareket yapar. Sosyete kızı bir daha sevişemiyecek duruma düşer. Hiçbirşeyi yokmuş gibi görünür, ama orası sakattır. Güzel kızdır, fakat o işi yapamaz artık. Kız durumu anlayınca deliye döner. İşi açıklaya-

cağım diye tutturur. Hastabakıcı araya girer, doktoru kızla evlenmeye razı eder, Evlenirler. Tabii aralarında birşey geçmez. Hepsi de aynı şehirde oturmaya devam ederler. Bu arada doktor hastabakıcıyla sevişir. Ondan bir türlü ayrılamaz olur Kız da ona âşıktır. Ama karısı yine küplere biner, herşeyi açıklayacağım diye tutturur. Hastabakıcı oradan kaçmaktan başka çare bulamaz. Çeker New York'a yerleşir Doktor günden güne para babası olur. Bir sürü kadınla düşüp kalkar, ama hâlâ hastabakıcıyı sever. Fakat yıllarca birbirlerini görmezler.» Durdu. «Bil bakalım, sonu nasıl?» dedi

Bu soruya hazırlıklı değildim. Guinevere boyuna ayrıntılara giriyor, ben de sözümona dinliyordum. Çünkü Monina holün kapısında dansediyordu. Hâlâ çıplaktı. Ama bir yerden bir bardak altı bulmuş, akıl almaz bir baştan çıkarıcılıkla onu incir yaprağı gibi önüne tutmuştu. Gövdesi sevişiyormuş gibi kıvrılıp bükülüyordu. Egzotik bir müzikle dans ediyormuşçasına başını hafifçe yana eğip birkaç adım öne geliyor, sonra birden kalçalarını kıvırarak geri çekiliyordu. Annesi konuştukça o sessiz bir yorumcu gibi dans ediyordu. Hikâye bitti. dans da bitti. Monina kapıya dayandı. Kolu kalçasından aşağı uzanıyordu. Bana hiç bakmıyordu, ama bütün yaptıkları benim içindi. Sarı kirpikleri yanaklarına gölge düşürüyor, gözleri duvarda geziniyordu. Bütün bunlar olup biterken Guinevere durup dinlenmek bilmeden anlatıyordu.

«Bir yıl kadar önce yeniden New York'da karşılaşırlar. Doktorun karısı ölmüştür. Yeniden bir araya gelirler. Yani gezip tozarlar, içki içerler. sevişirler. Onları hiçbir şey durduramaz. Hastabakıcı doktordan bir çocuğu olduğunu söylemez, çünkü doktorun kendisine inanmayacağını bilir. Başkasından ol-

duğunu sanacaktır diye çekinir. Doktor onunla evlenmek ister. Kız çocuğu ne yapacağını bilmediği için evlenmeye yanaşmaz. Sonunda ne yapar, biliyor musun? Çocuğu, kendi öz çocuğunu öldürür. Yakalanır, doktoru da yakalarlar. Çünkü kız sonunda ona açılmıştır ve gömülme ruhsatını doktor vermiştir. Hapse atılırlar. Son sahnede, iyi yürekli bir gardiyan onları hücrede buluşturur ve bütün çektiklerine değecek kadar güzel sevişirler orada.»

Monina hikâyenin bittiğini anlayınca. parmak uçlarına basarak bana doğru koştu, kolumun erişebileceği bir yerde durdu, ceylan çevikliğiyle incir yaprağını çekti, başının üzerine kaldırdı.

İlk kez bana gerçekten varolduğumu farketmiş gibi baktı.

Biran sonra yüzünde karmaşık bir anlatım belirdi, bu anlatım birden dehşete dönüştü. Ağzı çarpıldı, kaşları çatıldı, panik içinde haykırmaya başladı. Histeri krizi geçiriyordu.

• 8

Monina'ya sıcak süt içirdik. Yatağa yatırdık. Guinevere çocuğun yanına oturdu, saçlarını okşamaya başladı. Bir yandan da aşk baladlarından parçalar mırıldanıyordu. Kendini öylesine kaptırıp gitmişti ki, o anda benim varlığımı unuttuğundan eminim. Guinevere'nin analara özgü «Hadi benim yavrum, anasının kuzusu, uyusun bakayım» gibi sözler söylemesi de büsbütün şaşırtıcı oluyordu. Yanağından, sanırım yapmacık olmayan, yaşlar süzülüyordu «Sen benim herşeyimsin,» diye mırıldandı bir ara.

Sonunda Monina sakinleşti, uykuya daldı. Parmaklarımızı dudaklarımıza götürüp, ayak uclarımıza

basa basa odadan çıktık, mutfağa geçtik.

Ben epey sarsılmıştım. Bir kazaya tanık olmuş birinin sürekli bundan söz etmek istemesi gibi, ben de boyuna az önceki olayın sözünü açıyordum, ama Guinevere konuşmama fırsat vermiyordu. «Vay vay» diye söylendi, «Şimdiye kadar hiç böyle olmamıştı» Dirseğini masaya dayadı, ekmek kırıntılarıyla oynamaya başladı. Monina hakkında birşeyler anlatmayı tasarladıysa bile bundan vazgeçmiş görünüyordu, üstelik bundan böyle de anlatacağa benzemezdi. Kayıtsız görünmeye çalışarak, «Neydi o öyle. Bu çocuğa ne oluyor, hiç anlamıyorum,» dedi.

Monina ağlamaya başladığı anda Guinevere'ye de bir hal olmuştu. Yerinden fırlamış, çocuğun poposuna bir tokat indirmiş, sonra da bana dönüp, «Ne zamandır burda bu? diye sormuştu. Birkaç dakika olduğunu söyleyince, öfkeyle üzerime gelmiş, «Seni gidi orospu dölü, ne diye elini kolunu kavuşturup da oturdun, ne diye durdurmadın onu?» diye bir güzel azarlamıştı. Alnına vurarak, «Yarabbi, şimdi aklımı oynatacağım!» diye haykırmıştı.

Pek de hoş bir görünüm değildi bütün bunlar. Monina orada ağlayıp inlerken, anası da bana veriştirip duruyordu. Monina'nın dansını bilinçli olarak engellemediğim için de suçluluk duygusu duyuyor, Guinevere ne derse desin hiç cevap vermiyordum.

Sonunda Guinevere kendini toplamış, çocukla ilgilenmiş, onu yatak odasına taşımıştı. Bütün bunlardan sonra aradan ancak yarım saat geçmişti. Oysa Guinevere'yi şimdi gören biri hiçbir şey olmamış sanırdı. Son derece doğal birşeyden söz ediyormuşca, «Ah, Lovett,» dedi. «Çocuk büyütmek ne dert. bir bilsen.» Keyfi yerine gelmiş gibiydi. «Kahve yapayım,» dedi.

«Ben yeterince içtim, istemem.»

«Ben sabahtan akşama kadar hep kahve içsem, bıkmam.»

Birkaç dakika havadan sudan söz ettik. Daha doğrusu Guinevere gevezelik etti. Aklım başka yerde, onu dinliyordum sözümona. Sevgililerini, kendisine verilen pahalı armağanları, gezip dolaştığı yerleri anlatıp duruyordu. Arada bir benim inanmadığım kanısına kapılırsa, uzun uzun ayrıntılara giriyordu. «Bilmezsin Lovett, ne kılıklara girdim çıktım ben. Yapmadığım kalmadı. Ama zaman değiştiriyor herşeyi. Beni birkaç yıl önce tanımadığına doğrusu yazık oldu. Beni gördükten iki saat, hatta iki dakika sonra ayrılmazdın daha. Oysa şimdi işler değişti. Bir de çocuk var.»

Birden, «Öyleyse artık dindarlığa da başlamışsındır,» dedim.

Kısa bir şaşkınlık geçirdi, sonra omuzlarını silkti, «Evet ya, dindarımdır,» dedi. Bu tür konuşmalarda sözü karşısındakinin ağzından kapmasını çok iyi biliyordu. «Biliyor musun, beni kocam dine yöneltti. Dindar adamdır. Yalnızken ona hep papaz efendi derim. Kocamı görsen böyle bir adamla nasıl evlendiğime şaşar kalırsın. Ama zıt kişiler birbirlerini bulurlarmış, çok doğru söz.»

«Monina'nın babası, değil mi?» diye sordum.

Söyleyeceklerini kafasında tartıyormuş gibi başını salladı. «Sana birşey diyeyim mi, Lovette, bilmiyorum,» dedi. «Gebe kaldığımda kimseyle ilişkim yoktu, ama yine de çocuğun ondan olmadığına yemin edebilirim. Ona hiç benzemiyor, tıpkı ben. Huyları da ona çekmemiş.» Sesi alçaldı. Büyük bir sır verecekmiş gibi bana doğru eğildi. «Ben katolik değilim, ama inandıklarının gerçek bir yanı olduğunu sanıyorum,

hani şu Meryem hikâyesi. Benimki de öyle olmuş olabilir. Tabii Monina İsa gibi doğdu demek istemiyorum ama, kimbilir, doktorlar hergün yeni bir şeyler bulup çıkarıyorlar.» İri mavi gözleri, bilinçli bir saflıkla bana dikilmişti. Kolunu okşayıp duruyordu.

«Tuhaf şeyler oluyor,» dedim.

«Ben de bunu söylüyorum işte. Her zaman tuhaf birşeyler oluyor zaten. Bu evde olanlardan bir kısmını anlatsam, dilini yutarsın. Herşeyle başa çıkmama imkân yok, oysa bu evin bütün işi de benim üzerimde.»

«Ne diye duruyorsun sanki burada?»

«Burada kendimize göre birşeyler kurduk. Bedavaya duruyoruz burada. Bunu kaybetmek istemem.» Bir sigara yaktı. «Yukarda neler yaptığınızı bilmiyorum, içim içimi yiyor. Üç bekâr, kimbilir ne haltlar karıştırıyorsunuzdur?»

«Ne demezsin, her akşam safahat âlemi var yukarda.»

Başını salladı. «Dinle Lovett, benim sözüm sana değil. Sen aklı başında, namuslu birisin. Üstelik de bana tutkunsun. Onun için sen hesapta yoksun. Benim dediğim öteki ikisi. McLeod'a hiç güvenilmez. Hollingsworth dersen, görünüşte zararsız ama, hiç belli olmaz. Diyordum ki, sen onlara şöyle bir göz kulak olsan da bana haber versen ne yaparlar ne ederler.» Kasıtlı olarak soğuk duruyordu. Sözlerini bitirirken esnedi.

Bütün bu söylediklerinin bir amacı varsa, bu olmalı diye düşündüm. «Yani casusluk etmemi istiyorsun,» dedim.

Omuz silkti. «Ne var yani bunda? Herkes her zaman casusluk ediyor zaten.»

«Benim hiç niyetim yok.»

Davranışı birden değişti. «Ben senden sadece olup biteni bana söylemeni istedim.» Kurnazca ekledi. «Bana bu kadarcık iyilik yapmaz mısın?»

«Böylesini yapmam.»

Guinevere elimi tuttu, sıktı. «Ben de benim için yapmayacağın yok sanırdım.» İçini çekti. «Eh ne yapalım, öyle olsun. Gecenin bir yarısı polisler gelip de olanı biteni ortaya çıkardıkları zaman ben işimden olurum, ama tabii bu seni ilgilendirmez.»

Sırıttım. «İstediğin zaman yeniden sahneye çıkarsın.»

«Bu halimle mi? Çok şişmanım.»

«Seni bir türlü anlayamıyorum.»

Aklından neler geçti bilmiyorum. Yüzünde, ağzında çözülmez anlatımlar belirdi. Sonunda, «Aman sen de Lovett,» dedi «Sana o pusulayı neden yazdım sanıyorsun,»

«Sevgilin Hollingsworth'a göz kulak olayım diye.»

Şaşırdı. «Ne demek istiyorsun? Benim hakkımda pek çok şey söylenir, ama her söze kulak asmamak gerek.» Boşalan sigara paketimi buruşturdu, yere attı. «Sana birşey söyleyeceğim. Bir kadının erkeğe hiçbir zaman söylememesi gereken birşey, ama yine de söyleyeceğim. Seni görmek istediğim için o pusulayı yazdım. Üstelik bu sefer teslim olmaya da niyetliydim. Gözümde hiçbir şey yoktu. Senin için herşeyi yapacaktım.»

«Öyle mi?»

«Ama artık imkânsız. Beni kırdın. Kadın dediğin düğmesine bastın mı çalışan makine değil ki. Ha sen, ha yatalak bir zavallı, artık gözümde hiçsin.»

Yüreğimi buran, kendime acıyan bir duyguyla, «Ben de zavallıyım,» dedim. Sonra öfkelendim. Sesim

titremeye başladı. «Ya sen nesin? Bırak artık bu Mata Hari numaralarını. Hiç de beceremiyorsun üstelik.»

Suratına bir tokat indirsem bu denli etkili olmazdı. Gözleri kısıldı. «Derhal çıkıp gidebilirsin Lovett. Seni buraya bana hakaret edesin diye çağırmadım.» Sesi tizleşti. «Defol, defol buradan orospu çocuğu.»

«Meraklanma, gidiyorum. Bir dahaki sefere sen yukarı gelirsin.»

«Defol!» diye bağırdı.

Böylece bir kez daha başarısızlığa uğramış olarak odama çıktım. Eğer kavgamız gerçek idiyse -çünkü ciddi olup olmadığından emin değildim- o zaman Guinevere de ben de bu fırın gibi evde yalnız yataklarda bunalmaya mahkûmduk. Öğleyin sokağa çıkacak, yemeğimi yiyip dönecektim. Dışarda kızgın öğle güneşi ortalığı yakıp kavuruyor olacaktı. Öğlene daha bir saat vardı. Bu boş saati, geçmişteki boşuna harcanan boş saatleri düşünmeye ayırdım.

Hastahane haline getirilmiş bir otelde geçirdiğim bir başka yazı anımsıyor gibiydim. Acaba Paris'te miydi? Savaşı kazandığımız yaz mıydı? O zaman da böyle sıcak günlerde yatağa uzanır, gözlerim tavana dikili yatardım. Çevremde zafer sarhoşluğuna kapılmış bir alay adam vardı. Kimi karaborsadan milyonları vuruyor, kimi artist tavlamaya uğraşıyor, kimi yağmalarla ev döşiliyor, kimi altı aylık maaşını bir gecede poker masasında tüketiyordu. Birkaç ay boyunca insanlar oradan oraya savrulup durdular. Çılgın bir dansa benziyordu bu.

Bütün bunlar olup biterken ben kımıldamadan yatıyordum. O süre içinde kalkıp dolaşabilecek, hatta hastahaneden çıkabilecek güçte olduğumu sanıyorum, oysa hiçbir yere gitmiyordum. Sadece gazete

okuyor, önüme konulan yemeği yiyor, karaborsayla filan hiç ilgilenmiyordum. Yataktan bir an bile ayrılmadan koca bir ay geçirmiştim.

Arada bir sıkıntıdan patlıyor, çıkıyordum. Yüzüm gözüm sargılar içindeydi. Bir seferinde Pigalle'de içip sarhoş olmuştum galiba. O gece tam elli dolar harcamıştım. Askerlerin sesi hâlâ kulağımda, şarkıcı kadının sözlerini, yattığım orospunun giyinmeden önce uzun uzun kaşınışını bile anımsıyorum. Yoksa Paris sıcağında serap gibi kafamda mı kuruyordum bütün bunları. Yatakta kıpırdamadan yatıp düşlüyor muydum hepsini?

Bazen, yattığım yerden İngiltere'de çekilmiş bir fotoğrafıma baktığımı anımsar gibi oluyordum. Sonra acaba İngiltere'de mi, Afrika'da mı çekilmişti diye düşünüyorum. Doktorların eski haline döneceğine garanti verdikleri suratıma bakardım resimde. Yine de bunların gerçek mi, düş mü olduğunu bilemiyorum. Çünkü kendimi ne denli zorlarsam zorlayayım, resimdeki surat bir türlü gözümün önüne gelmiyor. Onun yerine dökeceğimiz çöpleri kapışmak için sıra bekleyen çocukları, düşüp kalktığımız, hor gördüğümüz orospuları, zil zurna sarhoş olduğumuz günler bir türlü anlaşamadığımız için kızıp küfürler yağdırdığımız köylüleri görür gibi oluyorum. Hepsi bir bir geliyor aklıma. Kesilmek bilmeyen ishaller, soğuktan donup kangrene çeviren ayaklar, boyadığımız çizmeler, ölüler. Alev makinesi sonunda susmuştu, ama ben ondan önce pes etmiş, o sıcak yaz aylarını Paris'te bir yatakta geçirmiştim, duvardaki çatlakları sayarak. İmparatorluklar çökmüş, krallıklar allak bullak olmuştu. Ama bunlar ufkun ötesinde kalmıştı. Sonunda makinenin beni azad ettiği bir bulvar ko-

medisi oynamıştım... Bırakmıştı bırakmasına ama nereye gidecektim?

Şimdi yine yatakta, yine sıcak bir yaz günü uzanmış yatıyordum. Dışarda sokaklarda insanlar gidip geliyor, işler yapılıyor, yaşam sürüyordu. Yemeğe gittim geldim, çalışma masama oturdum, boşuna birşeyler yazmaya uğraştım. Çalışamıyordum. Bir saat geçiyor topu topu iki satır yazabiliyordum. Akşam olunca McLeod'la konuşmak gereğini duydum.

• 9

McLeod kendine özgü tavrıyla sandalyesinde dimdik oturmuş, ayak üstüne atmış, kollarını kavuşturmuş, gümüş çerçeveli gözlüklerinin ardından gözlerini bana dikmiş bakıyordu. Arada bir kendisi de farkında olmadan parmaklarıyla pantalonunun çizgisini düzeltiyor ve anlattıklarımı daha önceden dinlemiş gibi başını sallıyordu.

Guinevere'yi anlatıyordum ona, aramızda ne geçmişse kelimesi kelimesine aktarıyordum. McLeod dinliyor, arada bir gülümsüyor, arada bir sinirlendirici bir tavırla kıkırdıyordu. Sadece bir tek kez ağzını açtı.

«Bu Yehova Şahitleri hikâyesi de nedir?» diye sordu.

Guinevere'nin anlattıklarını söyledim. McLeod başını iki yana salladı. «Uydurmuş,» dedi.

«Bilmem.»

«Öyle, uydurmuş.» Bir an çenesini tuttu. «Onu uzunca bir süredir tanıyorum, bugüne dek hiç Yehova Şahitlerinden söz ettiğini duymadım. Hiç akla yatkın değil. Herhalde bir dergide birşeyler okudu, sonra da okuduklarını sana sattı.»

«Peki ya kocası için anlattıkları?» diye atıldım. «Onun bayağı dindar olduğunu söylüyor.»

McLeod yine kıkırdadı. «Beyefendiyle tanışmak şerefine ulaşamadım,» dedi.

Anlatmaya devam ettim. McLeod'un tecessüsten uzak, dengeli tavrı karşısında başka zaman anlatmayacağım ayrıntılara varıncaya dek herşeyi anlattım. Anlattıkça, unuttuğum şeyleri yeni yeni hatırlıyor, beni şaşırtan bir kesinlikle konuşmaları virgülüne dek aktarabiliyordum.

McLeod, hiç sesini çıkarmadan, dudaklarında hafif bir gülümsemeyle dinliyordu. Ben sözlerimi bitirince gözlüklerini çıkardı, sildi; cebinden tarağını çıkardı, saçlarını taradı. Sonra «vay vay,» diye mırıldandı. Ve birden kahkahalarla gülmeye koyuldu. Zorla kendine hakim oldu, kahkahadan hâlâ titreşen bir sesle, «Demek çalışmak size zor geliyor, öyle mi?» diye sordu.

Yeniden gülmeye başladı. Sonunda, «Ah, bilsen o ne kadındır,» diye mırıldandı. Sonra beni tepeden tırnağa süzerek, «Ne komik bir çift olursunuz,» dedi. Gözlüklerini taktı, bana bir kez daha alıcı gözüyle baktı, «Tam tombul teyzeyle sıska dayı,» dedi. «Eh söyle bakalım Lovett, bu kadının sana haz vereceğini sanıyor musun?»

«Bilmiyorum. Üstelik artık vermiş vermemiş, umurumda da değil,» dedim.

«Umurundadır. Sen umursamaz hale gelmeden önce, zaten o tekmeyi atar sana. Şimdilik ona bir casus gerekli, işini gördürene dek yapmayacağı yoktur.» Durdu, keyifli görünüyordu. «Söyle bakalım Lovett,» dedi, «şimdi konuştuklarımızı gidip ona yetiştirecek misin?»

«Ne demek istiyorsun?»

Omuz silkti. Aklından geçenleri yüzünden anlamak olanaksızdı.

«Ona ne gözle bakıyorsun?» diye sordum.

«Lovett, sana akıl vereyim biraz. Ona ne gözle bakılacağım sen kendin bulacaksın. Bu hap değil ki, yutup da herşeyi öğrenesin.»

«Peki, öyle olsun.»

Sırıttı. «Bilimsel araştırmaların için sana bir ipucu vereyim. Onun ne biçim bir insan olduğunu anlamak istiyorsan, herşeyden önce kocasının nasıl biri olduğunu öğrenmeye bak.»

«Ama ikimiz de görmedik adamı.»

«Olsun. Nasıl biri olabileceğini gözünün önüne getirmeye çalış. Adamı kurguladın mı, kadını daha iyi anlarsın.»

Hemen spekülasyona girdim. «Karısının gölgesinde kalmış, kendi halinde, etliye sütlüye karışmayan biri olmalı.» Ama attığımı kolayca tutturamayacağımı anlamıştım. «Tam tersine, kanlı canlı, çam yarması biri de olabilir,» dedim. «Belki de allahın gecesi kadını dayaktan öldürüyordur.»

McLeod keyifle güldü. «Devam devam, hiç de fena gitmiyor,» dedi. Parmaklarını uç uca birleştirdi. «Ben de her iki ihtimali birleştirerek bir görünüm çizdim kafamda. Kendi işi olmayan şeye burnunu sokmayan biri. Ama kadının yanına geldi mi değişiveriyor, kadının ödü patlıyor korkusundan. «Bir an durdu, alaylı bir tonda devam etti: «Ben de bir ara bunları düşündüm. Sonra aklım yatmadı Adam bununla neden evlenmiş? Asıl onu bulup çıkarmalı.»

Omuz silktim. «Guinevere'yi beğenmiştir de ondan,» dedim.

McLeod beni taklid ederek, «İyi bir gözlem, onu beğenmiş olmalı demek,» dedi. «Tabii sen de onu be-

ğendiğin için, adamın Guinevere'ye tutulabileceğine aklın yatıyor.» Vaaz verir gibi ellerini açarak devam etti. «İnsanlar neden birbirlerini beğenirler? Kendilerinde eksik olanları karşılarındakilerle tamamlarlar da ondan. Benim düşünecek bol zamanım var. Akşamları işten geldikten sonra biraz okurum, sonra da oturup düşünürüm. Soyadı hiç bilinmeyen bu Bay Guinevere'i de düşünmüşümdür sık sık. Neden bu kadınla evlenmiş, neden bu tarz bir yaşamı seçmiştir diye. Bay Guinevere ortalıkta görünmez. Herşeyi çekip çeviren bir arı beyi havasındaki karısıdır. Bu adam nasıl birisidir dersin?»

«Hiç bir fikrim yok.»

«Hemen hemen ölüden farksız biridir. Bu kadınla neden evlenmiştir bilir misin ?Kadında belirli bir canlılık var, adam canlılık kazanmak, yaşam dolu birşeye yakın olmak için evlenmiştir onunla. Kendisinin donuk olduğunu bilir, sıcacık, yumuşak bir bedene yaslanmak ister. Adamın bunları düşündüğüne eminim, ama bilmediği birşey var; kadının da en az kendisi kadar donuk, soğuk, cansız olduğunun farkında değil.»

«Peki kadın onunla neden evlenmiş dersin?» diye sordum.

«Yerinde bir soru sordun.» Yine ellerini açtı. «Neden acaba? Bu da başlıbaşma bir mesele. Kimbilir belki belirli bir güvenlik duymak istiyordu. Senin düşünce tarzına aykırı da gelse, ekonomik sorunları göz önünde tutmak zorundasın.» Gözlüklerini çıkardı. «Tabii bütün neden bu değil. Ekonomik sorunların yanı sıra kişiliklerin de bağdaşması gerek. Bu da bizi ister istemez yine Bay Guinevere üzerinde varsayımlara götürecek. Namuslu bir adam olsa gerek. Kendini cezalandırmak için tutup bununla evlenmiş. Bu da

demek oluyor ki, kadın da birini cezalandıracak duruma gelmek istedi. İş bu kadarla da bitmiyor,» diye kendi kendine konuşuyormuş gibi devam etti: «Adam kadının aklından geçenleri biliyor. Biliyor da, bilmezden geliyor. Bunun kadın için ne azap verici birşey olduğunu tahmin edersin. Kadını bırakmıyor, aşırılık etmesine de izin vermiyor; ama yine de kadın arada bir onu aldatabiliyor.»

«Yüzüne vursa, kadının hoşuna gitmeyecektir, bu.»

«Öyle mi dersin acaba? Belki de öyledir. Ama durum böyle. Hiçbir şey yerli yerinde değil. Hele bir de kadın ondan korkuyorsa, değme keyfine Kadın sürekli kadınlığını yaşamak istiyor.»

«Hiç sana asıldığı oldu mu?» diye sordum.

Kayıtsızca dilini damağında şaklatarak sırıttı. «İşte sana bir sürü varsayım. Bunlarla dilediğin kurguyu kur, Lovett.»

McLeod esnemeğe başladı, ama sonunu getiremedi. Çünkü birisi kapıyı tırmalıyordu.

O güne dek duyduğum en tuhaf seslerden biriydi bu. Hafif, sürekli, hızlı bir tırmalama. Bir hayvanın pençesinden çıkabilecek türde bir sesti. McLeod sandalyesinde döndü. Dikleşti. Yüzünün çizgileri dondu. Ne düşündüğünü bilmiyorum ama, tepkisi aşırıydı. Yüzünden kan çekildi, kireç gibi oldu. Kapının tırmalanması sürüp giderken, McLeod kendinden geçmiş gibi dondu kaldı bir süre.

Zorlukla gözlüklerini taktı, burnunun üstüne yerleştirdi. Anlamadığım bir nedenle fısıldayarak, «Hollingsworth'tur bu,» dedi. Bütün gücünü toplayıp yüzüne ciddi ve kayıtsız bir anlatım verdikten sonra «Girin,» diye seslendi.

Hollingsworth, o nazik gülümsemesiyle kapıda

belirdi. Bize yaklaştı. Her zamanki özenli giyimi içindeydi. Spor gömlek, yazlık pantalon, siyah-beyaz ayakkabılar. Hep o içtenlikten uzak sesiyle, «Rahatsız ettiğim için özür dilerim, ama geçerken konuştuğunuzu duydum, ben de sohbete katılayım dedim,» diyerek bana döndü, selâm verdi. «Nasılsınız Bay Lovett? Sizi tekrar gördüğüme sevindim.»

McLeod, «Çekin bir sandalye,» dedi.

Pantalonunun çizgilerini özenle düzelterek oturdu. Bir dakikayı aşkın bir süre birbirimizi süzdük konuşmadan. McLeod, bakışlarıyla Hollingsworth'u yiyecekti nerdeyse.

Hollingsworth'un odası acaba yine geçen günkü kadar dağınık mıdır, diye düşündüm. Yerlerde çamaşırlar, çekmecelerden sarkan çoraplar, gömlekler, kâğıtlar. Hollingsworth kapıda durup, son bir kez daha herşeyin yerli yerinde olup olmadığını kontrol etmiş, sonra da bizim kapıya kulak vermiş olmalıydı.

Boğazını temizledi. Pantalonunun ütüsünü bozmayacak biçimde ellerini dizlerinin üstünde kavuşturdu. «Acaba, politikadan söz etsek hoşunuza gider mi?» diye söze girdi.

McLeod hafifçe gülümsedi. «Birkaç dakikada çözümleyebileceğimiz bir sorun mu var?» dedi.

Öteki bu sözü ciddiye aldı. «Dikkat ettim de,» dedi, «politik tartışmalar yılan hikâyesi gibi uzayıp gidiyor. Üstelik konudan da uzaklaşılıyor.» Biz cevap vermeyince devam etti: «Ben Bolşevikler konusundan söz açmak istiyorum. Geçen gün dairede Bay Wilson'la Bay Court konuşuyorlardı, bu konuda öğrenmem gereken pek çok şey olduğunu anladım.» Boncuk mavisi gözlerini bize dikmiş, alçakgönüllü bir tavırla konuşuyordu. «Her konuda bir iki söz e-

decek kadar birşeyler bilmek istiyorum, sırasında bu bilgiler insanın ilerlemesine sebep olur.»

McLeod, «Benim bu konuda bilgili olduğumu nerden çıkardınız?» dedi. Rengi yerine geliyordu. Ama hâlâ solgundu.

Hollingsworth, çocuk saflığıyla, «Siz Bolşevik değil misiniz, Bay McLeod?» diye sordu.

«Yani Komünist mi demek istiyorsunuz?»

Hollingsworth'un şaşkın şaşkın bakındı. «İkisi de aynı şey, öyle değil mi?»

McLeod esnedi. «Pireyle deve kadar fark var aralarında.» İnce dudakları alaycı bir gülümsemeyle kıvrıldı.

Hollingsworth, «Çok ilginç,» dedi. «Demek siz ikisi birden oluyorsunuz.»

McLeod yine yiyecek gibi baktı çocuğa. Yüzlerindeki sakin görünüşün ardında, kafalarını alabildiğine zorladıklarını anlıyordum. Bir süre ikisi de konuşmadı. Sonra McLeod, «Evet, tam üstüne bastınız,» dedi, «ben hem öyleyim, hem böyleyim.»

Yüzünde herhangi bir anlatım yoktu. Koltuğa rahatça serilmiş oturuyordu Oysa, sanki bedeninden kopuk gibi duran ayağı, büyük bir sinirlilik içinde ve giderek hızlanan bir tempoda sallanıp duruyordu.

Hollingsworth, «Öyleyse sorularımı cevaplandırabilirsiniz,» dedi.

McLeod, «Ola ki cevaplandırabilirim,» dedi. «Ama önce benim size bir sorum var. Bana gelip de bunları sormayı nereden akıl ettiniz?»

Hollingsworth şaşırmıştı. Gözleri iyiden ufalmıştı, burnu uzamıştı. «Bilmem ki. Siz başka türlü konuşuyorsunuz.» Çevresine bakındı. «Geçen sefer banyo meselesini konuşmak için odanıza geldiğim zaman -o işi de bir türlü düzene sokamadık ya, kusura

bakmayın- ufak bir kâğıt çıkardı Dizinin üstüne koydu. Sonra kalemini eline aldı. Kâğıdın üzerinde gelişigüzel çizgiler çizer gibi bir hali vardı. Büyük bir nezaketle, «Ateist misiniz?» diye sordu.

«Evet.» Kalem kâğıdın üzerinde gitti geldi.

McLeod çenesine yapıştırılmış gibi görünen gülümsemesiyle, «Doğrusunu isterseniz, ondan da ötedeyim,» diye mırıldandı. «Gençliğimde, Kiliseye dinamit atanların başını çekerdim. Birkaç kiliseyi tahrip etmiştik.»

«Özel teşebbüse de karşısınız herhalde?»

«Tabii.» McLeod, oyunu oynamayı kabul eden kişi olmaktan çıkıp, bunu istekle sürdüren, karşısındakini teşvik eden biri havasına büründü. Sesinde hiçbir değişiklik olmadan, tekdüze bir tonla anlatmaya koyuldu. «İşçiyi sömürdüğü, kardeşi kardeşe düşman ettiği, sınıflı topluma özgü eşitsizlikleri sürdürdüğünü düşündüğüme göre bunu özel teşebbüse karşı olduğum şeklinde yorumlayabilirsiniz. Bu zehirin panzehiri ancak bir başka zehirdir. Yani şiddete karşı şiddet. İktidarı burjuvazinin elinden koparıp almak için geniş çapta terör kampanyasma girmek gerekir. Cumhurbaşkanı öldürülmeli, milletvekilleri hapse atılmalıdır. Dışişleri Bakanlığı lağvedilmeli, Wall Street yok edilmeli, kitaplıklar yakılmalı ve Güney Eyaletlerinde, zenciler dışında taş üstünde taş bırakılmamalıdır.» McLeod durdu. Bir sigara aldı. Kibriti söndü. Bir başka kibrit çaktı. Avucunun içinde tutarak sigarasını yaktı. Sonra, «Başka soracağınız birşey var mı?» dedi.

Hollingsworth kafasını kaşıyarak, «Üzerinde düşünmem gereken pek çok şey anlattınız,» dedi. «Hepsi de çok ilginç.» Durdu, alnına düşen saçı arkaya attı. «Haa, evet,» dedi. Öne eğilerek sordu: «Ya-

bancı bir gücü devletimize yeğ tutar mısınız?»

McLeod ciddiyetini hiç bozmadan cevap verdi: «Sanırım öyle.» Uzun uzadıya ellerini süzdü. Sonra başını kaldırarak, «Böylece politik tartışma tamamlanmış oluyor mu?» diye sordu.

Hollingsworth başını salladı. «Konuya ne kadar hakimsiniz.»

McLeod, «Yıllarca buna hazırlandım,» dedi.

«Yardımınıza çok teşekkür ederim.»

McLeod ona doğru eğildi. «Wall Street ilginç bir yer değil mi?»

«Evet, çok ilginç. Orada yepyeni şeyler öğreniyorum, benim için bir çeşit okul.»

McLeod belki de farkında olmadan onunla alay edermişcesine sözlerini doğruladı. «Evet, okul sayılabilir.» Birden uzandı Hollingsworth'un dizinin üzerindeki kâğıdı çekip aldı. «Okumamda bir sakınca yok herhalde?» dedi.

Oysa Hollingsworth'a göre pek çok sakınca var gibiydi. Birden tedirginleşti, kâğıdı almak için uzandı. Bana döndü, «Hoş bir davranış mı şimdi bu?» diye haksızlığa uğramış bir tavırla sordu.

McLeod'a bakıyordum. Arkasına yaslandı, Hollingsworth'un yazdıklarını okumaya koyuldu. Arada bir kıkırdayarak gülüyordu. Sonra kâğıdı bana uzattı. Yüreğim çarpa çarpa okudum. Hollingsworth şöyle bir liste yapmıştı :

Bolşevik olduğunu itiraf ediyor.
Komünist olduğunu itiraf ediyor.
Ateist olduğunu itiraf ediyor.
Kiliselere dinamit attığını itiraf ediyor.
Özel teşebbüse karşı olduğunu itiraf ediyor.
Şiddet taraflısı olduğunu itiraf ediyor.

Cumhurbaşkanının öldürülmesi, milletvekillerinin hapsedilmesi gerektiğini savunuyor.

Güneyde taş taş üstünde bırakılmaması gerektiğini savunuyor.

Zehir kullanılması gerektiğini savunuyor.

Zencilerin yükselmesini savunuyor.

Kökü dışarda bir güce bağlılığını itiraf ediyor.

Wall Street'e karşı.

Birşey söylemeden kâğıdı McLeod'a verdim. McLeod, Hollingsworth'a dönüp ciddi bir sesle, «Yanlışınız var,» dedi, «zehir kullanılması gerektiğini savunmadım.»

Hollingsworth kendini toplamıştı. Çekingen, ama inatçı bir tavırla başını salladı, «Kimseyle takışmaktan hoşlanmam, ama söylediniz,» dedi. «Kulaklarımla duydum.»

McLeod omuz silkti. «Peki, olduğu gibi kalsın öyleyse.» Sigarasından derin bir soluk çekti. «Söyleyin bakalım, size daha nasıl yardım edebilirim?» diye sordu. «Başka öğrenmek istediğiniz var mı?»

«Var ya.» Hollingsworth kemerini düzeltti. Öne eğildi, gölgede kalan yüzü, tavandan sarkan ampulün ışığıyla aydınlandı. Yüzüne o özür dileyen tebessümü yayılmıştı.

Ama geri kalan davranışlarında böyle bir hal yoktu. Parmağıyla kâğıdı göstererek, «Bunun altını imzalamanızı rica edeceğim,» dedi. «Bunu bir anı olarak saklamak istiyorum, imzalı olursa -söyleyeceği kelimeyi araştırdı- kâğıdın değeri artacak.»

«İmzalayayım mı dediniz?»

«Evet, bir sakıncası yoksa.»

McLeod gülümsedi. Kâğıdı bir süre dizine vurdu. Sonra birden gömleğinin cebinden kalemini çıkardı, bir iki satır yazdı, altını imzaladı. Yazdıklarını

yüksek sesle okudu. «Yazılmış olanlar William McLeod tarafından söylenmiş, William McLeod tarafından imzalanmıştır. Oldu mu?»

Hollingsworth, «Tabii, tabii. İnsanın bu denli yardımdan kaçınmayan tanıdıkları olması çok güzel birşey,» dedi. Bizden hiç ses çıkmayınca büyük ciddiyetle saatine baktı, «Oooo, çok oturmuşum,» diyerek ayağa kalktı. McLeod'un uzattığı kâğıdı aldı. «Bu konudaki yardımlarınız için çok teşekkür ederim,» dedi.

McLeod, «İstediğiniz zaman yardımınıza hazırız,» diye cevap verdi.

Hollingsworth, elinde kâğıt kapıda duruyordu. Yavaşça kâğıdı ortasından yırttı. «Size birşey diyeyim mi, düşündüm de, bunu anı olarak saklamak istemiyorum,» dedi.

McLeod, «Bir değeri yok,» diye mırıldandı.

«Evet, öyle.» Kâğıtları yere attı. Çıktı gitti.

Kapı kapanır kapanmaz, McLeod başını ellerinin arasına alarak kahkahalarla gülmeye başladı. Öne eğik duran kafası tavandaki ampulden aydınlanıyor, ışık seyrek saçlarını delip tepesindeki derileri ortaya çıkarıyordu. Karşı duvara vuran gölgesinde, eğik sırtı ve kolları uzayıp duruyordu. Perdeler kapalıydı. Bu boğucu odada hiçbir şey hareket etmiyor, hiçbir şey kımıldamıyordu. Odada olan bitenlere benim dışımda tanık olanlar sadece raftaki kitaplardı. McLeod başını kaldırdı, uzun süre güneşe bakarak dayanıklılığını sınamak isteyen bir Hint fakiri tavrıyla gözlerini ampule dikti.

Zorlukla bakışlarını ışıktan koparıp ellerine çevirdi. «Size gelip giden olur mu?» diye sordu.

İlk anda ne demek istediğini anlamadım. Sonra birden o yabancının hayali geldi gözümün önüne.

Kapı açılıyor, bir yatağımın üzerine eğiliyordu. «Bilmem,» dedim.

McLeod ayağa kalktı, kitaplığa dayandı. Sönmüş sigara henüz elindeydi. Beni tanımıyormuş gibi bakıyordu. «Anlamak istediğim birşey var,» dedi. «Acaba bu kimin hesabına geldi?»

«Anlayamadım,» dedim.

Gözlerinde tuhaf bir parıltı yandı geçti. Benim kim olduğumu anımsamış gibiydi. «Öyle ya, haklısın. Sen nereden bileceksin. Lovett? dedi.» Birden bileğime yapıştı. «Tabii, hiçbir şeyden haberi olmayanı arkada bırakmak da uygulanan metodlardan biridir. Ve asıl değerli şeyi o arkada bırakılan alıp götürür.» Göz göze geldiğimiz zaman bileğimi bıraktı. «Hayır, sen bu işte yoksun. Buna eminim,» dedi. Bir an durdu, «Daha doğrusu, emin olmaktan başka birşey gelmez elimden.»

Birşeyler diyecek oldum. Aldırmadı .Kendi kendine güldü. «Lovett yorgunum, gitsen artık. Kusura bakmazsın, değil mi? Biraz kafamı toplayıp düşünmek istiyorum.»

Çıktım. McLeod odanın ortasında, sandalyeye oturmuş, gözlerini yer yer çatlak duvara dikmişti. Saatlerce kımıldamadan oturacakmış gibi bir hali vardı.

• 10

O gece uzun süre uyanık yattım. Sokak lâmbalarının tavana vuran ışıklarını seyrettim. Kaldırımda bir kadın topuğunun çıkardığı tıkırtı, açılıp kapanan bir pencere gürültüsü gibi geceye özgü seslerin dışında çıt çıkmıyordu. Bu hava içinde, çocukluğum üzerine düşlemeye daldım.

Taşra şehirlerinden birinde, artık iyice köhneleşmiş kocaman bir evde doğmuş olamaz mıydım? Köklü bir aileden olmanın, bizden başka herkes için önemini yitirdiği bir çevrede büyümüş olamaz mıydım? Doğduğum şehir, gittikçe yayılan endüstri, politika ve vergi oyunlarıyla gittikçe önem kazanan bir yer olabilirdi pekâlâ. Şehrin büyüyüp gelişmesiyle birlikte kurumlar da değişecek, tabii ona bağlı olarak yeni insanlar türeyecekti. Yeni bir Şehir Kulübü yapılacak, burayı sigorta komisyoncuları dolduracaktı. Annem babam bütün bu değişikliklerden yakınacaklar, geçmiş günlerin özlemiyle iç geçireceklerdi. Kırk yıl önce, şehrin nasıl sessiz sakin, nasıl güzel olduğunu anlatacaklardı bana. Tenha sokakları, henüz rengi atmamış kâgir evleri, taş merdivenlerin önündeki ufak bahçeleri, artık sadece kahve satan ve bir zamanlar binbir çeşit malla dolu olan köşedeki bakkalı bir akrabadan söz ediyormuş gibi anlatıp duracaklardı. Bahar sabahları erkeklerin işlerine yürüyerek gittiğini, bütün ailenin karalar giyinip arka bahçede toplandığını ve arada bir çan seslerinin duyulduğu Pazar günlerini yadedeceklerdi.

Bu tatlı bir görünümdü, güzel bir düştü. Ama işte o kadar, gerçek olabilmesi olanaksızdı. Kâgir ev diye bildiğim, bakımsız, sevimsiz, ev sahiplerinin gelir kapısı diye sürükledikleri yapılardı. Giderek hızlanan bir dünyaya gözlerimi açmıştım ve kendime özgü tropik bir ada yaratmak istesem bile, bunu hiçbir zaman başaramayacaktım; çünkü her an yaklaşan tayfunun gölgesi düşecek, kıyıya yüklenen dalgalar kulağımı tırmalayacaktı. Bu tür bir yolculuk kurgulanabilirdi, ne var ki önünde sonunda pencerenin dibindeki bu katı döşeğe dönmek zorundayım.

O gece uyanık yattım. Karşıdaki odada McLeod'-

un da gözlerini tavana dikmiş, uyanık olduğunu sanıyordum. Birden, bir sürü çocuğun bulunduğu bir yatakhanedeymişim gibi geldi. Yangın çıkmış, duvarları merdivenleri alev sarmıştı. Nerdeyse yattığımız odaya ulaşacak, kapı tutuşuverecekti. Çocukların bağırışmasına uyanacak, biz de haykırmaya başlayacaktık.

Bunları düşünürken, tedirgin bir uykuya dalıvermişim.

Sabahleyin Guinevere geldi. Tabii yalnız değildi. Arkasında, gölge olamayacak kadar canlı, ama gölge kadar ısrarla ondan kopmayan Monina vardı. Kapıyı vurup girdiler. Guinevere'nin elinde çarşaflar vardı. Çarşafları yatağımın üstüne bıraktı. «Nasılsın, Lovett?» diye sordu.

Başımla selâm verdim. Sanki geçen sefer bana bağırıp çağıran o değilmiş gibiydi. En azından anası kadar cilveli olan Monina da birşeyler cıvıldadı, sonra odaya göz gezdirmeye başladı. Halıyı kaldırıp altına bakıyor, koltuğun arkasını yokluyordu. Sonunda geçti masanın başına oturdu, birşeyler mırıldanarak kâğıtları karıştırmaya koyuldu.

Bu arada Guinevere konuşup duruyordu Gece o da düş görmüş. Bütün ayrıntılarıyla gördüklerini anlatıyordu. «Biliyor musun, bir ara baktım ki, ben kaplumbağa olmuşum, bu ne demeye gelir acaba?»

«Bilemiyeceğim,» dedim.

«Aman yarabbi, ne korkunçtu. Kaplumbağa olmuşum, sırt üstü düşmüşüm, çabalıyorum çabalıyorum, bir türlü dönemiyorum. Neler hissettiğimi anlayabiliyor musun? Sabah kalkar kalkmaz eczaneye koştum, sinir ilâcı aldım.» Bir sigara yaktı. Dumanı taşırarak boyanmış dudaklarından içeri çekti.

«Ne olacak canım, düş görmüşsün işte, bunda

bu denli büyütecek ne var?» Bu sabah ben de iyice sinirliydim.

«Öyle ya, sen görmedin, boşuna konuşması kolay. Kaplumbağa olmanın ne demek olduğunu anlayamazsın ki.» Birden bağırmaya başladı, «Monina, dokunma Bay Lovett'in eşyasına.»

Çocuk hiç oralı olmadı. Zaten Guinevere'nin de ondan bir karşılık beklediğini sanmıyorum. Sadece söylenerek bana döndü. «Bu çocuğun sütü bozuk,» dedi «Bana çekmiş. Bilsen Lovett, ben de neler yapardım.»

Pencereden odaya dolan güneş ışığını seyrediyordum, hiç cevap vermedim. Hollywood'dayken,» diye devam etti, «bu ele avuca sığmazlığım yüzünden parlak bir geleceği kaybettim.»

«Ne zaman Hollywood'daydın?»

«Tiyatroda oynadığım sıralarda. Bana belirli bir süre tanıdılar. O sıralarda tiyatro oyuncularını sinema yıldızı yapmak modaydı. Beni de aldılar. Biraz kafamı kullansaydım, biraz aklımı başıma toplasaydım, bugün haftada beşbin dolara para demezdim» Göğüs geçirdi. Ağzından dumanlar savruldu. «Ama deli doluluğumla bütün herşeyi berbat ettim. Gel diyene gidiyordum. Meslekte yükselmeme yardımcı olacakları için değil, kimseye hayır diyemeyecek kadar yufka yürekli olduğumdan gidiyordum. Üstelik hepsi de yakışıklıydı. O zamanlar sevişmek için can atardım. Oradakiler de bu işi çok iyi bilirlerdi, çok kullandıkları için olsa gerek, hepsininki de koskocamandı.» Sigarasını solukladı. Çocuğa döndü. «Monina, radyo nerede?» diye sordu.

«Dişayda.»

«Hadi, git getir bakalım. Sana da ne oldu, anla-

mıyorum, dışarda bırakılır mı hiç? Biri gelir, alıverir.»

Monina, anasından bıkıp usandığını belirten bir tavırla içini çekti. Yine de söz dinledi. Bir iki dakika sonra elinde portatif bir radyoyla kapıda göründü. Boyuna posuna oranla, bu radyo kocaman bir bavul gibiydi. «Bu radyoyu allah gönderdi bana. Çamaşır günleri bununla oyalanıyorum da, aklımı kaçırmıyorum.» Uzandı, radyoyu yerden alıp yatağın üstüne koydu. Bir yandan istasyon arıyor, bir yandan konuşuyordu.

«Bana tutkun olduğun için, oradakilerin de neler duyduğunu anlayabilirsin, Lovett. Bilsen ne ünlü yıldızlar, ne paralı prodüktörler benimle evlenmek istedi. Ama hepsine birden yüz verdiğim için bir çuval inciri berbat ettim. Benim yaşantımı biliyorlardı, ona rağmen hâlâ evlenelim diye diretenler vardı. Ama bir kere meslek hayatımı mahvetmiştim, onun için hiçbir şey olamadı.»

«Meslek hayatına ne oldu?»

«O kadar düşüp kalkınca işim bozuldu tabii. Önemli adamlar skandala karışmaktan korkarlar, bir kez adları bir skandale karıştı mı işleri bitik demektir. Bana milyonlar döküp film çevirtmeye hazırdı hepsi de, ama kıskançlıktan gözü dönmüş bir yıldız tutar da aşk yuvamıza polisle baskın yapmaya kalkar diye ödleri patlıyordu. Onun için de kontratımı yenilemediler.» Çarşafları eliyle düzelterek kalktı. Aynı konuyu sürdürüyormuş gibi sesini değiştirmeden, «Dans eder misin, Lovett?» diye sordu.

«Pek beceremem.»

«Aldırma. Ben sana gösteririm.» Radyoda bir müzik bulmuştu. Gözlerini kapatmıştı, şarkı mırıldanarak bana uzatıyordu kollarını. Yavaşça odada dön-

meye başaldık. Kollarını boynuma dolamış, gövdesini sımsıkı bana yaslamıştı. Açık pencereden ılık hava doluyordu odaya. İleri geri, hafif hafif sallanıyorduk. «hiç de fena dansetmiyorsun.» diye mırıldandı.

Guinevere bayağı iyi dansediyordu. Hafif hareket ediyor, ritmi hemen kavrıyordu. Yine de, aslında dansediyor sayılmazdık. Bana abanıyor, orasını burasım sürtüyor, sonra çekiliyordu. Çağıran, bekleyen bir havası vardı. Oysa gidecek bir yer yoktu. Müzik başlayınca Monina bir köşeye çekilmiş, dizlerini göğsüne çekip kollarını dizlerine sararak, yüzünde yalnızlığını belirleyen bir anlatımla oturmuştu. Şarkı bitti. Arkasından daha hızlı bir parça başladı. Guinevere kollarımda kıvrılıp bükülüyor, kalçalarını iki yana sallıyor, istekle yüzüme bakıyordu. Monina hiç kıpırdamıyordu. Anasıyla ikisi bir madalyonun iki yüzü gibiydiler sanki. Anası nasıl davranırsa, kız tam tersini yapıyordu. Başı dizlerine eğilmiş, gözleri yere dikilmişti. Ağlamaya başladı.

«Korkuyorum,» diye ağlıyordu. «Korkuyorum.»

Müzik bitti. Program sona erdi. Konserve yiyeceklerden söz eden biri konuşmaya başladı. Guinevere yavaşça geri çekildi, bir iki adım ötemde durdu. Gözleri gözlerimdeydi. Tatlı bir sesle, «Biraz daha dansedelim,» dedi Omuzunun üstünden arkaya baktı, öfkelenmeden, «Kes sesini, Monina,» dedi.

Monina hıçkırmaya devam etti.

Guinevere, «Ah bu çocuk,» diye fısıldadı. Gözleri baştan çıkartıcı bir anlamla yanıyordu. Monina orada olmasaydı, Guinevere bu saklambaç oyununa devam etmeyecekti herhalde. Gözlerindeki vaad ona yeni bir canlılık getirmişti, yaşından genç duruyordu o anda. «Ah, şu çocuk etrafta dolaşmasa,» diye kulağıma fısıldadı.

Kıpırdamadan duruyorduk. Başka bir istasyon aramak için Guinevere arkasını döner dönmez, Monina yerinden fırladı, geldi bacaklarıma sarıldı. Başını okşadım. Guinevere yeni bir müzik bulmuştu. «Bak bu orkestra iyi,» dedi.

«Dansetmek istemiyorum,» dedim.

Hiç aldırmadan yaklaştı. «Hadi, gel Lovett.»

Monina beni bıraktı. Anasının bacaklarını yumruklamaya başladı. Öfkeyle, «Kaka anne, kaka anne,» diye bağırıyordu.

Guinevere, «Buna da ne oluyor şimdi?» diye sordu. Kıkırdayarak. «Bahse girerim ki beni kıskanıyor,» dedi. Çocuğu kendine çekip kucakladı, «Hadi bakayım, rahat dur Monina. Her yanımı çürüttün.»

Radyo bangır bangır bağırıyordu. Kapadım. Guinevere, «Cildim nasıl naziktir, bilemezsin Lovett,» diyordu. «Bir anda çürüyüverir. Pek de beyazım. Hele bir erkek şöyle bir tutsa, hemen mosmor oluverir.» Monina yatışmıştı. Anasına sarılıyordu. Guinevere bana göz kırptı. «Sana birşey diyeyim mi, bak bunu hiç kimseye anlatmamıştım. Bir adam beni ellemeye başladı mı, bilirim ki oram buram çürüyecek. İşte o zaman sanki beyaz bir halı yada kilimmişim de, birisi çamurlu ayakkabılarıyla üzerimde yürüyormuş gibi bir duyguya kapılırım. Ne dersin bu işe?»

Cevap vermedim. Guinevere çocuğu kucağına alıp koltuğa oturdu. Havadan sudan söz edermişcesine, «Dün konuştuklarımız hakkında hiç düşündün mü?» diye sordu.

«Ne demek istiyorsun?»

Guinevere'nin kurnazlığı canımı sıkıyordu. «İşte canım, hani olup bitenlere göz kulak açacaktın ya biraz.»

«Casusluk etmem dedim sana.»

«Casusluk et diyen mi var ki?» Şimdi de üste çıkmaya çalışıyordu. «Hiç senden böyle birşey yapmanı ister miyim? Dünyada istemem. Sadece seni de herkes gibi çevrendekilerin nasıl insanlar olduklarını merak edersin sanmıştım, o kadar.» Monina anasının ayağının dibine çökmüş, bacaklarıyla oynuyordu.

«Holingsworth'a git sen. O bu işe benden daha teşne.»

«Ne diye bunu söyledin şimdi, hiç anlamadım doğrusu.» Birden yüzünde yapmacık bir şaşkınlık belirdi. «Sana komik birşey söyliyeyim. Ben de Hollingsworth'u merak edip duruyordum.»

«Demek öyle?»

«Ne sinsi piç o.» Konuşurken bir yandan da göğüsleriyle oynuyordu. «Onun hakkında sana pek çok anlatacağım var.»

Sözü belirli bir yere getirmek istediğini sezdiğim için, omuz silktim. Benden birşeyler öğrenmek istiyordu. Ama susarsam, bu sefer o birşeyler anlatacak gibiydi. «Bana öyle geliyor ki, bu oğlan tebdil geziyor.»

«Ne demek yani?»

«Yanisi şu ki, bir tuhaf hali var.» Bir sigara yaktı. Sözlerini vurgulamak istercesine kibriti havada salıyordu. «Bazen diyorum ki, belki de bir prensin oğludur, tabii gerçekten değil de, hani çok zengin veya çok ünlü bir ailesi vardır. Burada gerçek kimliğini saklıyarak oturuyordur.»

Güldüm, «Nereden çıkardın bunu?» dedim.

Oysa Guinevere bayağı ciddiydi. «Ben hiç aldanmam,» dedi. «Bu oğlanda bir bokluk var.» Güldüm. «Yoo, gülme öyle,» diye atıldı. «Bir garip herif geliyor buraya. Hiç gözüm tutmuyor.»

«Nasıl birisi?»

«Bilmem ki. Koyu lacivert bir elbisesi var. Şapkasını da gözlerine kadar indiriyor. Bence bu adam Hollingsworth'a para getiriyor.»

«Ne için para getirecek?»

«Bana sorarsan, babası harçlığını böyle el altından gönderiyor.»

«Guinevere bu söylediklerin ne kadar saçma sapan olduğunu görmüyor musun? Adam herhangi biri olabilir, ne var bunda büyütecek?»

Dudakları kuşkuyla büzülmüş, bana inansın mı inanmasın mı, kararsızlık içinde kolunu ovuşturuyordu. «Doğrusunu istersen, Hollingsworth'u pek az tanıyorum. Ama ona zerre kadar güvenim yok.» Elbisesinin eteğini çekiştirdi. Sonra dramatik bir tavırla devam etti «Ona arkadaşının kim olduğunu sordum. Ne cevap verdi bilir misin?»

«Ne dedi?»

«Kendisini görmeye hiç kimsenin gelmediğini söyledi.» Şimdi de muzaffer bir tavır takınmıştı. «Buna ne diyeceksin bakalım?»

«Peki o adamın Hollingsworth'a geldiğini nereden biliyorsun?» diye sordum. Ama ben de tedirgin olmuştum. Guinevere'nin dediklerine inanmak gerekir miydi gerekmez miydi bilemiyorum.

Guinevere hiç utanmadan sözünü kanıtlamak için, «İlk geldiğinde peşinden yukarı çıktım,» diye itiraf etti. «Neler döndüğünü anlamak isterim.»

Birden, «Sen hiç Hollingsworth'la ilişki kurdun mu?» diye sordum.

Esnedi. «Bundan sana ne?»

«Hiiç.»

Guinevere gözlerimin içine baktı. Bakışları, sözlerini yalanlıyordu. «O da hepiniz gibi işte. O da eteğimi sıyırmaktan başka birşey düşünmüyor.»

Cevap vermedim. Beni Hollingsworth'la aynı kefeye koymasına öfkelenmiştim. Bir dakika kadar sessizlik oldu. Sonra Guinevere sessizliği bozmak için bir âşığından söz etmeye, adamın aletini ballandıra ballandıra anlatmaya başladı. Kedi yavrularını oynatmak için renkli yumaklar atan birisi gibi davranıyordu bana. Monina, ayaklarının dibine oturmuş, sıkıntıdan yerdeki tozlarla oynuyordu.

Sonunda vızırdamaya başladı. Guinevere doğruldu. Çarşafları eline aldı. «Seninle konuşmaktan başka da yapılacak işlerim var benim,» dedi. Sonra kapıda durdu, döndü, cilveli bir sesle, «Gözünü açacaksın, değil mi?» diye sordu.

«Hayır.»

Guinevere iyice sinirlenmişti. Monina'yı çeke çeke vurdu kapıyı gitti.

• 11

Gün bitmek bilmedi.

Guinevere gittikten sonra, gittim yemeğimi yedim. Yemekten dönünce birkaç saat aralıksız çalıştım. Akşama epey vardı. Alabildiğine sıcaktı. Belki biraz eser diye koridora açılan kapımı da kapatmamıştım. Yatağa uzandım. Bir süre sonra uyuklamaya başladım.

Yavaş, tatlı bir sesle uyandım. Biri. «Rahatsız ettim, ama acaba kalkabilir miydiniz?» diyordu.

Yatakta doğruldum oturdum. Kapıda bir kız duruyordu. İncecik vücudu yay gibi gerilmişti. Hani birden yerimden kalksam, kendini merdivenlere atıp kaçacakmış gibiydi. «Buyrun içeri,» dedim.

«Öyle güzel uyudunuz ki, uyandırmak istemedim. Nasıl da dalmıştınız.»

«Şöyle biraz kestiriyordum.»

Çalışma masamın önündeki sandalyeyi çekip oturdu. «Utanmayın canım, uyurken pek hoştunuz,» dedi.

Bir yandan sıcağın etkisi, öte yandan uyku sersemliğiyle kafamı şaşkın şaşkın kaşıdım. Belli ki benden cevap beklemiyordu. Konuşmasını sürdürdü. «Böyle bir odanız olduğu için çok şanslısınız.»

«Neden?»

«Çok güzel bir oda. Eğer olanak olsa, burasını sizden devralırdım»

«Fazlasıyla pis ve fazlasıyla ucuz bir yer burası.»

Hafif kısık sesiyle, «İşte en güzel tarafı da bu ya. Çok pis. Temiz odalardan nefret ederim. Arkalarında iz bırakmamaya çalışan insanlardan da nefret ederim. Onun için bayıldım bu odaya. Burada oturuyorsunuz ve sizden birşeyler kalıyor. Uzun zaman oturursanız, odanın havasında, duvarlarında, döşemesinde sizden kalma izler olacak ve siz buradan çıkıp gittikten sonra bile bir parçanız hep burada kalacak.»

O konuşurken ben de onu inceliyordum. İnce zarif yüzü, çocuksu ağzı ile burnu, toparlacık çenesi ve kahverengi gözlerindeki kadife yumuşaklığı yaşını kestirmeyi güçleştiriyordu. Hollingsworth gibi, benim gibi, onun da yirmi yaşında olması pek muhtemeldi. Ama on yaş daha da büyük olabilirdi pekâlâ. Yüzüme gülümseyerek baktı. Çantasından sigara çıkardı, yaktı, sonra eski dostmuşuz gibi yaktığı sigarayı bana uzattı. Sigarayı aldım, ama bu beklenmedik yakınlık beni şaşırtmıştı.

«Siz içmeyecek misiniz,» diye sordum.

«Aa.» Şaşırmış gibiydi. «Ben de içeceğim tabii.»

Yeniden çantasını karıştırdı. Göze çarpacak kadar titreyen elleriyle kibriti yaktı. Parmaklarına baktım. İnce uzun, güzel parmakları vardı. Ama bakımsızdı. Tırnaklarını yemiş etleri almamıştı. Parmak uçları tütünden sapsarı olmuştu. Sigarayı erkek gibi avucunun içinde içiyor, dumanını burnundan üflüyordu. Cildi parlak olsa, gözlerinin altı çürük olmasa yüzü hiç de çirkin sayılmazdı. Kestane rengi saçları dümdüz omuzlarına iniyordu. Kendine hiç bakmadığı ve en temel temizlik ve bakımı bile arada bir aklına esince yaptığı kanısına vardım. Elbisesi leke içindeydi. Sanki yediği her yemekten, dokunduğu herşeyden bir leke kalmış gibiydi.

Aklımdan geçenleri doğrularmış gibi, tam o sırada sigarasının külü üstüne düştü. Hemen eteğini silkiverdi. Saçlarına ve gözlerine hiç gitmeyen mor ceketinin dirsekleri çıkmış, yakası aşınmıştı.

«Şairsiniz değil mi?» diye sordu.

«Hayır.»

«Ama, eminim ki şairsiniz. Ben anlarım.» Gülümsediği zaman çocuksu ağzı zeki bir anlatımla kıvrılıyordu. Benim hakkımda sandığımdan daha çok şey bildiğini belirtmek ister gibiydi. «Yazı makinesi olan bir şair. Hayat ne acı.» Sigaranın dumanı elini, bileğini yalayarak tavana yükseldi. «Makine kullanmamanız gerek.»

«Makineyle yazmak hoşuma gidiyor,» dedim.

«Ah, anlamıyorsunuz beni,» dedi. Sigara neredeyse parmağım yakacak kadar ufalmıştı, ama o farkında değil gibiydi.

«Sigarayı söndürseniz fena olmayacak.» dedim.

Şaşırarak elindeki izmarite baktı. Belki de sigaranın orada ne aradığını düşünüyordu. Parmaklarını araladı. Sigara yere düştü. Ben ayağımla ezmesey-

dim, belki de hiç kıpırdamadan halının tutuşmasını seyredecekti.

Buraya gelişinin bir nedeni olması gerektiğini düşündüğüm için sordum. Elini çantasının üstüne koydu. Yavaş sesle, «Burada kiralık oda varmış da,» dedi. «Dışarda kiralık tabelasını gördüm.»

«Öyle mi? Bilmiyordum.»

«Odayı kimden kiralayacağım? Eve girdim, kapıcıyı bulamadım Her yanı dolaştım. Bütün kapılar kapalıydı.

Ona güven vermek için gülümsedim. «Ben sizi evsahibine götürürüm.»

Sesinde belirli bir dirençle, «Odayı tutmam gerek,» dedi. «Kalacak yerim yok.»

«Aşağı katlarda ise, pahalıdır,» dedim.

Neşeli görünmeye çalışarak, «Bende tonla para var,» dedi. «Parasını verirsem ev sahibi beni içeri almamazlık edemez. Kanunen böyledir, değil mi?»

Onu Guinevere'nin katına indirdim. Tam kapıyı vuracaktım kız koluma yapıştı. «Adım Lannie,» dedi. «Lannie Madison. Ona arkadaşınız olduğumu söyler misiniz? Odayı verirse harika birşey olur.» Bir an durduktan sonra gülümsedi. «Üstelik yalan da sayılmaz. Görür görmez hoşlandım sizden.»

Başımı salladım. «Olur,» dedim. Kapıyı vurdum. Uzunca bir sessizlik oldu. Guinevere'nin terliklerini sürüye sürüye geldiğini duyuyordum. Kapıyı araladı, kuşkuyla dışarı baktı. «Ha, sen miydin?» diye kaba bir tavırla sordu.

Kızı tanıştırdım. Guinevere ellerini sabahlığının önünde kavuşturarak kayıtsızca selâm verdi. «Ne istiyorsun, Lovett? Monina'yla uğraşıyorum şimdi.»

Kabalığına sinirlenmiştim, ama belli etmedim. «Lannie eski bir arkadaşım.» dedim. «Burada kiralık

olduğunu görmüş de, tutmak istiyor.» Sözümü bitirirken bir pot kırdığımı sezdim. Guinevere'nin yüzü gerilmişti.

«Aman ne güzel olur, Lovett.» dedi. «Polisler bastı mı da, evcilik oynuyoruz dersiniz.» Rolünün gerektirdiği son sözü söylemek için hemen ekledi: «Bana bak Lovett, siz de... Bayan Madison, burası namuslu bir aile evidir, bundan sonra da böyle kalacak.»

Lannie'nin yüzü kireç gibi oldu. Yavaşça «Ne diye bu kadar sert konuşuyorsunuz? Kötü bir insan değilsiniz, bu belli. Yumuşak olmaktan, yufka yürekli olmaktan utanır gibi bir haliniz var,» dedi.

«Ben hiçbir şeyden utanmam.» Guinevere'de belirli bir değişiklik olmuştu. İyi yüreklilik sözü onu oldukça etkilemişe benzerdi. «Odayı neden istiyorsunuz?» diye sordu.

«Kalacak yerim yok. Bugün iş buldum. Şimdi de başımı sokacak bir yer bulmam gerek.»

Guinevere, Lannie'yi tepeden tırnağa süzerek, «Neden otele gitmiyorsunuz?» dedi.

«O kadar param yok.»

Guinevere kollarını kavuşturdu. «Öyleyse odayı tutacak kadar da paran yoktur. Ayda elli dolar. Tuvalet de odanın içinde değil.»

«Pekâlâ da verebilirim. Buna yetecek kadar param olur.» Sanki o anda aklına gelmiş gibi ekledi: «İsterseniz hemen şimdi vereyim.»

Guinevere olmaz gibilerden başını salladı. «Maalesef size yardımcı olamayacağım. Oda tutuldu,» dedi.

Kızın tepkisi beni iyice afallattı. Şöyle bir dikleşti, başını kaldırdı. Öfkeyle, «Sen kötü ruhlu, üstelik aptal bir kadınsın,» dedi. «Ne istediğini kendin de

bilmiyorsun. Kendi yüreğindeki iyiliği bile farketmekten acizsin. Ne diye yalan söylüyorsun, ne diye yüksekten atıyorsun?»

Guinevere kıpkırmızı oldu. «Bana bak Lovett, buraya onu bunu toplayıp da bana hakaret ettirmeye hakkın yok,» dedi. «Benim başımda yeterince belâ var.»

Lannie elimi tuttu. «Hadi gidelim,» dedi. Sesi kayıtsızdı. Kapıda durdu. «Odayı bana vermeliydiniz,» dedi «Sonra çok pişman olacaksınız. İnsanlar kötülük ettikleri zaman onun acısını çekerler.»

Guinevere, «Durun bir dakika,» diye atıldı. «Lovett, aranızda bir dalga olmadığına yemin edersin, değil mi?»

«Hiçbir şey, yok,» dedim. Lannie'nin gözlerindeki gerginlik kayboldu, kahkahalarla gülmeye başladı.

Guinevere, «Sen beni öldüreceksin, Mikey,» diye takıldı. Lannie'yi buraya getirdiğim andan beri ilk kez gözlerinde dostça bir anlatım görüyordum. Neredeyse bana göz kırpacak gibiydi. «Sizinle uğraşmaktan bir hal oluyorum. Al birini vur ötekine.»

Herkes gülüyordu, ama kimsenin içten güldüğü yoktu. Guinevere derin bir göğüs geçirdi. Lannie'ye döndü, «Altmış dolarınız olduğuna eminsiniz, değil mi?» diye sordu.

«Elli dedin gibime gelmişti,» dedim.

Guinevere kolarını kavuşturdu. «Elli... ama birinci aydan sonra. Burayı tutmak isteyen bir adam var. Bana on dolar hava parası teklif etti. Sizden ne kadar hoşlanırsam hoşlanayım, bu parayı göz göre göre yakacak değilim ya.»

Lannie, «Peki, on doları da veririm,» dedi. «Bu sizin hakkınız.» Çantasını karıştırdı. Para çıkardı. «Hemen şimdi vereyim.»

Guinevere, «Önce odayı görmek istemez misin?» diye sordu.

Lannie, pek tuhaf birşey duymuş gibi şaşırdı. «Yoo hayır, nasıl bir yer olduğunu tahmin ediyorum. Nasılsa tutacağım. Dışarda kiralık ilânını görür görmez, odayı beğeneceğimi sezdim.»

Guinevere, «Olsun, yine de bir bakıver,» dedi.

Lannie, soluk soluğa, «Hayır olmaz, ben kirayı hemen vermek istiyorum.» diye cevap verdi Tütün lekeli parmaklarıyla altmış doları saydı. Son on dolar birer dolarlık bankontlar halindeydi. Çantasında beş doları kalmamıştı sanırım. «Anahtarı verebilir misiniz?» diye sordu.

Ben de Lannie'yle çıkmaya niyetleniyordum. Guinevere tuttu. «Arkadaşınızı bırakmazsam kızmazsınız değil mi Bayan Madison?» dedi.

«Ne münasebet.» Bana döndü. «Odama gelirsin, değil mi?»

«Buradan çıkınca uğrarım. Sana biraz yardım ederim» dedim.

Yalnız kaldığımız zaman Guinevere başını iki yana sallayarak, «Bu arkadaşın tuhaf bir kız,» dedi.

«Hımmm.»

Göğsümü dürttü. «Artık aramızda birşey kalmadı galiba.»

«Aramızda birşey yoktu ki.»

Guinevere üzgün üzgün gülümsedi. «Olabilirdi. Kader bizim bir araya gelmemizi engelledi. Senin hakkında enine boyuna düşündüm.» Sırıttı. «Kendinden yaşlı kadınlardan hoşlanıyorsun. Önce ben, sonra Lannie. Yoksa önce o da, sonra ben miyim?»

«İkisi de değil,» dedim.

«Bu Madison denen kızdan hoşlandım. Değişik

bir havası var.» Sesini alçalttı. «Sana birşey söyieyeyim mi?»

«Söyleme.»

«Söyleyeceğim. Dışarda kiralık ilânı yoktu. Buna ne buyurulur?»

«Öyleyse Lannie boş oda olduğunu nereden öğrendi?» diye sordum.

«Ben de onu soruyorum ya!» diye içini çekti. Sonra parmağıyla merdivenleri göstererek, «Hadi çık, git arkadaşının peşinden.»

«Sana on dolar vermeyi kim teklif etti?»

Guinevere birden sır küpü kesildi. «Boşver canım. Nasıl olsa artık odayı tutamayacak.»

«Kimdi?» diye direndim.

Saçını parmağına doladı. «Sonunda herşey anlaşılır. Benim felsefem bu. Hadi sen işine git bakalım. Beni bir kalem geçtin nasılsa.»

• 12

Merdivenleri çıktım. Lannie'nin odasına gittim. Kapıyı açtı. Yüzü sevinçten parlıyordu. Beni öyle içten karşıladı ki, az önce Guinevere'nin ortaya attığı soru birden önemini yitirdi.

«Burası harika bir yer. Sen de harikaydın. Hele kadınla konuşman.»

«Nasıl konuştum ki?»

Hüzünlü bir gülümseme yayıldı yüzüne. Beni yıllardır tanıyan biriymiş gibi, «Alçak gönüllülük edeceğini biliyordum,» dedi. «Ama bu tutumun yanlış. Övünülecek bir yanımız olunca, bununla övünmeliyiz.» Odayı gözden geçirdi. Bir koltuğa yayıldı. Bacaklarını uzatıp oturdu. «Ne kadar mutlu olduğumu anlatamam sana,» dedi.

Onu mutlu etmek için ufak şeyler yetiyordu demek. Oda büyüktü. Tavanı yüksekti. Yerden tavana kadar yükselen pencereler arka bahçedeki çamaşır ipleriyle yangın merdiveninden başka bir yere bakmıyordu. Tahtaları kurt yemişti. Arkadaki evlerin arasından sızan kör ışık, iyice eskimiş kanape ile koltukları büsbütün biçimsizleştiriyordu. Odada süs olarak, bir önceki kiracının bıraktığı takvim vardı. Üzerindeki çıplak kız resminin kenarları kıvrılmıştı. Karşı duvarda bir musluk, musluğun üzerinde çinko bir tabak, içinde bir parça sabun vardı. Sabunun altı erimiş, tabağa bulaşmıştı.

Lannie halinden hoşnut bir tavırla hiç konuşmadan oturuyor, belli ki ne yapacağımızı benim önermemi bekliyordu. Eski, mor tayyör sıska gövdesinden sarkıyor, dizlerine dolanıyordu. Buruşuktu. Epeydir ütü yüzü görmediği belliydi. Belki de kız bu arada zayıflamıştı. Mor tayyör başıyla bacaklarını birbirinden koparıyor gibiydi. Öyle ki, koyu renk gözlerin parıldadığı başı, kahverengi makosenli ayaklarından kilometrelerce ötedeydi sanki. Ayakkabılarından birinin tabanındaki kocaman delikten eti görünüyordu.

«Eşyaların nerede?» diye sordum. «Taşınırken yardım edeyim.»

Olmaz gibilerden başını salladı. «Yoo, yeterince yardım ettin bana.» Uzun, sararmış parmakları bir sigaraya dolandı. «Arkadaşlarım var. Onlar yardım ederler.»

«Ben seve seve yardım ederim,» diye direttim.

«Yok, olmaz.»

«Gerçek söylüyorum.»

Sonunda güldü. Kısık kontralto bir sesti bu. Kahverengi gözleri muzip bir anlatımla yandı yandı söndü. «Eşyam filan yok benim.»

«Hiç mi eşyan yok?»

«Babamın yanında,» Yine güldü. «Yani rehinci babanın.»

«Peki sırtına ne giyeceksin?» dedim.

«Ha, birşey ayırdım canım.» Çantasını karıştırdı. Bumburuşuk tıkılmış bir pijama pantalonuyla ceketi çıkardı.

«Bundan başka şeylere de ihtiyacın olacak.»

Birden suratını astı. Başını sandalyenin arkalığına dayadı.

«Peki ne yapacaksın?» diye üsteledim.

«Umurumda mı?» dedi. «Bu sabah kalkınca bütün elbiselerimi, daktilo makinemi, yani ayak bağı olan şeyleri düşündüm. Ben kediyim. Ayak bağı istemiyorum. Buna karar verince, gittim neyim var neyim yoksa rehine verdim.» Gülümsedi. «Ben de Van Gogh gibi kulağımı kesip sevgilime armağan ettim. Şimdi eskiden hiç duymadığım, hiç bilmediğim sesler duyuyorum.»

«Öyleyse kira diye verdiğin, rehinciden aldığın para.»

«Bilmem, herhalde.» Kedinin fareyle oynaması gibi alay ediyordu kız benimle.

«Hangi parayla yiyip içeceksin?» dedim.

«Aman Mikey, umurumda mı? Yarın yetecek kadar param var. Para, anlıyor musun, para!» Çantasını başaşağı boca etti. Yere dökülen bozuklukları ayağıyla iteledi.

«Ya yarından sonra?» Haftalardır yirmi dolarla idare edebilmek için çırpınıp durmuştum. Aslında içten içe kızın tutumunu kıskanıyordum.

«Yarından sonra... bana bakacaklar? İnsanlar iyidir, işte kimse bunu anlamıyor.»

«Kim bakacak sana?»

Güldü. «Bayan Guinevere,» dedi.

«Bana bir fincan kahve ikram ederken bile içi titriyor.»

«Seni sevmiyor da ondan Mikey. Beni sevecek.»

Artık usanmıştım. «İstersen biraz borç vereyim»; dedim.

«Görüyorsun ya Mikey, insanlar beni hep düşünürler demedim mi sana?» Başını salladı. «Hayır, senden para almam, çünkü bir daha hiç ödeyemem.» Sonra yapmacık bir ciddiyetle parmağını çenesine dayayarak yeniden düşünüyormuş gibi yaptı «Yoo, öderim, öderim. Gerekirse ölesiye çalışır, yine senin paranı öderim. Çünkü sen çok iyisin, erdemlisin, paranı ödemezsem mahcub olurum. İyiliğin altında kalmak da deli eder beni.» Sigarasını solukladı, dumanın kırık tırnaklarına doğru yayılışını seyretti. «Nikotinin elleri boyamasına bayılıyorum, ne güzel renk oluyor.» dedi, «Yaşlı kütüklere benziyor.» Havayı kokladı. «Babamın gömlekleri hep tütün kokardı. Harika bir adamdı. Harika bir sarhoş. Görseydi o da benim gibi hoşlanırdı Bayan Guinevere'den.»

Yüzümde büyük bir şaşkınlık belirmiş olacak ki, «Zavallı Mikey'cik!» diye güldü.

«Bana zavallı denilmesinden hoşlanmam,» dedim.

Başını salladı. «Hiç şaşmam,» dedi. «Çok gururlusun. Gururlu insanlara bayılırım. Bayan Guinevere de gururlu bir kadın.» Sesinde belirli bir duygulanma vardı. «Kadınlığının öylesine farkında ki. İri yarı, çok renkli, ama bunu ne güzel kullanıyor. Sanki, 'Ben hayat doluyum tutmayın, bırakın beni, der gibi bir hali var. Oysa bütün yaşamı boyunca herkes engellemiş, kısıtlamış onu. Bunun için de mutsuz. Onu çok sevdim. Ahbaplık etmek isterim.»

Söylediklerinin, daha önce kimsenin aklına gelmemiş doğrular olduğuna inanan bir tavrı vardı. Öylesine kesin konuşuyordu ki, birkaç dakika süreyle benim için bütün dediklerini benimseyecek gibi oldum. Yakışıklı olabilirdim pekâlâ, gururlu da olabilirdim, hatta yaptığım iyiliği başa kakabilirdim. Aynı şekilde Guinevere de güzel, renkli sayılacak, koskoca gövdesinin kendine güveni belirlediğine inanmak gerekecekti.

Lannie'nin etkisi karşısında böyle bir dönüşümü ne engelleyebilirdi ki? Ayağa kalkmış, odada dolaşıyordu. Uydurma şöminenin kenarına dayandı, eliyle havada bir surat çizdi. Sonra bana dönüp, «Ne hoş çocuk oldu, değil mi?» diye sordu. Benim cevap vermeme fırsat kalmadan pencereye gitti, ortadaki camın mandalıyla oynamaya başladı. «Parmağa benziyor. Bak.» Parmağını kıvırdı. «Evi yapıp bitirmişler, bir de bakmışlar ki pencerelerde mandal yok. Bunun üzerine sonradan Newport'ta ev yaptırmış bir kapitalist olan ev sahibi gazaba gelmiş, 'İşçilerin parmaklarını kesip pencerelere mandal yapın,' diye kükremiş. İşte bu işçinin parmağı.» Mandalı okşuyordu. «Zavallı işçiden geriye kalan işte bunlar.»

Ne diyeceğimi bilemedim. Bir başka zaman olsaydı, belki ben de oyuna katılırdım. Oysa bütün neşeli görünüşüne karşın Lannie'nin dudakları gergin, gözleri dalgındı. Arada bir dağınık saçlarıyla oynuyordu.

«Buranın bir tozunu alsak,» diyecek oldum. Başını sallayarak söylediğimi kabul etmesi beni iyiden şaşırttı. Şöyle bir doğruldu.

«Sen bez bul. Ben de camları açayım,» dedi. «Eşyanın yerini de değiştiririz. Bayılırım eşya yerleştirmeye. İstediğim gibi yerleştirirsem, oda gerçekten benim olur.»

Koridora çıktım. Guinevere'nin orada bıraktığı süpürgeyle bezi aldım. Odaya döndüğümde pencereler ardına kadar açılmıştı. Lannie pencerenin kenarına çıkmış, aşağı bahçeye bakıyordu. Hiç sesimi çıkarmadım. Öylesine dalmıştı ki, onu ürkütmek istemedim. Kollarını pencerenın pervazına dayamış, öne eğilmiş, uçmaya hazır bir kuş gibi duruyordu. Yavaşça biraz daha eğildi, biraz daha, biraz daha. Neredeyse boşluğa uçacak, alttaki betonun üzerine düşecekti.

Birden kendini geri çekti. Beni görünce çok şaşırdı. Az önceki canlılığını yitirmiş olarak, yavaş sesle, «Manzarayı beğendim,» dedi. «Aşağı bakarken, burası okyanusun dibi diye düşündüm. Derin, çok derin ve burada yapayalnızsın dedim kendi kendime.»

Olağanüstü birşey olmamış gibi başımı salladım. Musluğa gittim. Bir bardağa su doldurdum, yere serptim. Sonra odayı süpürdüm. Lannie koltuğun kenarını tutmuş bakıyordu, sonra içini çekerek kendini koltuğa bıraktı.

«Bu eşya çok ağır. Kaldırması zor olacak.»

Başını salladı. «Gel otur da lâflayalım,» dedi.

«Ben bir yandan süpürür, bir yandan konuşurum,» dedim.

Elini çenesine dayadı. «İş buldum derken yalan söylemiyordum,» dedi.

«Ben de inandım zaten.»

«İnanmaman gerekirdi. Genellikle hep yalan söylerim. Ama bu sefer gerçekten iş buldum. Bay Rammelsby'nin odasına daldım ve reklâm işlerinde uzman olduğumu söyledim.» Gülmeye başladı. «Bay Rammelsby'nin asıl adı Ter-Prossamenianvili, yada onun gibi birşey. Türkmüş. O kadar şişman ki. Bir de boyuna terliyor. Adamcağız beni ise aldığı için

kendisi işinden olacak. Onun yerine işten anlayan biri olsaydı beni almazdı tabii.» İçini çekti.

«Ne iş göreceksin?»

«Sloganları bulmam gerkiyor. Biliyorsun, yüzlerce insan yeni birşeyler bulmaya çalışıyor. İçlerinden biri birşey icat etti mi, bu sefer benim gibi yüzlerce kişi de bunu tanıtmak için yeni sloganlar aramaya başlıyor. Slogan bulunduktan sonra, mal satışa çıkarılıyor. Milyonlarca insan alıyor, birinin cebi doluyor ve mal başarıya ulaşmış oluyor.» Bıkkın bir tavırla gülümsedi. «Bu işi becerebilirim. Ama sevmiyorum. Bu tipte o kadar çok iş yaptım ki... Bu sabah işe başlamam gerekiyordu. Ama uyandığımı zaman öncelikle bir oda bulmanın herşeyden önemli olduğunu düşündüm. Zavallı Rammelsby, hep yanlış kişilere güvenmiş. Belki de bu sefer onu işten atarlar, o da Türkiye'ye dönmek zorunda kalır. Hasırın üstüne bağdaş kurup bir sürü kadınla evlenir, bol bol göbek havası dinler.» Tozu çöp tenekesine atmamı bekledi. Sonra, «Hadi eşyayı yerleştirelim,» dedi

Kanapeyle iki koltuğu yerlerinden oynatmak için epey uğraştık. Hangisini nereye koyacağımızı uzun uzun tartışıyor, tam karar verdiğimiz anda Lannie fikrini değiştiriyordu. Kanapenin yerini birkaç kez değiştirdik -pencerenin önüne, oradan şöminenin karşısına, oradan duvarın dibine- ne yaptıksa beğenmedi. Sonunda koltukları pencerenin önüne koymayı kabul etti. Koltukları yerleştirdiğimiz zaman odayı şöyle bir süzdü. «Olduğu gibi bırakalım şimdilik.» dedi. Kanape, arkası odanın ortasına, yüzü duvara dönük duruyordu. Kanapeyi biraz çekti. Oraya oturan birinin ayakları duvara değecekti.

«Şimdi çok güzel oldu,» dedi.

«Ama Lannie, kanapeyi orada bırakamazsın.»

«O neden?»

«Odaya arkası dönük.»

Birşey anlamamış gibi başını salladı. Sonra ellerini sallayarak, «Öyle ya,» dedi. «Ben de amma aptalım ha! Hadi gel, çevirelim.»

Kanapeyi çevirdik, ittik, biraz çektik, yine ittik. Sonunda yerini buldu. Ter içinde çöktük. Lannie, «Oda bambaşka oldu,» dedi.

Hiç de doğru değildi söylediği. Koca oda eskisi kadar pis, eskisi kadar kasvetliydi ve hantal eşyalar yeni yerlerinde büsbütün sırıtıyorlardı. Birkaç dakika konuşmadan oturduk. Başımı kaldırdım, yüzüne baktım. Dudakları titriyordu. «Neyin var Lannie?» diye sordum.

«Bilmem,» dedi. Sigara içmeye başladı. Kül'er etekliğine dökülüyordu. Parmaklarının ucu yanıncaya dek sigarayı söndürmedi. Sonra yere attı.

«Duvarlara resim asacağım. Perde alacağım. Bunu yapmamı kimse engelleyemez. Sonra da...» Dudakları kıvrıldı. «Sonra da kanapeyi ters çevirip, durması gerektiği yere getireceğim. Duvara dönük.» Öksürdü. Kısık sesle, «Artık gitsen iyi olacak Mikey,» dedi.

Şaşırmıştım. «Gideyim mi?» diye sordum.

«Git ya Mikey.» Bana bakmıyor, kıpırdamadan oturuyordu.

«Belki bu akşam, yada yarın hallederiz,» dedim. Sözü nasıl bağlayacağımı bilemiyordum.

«Olur, olur.»

Ben odadan çıkarken başını çevirip bakmadı.

• 13

Akşam Lannie'nin kapısını vurdum, cevap çık-

madı. Ayaklarını altına almış çenesini dizlerine dayamış, koltukta oturuyor olmalıydı. Kapıya vuruşum duyularına yavaş yavaş algılanacak, sonra gelip kapıyı açacaktı.

Oysa herhangi bir hareket yoktu. Belki de odada değildi. Aşağı indim, sokağa çıktım. Bir an kaldırımda durup, Guinevere'nin bodrum katındaki ışıklara baktım. Kocası eve gelmiş olmalıydı. Şu anda karı-kocaların günlük ve beylik konuşmalarını sürdürüyorlardı herhalde. Bunu düşününce, içimden kapıyı çalmak geldi.

Ama yürüdüm, Brooklyn Tepesinden aşağı vurdum. Dar bir sokağın sonunda yarın önüne çekilmiş parmaklıklara vardım. Dirseklerimi parmaklığa dayayıp gecenin karanlığına bürünen Newyork'un silüetini, aşağıdaki limanı, rıhtımları seyre koyuldum. Gökdelenlerin arasında tek tük ışıklı pencereler görünüyordu. Ateşler yakılıyor, ev işleri yapılıyordu. Bütün iş yerleri boşalmıştı.

Staten Adası'na işleyen araba vapuru yola çıkmıştı. Bulunduğum yerden bakılınca, vapur kâğıttan kayık gibi görünüyordu. Işıkları çevresindeki suların yarılışını aydınlatıyordu. Bir şilep limana kıvrıldı. Daha ötelerde nehrin üstünde kemerleşen köprüden otomobillerin kayıp gittiği görünüyordu. Yaz gecesinin duruluğunda, gemiler tiz düdükler çalıyorlardı.

Suya baktım. Düşüncelerim oradan oraya atlıyordu.

Ben parmaklığa dayanmış, düşlere dalıp gitmişken bir saat geçmiş, gece iyiden bastırmıştı. Artık limandaki gemileri sadece ışıklarıyla belirleyebiliyordum.

Birden, omuz başımda biri, «Merhaba, enfes bir gece, değil mi?» diye mırıldandı.

Irkilmişim. Çünkü Hollingsworth'un yerden biter gibi oracıkta bitivereceğini hiç düşünmemiştim.

Alçak sesle, «Bakıyorum, burada durup düşüncelere dalmak hoşunuza gidiyor,» dedi.

«Arada bir.»

«Benim de hoşuma gider bu.» Sigara paketini çıkardı. Bana da uzattı. Öyle istekli bir tavrı vardı ki, sigarayı almamazlık edemedim. Sonra çakmağına davrandı. Alevi burnumun dibine tuttu. Çakmağını beğenip beğenmediğimi anlamak ister gibi bir hali vardı. Çakmak gümüştü. Üzerindeki siyah şeride adının baş harfleri işlenmişti. «Ne zaman aldın bunu?» dedim.

«Bir iki gün oldu. Adımın baş harfleri, bak Leroy Hollingsworth L.H. Güzel olmuş, değil mi?»

«Evet.» Baktım, benimle çene çalmaya niyetliydi. Biraz bozuldum. «Nereden aldın?» diye sordum.

«Bilmem,» diye özür dilercesine gülümsedi. «Armağan ettiler. Bir hanım verdi.» Denize bakıyordu. Sarı saçları, ufak burnu ay ışığında aydınlanıyordu. Yavaşça, «Bilmem neden,» dedi, «kızlar benden pek hoşlanmıyorlar.» Piposunu doldurdu. Çakmağını çıkardı. Derin bir nefes çekti. «İşte böyle,» diye mırıldandı.

Belki de bir akşam önce olanların etkisiyle, onu görünce huzurum kaçmıştı. Bunu nasıl sezinledi bilemiyorum ama, ağzını açar açmaz ilk sözü, «Dün gece oldukça ilginçti, değil mi?» oldu.

«Hımm.»

«Bu McLeod tuhaf adam. Fazla pişkin geldi bana.» Bir an durdu. «Yine de bazı fikirleri ilginç.»

«Hangi fikirleri?»

«İnsanları öldürmek, zehirlemek gibi. Bazen insanın bu duyguya nasıl vardığını anlayabiliyorum.

Sizin de aynı şeyleri düşündüğünüz olmaz mı hiç?»

Şimdi de beni sorguya çekecek gibi görünüyordu. «Arada bir,» dedim.

Güldü. «Bolşevikler üzerine bir inceleme yapmak istiyorum. Tarihi bilmek insanın ufkunu genişletiyor.» Piposundan bir nefes çekti. Dumanı dudaklarından süzerken pek değerli birşeyden ayrılıyormuş gibiydi. Sonra resmi bir tavırla, «Bir iki kadeh atar mıyız?» diye sordu.

Nasıl reddedeceğimi bilemediğim için yola düzüldük. Hollingsworth işinden, eline geçecek fırsatlardan, havadan sudan söz ediyordu. Sonunda gözümüze bir meyhane kestirdik. Hollingsworth'un ısrarıyla kırmızı deri kaplı tezgâhın başına çöktük. Ben bir bira söyledim. Hayrettir, Hollingsworth duble viski istedi. Garson kız içkileri getirince, Hollingsworth parayı verdi. Sonra kıza gülümsedi.

Daha doğrusu sırıttı. Sırıtması tuhaf bir değişime yol açtı. Bir ilahiyat öğrencisinin kibarlığı ve çekingenliği içinde görünmeye çalıştığı halde, bu görünümü o anda kayboluverdi. Kız paranın üstünü sayarken, Holingsworth neredeyse çenesi masaya değecek kadar eğilerek kızı süzdü. Bir yandan da şarkı mırıldanıyordu. Hiç çekinmeden, «Sizi bir yerlerden tanıyorum,» dedi.

Kız, «Hiç sanmam,» diye cevap verdi.

«Dans etmeyi seversiniz, değil mi?» Durdu. «Evet, değil mi?» Yine sırıttı. «Öyle ya, sizi bir yerde dansederken gördüm,» dedi. «İyi dans edersiniz değil mi? Dans etmeye bayılırsınız, değil mi?»

Kız gençten, büyük güzel ağızlı biriydi. «Tabii, severim ya,» dedi.

Hollingsworth, «Ben de severim,» diye mırıldandı. Sonra yeniden şarkı söylemeye koyuldu. Kız pa-

ranın üstünü sayıp vermişti. Hollingsworth ona yüklüce bahşiş verdi. «Gerisi de gelecek,» dedi. «İkinci kadehleri de sen getir. Seninle birşey konuşacağım.»

Tuhaf bir havadaydı. Garson kız uzaklaşınca, Hollingsworth döndü bana göz kırptı. «Galiba bu yavruyu tava getiriyoruz,» dedi. Boncuk mavisi gözleri anlamsızca gözlerime dikilmişti.

«Fırsatı kaçırmıyorsun, bakıyorum.»

«Eh, n'aparsın, kaçırmamak gerek.» Esnedi. Saatine baktı. «Arada bir böyle yerlere gelip, kızlarla ahbaplık kurarım.» Sırıtır gibi gülümsedi. «Onlar da hiç dayanamazlar nedense.»

Biramı yudumladım. «Peki yüz vermezlerse ne yapıyorsun? Her gördüğün kızla şıp diye ilişki kuramazsın ya.»

Mısır püsküllü saçlarını düzeltti. «Duruma bağlı birşey bu. Eğer baştan kuyruk sallayıp, olurluluğuna aklımı yatırmışlarsa, sonradan olmaz lafına kulak asmam.» Sözlerini örneklemesi gerekip gerekmediğini tartarmış gibilerden duraladı. «Bir seferinde yine böyle bir yerde bir kadına rasladım. Ama basbayağı hanımefendi. Giyimi kuşamı, herşeyi yerinde. Tabii hanımefendi dedimse, yine gününü gün etmek peşinde. Bir iki lafladık, sonra beni içki içmeye evine çağırdı. Gittik. Tam sırasıdır artık diye düşünürken kadın birden fikrini değiştirmez mi!» Omuz silkerek devam etti. «Ben de zor kullanmaya mecbur oldum.»

«Zor mu kullandın?»

«Tabii ya, bir yerini inciteceğimi anladı, razı oldu. Bazan pek inatçılığım tutar.»

Ne diyeceğimi şaşırmıştım. Bunları öyle kesin bir tavırla söylemişti ki. «Peki ama, değer mi bu? Herhalde ikinci görüşmenizde kadın pek de iyi davranmamıştır.»

«Bir daha görmedim ki. Bu tip kadınları ikinci bir defa görmekten hoşlanmam. Anlıyorsun değil mi, ikinci sefer çok daha tatsız oluyor.» Kemerli burnunu sıvazladı. «Kaç kızla yattın?»

Bu merakı karşısında bayağı tedirgin oldum. Olanak olsa kesin sayısını söyleyebilmek isterdim. «Kaç tane olduğu umurumda mı?» dedim.

«Bahse girerim ki, ben daha çok kızla yatmışımdır,» dedi.

Biri müzik kutusuna para atmış, çalmaya başlamıştı. Kulağımızın zarını delecekmiş gibi bangır bangır bağırıyordu. «Olabilir,» dedim. «Hiç çetele tutmadım.»

O sinir bozucu kıkırdamasıyla güldü. «Böyle bir soru sormak yakışıksız, değil mi?» dedi.

Soğukça kestirip attım. «Bugüne kadar böyle birşey düşünmemiştim.»

Hollingsworth, öndeki dört dişinin dibindeki siyah çizgiyi gösterecek kadar sırıttı. «Kültürlü kişilerin böyle davrandıklarını gördüm. Belki de ben topluluk içinde nasıl hareket edileceğini bilmediğim için benden hoşlanmıyorsun.»

Ondan hoşlandığımı söyleyemezdim, ama tanıştığımızdan bu yana ilk olarak duyduğum antipati azalır gibi oldu. «Böyle birşey demedim,» diye mırıldandım.

Israrla başını salladı. «Yok, yok. Ben çocuk değilim, bir takım şeyleri görebiliyorum. Bay Wilson'la Bay Court benden daha başka. Onlar benden daha iyi yetişmişler. Ben orta halli bir ailenin çocuğuyum.»

Çini mavisi gözlerinde öfke yandı söndü. Saldırgan bir tavırla, «Sana birşey diyeyim mi, Lovett?» dedi. «Benden hoşlanmışsın hoşlanmamışsın, bu u-

murumda değil. Beni ilgilendiren başka şeyler var. Senden çok daha önemli şeyler.»

«Vardır herhalde, ben pek öyle üzerinde durulacak biri değilim.»

«Kendin hakkmda gerçekten böyle düşündüğüne inanmıyorum. Hadi saklama, söyle. Benim boktan biri olduğumu düşünüyorsun.»

Garson kız yaklaşırken Hollingsworth kadehini kaldırdı. «Tazeliyelim şekerim, oldu mu?» dedi. Yine parayı o ödedi. Yine kıza bahşiş verdi. «Bu gece geç vakte kadar çalışıyor musun?» diye sordu.

«Bire kadar.»

«Acaba saat birde buraya kadar bir uzansam, kapının önünde beni bekliyor olur musun?»

Kız güldü. «Bilmem. Belki de olurum.» diye kıkırdadı.

«Hangi gece izinlisin?»

«Neredeyse bir hafta var.»

Hollingsworth olmaz gibilerden başını salladı. «Öyleyse bu akşam uğrarım herhalde, Gloria.»

Kız yine kıkırdayarak, «Alice demek istiyorsun herhalde,» dedi.

Hollingsworth parmağını şaklatarak, «Hay allah Alice tabii. Dedim ya seni bir yerden tanıyorum diye, şimdi aklıma geldi Alice. Benim adım da Ed Leroy. Bu akşam güzel bir arkadaşlığın başlangıcı oluyor.» Yine başını masaya doğru yatırarak kızı aşağıdan yukarıya doğru süzdü.

Kızın biraz kafası karışmıştı. «Attığını vuruyorsun ha!» dedi.

«Vururum ya. Kalp para da yutmam, bende de bulunmaz öylesi.» Kuşkuyla ekledi. «Ne demek istediğimi anlayabildin mi?»

«Ben anlamasına anladım da, cevabını versem

sen anlayabilir misin diye düşünüyorum.»

Bu minval üzere bir iki dakika konuştular. Buluşmaya söz verip kız masadan gidince, Hollingsworth viskisini yudumladı. «Gerçek adını söylememek her zaman için en iyi politika,» dedi. «Yoksa başına bir sürü iş açılır.»

Cevap vermedim. Bir suskunluk büyüdü. Çakmağını çıkartıp oynamaya başladı. Kendini oldukça önemli bulduğu her halinden belliydi. «Söyle bakalım, McLeod hakkında ne düşünüyorsun?»

«Bilmem.»

«Bana kalırsa iyice korktu o akşam.»

Bu söz beni çileden çıkardı. «Bence seninle alay ediyordu.»

Hollingsworth dişlerini göstererek güldü. «Böyle düşünmen ilginç doğrusu.» dedi. Çakmağı çaktı söndürdü. Kadehi başına dikti. Göz bebekleri ufalmıştı. «Bizim evde oturanlar hakkında bazı şeyler bildiğin inancındasın gibime geliyor.»

«Biraz biliyorum.»

Hollingsworth çakmağı bana doğru kaydırdı. «Bunu bana senin hanım arkadaşının verdiğini söylesem ne dersin?»

Şaşkınlıktan tek kelime edemedim.

«Tabii ya,» diye devam etti. «Bunu bana [illegible]daki hanım verdi. Yani Bayan Gunievere.» Muzaffer bir tavırla güldü. «Ne sandındı ya. Adımın baş harflerini de o işletmiş.»

Zorla sırıttım. «Peki onu ikinci sefer gördün mü bari?»

Piposunu yaktı. Donuk, alçak sesle konuşmaya başladı. «Birşeyler öğrenmek için can atıyorsun, değil mi?» Ciddi görünmeye çalışmasına rağmen beceremiyordu. «Söz konusu hanımla oldukça tatlı anlar

geçirdiğimi söyleyebilirim.» Gülümserken, benden ne denli nefret ettiğini sezebiliyordum. Bu tavrı beni ürkütmedi desem yalan olur. Dirseklerini masaya dayamış, büyük bir soğukkanlılık içinde piposunu tüttürüyordu.

Giderek Guinevere için söylediklerinin ne demeye geldiğini kavrıyordum. Afallamıştım. Gururum incinmişti. Guinevere'nin Hollingsworth'a benden söz edişini, arkamdan alay edişlerini gözümün önüne getiriyordum.

Hollingsworth yaramı biraz daha deşmek istermiş gibi, «Bana öyle şeyler anlattı ki,» dedi. Esnedi. Esnerken elini özenle ağzına kapatıyordu. «Çok mutsuz bir kadın. Bu mutsuzluğu büyük ölçüde kocasının yüzünden. Ona çok acıyorum.»

Bardağımın dibindeki birayı diktim. O sözüne devam ediyordu. «Evet, ilginç bir evlilik onlarınki. Kocasının kim olduğunu öğrenince çok şaşırdım.»

Kayıtsızca, «Kocasını sana tanıştırdı mı?» diye sordum.

Ne anlatacağına karar vermek ister gibi duralayıp düşündü. «Hayır,» dedi sonunda. «Kim olduğunu ben keşfettim. Bir akşam pencereden içeri baktım, gördüm. Sonra bildiklerimi birbirine ekleyince kim olduğunu anladım.»

«Yani gizlice gözetledin.» Guinevere ile aramda geçenlerin acısını Hollingsworth'tan çıkarmaya çalışıyordum sanki. Guinevere benden Hollingsworth'u gözetlememi istemişti. «Başka türlü de öğrenemezdin zaten,» dedim.

«Şimdi benimle oraya gitmek ister misin?» Sırıtırken ağzı çok çirkinleşiyordu.

«Peki, hadi gidelim,» dedim. Birbirini dövüşe kızıştıran mahalle çocuklarına benziyorduk.

«Hadi bakalım,» dedi.

Aşırı bir ciddiyetle yerimizden doğruluruk, meyhaneden çıktık. Yolda birbirimizden bir metre arayla yürüyorduk. Ikimiz de konuşmuyorduk. Hızlı hızlı neredeyse koşar adım yürüyorduk. Ortak merakımız elle tutulur hale gelmişti. Eve varınca birden durduk. Yüreğim deli gibi çarpıyordu. Bir türlü içeri girmek istemiyordum. Bir kez daha birbirimize yürek verdik.

«Hadi.»

«Hadisene.»

Kemik kavgası yapan köpekler gibi, zili ikimiz birden çaldık. Parmaklarımız birbirine dolanıyor, yüreklerimiz güm güm ötüyordu.

İçeride ayak sesleri duyuldu. Antrenin ışığı yandı. Guinevere göründü. Kapıyı biraz aralayıp baktı. «Hay allah kahretsin,» diye bağırdı. «Ne istiyorsunuz?»

Hollingsworth onu yana itip içeri yürüdü. Guinevere arkasından yetişti. Sırtına yumruğunu indirmeye başladı. «Kim buyur etti sizi?» Sesinde belirli bir panik havası seziliyordu. Sabahlığının etekleri uçuşuyordu. Bu, ancak genelevde görülebilecek bir manzaraydı. Mama tutmuş sarhoş müşteriyi tartaklıyor sanırdınız. Üçümüz de soluk soluğa, birbirimize bakarak oturma odasına daldık. Guinevere, «Hay allah belamı versin, hay allah belamı versin,» deyip duruyordu.

Hollingsworth onun koluna yapıştı. «Kes bakalım,» dedi. «Çıkar şunu da görelim.»

«Neyi çıkarayım?»

«Kocanı. Kocanı. Bu herife göstereceğim onu.»

Hollingsworth sandığımdan da sarhoştu. Rengi solmuş, sarı saçları alnına düşmüş, gözleri kan çana-

ğına dönmüştü. «Hadi, getir bakalım,» dedi.

«Bas git!» diye tiz bir sesle bağırdı Guinevere.

Hollingsworth elinin tersiyle kadının suratına tokat attı. Guinevere koltuğun üstüne düştü. Sabahlığının önü açıldı. Çırıl çıplak bedeni ortaya çıktı. Guinevere hemen toparlandı. Sonra elini yanağına götürdü. Küfür edebilirdi, ağlayabilirdi, Hollingsworth'un üzerine yürüyebilirdi. Oysa bunların hiç birini yapmadı. Kıpırdamadan duruyor, bomboş gözlerle bakıyordu.

Ben öfkeyle atıldım. «Kesin artık,» diye bağırdım. Galiba o anda ağlama noktasına en çok yaklaşan bendim.

Monina gelmiş, kolumu çekiştiriyordu. Gözleri irileşmişti. Beni odadan dışarı çekmeye çalışıyor, bir yandan da, «Gel babamı gör, gel babamı gör.» diyordu.

Beni nereye götürdüğünü bilmiyordum. Guinevere ile Hollingsworth'u birbirini ilk kez görmüş hayvanların ürküntüsü içinde bakışır bırakıp çıktım. Monina beni çeke çeke yatak odasına götürdü. Odanın bir köşesine çekilmiş adama doğru koştu. Sevinçle, «Babam - Mitter Luyvt, babam - mitter Luyvt» diye bizi tanıştırdı. İkimizi de çekiştiriyor, el sıkışmamızı istiyordu.

Adam gölgede kalıyordu. Ama kim olduğunu hemen anladım. Işığın altına geldi. Alnı ter içindeydi. Ağzında çarpık bir gülümseme vardı. Kuru bir sesle, «Gördün ya Lovett,» dedi. «Bızdık beni ele verdi.»

14

Ağzının ince çizgisi bir sırıtma biçiminde uzadı. Hiç de eskisi gibi budalaca görünmüyordu. «Bir pa-

pazia tanıştığın zaman, onu geneleve kadar izlemiş sen iyi edersin,» diye mırıldandı.

Bu sözün üzerine ikimiz de birşey demedik. Sonunda, «McLeod» diye patladım. Ama ona söylemek istediklerim, yani pişman olduğumu, böyle birşeyin geçmemiş olmasını istediğimi anlatacağım sözler boğazıma dizildi kaldı. Döndüm, kapıya yürüdüm. Koridora çıktım. Monina'nın onun dizlerine sarılmış hali gözümün önünden gitmiyordu.

Oturma odasında bir an duraladım. Hollingsworth gitmişti. Guinevere de bir koltuğa çökmüş, kolları, bacakları yayılmıştı. Az önce öfkeden kızarmış olan yüzü bembeyaz kesilmişti. Sadece Hollingsworthun parmak izleri vardı yanağında. Zavallı bir hali vardı. Burnunu havaya dikti. «Yarabbi, neden bana bunları yapıyorlar?» diye yakındı. Birden ona bakmaya dayanamayacağımı farkettim. Odadan dışarı fırladım.

Aynı akşam içinde ikinci kez limana bakan parmaklıklarda buldum kendimi. Aşağıdaki karanlık suları seyrediyordum. Bu arada bedenim, içtiğim içkinin, Hollingsworth'la birlikte geçirdiğim sürenin ve evdeki olayın tepkilerini yaşıyordu. Kollarımdaki, bacaklarımdaki ağrıyı, başımın nasıl çatlayacakmış gibi ağrıdığını, midemin nasıl bulanıp, başımın nasıl döndüğünü uzun uzun anlatmayacağım. Böyle şeyler anlatıldığı zaman gülünç bir nitelik kazanıyor. Perişan durumda olduğumu ve zar zor o güne dek bir denge kurmuşsam o dengenin yitip gittiğini söylemem yeter sanırım.

Guinevere McLeod.

Kirli sarı renkteki ay, aşağıda nehrin sularını sararttıyordu. Bugün gazetelerde bir kadının çocuklarını öldürdüğünü ve bir sinema yıldızının ufak bir

dağ kilisesinde evlenmek için uçakla binlerce kilometrelik yol yaptığını okumuştum. Bir evin damında açlıktan ölmek üzere olan bir genç bulmuşlar. Elinde dolu bir tüfek varmış. Tetiği çekmiş, bütün sokak inlemiş. Tüfeği tutan delikanlı ben olabilirdim pekâlâ. Ve hedefi vuramadığı için gençten de nefret edebilirdim o anda.

Sonunda, günün sıcaklığında yumuşamış kaldırımlarda ayağımı sürükleyerek eve döndüm. Eve vardığımda, McLeod elinde sigarası, merdivenlerde oturuyordu. Dirsekleri ütülü pantalonunun dizlerine dayanmıştı. Bir an önce yanından uzaklaşmak, merdivenleri çıkıp kendimi yatağa atmak duygusuyla selâm verdim yürüdüm. Elini kaldırıp beni durdurdu.

«Otur,» dedi. «Biraz konuşmak istemez misin?» Özenle ağzındaki dumanı savurdu.

Yanına oturdum. Karşıdaki sokak lambasına bakıyordu. Pek rahat bir hali vardı. Gören, onu bütün gün yorulmuş da akşam serinliğinde hava almaya çıkmış sanırdı. Birkaç dakika konuşmadan oturduk.

McLeod damdan düşercesine, «Genelevler» diye söze girdi. «Genelevlerin varlığı bence çok ilginç. Bu konuda hiç düşündün mü?»

«Hayır.»

«Bir dene bak. Senin gibi kaç kişiyi, kerhanelerde sızıp kalmış gördüm. Sadece genelevlerin karşılayabileceği bazı ihtiyaçlar vardır. Duygusal hiçbir durum olmadan boşalabilmek -sokaktaki adamın arayıp da bulamadığı şey.»

Güldü. Gözleri ilerde bir yerlere takılmıştı. Sigara ağzındaydı. Aklına bir olay gelmiş olmalı ki, önce içini çekti, sonra toparlandı, gülümsedi. «Hadi gel,» diye mırıldandı. «Şöyle bir yürüyelim.»

Dediğini yaptım. Uzun adımlarına ayak uydurmaya çalıştım. Hızlı hızlı yürüyorduk. İkimiz de üzerimizdeki gerginliğin boşaldığını duyuyorduk. Brooklyn Köprüsünün ayağına gelince, o durmadı, yürüdü. Ben de peşinden gittim. Köprünün betonunda ayak seslerimiz yankılanıyordu. Denizden doğru sis indirmişti. Neon lambaları ve resmî dairelerin ışıkları sisin içinden güçlükle seçiliyordu. Sis düdükleri çalıyor, yanımızdan geçen otomobiller hemen gözden kayboluyordu.

«Hollingsworth'dan çok hoşlanıyor,» diye McLeod sessizliği bozdu.

«Öyle mi sanıyorsun?»

«Hiç kuşkum yok. Nedenini de anlıyorum.»

Yüzündeki anlatımı görmeye çalıştım, ama çok karanlıktı. «Peki ne yapacaksm?» diye sordum

«Bu aptalca bir soru Lovett. Cinsel gururumun incinebileceği kadar toy bir genç miyim ben? Kaç yıldır neler olup bitiyor sanıyorsun oğlum?» Çenesini kaşıdı. «Zaman zaman aradığı adamı bulsa da, onunla kaçıp gitse diye beklediğimi biliyor musun sen? Analitik arınma diyebileceğin bir şey var bende dostum. Görüp geçirdiklerim bu özelliğimi daha da pekiştirdi. Ben düşünce adamıyım, üstelik o da zerrece umurumda değil.»

«Peki öyleyse, neden bırakmadın bugüne kadar?»

«Haaa.» Elini kaldırdı. «Belki de emin değilim de ondan. Oturup gözleyeceğim. Sonuç ne olacak, ben de merak ediyorum.»

«Bu pek doğal bir davranış olmaz,» diye karşı çıktım.

«Doğal ha!» diye beni taklit etti. «Lovett, vicdanını rahatsız edecek bir geçmişin yok. Öyleyse ne-

den o orta sınıfa özgü yapmacıklara giriyorsun? Kendi isteklerinle politik oluşluklar arasında bir ayrım yapmayı öğren artık.»

«Senin yaptığın gibi, öyle mi?» diye takıldım.

Omuzumdan kavradı. «Bak dinle,» dedi. «Dün akşam Hollingsworth'u odamdan neden kovmadığım sorusu takılmıştır kafana. Neden kovmadığımı anlatayım. Bir noktada belirli bir yanılgı var, hep bir yanlış anlayış sürüp gidiyor. Şu yada bu nedenle belirli kimselerin, benim bazı şeyleri bildiğimi, yada bazı şeylere sahip olduğumu sanmaları gerek. Bu gerçekleşinceye dek bana rahat huzur yok. İçimden geldiği gibi hareket edip de, Hollingsworth denilen herife, gözünün ortası budur diye vursaydım, bu bana epey pahalıya mal olurdu. Bunu faiziyle ödetirlerdi bana. Anlıyor musun? En alt düzeydeki pratik yararı düşünerek karar verip hareket ediyorum.»

«Dün akşam pek o kadar kayıtsız görünmüyordun.»

«Değildim tabii. Korkmuştum. Tahmin edemeyeceğin kadar korkmuştum.»

Lafı dolaştırmadan, «Nedir bu hikâye?» diye sordum.

Soruma cevap vermedi. Dogmatik bir görüşle, «Olurlulukları düşünür ve belirli sınırlar içinde çalışırım,» dedi. «İsteyeceğim şeyin yaptığımla hiçbir ilgisi olmayabilir.»

Asma köprünün kemerinin altından geçiyorduk. Otomobil yoluna uzanan yaya geçidinin ucunda, durmuş şehre bakan biri vardı. İçtiği viskiyi suya boşaltmaya çalışan biriydi bu. Biz yaklaşırken öğürdü, dizlerinin üstüne çöktü. Elleri hâlâ köprünün parmaklığındaydı. Sonra yavaş yavaş ayaklarını arkaya kaydırdı. Midesinin üzerine yattı kaldı. Yüzünü kol-

larına yaslanmış, şehri seyreder gibiydi. Sis dağılmaya başlamıştı. Üzerine eğildim. Çoktan sızmıştı. Hırıltıyla horluyordu.

«Birşeyler yapsak,» dedim.

McLeod, «Kendi haline bırak,» dedi. «O halinden hoşnut, hiç ilişme.» Sarhoşun yanında durdu. «Yirmi yıl önce yine bu köprüden geçerken, aynı noktada bir sarhoşa raslamıştım,» dedi. İnce uzun parmağını burnunun üzerinde dolaştırdı, burnunun ucunu sıktı. «Kaç yaşındayım dersin?»

«Kırkdört demiştin.»

«Yalan söyledim. Elliye geldik. Eyleme katıldığımda yirmibir yaşındaydım.»

«Komünist Partisine mi?»

Başını salladı. «Ayrıldığımda da kırk yaşındaydım. Yanlış kadınla harcanan ondokuz yıl.»

«Bunu anlaman epey uzun sürmüş,» dedim. «Peki şimdi ne taraftasın?»

McLeod beni dikkatle süzdü. «Az buçuk sempatizan diyebilirsin. Partiden ayrıldım, hepsi bu. Yani faal olmaktan çıktım. Sempatizanım, ama şöylece. O uğurda savaşmam yani. Artık emekli oldum.»

«Öyleyse Hollingsworth'un ne alıp veremediği var?»

«Kim bilir? Kim bilir?» Durduk. McLeod parmaklıklara bakıyordu. Çok olağan şeylerden söz ediyormuş gibi bir tavırla anlatmaya devam etti. «Bir zamanlar örgütte güçümsenmeyecek yerim vardı. Belki de bu yüzden Bill McLeod'un düşünceleri ve davranışlarıyla ilgileniyorlardır.»

«Ne kadar önemli bir yerin vardı?»

Fazla ileri gittiğimi farkettim. McLeod soğuk bir cevap verdi.

«Dosyalarda kaydı vardır. Baksan anlarsın.»

«Nasıl bakayım?»

Yeniden yürümeye koyuldu. «Bilmem, bakamazsın belki de. Ne bileyim. İnsanlara... hatta kendime bile güvenmek zor, işte bu kadar.» Islık çalmaya başladı.

Öfkelenmiştim. Birden onunla tartışmakta olduğumu farkettim. Gerçekten bitip tükenmek bilmeyen gecenin ikinci şoku olmuştu bana; «Yirmi yıldan fazla onlarla birlik olmuşsun.» dedim. «Yirmi yıldan fazla, ve hâlâ sempatizan kalabiliyorsun, öyle mi? Ne biçim adamsın sen? Kollektivizasyonun getirdiği kıtlığa ne dersin? Şeye... şeye...» Ağzıma geldiği gibi konuşmaya başladım. Ne saldırganlıkları bıraktım, ne paktları, ne bir sınıfın ötekini sömürmesini. Cümleler ağzımdan sürekli dökülüyordu. Bir odası kilitli bir evde yıllarca yaşamışım da sonunda o oda açılınca dayalı döşeli bir yerle karşılaşmışım gibiydi. Sonunda, «Sosyalizmi ters yüz ettiler,» diye haykırdım. «Sosyalizmi saptırdılar...»

«Dinle yavrum,» diye sözümü kesti. «Hiçbir zaman okyanusun ötesindeki ülkenin güzellikleriyle kafamı yormadım. Ne olduğunu senden daha iyi biliyorum. Senin gibi on milyon kişi için dayanılmayacak kadar çetin, dayanılmayacak kadar çirkin olduğunu biliyorum. Ama sen hiç çamura batmış bir köylüyü oradan çekip kurtarmaya çalıştın mı?»

Titriyordum. «Bir ton beton dökmek için ne kadar kan gerektiğini anlatmaya kalkma bana,» dedim. «Bir parça kuramsal yeteneğin olsaydı...»

McLeod durmuş, dudaklarına asılan gülümsemeyle bana bakıyordu. «Politikada hiç tecrübesi olmayan sensin ha! Politika seni sıkıyor ha! Herhalde bu söylediklerini kitaplarda okumuş olmalısın ha!»

«Nerden öğrendiğimi bilmiyorum,» diye kestirip

attım. Hatırlamak için harcadığım çaba sırtımdan aşağı soğuk ter indiriyordu.

McLeod, «Sen ne beş para etmez tatlı su solcususun, bir bilsen,» dedi. «Neredeyse, İspanya'da bizimkilerin öldürdüğü bir arkadaşından söz edeceksin.»

«Belki de öyle bir arkadaşım vardı. Belki vardı gerçekten,» diye mırıldandım.

«Belki düzinelerle vardı. Hiç düşündün mü ki, asıl kuramsal yeteneği olmayanlar sen ve senin gibi olanlardır? Tarih hakkında ne bilirsiniz ki siz? Halkın bir milim ilerleyebilmesi için kaç devrimcinin kan dökmesi gerektiği hakkında bir fikrin var mı?» Sigarasının dumanını yüzüme üfledi. «Bu nasıl bir düştür ve nasıl bir çaresizliktir, nasıl boşuna bir çabadır, bilir misin?»

«Siz onları ilerletmediniz, olsa olsa daha aşağı indirdiniz.»

«Geçici bir süre için. Geçici. Tarihi göremiyorsun. Devlet mülkiyetinin ne demek olduğunu, çatışmaların ortadan kalkmasının ne olduğunu anlayamıyorsun.»

Kavga ediyormuş gibi bağırışıyorduk. «Devlet mülkiyeti ya!» dedim. «Geri kalanların canları pahasına bürokrat sınıf için devlet mülkiyeti, değil mi? Üretim araçları kimin kontrolünde?»

«Ah, o şip-şak formülleri ne de güzel öğrenmişsin. Ama insanlığı değiştirmek deyince, birşey bildiğin yok. Onu nasıl başaracaksın ha? O işi yüklenen, işte dudak büktüğün bürokratlar.»

«Artık hepsi yozlaşmış. Yirmi yıldır hiçbir şey yapamadılar.»

«Devam et, devam et,» diye alay etti benimle. «Hadi ne duruyorsun bana eski Bolşevikleri, onların

nasıl öldürüldüklerini de anlatsana. Çalışma kamplarından da söz etsene.»

Kendimi kaybetmiş gibiydim. Omuzuna yapıştım. «Bana bak,» diye haykırdım. «O devrim insanlık tarihinin en büyük olayıydı. Ama bir tek ülkede kalmasaydı, yayılabilseydi...»

«Ama yayılmadı.»

«Yayılmadı ya. Onun için de bitti gitti. O zamandan beri de dünyadaki gerginlik, bunalım gittikçe arttı. Ta ki bugün o senin bürokratlarının insanı yüceltebileceği noktaya kadar ulaştı. Her yerde sihirli gücün bürokratlarda olması bile, yaşadığımız felaketi belirlemeye yeter.»

McLeod yeniden yürümeye başladı. Konuştuğunda, sesi neredeyse duyulamayacak kadar alçalmıştı. Bir öğretmen tavrıyla, «Elinde bir miktar kuramsal techizat var. Ama bunlarla nereye varırsın?»

«Hiçbir yere.»

Başını salladı. Birşey söyleyecek oldu, sonra durdu. Ama ağzına geleni bir an daha tutamayacakmış gibi patladı. «Bitti artık. Biliyorlar,» dedi. Bunu söyleyince olayın getirdiği şoku yaşadı sanki Birden kolumu tuttu. «Anlıyor musun, Lovett?» dedi. «Uzun süre bekâr birini aradılar. Sonra evli birini aradıkları kanısına vardım. Aslında bu pek de önemli değildi. Hoş önemli olsa bile, ne aradıklarını nereden bilecektim? Önemli olan herşeyin açığa çıkmış olması. Beni biliyorlar artık. Onlar beni biliyorlar, ben onları bilmiyorum. Hiç değilse şimdilik.» Bir spazm geçirmiş olmalı ki, parmakları koluma battı, sonra açıldı.

McLeod, «Abuk sabuk konuşmaya başladım. Tartışmayı bir yana bıraksak iyi olacak,» dedi. Derin bir soluk aldı. Sonra dedikodu yapan kadınların tavrıyla, «Belki de Yeni Kudüs'e karşı gösterdiğim ka-

dar sempati duymuyorumdur,» diye ekledi. «Bu konuyu derinleştirmek de istemiyorum. Şimdi benim bir sorum var. Politik alanda faaliyet gösteı miyorsun, değil mi?»

Hayır gibilerden başımı salladım. «Hiç ilgim yok.»

«Devrimler çağı geçti artık, ha?» diye sordu. «Bunu sürdürmeye çalışmak bir efsaneye sarılmaya benzer, değil mi?»

«Öyle sanırım.» Sis iyiden açılmıştı. Gökdelenlerin silüetleri seçilebiliyordu.

«Ve buradaki düzeni kabul ediyorsun.»

«Kabul etmiyorum. Sadece daha iyisini bulamayacağımızı biliyorum. Hiç değilse burada insanın çekilip yazı yazabileceği bir köşesi oluyor.»

«Şimdilik.»

«Şimdilik,» diye kabul ettim.

«Tabii ki sana yazmak olanağı veren koşullar, dünyanın dörtte üçünün sömürülmeye devam etmesine bağlı. Buradaki bir işçinin yaşama standardı ise, bir Çinli ile bir kara derilinin aç kalmalarına bağlı.»

«Bu söylediklerin boşuna,» dedim.

Başını salladı. «Öyleyse olduğu gibi bırakalım. Sadece senin politik bilgini merak etmiştim, hepsi o kadar. Senin sorunların, bütün dünyanın sorunları demek değildir. Ve bir insanın kafa yapısı siyasal görüşünü belirler. Bunları aklından çıkarma. Yine konuşacağız seninle.» Az önceki şarkıyı ıslıkla sürdürdü. «Boş zamanım olunca,» diye sırtıma vurdu. «İşte böyle oğlum, bizim işimiz bitmiş, taşların arasında öğütülmeyi bekliyoruz artık. Dövüşmeyelim, hiç değilse ikimiz.»

Köprünün dibindeki troleybüs durağına gelmiştik. Sokak lambasının altında yüzünü daha iyi göre-

bildim. Çökmüş gibiydi. Alnında ter taneleri birikmiş, saçları tanıştığımızdan bu yana ilk kez dağılmıştı. «İyi misin?» diye sordum.

«İdare eder,» dedi. Elimi tuttu, resmi bir tavırla sıktı. «Seninle konuştuğuma sevindim,» dedi. «Emekliye ayrılmış zavallı bürokrata acımayı unutma sakın.» Hafifçe güldü. «Gücenmezsen, yalnız başıma yürüyüp biraz düşünmek istiyorum,» dedi.

«Herşeye aldırma,» dedim.

«Her zaman dikkatli davranırım.» Elini alnına götürüp selâm verdi. Yürüdü, sokakların karanlığına karıştı.

Köprüden tek başıma döndüm.

Bitmez tükenmez bir yürüyüştü bu. Yaptığımız tartışma beni tüketmişti. Öylesine anlamsız, öylesine gereksiz ve beni öylesine yoran bir tartışmaydı ki. Kim bilir kaç yıldır böyle konuşmamıştım.

Yeniden delikanlılığıma döndüm. Savaştan önceydi. İşçi devrimine adanmış ufak bir örgütteydim. O zamanlar gençtim, toydum. Kimsenin inancı benimkine benzemezdi. Devrim ha bugün, ha yarındı. Kapitalizmin kaçınılmaz bunalımları, bir saatli bomba düzeniyle kafamda çınlıyordu. Liderimiz olan bir büyük adam vardı. Bütün yazdıklarını kelimesi kelimesine okumuştum. Meksika'daki sihirli merkezden gönderdiği mesajları kulaklarımı açıp dinlerdim. Eğitim grubundaki öğrenciler içinde benim kadar ateşlisi yoktu. Bütün bir kış ve ilkbahar boyunca, içinde bulunduğum günlerden çok, geçmişi yaşamaya başladım. Öyle ki, atlı bir polis gördüğüm zaman, bir Kazağın atının altında ezilen bir proleteri gördüğümü sanıyor, otobüste sarhoş bir askerle karşılaşsam, o askerin devrim oluştuğu zaman yumruğunu subayının suratına doğru uzatıp, «Eşitlik, bunun ne de-

mek olduğunu sana anlatamam istismarcı köpek, eşitlik istiyorum,» diye haykıracağını düşlüyordum. O devrime denk bir devrim, Petrograd'dan muhteşem şehir olamazdı. Bütün bu süre boyunca bir başka devri yaşadım. Kışın soğuğuna, yazın sineklerine Vyborg'da göğüs gerdim. Bu arada okyanusun öte yanındaki ülkemde, devrim rüzgârları kıvılcımları tutuşturmuş, eşitlik şarabından içerken hepimiz aç kalmıştık. Giderek devrim ötekileri de kapsayacak, bir yıl içinde, bir hafta içinde biz, o muhteşem ve bilgisiz dev bütün dünyayı yeniden biçimleyecektik. Herkese ekmek, herkese sevgi olacaktı. Herkes kardeş olacaktı yeryüzünde.

Yirmi yıla yakın bir süre sonra, o günlerdeki düşü olanca açık seçikliğiyle anımsayabiliyordum. Beni yetiştirmiş olan örgütten öğrendiğim ilkeler gibi, o büyük dalganın nasıl parçalandığını, devrime nasıl ihanet edildiğini liderimizin idam edildiğinide öğrenmiştim. O yirmi yıl kısaldı kısaldı bir dakikaya indi. Ben kendi açlığımda ve kendi ihtiyaçlarım içinde kendi yaptığım bombanın tiktaklarını dinliyor, yarın yığınların sokakları dolduracağına ve barikatlerde dünyanın eşitliği demek olan zaferin kazanılacağına inanıyordum.

Anılar denize indi. Sırtımdaki yara izi, eski sancısında elektriklendi. Bu akşam çok şey değişmişti. Başımda zonklayan bir ağrıyla yavaş yavaş eve yürüdüm.

• 15

Köprünün bitimindeki ufak parkta biraz dinleneyim diye oturdum. Beton yollardan ve kara kuru bir ağaçtan başka birşey yoktu parkta. Gece yarısını

çoktan geçmişti. Yine de yoldan tek tük arabalar geçiyordu. Caddenin öte yanındaki meyhaneden sallana sallana bir sarhoş çıktı. Çöp kutularından birinin çevresinde dans ederek dolandıktan sonra yoluna devam edip gözden kayboldu. Az ötemdeki sırada yaşlı bir adam uyuyordu.

Uzaktan uzağa yas çığlıkları gibi karanlığı bölerek yankılanan metronun düdüğünü duyuyordum. Metronun aşacağı yolları, zenci mahallelerindeki yangın merdivenlerinde uyuyan çocukları düşündüm bir an. Bu çocuklar, gece ateşi devam etse bile arada bir kestirmeyi beceren topçular gibi trenin sesine şöyle bir kıpırdanır, yerlerinde döner, uykuya devam ederler. Metro raylarıyla aynı seviyede olan üçüncü katların pencerelerinde zenci kadınlar, dirsekleri pervaza dayalı, tükenmişliğin anlamı silip götürdüğü gözlerini karanlığa dikmiş dururlar.

Parkta oturan birkaç kişiye göz attım. Yirmi metre kadar ilerdeki sıraya bir kız yayılmış uzanmıştı. Tam yanından geçip gidiyordum, birden şaşkınlıkla döndüm. Lannie'ydi bu. Sokak lambasının ışığı yüzünü aydınlatıyordu. Yanağını yumruğuna dayamış, yan dönmüş boylu boyuna yatıyordu. Uzun süredir hiç kıpırdamadan böyle yattığı belliydi.

Düşler dünyasını alt üst etmemek için yavaşça sokuldum. «Lannie,» diye hafiften seslendim.

Ağır ağır gözlerini kaldırdı. Bacaklarını çekti. Doğrulmaya hazırlandı. İlk bakışta tanımadı beni. Sonra, «Aa, Mikey,» dedi, alnını ovuşturdu. «Biliyor musun seni tanımadım...» diye mırıldandı. «Otursana, ne sevindim seninle karşılaştığımıza. Çok yalnızdım.»

«Sana uğradım, ama yoktun,» dedim.

Kayıtsızca başını salladı. «Şöyle bir yürüyeyim

dedimdi. Epey dolaşmış olacağım.» Göğüs cebime dokundu. «Bana bir sigara ver,» dedi .Elleri titriyordu. Onun için sigarayı ağzına ben yerleştirdim, kibriti yaktım. Derin bir nefes çekti. Dumanı ağır ağır boşaltti. Ağzından süzülen duman uzun süre başının çevresinde hale gibi dolandı. «Saat kaç?» diye sordu.

«Neredeyse bire geliyor.»

«O kadar oldu mu?» Çaresiz bir tavırla güldü. «Bu kadar saattir ne yaptım ben? Yarın yataktan hiç çıkmayacağım işte.»

«Ya işin ne olacak?»

«Ne umurum? Nasıl olsa hoşlanmayacağım bir iş.» Başını kaşıdı. «Çok merak ediyorsan söyliyeyim, bu sabah işten kovuldum.»

«Anlamadım.»

«Kovdular beni.» Omuzlarını silkti. «Bay Rammelsby beni odasına çağırdı. Çalışmamdan memnun olmayan biri varmış, gitmiş ona şikâyet etmiş. Ben de dedikoduya, fitneye dayanamayacağımı, onun için de işten ayrılacağımı söyledim. Boştayım senin anlayacağın. Yarın kimse beni birşey yapmaya zorlayamaz. Koca gün benim.»

«Öyleyse neden işin olduğunu söyledin bana?»

«O kadar ciddi ve ağırbaşlı bir görünüşün vardı ki, bu durumu hoş karşılamazdın.» Esnedi.

Birden, çantasında gezdirdiği pijamaların sırtında olduğunu farkettim. Kalın pamuklu pijama sıska bedenine pek bol geliyor, üstünden dökülüyordu. Üstelik bumburuşuktu. Saçları omuzlarına dökülüyordu. Pijamanın sallapatiliği, saçlarının dağınıklığı, yüzünün ince çizgilerini hemen hemen örtmüştü.

«Pijamamı beğendin mi?» diye sordu.

«Laf olsun diye baktım.»

«Bunlarla çok rahat ediyorum. Üzerimde birşey

yokmuş gibi oluyor. Az önce sokakta yürürken, istersem bunları üstümden atıp çırılçıplak kalabilirim diye düşündüm.»

Aklımdan bir sürü karşılık geçti. Sonunda, «Polisler seni böyle görseler tutuklarlar,» dedim.

«Tutuklayamazlar. Polise derim ki, 'Efendim, bu plaj kıyafetidir. Altında çamaşırım var. Eğer inanmıyorsanız, soyup bakarsınız. Ama o zaman meydana gelecek olayların sorumluluğunu alıyor musunuz efendim?' derim. İşte o zaman al yanaklı ablak suratı büsbütün kızarır bozarır. Ben de koca burnundan bir makas alır, sonra da 'Polis' diye basarım çığlığı.»

«Pijamanın altında hiçbir şey yok mu?»

Ürkmüş gibi büzüldü. «Azarlama beni Mikey. Çok sıcakladım. Çok güzel bir akşam geçirdim.» Sıranın altından bir şişe çıkardı, dibindekini salladı. «Bir bakkala girdim, en yırtık sesimle 'Yavru, şuradan bana bir şişe içki ver. En sertinden, en ucuzundan olsun.' dedim. Akşamdan beri şişe elimde dolaşıyorum. Sokak serserisi gibi hissediyorum kendimi. İyice sarhoş olsam da, bir lağım çukurunda, boğazıma kadar kendi pisliğime gömülüp sızsam. İşte o zaman kendimi İsa gibi göreceğim. Ne mutlu adammış o. Bu akşam hep çarmıha gerilişini düşündüm. Kollarını iki yana açıp istirahate çekiliyorsun. İnsanlar gelip de suratına tükürürse, onlara acıyabilirsin.» Kollarım omuzlarına sardı. «Birşey oldu, bugün birşeyler oldu. Yarın yine birşeyler olacak.»

«Ne oldu?»

Lannie başını iki yana salladı. Soruma doğrudan cevap vereceği yerde tuttu başka birşey anlattı. «Biliyor musun, birkaç ay önce hiç kimseler konuşmazdı benimle. Kimseye gitmez, kimseyi görmezdim. Arada bir birisi bana sesleniyormuş gibi gelirdi. Boyu-

na ağlardım. Bir gün tek başıma bir odadaydım.» Sesinde hiçbir canlılık olmadan anlatıyordu. «Odanın köşelerinden birinde iri yarı şişman bir kadın vardı. Yüzü çok sertti. Bütün kızlar ondan korkarlardı. Korktukları için, kadın sinirlenir, onları tokatlardı. Oysa o gün yüzü hiç de sert değildi, yatağımın çarşaflarını değiştiriyordu. Yüzü mahzundu.» Lannie durdu. Sigara dumanının parmaklarına dolanışını seyretti. «Yanına gittim. Yüzüne baktım. 'Kim olduğumu şimdi anladın, değil mi?' diye sordu. Sonra kollarını boynuma doladı. Beni kucağına oturttu. Saçımı okşadı, öptü. O anda onu sevdiğim gibi hiç kimseyi sevmedim, Mikey. O anda öyle güzeldi ki.»

Huzursuzca kıpırdandım. «Bunları neden anlatıyorsun bana?» dedim.

«Çünkü yarın, sonra bir başka zaman, çok sonra bir başka gün daha, ipi çekip bir adam asacağım. Beni bu noktaya getiriyorlar.» Aklına estiği gibi konuşuyordu. Sözün akışını izleyemiyor, ne demek istediğini anlayamıyordum. Parkta bir esinti oldu. Beton yollara savrulmuş gazeteler uçuştu. Sıralardan birinde sızmış bir sarhoşun horultusunu duyuyordum. Bir başka sarhoş doğruldu, yoldan geçen arabaya yumruğunu salladıktan sonra yeniden sızdı.

Lannie, «Saat kaç?» diye sordu.

Saati söyledim. Anlamsız anlamsız başını salladı. Esmer, tütün lekeli parmakları boğazında dolaşıyordu. Sonunda, «İşte böyle, bilemiyorum Mikey,» dedi.

«Neyi bilemiyorsun?»

Bana baktı. Gözlerinde, uzaktan uzağa avcıların geldiğini sezinleyen bir hayvanın ürkekliği vardı. «Beni bu akşam eve götürür müsün,» diye sordu.

«Tabii götürürüm,» dedim.

«Götüreceğini biliyordum...» Sonra birden başka bir yere atladı. «Acaba biliyor musun diye merak ediyorum, ama nereden bileceksin. Gördüğüm en iyi yürekli erkek sensin.»

Böyle bir söz beklemiyordum. «En iyi yürekli erkek mi,» diye tekrarladım.

«Öylesin ya. Bunda utanacak birşey yok. Öyle ince eleyip sık dokuyan bir halin var ki. Öyle titizsin ki. Evde kalmış kızlara benziyorsun. Gururlusun da üstelik. Ama bütün bunların ötesinde altın gibi yüreğin var.» Elleri titreye titreye bir sigara daha yaktı. «Senden daha iyi yürekli olan bir tek kişi gördüm. Yaşlı bir adam. Ufak bir kasabada öğretmenlik yapıyordu. Çok güzel elleri vardı. Ve bu elleriyle oğlan çocuklarını okşamaya bayılırdı, çünkü oğlan çocukları çok güzeldi. Ama hiç buna cesaret edemez, ellerini ceplerine sokardı hep. Ona «Kanat» diye ad takmışlardı. Binbir türlü muziplik yapar, adamı canından bezdirirlerdi.»

«Ben bunu okudum,» diye patladım. «Hikâye bu.»

Parmağını dudağına götürdü. Suçüstü yakalanmış çocuk gibi yüzüme baktı. «Evet, hikâye,» dedi. Kısık kısık güldü. «Yine saçmalamaya başladım.» Başını önüne eğdi. «Hadi, eve gidelim,» dedi.

Parkın kapısına doğru yürümeye başladık. Kuru ateşli eli avucumdaydı. Biraz yürüdük, sonra durdu, «Birşey unuttum,» diye sıraya koştu. Yanına gittiğim zaman şişe elindeydi. «Burada bıraksak yazık olacaktı. Birini bulalım da verelim,» demesiyle, sıradan sıraya koşması bir oldu. Uyuyanların suratlarına bakıyordu. Sonunda yaşlıca bir adamda karar kıldı. Adam horlayıp duruyordu. «Dinle bak.» dedi. Adamın horlayışını taklit etti. Sonra şişeyi adamın cebine yerleş-

tirdi. «Al bakalım ihtiyar, tatlı rüyalar,» dedi. Güle-rek uzaklaştı.

Arkasından koşup yetiştim, beline sarıldım. Pi-manın altında bedeninin katıldığını sezdim. «Pek de iyi yüreklidir,» diye mırıldandım.

Gülümsedi. Oysa bedeni, özlemleri, istekleri ne olursa olsun onlara boyun eğmeye niyetli değildi. Ko-lumun altında bütün gövdesinin kasıldığını duyuyor-dum. Kollarımı çözdüm, el ele pansiyona doğru yü-rümeye koyulduk.

Eve giderken neden o yolu seçtiğimin hesabını vermeyeceğim. İsterseniz tecessüs deyin buna. Nede-ni ne olmuş olursa olsun, Hollingsworth'un randevu verdiği meyhanenin önünden geçtim ve onu garson kızla sokakta gördüm. Başını eğmiş, sanki kızın boy-nuna birşey fısıldıyormuş gibi konuşuyordu.

Bizi görünce başım kaldırdı, «Ooo... merhaba...» dedi. Bir garson kıza, bir bize bakıp duruyordu.

Lannie'yi tanıştırdım. Halka halinde, bir süre konuşmadan durduk. Lannie ile Hollingsworth bir-birlerini dikkatle süzdüler. Ama yüzeyden öylesine kayıtsız bir tavırları vardı ki, gerçekten pek aldır-mıyormuş havasını başarıyorlardı. Sadece bana ve garson kıza huzursuzluk getiren suskunluğumuz sü-rüyordu.

Sonra Hollingsworth numaralara başladı. Önce çakmağını çıkarıp Lannie'nin sigarasını yaktı. Son-ra bana döndü. «Bu gece bazı kişiler için bitip tü-kenmek bilmedi herhalde,» dedi.

Lannie öne eğilip sigarasını onun çakmağından yakarken, bir yandan da dikkatle yüzüne bakıyordu. Eli hâlâ avucumdaydı, hâlâ elimi sıkıyordu.

Az sonra Lannie, o kısık sesiyle, «Ben yeni kira-cıyım,» dedi.

Hollingsworth çakmağı cebine koydu. Boğazını temizledi. «Sizinle komşuluk etmekten mutluluk duyacağım Bayan Madison,» dedi. «Sanırım bizim pansiyonun New York'ta eşi benzeri olmadığını göreceksiniz.»

Lannie, «Ben de öyle sanıyorum,» diye mırıldandı.

Hollingsworth «Gerçekten öyledir,» diye sözünü sürdürdü. «Üstelik kiracılar, kültürlü, üst tabakadan kişilerdir.» Piposunu dişlerine vurdu. «Kültür konusunda çok titizimdir ben.»

Kenarda kalmış olan garson kız pattadak söze girdi. «Hey,» diye dirseğiyle dürttü. «Adının Ed Leroy olduğunu sanıyordum.»

Oysa ben Lannie'ye tanıştırırken Hollingsworth demiştim. Hollingsworth ağır ağır olduğu yerde döndü. «Sana adımın Ed Leroy Hollingsworth olduğunu söylemiştim Alice, belki sen soyadımı duymamışsındır,» dedi.

«Hoşuma gitmedi bu iş. Hadi gidelim. Yoruldum.» Garip garip Lannie'nin pijamalarını süzdü. «Eve gidelim,» diye diretti.

Hollingsworth, «Bir dakika daha dur,» diye sözü kızın ağzına tıkadı. Yan gözle bana baktıktan sonra Lannie'ye doğru eğildi. «Bayan Madison, dostumuz Lovett hakkında ne düşünüyorsunuz?» diye sordu. Öyle bir tavrı vardı ki, bu soruyu sorarken ikisini birbirine bağlayan bir oyunu oynuyor gibiydi.

Lannie onun oyununu kabul ederek, «Bana çok büyük iyilik ettiğini düşünüyorum,» dedi.

Hollingsworth başını salladı. «Dünyanın en iyi insanlarından biridir. Çok yakın arkadaşımdır. Lovett benden daha çok okuyup yazmaya düşkündür.

Tabii önemli bir adamdır. Pansiyonda başka önemli kişiler de eksik değil.»

Lannie, «Peki ya siz?» diye sordu.

«Ben deli dolu biriyim. Nedendir bilmem ama öyleyim işte. İçki ve kadın, anlarsınız ya, tabii ikisinin de iyisi.» Ben orada yokmuşum gibi konuşuyordu.

Lannie büyük bir duyarlılıkla, «Oraya taşındığıma çok seviniyorum,» dedi. Hollingsworth başını salladı, ama bana pek dinliyormuş gibi gelmedi.

O kendi konuşmasını sürdürüyordu. «Ben biraz karmaşık bir tipim, siz ne dersiniz Bay Lovett?»

«Ben de Alice'in fikrindeyim. Eve gidelim derim,» dedim.

Alice, «Tabii ya,» diye söze girdi.

Hollingsworth gülümsedi. «Sanırım şimdi uzun uzun lafa dalmanın sırası değil. Ama uygun bir zamanda sizinle konuşmak isterdim Bayan Madison,» dedi. Oldukça resmî bir tavırla ikimizin de elini sıktı. Sonra yine Lannie'ye döndü. En tatlı sesiyle, «Çok ilginç bir elbiseniz var. Herhalde en son moda olacak,» dedi.

Lannie başını kaldırdı. «Beğeneceğinizi biliyordum. Yada beğenmenizi istemişti gönlüm. Ortalıkta öyle çok budala var ki, insanların gözü öylesine kör ki.» Hepimiz susuyorduk. Lannie tirtir titriyordu.

Birkaç saniye sonra ayrıldık. Biz yürürken Hollingsworth'un garson kıza, «Hadi gidelim bakalım arkadaş,» dediğini duydum. Lannie ile bir süre konuşmadan yürüdük. Elimi giderek daha fazla sıkıyordu. Sonra sanki birşeye karar vermiş gibi birden çekti. Hiç sıkılmadan, «Çok güzel çocuk,» dedi.

«Evet, öyledir,» dedim.

«Hayır, bunu sen anlayamazsın. Kendisi hakkın-

da hiçbir fikri yok, onu böyle ilginç kılan da bu. O yumuşak, vaaz verir gibi sesine bayıldım.»

«Benim de sinirime dokunuyor.»

Lannie dikleşti. «Hiç şaşmam,» dedi. «Senin hiçbir şeyden anladığın yok ki.» İşin tuhafı bayağı öflenmişti. «Kimseye benzemeyen biri. Onun gibileri öyle az ki. Ve hepsine de karşı çıkılır.»

Ondan sonra sustuk, eve kadar tek kelime etmedik. Başını öteki tarafa çevirmişti. Gövdesi gövdeme değmese, onu cansız bir heykel sanabilirdim. Pansiyonun merdivenlerini çıktık, onun katına geldik. Kapıda durdum. Beni şaşırtan bir tavırla, içeri buyur etti. Yine titriyordu.

Keyifli görünmeye çalışarak, «Yatmadan önce bir bardak su iyi gelir,» dedi.

Kanapeyi yine duvara döndürmüş olduğunu farkettim. Çok zorluk çekmiş olmalıydı. Çünkü ikimiz güçlükle yerinden kaldırabilmiştik. Kanapeye uzandı, ayaklarım duvara dayadı. Tedirgin bir tarzda yanına iliştim. Kara, çatlak duvar anlamsız anlamsız bana bakıyordu.

«Hoşuma gidiyor burası.» Susarsa bir daha konuşamayacakmış gibi soluksuz konuşuyordu. «Param olsa, gidip patlamış mısır alır, burada oturur yerdim. Canım istediği zaman, mısırları yere de atabilirdim. Bugün sen gittikten sonra, kanapeye baktım durdum. Sonunda bunun Guernica olduğuna karar verdim. Hatta atların kişnemelerini bile duyabiliyordum.» İçini çekti.

Onun yarattığı bir inatçılıkla, «Yarın ne yiyeceksin?» diye sordum.

«Şimdi bunu düşünerek kendimi eziyete sokacak halim yok,» dedi.

«Hiç paran kaldı mı?»

«Denizde kum, bende para.» Bacağının birini havaya kaldırdı. Sonra ayakkabısını çıkardı. Tabanındaki deliğe parmağım takıp, ayakkabıyı fırdolaya döndürdü.

«Sana borç vereyim,» diye üsteledim.

Ayakkabıyı duvara fırlattı. «Canın ne istiyorsa onu yap.»

Hesaplara dalmıştım. Zaten az olan paramın ne kadarını ona verebileceğimi düşünüyordum. «Yirmi dolar versem olur mu?» dedim sonunda.

Kayıtsızca, «Ne verirsen alırım,» dedi. Sonra esnedi. «Mikey, sen müthiş bir gardiyansın. Aslında paralarını har vurup harman savuran dulların servetini idare etsen ne iyi olur.» Kollarını başının altına koydu. Kıkırdayarak, «Seninle sevişmem gerek,» dedi. «Hep bir gardiyanla yatıp bir yandan da kendi copuyla adama vurmak istemişimdir. Ne heyecan verici birşey olur, değil mi?» Parmağının ucuyla sigarasının külünü silkti.

Birşey söylemedim. Koca günün, ondan da uzun gecenin yorgunluğunu taşıyordum. Kollarım bacaklarım ağrıyordu. Midem sancıyordu. Sinirlerim gerilmişti. O konuştukça tepkilerim dengesizleşiyordu. En çok tepki göstermem gereken sözünü kayıtsızlıkla karşılıyordum da, ufak önemsiz bir söz tepemi attırıyordu. Duvara bakıyor, ezici boşluğunun acısını yaşıyordum. Duvarda onun iddia ettiklerini andıracak en ufak birşey bulamıyordum.

Yüzüne baktığım zaman gözlerini yaşlı gördüm. «Ne oldu?» diye sordum.

«Bilmem.» Elinin tersiyle yanağını kuruladı. «Boyuna oradan oraya taşınmak zorundayız, değil mi? Bu odadan çıkmam gerekecek, biliyorum. Oysa hiç dışarı çıkmamayı, yemeğimi tepsi içinde kapının

önüne bırakıvermelerini isterdim. Yarın iş aramam gerekecek.»

«Lannie, buradan önce nerede oturuyordun?»

Alaylı alaylı gülümsedi. «Bir apartmanda.» Bu, bana pek inanılmaz göründü.

«Peki nasıl oldu da oradan ayrıldın?»

«Düşmana terkettim.» Hafifçe güldü. «Ne budala kızmışım ben. Bu sabah kendi yatağımdan kovuldum. Üstelik onu oraya çağıran da bendim. Sarhoş birine iyilik etmemek gerek.»

«Peki neden sen onu kovmadın?»

Beni gerçekten saf bulduğunu belirleyen bir tavırla güldü. «Kovamazdım. İmkânsızdı bu. Üstelik ne olup bittiğini de kesinlikle hatırlamıyorum. Uyandım, sonra neler oldu bilmiyorum. Bir de baktım ki, metrodayım. Uyumuşum. Ben çıkarken pijamaları arkamdan atmıştı.»

«Ama..?»

«Acıdım ona. Zavallı ayyaşın biriydi. İşinden atmışlardı. Ben de eve aldım. Bir zamanlar aynı büroda çalışmıştık. Çok güzel siyah saçları, tombul, pembe yanakları vardı. Yanımda kalıyordu. Giderek ondan sıkılmaya başladığımı da anlıyordu herhalde. Hayatta sahip olduğu tek şey ben olduğum için de benden nefret ediyordu. Bugün de kovdu beni. Onunla bir daha hiç konuşmayacağım.»

«Peki evi neden ona bıraktın?»

Omuz silkti. «Birkaç kuruşla, birkaç lokma ekmeğin hesabını tutacak kadar alçalır mıyım hiç? Ne ayıp! Bırak peşimden gelsin, bırak neyim var neyim yoksa hepsini alsın. Anlamıyor musun, verdiğim her sefer kazanan ben oluyorum.» Kendini zorlayarak gülümsedi. «Zaten apartmanda da sıkılmıştım.»

Birden kahkahayla güldüm. Bu neşeden çok, bu-

nalımdan gelen bir gülmeydi. Lannie esneyerek, «Güldüğün zaman çok daha hoş oluyorsun,» dedi. Uzandı, yanağımı okşadı. «Burnun çok güzel. Kalkıklığı hoşuma gidiyor. Burun deliklerin de pembecik. Burnu tıpkı seninkine benzeyen bir kız tanımıştım. Çok kötü yürekliydi.»

Ben de esnedim. Kalktım. «Ben yatmaya gidiyorum,» dedim.

«Yoo, beni böyle bırakamazsın.» Bunu sıradan bir söz gibi söylemişti. Yine de, önümüzdeki saatlerin yalnızlığını, bu yalnızlığın ona yükleyeceği acıyı sezinledim sesinde.

«Gitmem gerek. Çok bitkinim,» dedim.

Lannie kapıya kadar benimle geldi. Kapının önünde durdu, yolumu kesti. Başı çenemin hizasındaydı. Gayrı ihtiyarı eğilip alnından öptüm. Birden kendini kollarıma attı, ağzını uzattı, dudaklarımdan öptü. Dudakları alev alevdi. İnce gövdesi bana yapışmış, sımsıkı sarılmıştı. Yorgunluktan bitkin halde birbirimize sarıldık kaldık. Sallanarak yürüdük, yatağa yuvarlandık.

Gövdesi kaskatı kesilmiş, benden ayrılmıştı. Ağzını sımsıkı kapatmıştı. Onu kollarıma aldım. Gövdeme yaslansın diye yaklaştım ve uzak, kopuk, sevgiden de istekten de yoksun olarak onu sevdim. O altımda hıçkırırken, ben kapalı gözlerimin karanlığında geziniyordum.

Bu sevgi idiyse eğer aynı zamanda korkuydu da. Gece rüzgârı eserken, bir kayanın arkasına sığınmış gibiydik.

«Kurtar beni,» diye ağladığını duydum.

Bir keresinde McLeod, üzerinde uzun süre düşündüğü herşeyi açıklarkenki etkili sesiyle. «Biliyor musun, oğlum,» demişti. «Dünya masturbasyoncular yaratıyor. Eğer kafanda diyalektiğe yatkın birşeyler varsa, bu dünyayı benimsemek için masturbasyon yapmanın gerekliliğini anlarsın.» Sözünü bitirdikten sonra bir süre beni süzmüş, «Eğer bu dediklerim, şu anda kafana dank etmiyorsa, ogün gelecek bütün kitlelerin kafasına dank edecek. Çünkü sen gelecek kuşakların öncüsüsün,» diye tamamlamıştı sözlerini.

Gece Lannie'nin yanında kaldım. Odama çıktığımda neredeyse gün ağarıyordu. Ama hemen uyumadım. Bütün sinirlerim, az önce sona eren o uzun günün olaylarına karşı ayaklanmıştı. Bir ara dalıyordum sonra yine uyamveriyordum. Bütün direncime rağmen, sevişme sonrasının huzurundan yoksun olarak, geçirdiğim son saatleri yeniden yeniden yaşıyor, yatakta dönüp duruyordum.

Lannie'yi gerçekten istememiştim. Kendimi koyvermesine koyvermiştim hem bir kez değil, bir daha, sonra bir defa daha. Ağlamıştı, sonra... ayrıntılara inmenin gereği ne? Olan olmuştu ve ben pişmanlığımı yaşıyordum. Mümkün olduğu kadar kısa kesecektim.

Ne yazık ki, kararlarımız, istediğimizden çok daha esnek oluyor. Öğleden sonra uyandığımda, Lannie ile geçirdiğim gece, güzellikten yoksun anlamından sıyrılmıştı. Eğer başka kadınları düşleyerek ona boşalmışsam bile, o anda Lannie'nin hayali bana huzur veriyor, gözümün önüne gelen yüzü güzel görünüyordu. O anda onu sevgiyle, şefkatle kucaklamak gelebilirdi içimden.

İşte tam o sırada McLeod'un sözlerini anımsadım hatta daha ötesini. O uzun günden, ondan da uzun geceden geriye beni huzursuz kılacak olan sadece köprü üstündeki konuşmamız ve onu izleyen anılar olacaktı. Ona söylediklerimi nereden öğrenmiştim ve öğrendiklerimden ne kalmıştı geriye? Daha başka birşeyler anımsamak için kafamı kurcalıyordum. Ama zorlamak işe yaramıyordu ve sonuçta bir tek soru kalıyordu. Odanın suskunluğunda kendi kendime, dünyanın bugün yaşadığı olaylar, gerçekler nedir diye soruyordum. Bu soruya aklım bir cevap yetiştiriyordu. Sanki ezberden dua okur gibiydim.

Son yirmi yılın tarihi iki bölüme ayrılabilir: Birinci on yıl, ekonomik bunalım dönemi; ikinci on yıl savaş ve yeni savaşa hazırlık dönemi.

Ellerim başımda düşünüyordum. Aklımdaki cümleleri bir, bir daha, bir daha tekrarlarsam, gerçekleşmiş bir devrim umudunda gelinlik kız gibi sevinçli olduğum o günlerden bir ad, bir surat, bir dost kopar gelir aklıma belki diyordum. Oysa hiçbir şey olmuyordu. O tek cevaptan başka hiçbir şey: On yıllık ekonomik bunalım dönemi, on yıllık savaş ve yeni savaşa hazırlık dönemi. Aklım keyfine estiği gibi düşünüyordu ve onu zorlayamıyordum. Bir süre sonra sıkıldım. İndim, yemeğe gittim. Sonra biraz yürüdüm.

Döndüğümde birden bir dürtüyle Guinevere'nin kapısını çaldım. Zilin sesi öylesine kesindi ki, apartmanın bütün dağınıklığını, düzeltilmemiş yatakları, yerdeki ekmek kırıntılarını, masanın üzerine dökülmüş kahve telvesini olanca somutluğuyla görür gibi oldum. Acaba şekerleme mi yapıyordu, yoksa mutfakta oturmuş, gözleri boşluğa dalıp gitmiş miydi? Yeniden zili çaldım, kulak kabartıp bekledim. Ayak

sesini duydum. Ağır ağır kapıya geliyordu. Sonra ses kesildi. Onu antrede dururken, bir ayağı ileri gitmek, öteki geri dönmek isterken gözümün önüne getirdim. Zili bir daha çaldım. Arkasından biri itiyormuş gibi ayaklarını zorla sürüyerek kapıya geldi. Eli kapının tokmağında durakladı. Sonra kapıyı araladı.

Bakıştık. Afallamıştım. Yüzü şişmiş, saçları taranmamıştı. Ben orada değilmişim gibi, gözleri bomboş ötelere bakıyordu. İki saniye, üç saniye, belki de dört, öylece baktık birbirimize. Gözlerinde beni tanıdığını belirleyen bir ışık yandı. Sonra boyasızken ufacık duran ağzı birşey söyleyecekmiş gibi oynadı. Sonra birden kapıyı suratıma kapattı.

Omuz silkip yürüdüm. Lannie'nin katma çıktım. Ama Guinevere ile geçen olayın gecikmiş tepkisi tam Lannie'nin kapısını vururken üstüme çullandı. Birden karamsarlığa saplandım. Odadan kahkahasını duyuyordum ve kapıya vurmaya devam ettiğim halde, oradan uzaklaşmak istiyordum.

Kahkaha kesildi. İçerden ses gelmez oldu. Kapıyı açtığında gözlerinde heyecan, sevinç yoktu. Elimi sıktı, gülümsedi, hepsi o kadar.

Köşede Hollingsworth oturuyordu. Şaşmaz içgüdüsüyle odadaki tek tahta sandalyeyi seçmiş, adeta yapışır gibi oturmuş, kımıldamıyordu. «Sıkı dur, onlar seni sıkmadan sıkı dur,» der gibiydi.

Dudaklarının kenarındaki kaslar gerildi. Dişlerini göstererek selâm verdi. «Bu ne sürpriz ve ne hoş bir baskın böyle!»

Lannie bir koltuğa çöktü. Büzüldü. Koluna dayandı. Yerde bir düzineye yakın izmarit vardı. «Ah, Mikey, bugün o kadar çok konuğum oldu ki, bilemezsin,» dedi. «Sabah uyandım, bir de baktım ki yatağın üzerinde bir fare. Bir süre konuştuk. Bana pek çok

şey anlattı. Ama sonunda ondan sıkıldım. Kendisi itiraf etmedi ama, onun İsa olduğunu anladım ve çok acıdım. Çünkü öleceği yerde yeniden dünyaya gelmiş ve yeterinden çok yaşamış. Ona tekrar çarmıhına dönmesini söyledim. Tek söz etmeden şapkasını giydi, yataktan atladığı gibi duvarda bir deliğe girdi, gözden kayboldu.» Hafifçe gülümsedi. «Sonra biri daha geldi. Havlu getirmiş. O da fareye benziyordu, ama onu hiç sevmedim. Adı McLeod'muş, arkadaşınmış.»

«McLeod mu?»

«Evet.» Sarı parmaklarıyla kibrit çakıp sigarasını yaktı. «Sonra oturdu, görür görmez kim olduğunu anladığım halde bana birşey anlatmak istercesine konuştu, konuştu durdu. Giderken de Guinevere'nin kocası olduğunu söyledi. Bu yüzden kadıncağıza acıdığımı söylemeliydim.» Ciddi görünüyordu.

«Bunu söyledi mi gerçekten?»

Sinirli sinirli sigarasını solukladı, dumanı güçlükle boşalttı. «Guinevere öyle güzel, öyle canlı ki... Ve adam tutup o mızmız sesiyle ona layık olmadığını anlatıyordu. Bağırmamak için kendimi zor tuttum.»

Hollingsworth gülümsedi. «Ve sonra Bayan Madison'a bendeniz konuk geldim.»

«Evet,» diye atıldı Lannie. Yüzü aydınlanmıştı. «O olmasa ne yapardım bilemiyorum. Senin arkadaşın gittikten sonra odada dolaştım durdum. Birşeyler içmezsem ölecektim. Anlarsın ya, arı bal almadan ne kadar yaşayabilir?» Bol pijamanın yenlerinden çıkan sıska kollarıyla kendini sarmaladı. Sonra kaba bir sesle, «Lovett, bana ödünç vereceğini söylemiştin,» dedi.

İki tane on dolarlık uzattım.

Lannie alaylı bir tavırla Hollingsworth'a dönüp «Mikey benim bankerim,» dedi.

Artık bardak taşmıştı. Patladım. «Ben senin bankerin değilim. Bu paraya da ihtiyacım olmadığını sanıyorsan aldanıyorsun.»

Yerinden kalktı. Dans ederek yanıma geldi, yanağımı makasladı. Hollingsworth'a «Sen ona bakma, bankerdir,» dedi. «Ama sevimli bir banker. Yatırımın yarısında pişman olsa da, gecenin ortasında para yakasına yapışsa da, sevimli olmaktan vazgeçemez, onun için de boyuna umutsuz hisse senetleri çıkartıp sonra da talihine küser. Böyleleri sana sırt çevirdikleri anda dünyanın en kötü bankerleri olurlar.»

Bütün bunların Hollingsworth'u amaçlayan bir gösteri olduğunu hemen anladım. Bir tek sözü, bir tek hareketi bile hesapsız değildi. Geleneksel çay törenini yerine getiren bir geyşaya benziyordu. Hollingsworth iğne üstünde, kibarca gülümsemeye çalışıyordu. Gözlerinde merak vardı. Karnavalda kızların soyunmasını seyretmek için bilet alan ve parasının meteliği yanmasın diye gözlerini açan bir hali vardı. İşte büyük şehrin sihirli belâsı budur, ama o kendini kaptırmaya niyetli görünmüyordu.

Yanındakine dönüp, «Ben de birşey var sanmıştım, ama birşey yokmuş,» diyordu. Eğer aldatılmışsa, bilet gişesini alt üst edebilirdi. Belki de aldatılmak için gelmişti buraya.

«Bana kalırsa, Ed Leroy dostumuz bankacılık ve yatırım konusunda benden daha bilgili,» dedim.

Hollingsworth gözlerini kırpıştırdı. Ciddi bir sesle, «Kimseye karşı çıkmaktan hoşlanmam, ama pekâlâ biliyorsunuz ki adım Hollingsworth'dur. Leroy Hollingsworth.» Gümüş çakmağı çıkardı, yaktı. «Tabii aklını kullanan bir insan arada bir değişik ad kul-

lanır, ama bu sağ duyu gereğidir.» Lannie'ye döndü. «Ne demek istediğimi anlıyor musun? Bir durumda belirli bir ad kullanabilirsin, değişik bir durumda başka bir ad kullanabilirsin.» Sırıttı. «Bu tür değişiklikler bana derin bir soluk aldırır, anlıyor musun?»

Lannie, «Tabii anlıyorum,» diye atıldı. «Ne kadar akıllısın.» Başını arkaya attı. «Bu çok önemli birşeydir, kimse de anlamaz. Herkes koşuşturup durur, kimse soluk almaz. Sabahları uyanınca boğulacak gibi olurum.» Sinirli bir hareketle çantasını karıştırdı, diş fırçasını çıkardı. «Bunu bir türlü ağzıma sokamam,» dedi. «Dişimi fırçalamaya başladığım anda bütün hücrelerim, hayır olmaz, tükür şunu diye bağırırlar.»

Parmağını bükmesiyle fırçayı ikiye kırdı. Bir parçasını odanın bir köşesine, öteki parçasını bir başka köşesine fırlattı. Esnedi. Halinden hoşnut bir tavırla, «Yarın iş arayacağım,» dedi.

«Peki sen neden işe gitmedin bugün?» diye Hollingsworth'a döndüm.

Ayaklarını biraz büzer gibi oldu. «İzne başladım,» dedi. Odaya girdiğimden beri ilk olarak arkasına yaslandı, sırtı sandalyeye değdi. «Herhalde bundan böyle hepimiz sık sık görüşebileceğiz.»

Bunu söyler söylemez, gözleri arkamda bir noktaya dikildi. Döndüm baktım, kapının tokmağı kurcalanıyordu.

«Kapı, kapı,» diyordu biri. Monina'ydı bu. Gülerek odaya girdi, doğru bana koştu. Sonra reverans yaptı, bir aristokrat tavrıyla parmağını uzatarak, «El öp, öp,» dedi. Eğildim. Dudaklarımı eline dokundurdum. Monina doğruldu, Lanine'nin yanına gitti. Ama kraliçe tavrını daha fazla sürdürmeden kızın

kucağına sıçradı. «Öp beni,» diye buyruğunu verdi.

Lannie onun dediğini yaptı. Sonra çocuğun başını ellerinin arasına alarak, «Ne güzel şeysin sen,» dedi.

Monina da ona sımsıkı sarıldı.

Hollingsworth boğazını temizledi, orada olduğunu belirtmek için «Merhaba Monina,» diye seslendi.

Çocuk onun sesini duyunca Lannie'nin kucağına döndü, baktı. Sonra hemen hemen başını çevirdi. Ağlamaya başladı.

«Annem bugün korktu.»

Lannie, «Neden?» diye sordu.

«Annem ağlıyor.» Bunları anlatmak Monina'yı büsbütün yıprattı. Ağlaya hıçkıra, doğru dürüst izleyemediğim uzun bir hikâye anlatmaya koyuldu. Anladığım kadarıyla, halıyı kaldırmış, altında böcekler varmış. Bir avuç böcek almış, fincana koymuş, üzerine de annesinin kahve suyundan boca edip kadıncağıza götürmüş. Annesi yatakta ağlıyormuş. Fincanı yere fırlatmış, şimdi kırbacı alırım ha demiş. Bu sefer Monina ağlamaya başlamış. Guinevere onu bağrına basmış. Sarmaş dolaş ağlamışlar. Annesi, 'Ondan korkuyordum, ama o hayatımızı baştan başa değiştirecekti. Yavrucuğum, şimdi bu hallere düşmeyecektik,' demiş. 'Sevgilim beni bıraktı,' diye ağlamış.

Monina annesinin mimiklerini taklit ederek «Sevgilim beni bıyaktı beni bıyaktı» diye anlatıyordu. Taklit ederken olayın acılı yanı giderek kayboluyor, neşeli bir hikâye havasına bürünüyordu. Sonunda Monina kıkırdayıp gülerek, Lannie'nin kucağına gömüldü.

Hollingsworth bütün bunları çıt çıkarmadan, yerinden kıpırdamadan dinlemişti. Sadece bir ayağını halının üzerinde oynatıp duruyordu. Hikâyeyi onun

açısından dinlemiştim. Guinevere'yi ağlamaktan şişmiş ,kızarmış gözleriyle hayal edebiliyordum. Hollingsworth başını kaldırdı, Monina'ya baktı. Monina da Lannie'nin kucağında, başını çevirip Hollingsworth'a baktı. Suratı yeniden asıldı.

Hollingsworth buz gibi bir gülümsemeyle, «Monina, insan annesine hiç öyle böcek verir mi?» dedi.

Monina'nın tepkisi beklenmedik birşeydi. Kendini gerçekten suçlu mu buluyordu, yoksa bu sözleri bütün bunlara sebep olan adamın ağzından duymak mı onu çileden çıkarmıştı bilemiyorum. Bildiğim tek şey, Monina'nm yıldırım hızıyla Lannie'nin kucağından fırlaması, Hollingsworth'un üzerine atılıp, dişlerini eline geçirmesi oldu. Hollingsworth boş bulunmuştu. Bir çığlık attı. Gözleri yerinden oynadı. Başını geriye atmış, gövdesi kaskatı kesilmişti. «Benim hiç suçum yok,» diye bağırdı.

O bağırınca, Monina elini bıraktı, ağlayarak kapıdan çıktı, merdivenlere koştu.

Hollingsworth acıdan iki büklüm olmuş, Monina'nın dişlediği yerden sızan kanları gösteriyordu. Sandalyesinde kıvrandı bir süre. Sonra öteki eliyle saçlarını düzeltti. Kafasında ne kazınmış bir nokta, ne de bir elektrod izi yoktu. Kanayan elini tuttu, öptü, kendi kendini avutmaya çalıştı.

Kıpırdamadan oturuyorduk. Hollingsworth, acısı hafifleyince arkasına yaslandı, kollarını iki yana açtı. Alın ter içindeydi. «Ooof,» diye inledi. Sonra dikleşti, «O piçi bir daha görürsem geberteceğim,» dedi.

Lannie ayağa kalktı, «Çok acıyor mu?» diye sordu.

Hollingsworth mendili çıkardı, «Doktora gidiyorum, bu başıma iş açabilir,» dedi. Sesinde kendine duyduğu şefkat ve acıma titriyordu. «Hanımefendi-

nin yanında küfrettiğim için özür dilerim,» Lannie cevap vermeyince, Hollingsworth, «Öyle bir şok oldu ki, bu tip olaylar insanı gafil avlıyor,» diye devam etti. Mendili eline sardı. «Bazı çocuklar pek terbiyesiz oluyor. Bu yetiştirilmelerine bağlı birşey,» diyerek ayağa kalktı. Sendeledi. Sandalyeye tutundu. Bayağı sarsılmış olmalıydı. «Nerden bileceksiniz. Bakarsın kanım zehirleniverir, böyle birşey çalınmıştı kulağıma.»

Lannie artık kendini tutamadı, gülmeye başladı. «Aman, ne komik. Kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi. Deli misin sen!»

Hollingsworth gömleğinin cebinden sigara paketini çıkarmaya çalışarak, «Bazıları neye güleceklerini şaşırıyorlar,» dedi.

Bu sefer ben de Lannie'ye katıldım. Kahkahalarla güldük. Hollingsworth kımıldamadan duruyordu. Sonunda yüzündeki ciddiyet kayboldu kendisiyle alay atmemizin sonunu sabırla, acıyla bekleyen bir anlatım geldi.

«Yeter mi?» diye sordu. Sanki bir düğmeye basmışçasına Lannie'nin gülüşü kesiliverdi. Kızın her yanı titriyordu. Birden histeri nöbeti geçirecek gibi olduğunu farkettim.

«Affedersin,» diye fısıldadı.

Hollingsworth, «Ben artık gideyim,» diye kapıya davrandı. Kapının tokmağını tuttu, bize döndü, söylev verirmiş gibi bir tavırla konuşmaya başladı.

«Bütün arkadaşlarıma yakın bir ilgi duyarım. Şu Alice denilen kızla ilginç birkaç saat geçirdikten sonra, yani kız basit, aşağı tabakadan da olsa, gazetelerde okuduğumuz cinsten bir şehvet kurbanı da olsa, yani...» sözün gerisini toparlayamadığı için gülümseyerek geçiştirmek istedi. «Sözün kısası, dönüş-

te bu odanın önünden geçiyordum, ve kulağı delik birinin sabahın dördünde New York'ta pek sık duyabileceği türden bir takım sesler geldi içerden.»

Lannie, «Yoo,» diye atıldı. «Yanlış anlıyorsun, gerçekten yanlış anlıyorsun.»

«Olabilir, olabilir. Ama Bayan Madison, öyle sanıyorum ki, sizinle Bay Lovett arasında bazı, ne bileyim... samimi ilişkiler var.»

«Sen buradan çıkacak mısın, çıkmayacak mısın?» diye sordum. Öfkeden kanım donmuştu.

Lannie, «İlişme ona!» diye bana bağırdı.

Hollingsworth, «Gidiyorum işte,» dedi. Tetikte duruyordu.

«Aşağılık herif,» dedim.

«Hayır. Ben bunu kötülük olsun diye yapmıyorum. Yapmak zorunda olduğum için yapıyorum. Ancak bu şekilde kendimi güvene alabiliyorum, anlıyor musunuz?» Söylediklerine pişman olmuş gibi aceleyle selâm verip çıktı.

Lannie kıpırdamadan duruyordu. Kolları kasılmış, rengi uçmuştu. Arkasından seslendi. «Affedersin. Affedersin.»

• 17

Kapı kapanıp da Hollingsworth'un ayak sesleri kesilir kesilmez, Lannie eskisinden de beter gülmeye başladı. Tekdüze bir sesle, «Korkunç birşey, korkunç,» deyip duruyordu.

Neyin korkunç olduğunu anlayamadım bir türlü. Odanın içinde peşinden gidiyordum. Bir ara beline sarılmak istedim ama kolumu itti. Yatıştıracak birşeyler söylemeye çalıştıysam da beni duymazdan gel-

di. «Korkunç birşey,» diyor da, başka söz çıkmıyordu ağzından.

«Nedir o korkunç olan, Lannie?»

«Off,» Bir koltuğa çöktü. Titreyen elleriyle sigarasını yakmaya çalıştı, beceremedi. Kaldırdı sigarayı yere attı. Bir bardak su verdim. Yutkunmak zor geliyormuş gibi suratını buruşturarak içti.

Birkaç dakika hiç konuşmadan bekledim. Yavaş yavaş sakinleşti. Bezgin bir gülümseme dudaklarına yayıldı. Elleri hâlâ titriyordu. Sonunda, «Öyle davranmamalıydık,» dedi.

«Neden?»

«Aman sende Mikey, sen onu hiçbir zaman anlayamazsın, o başka türlü biri. Onun gibileri o kadar az ki, biliyor musun?» Başını salladı. Anlamsız bir merakla titreyen parmaklarına baktı. «O ne yaptığını biliyor. Bizse ortalıkta dolanıp duruyoruz. Her gün yeni birşey bizim için ve her gün anlamsızlık içinde tükeniyor. Oysa onun bir amacı var, bu yüzden de şanslı sayılır.» Bu sefer sigarasını yakabildi. «Nelere sahip olduğunun farkında değil, ben ona öğretebilirim bunları.»

«Peki öyleyse, neden güldün?» diye sordum.

«Evet, neden güldüm?» Cevap verecek sandım, belki bir an o da niyetlendi. Sonra, «Amaan, sen anlamazsın,» dedi.

Ama sorum etkili olmuş olmalı ki, yeniden düşünceye daldı. Suskunluk içinde dakikalar geçip giderken, Lannie'nin üzerine melankoli çöktüğünü farkettim. Başını arkaya atmış, sigarasını içiyor, dumanın tavana yükselişini seyrediyordu. Arada bir içini çekiyordu. «İnsana rahat huzur yok,» diye mırıldandı. Sigaranın dumanı elinin üstünden koluna aktı, oradan yükseldi.

«Ne olup bittiğini bana neden anlatmıyorsun?» dedim.

Lannie ayağa kalktı, pencerenin önüne gitti. Arkası bana dönüktü. Kirli camdan dışarı bakmaya koyuldu. «Gece oldu mu, avluyu daha rahat seçebiliyorum,» dedi. «En dipte bir gölcük var. Ben, saçlarıma nilüferler takılı, suyun üzerinde duruyorum. Kuşlar sesleniyor bana. İyice duyuyorum. »

«Ne anlatıyorsun sen?» diye sözünü kestim.

«Bilmem ki,» dedi. «Bay Ter-Prossamenianvili midir nedir, onun şefi kim, onu bile bilmiyorum. Kendi sicilimi bulabilseydim, sana da anlatırdım. «Pencerenin kenarına oturdu. Güneşi yakalamak istermiş gibi elini dışarı uzattı. «Anlıyor musun Mikey,» dedi. «Beni hep bir yatağa uzatıyorlardı, sonra eller, eller ve ardından bir şok. Bunu neden yaptıklarını da çok iyi biliyorum. Çünkü her şoktan sonra beynim daha az işler oluyordu. Beni budalalaştırmak istiyorlardı. Tıpkı başkalarının şişmanlatmak istediği gibi. Benden nefret ediyorlardı. Beynimden aldıkları herşeyi kayda geçiriyorlardı. Sonra ta dipte gözlüklü bir kız vardı, herşeyi yazıyordu. Şimdi bunların tümü yeşil kaplı bir dosyada. Onlar benden nefret ediyorlardı, ben onları günahları için seviyordum.»

Boşalmıştı. Pencereye yaslanmış, duruyordu. Akşam güneşi iyiden alçalmıştı. Son ışıklar yere vuruyordu. Koltukların kasvetli kurşunisi yine üzerimize gelmeye başlamıştı. Odanın boşluklarında tozlu havanın ağırlığı duyuluyordu. Kanape yine duvara dönük duruyor, koca arkası, Lannie'nin yalnızken nasıl oturacağını belirler gibi anlamsız bakıyordu. Onu bir başka odada, bir başka koltukta, saklanmak için yine arkasını dönmüş olarak görür gibiydim. Şöminedeki korları seyrediyordu. Oda sessiz ve karan-

lıktı. Ocaktaki ateş küllemeye yüz tutmuştu. Ürpertici bir esinti vardı çevrede. Giderek ateş sönüyor, o ellerini küllere uzatarak oturuyordu. Koltuğun arkasında, kötülük yüklü bir başka soluk duyuluyordu. Lannie dehşetle ürperiyordu. Hiçbir şey yapmadan bekliyordu.

Gözlerim doldu. Neredeyse ağlayacaktım. «Lannie,» dedim.

İri kahverengi gözleri, ıslak ıslak ve şaşkın bana çevrildi. Garip bir acıma duygusuyla, «Anlamıyor musun?» dedim. «Galiba seni seviyorum.»

Birden tokat atmışım gibi başını öne eğdi. Burnunu tuttu. Olanca acısı o noktada toplanmıştı sanki. Varlığımı duyuyordu. İlk kez büyük bir dürüstlükle konuştu. «Ne iyisin, Mikey.»

«Hayır, dinle bak,» dedim. Yanına gittim, beline sarıldım. «N'olur seveyim seni,» diye yalvardım. «Bunu gerçekten istiyorum, anlamıyor musun?»

«Yaa.» Ağzı sımsıkı kapalıydı. Omuzumun üstünden gerilerde bir yere takılmıştı gözü.

«Kendini zorla tutma Lannie.»

Ağlamaya başladı. Onu kendime çektim. Direnmekten vazgeçti. Kollarım boynuma doladı. Gözyaşları dudağımda tuzlu tuzlu yanıyordu. «Ben de seni sevmek istiyorum...» Büyük acı içindeydi. «Ama yapamıyorum. Seni sevemem.» Beni itmeye çabaladı. «Senden hoşlanmıyorum. Üstelik bana ihtiyacın yok.»

«Var.»

Yanaklarından yaşlar süzülerek başını iki yana salladı. «Bilmiyorum, hiçbir şey bilmiyorum,» diye mırıldandı.

Onu yatağına götürdüm. Ben de yanına uzandım.

Sevişmenin koşulu vardır; büyük istek duyma-

dımsa da, duygusuz da değildim. Kendi duyarlılığımın güvencesinde onun da yumuşayacağını sanıyordum.

Gözü pek bir işe girişmiştim, ama baştan yitik bir davaydı bu. Başkalarının açtığı bir yolda, onların ayak izlerine bulana bulana ilerlemeye çabalıyordum. Onu elimden geldiği kadar ustalıkla ve aylardır duymadığım bir sıcaklıkla sevdim. Oysa o altımda put gibi yatıyor, gülümseyerek buna dayanıyordu. Yüzü sakin ve sabırlıydı. Çarmıhta bir İsa gibiydi.

Giderek kendime güvenimi yitirdim. Hareketlerimi ağırlaştıran, kanımı donduran bir dehşet içinde seviştim. Sonunda sırtımda soğuk terler süzüldü. Çekildim, titreyerek yanına uzandım.

Kısa, kesik hareketlere girişti. Çarşafın ucuyla yüzümü kuruladı. Burnumun ucuna öpücük kondurdu. «Oldu işte,» diye mırıldandı. Ama bu bir soru muydu yoksa rahat soluklanmanın anlatımı mıydı kestiremiyorum. Bir süre sonra doğruldum. Üstümüzü başımızı düzelttik. Lannie ayağa kalktı, isgara yaktı, kollarını iki yana açarak gerindi. Beklenmedik bir yabanlıkla, «İşte, buraya ne almaya geldinse aldın,» dedi.

Cevap vermeyecek kadar incinmiştim. Ne diyeceğimi bilemiyordum.

Yatağı örttü. Pencerenin önüne gitti. Dimdik duruyordu. Başını hafifçe kaldırmıştı. Ağzında küçümseyen bir bükülüşle, «Gündüzleri sevişmekten nefret ederim,» dedi. «Öylesine müstehcen geliyor ki bana, sanki anahtar deliğinden babamın işeyişini gözetlermişim gibi oluyorum.» Soluk soluğaydı. «Beni irdelemek, nenin nesi olduğumu anlamak istiyorsun, değil mi? Kimse beni rahat bırakmıyor. Bir keresinde elime kitabımı alıp, yemyeşil bir tepeye vur-

dum, vadi yeşil bir deniz gibi uzanıyordu altımda. Ama insanı rahat bırakırlar mı hiç, köyün bütün iti kurdu üşüştü, başladılar benimle alay etmeye. Çünkü onlardan daha akıllıyım. Buna dayanamıyorlardı.»

«İster inan, ister inanma Lannie, ama sana mutluluk vermek istemiştim.»

Ona acı veriyormuşum gibilerden baktı yüzüme. «Öyleyse neden beni rahatsız ediyorsun? Neden geldin?»

«Seni anlayamıyorum,» dedim.

«İyi olmadığımı biliyorsun. Ne yapmaya niyetleniyordun?»

Suratıma kırbaç indirse daha iyiydi. Arkamı döndüm. «Yanılıyorsun, yanılıyorsun,» diye mırıldandım. Ama sözlerim güven vermekten uzaktı. «Haklı olamazsın... Ben... Ben seni sevdiğimi sanıyorum.»

Dudağı büküldü. «Sen hiç kimseyi sevemezsin Mikey, çünkü kendine hayransın,» dedi. «Narsis'sin sen suya eğildikçe kendine hayranlığın artıyor, taki burnun suya değene dek. O zaman yeniden ve eskisinden de beter yalnız kalıyorsun.»

Buna inanmak istemiyordum. «Doğru,» dedim. «Ama... ama doğru değil. Hepsi doğru değil...» Canını acıtacak kadar sert şekilde omuzundan tuttum. «Anlamıyor musun?» diye bağırdım. «Yaşamak istiyorum.» Dokunsalar boşanacak gibiydim. «Doğru değil. Hepsi doğru değil,» diye tekrarlıyordum boyuna.

Öfkelendi. Kolumu iterek, «Demek yaşamak istiyorsun?» dedi. «Yaşayamazsın ki, nasıl yaşanacağını bilmiyorsun. Yaşayamazsın.» Eliyle göğsümü kakışladı. «Beni kolay bulduğun için bana geldin, sana hiçbir şeye patlamayacağımı düşündüğün için geldin.» Yine göğsümü kakışladı. «Ama bedelini ödemeden kimseyi satın alamayız.» Titriyordu.

Tekrar omuzuna yapıştım. «Doğru söylemiyorsun,» dedim. «Bana fırsat vermiyorsun. Ben çaba gösteriyorum sen göstermiyorsun. Hiç çaba göstermiyorsun Lannie.»

Bu sözüm onu yıktı. Hafifçe sallandı, geri çekildi, başım çevirdi, hıçkırmaya başladı. Hızla, «Evet, evet, evet, evet,» diye sıraladı peşpeşe.

«Lannie,» diye parmağımın ucuyla dokundum. «Lannie.»

Hıçkırarak kollarıma atıldı. Çocuk gibiydi. Gözyaşları gömleğimi ıslatıp tenime geçiyordu. Kollarımda yavaş yavaş salladım onu.

«Sana muhtacım Mikey...» diye hıçkırdı. «Birisine ihtiyacım var... Korunmaya muhtacım.»

İki sevgili gibi değil de baba kız gibiydik. Ömründe hiçbir an babalık duygusunu yaşamamış olan ben, erkeklere özgü bir kalıtımla babacanlaşmış, onu avutmaya çalışıyordum. Saçını okşuyordum. O yatıştıkça, içimde bambaşka bir duygu uyanmaya başladı. Kendime yönelik bir şefkat, bir sevgi, bir acınmaydı bu.

Keşke bu duygu sürekli olabilseydi.

Ama olanaksızdı. Kollarımdan sıyrıldı. Arkası bana dönük durdu. Omuzlarını içine çekmişti. Yavaşça, «Yararı olmayacağını söylemiştim sana,» dedi.

Cevap vermedim. O yeniden konuşmaya başladığında her zamanki maskesini takınmayı başardı. Artık birbirimizle içten konuşmayacaktık.

«Dünyada ne çok şey var. Hep durup da bunları sayar mıyız, yada saysak istatistikçi mi olurduk? Ve sayıldıklarında hepsinin aynı şey olduğu mu çıkardı ortaya?» Çantasının durduğu koltuğa gitti. Çantayı karıştırdı, bir kâğıt parçası çıkardı. «O kadar az şey biliyorsun ki, seni eğitmek çok zor olacak. Dün ak-

şam yoksa önceki akşam mıydı, ne zamandı acaba? Oturdum, içimden birşeyler geldi. Yazdım duygularımı.»

Şaşkınlığıma güldü. «Al işte, oku da bak.»

Kargacık burgacık bir yazıyla gelişi güzel yazmıştı. Satırlar üstüste gelmiş, harflerin kimi o yana, kimi bu yana yatmıştı. Zorlukla sökmeye çalıştım. Ortalarına geldiğimde yazının kahramanının kim olduğunu anladım. Sıçramış olmalıyım ki, güldü.

Kâğıtta şunlar vardı :

«Sıcak bir gece toplar aya doğru güm pat a pat pat giderken filipinli bir kadına takıldı sonra kadını kamçıyla döverek sürükledi kadın hıçkırıklar içinde ve yırtılan dudaklarından akan kan karşılığında hiç para almaksızın gitti ve ertesi gün güneş sarı altın saçlarını alazlarken bunu düşündü ve gülümsedi ve doğduğu kasabanın kilisesindeki pazar ayinlerini hatırladı papazın altın sarısı saçlarına baktığını ne güzel gülümseyen bir çocuk dediğini düşündü ve altın sarısı başını hazreti isaya kaldırarak gülümsedi sonra bir akşam önceki topun güm pat a pat pat edişini ve kadının ayakları dibinde sürüklenişini hatırladı ve yine gülümsedi ve hazreti isayı düşünerek top seslerini düşünerek ve kendi kendine âşık olarak kadının kara saçlı başını yumrukladı yumrukladı.»

Bitirdim, yeniden okudum. Tek söz etmeden geri verdim.

«Kendisi anlattı,» dedi. «Pek gururlanıyordu bununla. Ben de onunla gurur duydum. Çünkü öylesine çelimsiz olduğu halde, öylesine güçlü.»

«Anlıyorum,» diye mırıldandım.

«Hayır, anladığın filân yok.» Sigara yaktı. «Sana

sanki yokmuşum gibi bakan bir erkekle beraber olmanın getirdiği huzuru anlayamazsın. Giderek onun altında kalırsın ve artık orada değilsindir, herşey dönmeye başlar. Benim sevdiğim aşk böyledir. Yani aşk bir dumandır, bense esrar tekkesiyimdir. Ama artık ne birşey umurumdadır, ne birşey duyarım.»

Boğazım kurumuştu. «Bu ne zaman oldu?» dedim.

«Bilmem. Zamanı kovalamam. Sıkıntıya, kısıtlanmaya gelemem.»

«Burada mı oldu?»

«Acaba buradamıydı? Kim bilir? Bu ev de bundan bir öncekine benziyor, o da yanımdaydı... belki iki gün sürdü, belki bütün bu yaz. O bana ne yapacağımı söyler, ben de yaparım, herşey yolundadır artık.»

Yavaşça, «Bundan hoşlanıyor musun?» dedim.

«Korkunç bir adam var. Günahları için onu cezalandırmaya geldik. Kapıyı açtım. Artık kapatmam gerek, o bedelini verecek.» Bir an sesi duygu yüklendi. «Ve sen hiçbir şey bilmediğin için burnunu sokacaksın ve biz haklı olduğumuz için, doğru yolda olduğumuz için, sen başaramayacaksın.» Bunları söyledikten sonra benden kaçmak istermişcesine gözlerini yumdu. Ne cevap vereceğimi bilemedim. Kazanılanların tümü yeniden yitmişti.

• 18

Şayet savaşa katılmışsam ,bir ara bir öncü müfrezede bulunmuş olmalıyım. Çünkü aralıklı çarpışmalarla kesilen uzun yürüyüşler anımsıyorum. Bir ay süren yürüyüşten sonra da sınırı geçmiş, düşman topraklarına basmıştık. O gece müfreze nöbetçi'bıra-

kılmıştı. Tarlalara bakan bir ahırın üstünde nöbet tutacaktık. Makineli tüfeğimizi tarlayı ve tarlanın bitimindeki ufak ağaçlığı mevzileyecek biçimde yerleştirdik. Nöbet sıramız gelene kadar her birimiz samanlığa inip kestiriyorduk.

Ama pek az uyuyabildik. Çiftçinin kızı elinde sıcak su dolu bir kovayla geldi. Elimizi yüzümüzü yıkadık. Kız cebimizdeki çikolataları, sigaraları kendisine vermemizi bekledi. Kısacası, çiftçinin kızı o geceyi yedi tane gezgin satıcı ile geçirdi ve tan ağarırken horozların ilk ötüşüyle evine girdi. Biz de yeniden yola düzüldük.

Ben gecenin geç saatlerinde kızla beraber kalmıştım. Ortalık zifiri karanlık olduğu için pek seçememiştim ama, iri yarı bir kız olmalıydı. Eti budu yerindeydi. Horultular ve kıkırdamalar arasında abanmıştım kızın üzerine. Benden öncekilerin yaptığı ve benden sonrakilerin yapacağı gibi. Tarlaya ay ışığı vurmuştu. Arkadan sevişmiştim. Bir yandan da çayırı gözlüyordum, çünkü aynı anda nöebetteydim. Kızı hiç görmedim. Başımın üzerinde sanki benim büyütülmüş bir parçam gibi makinelinin namlusu ağaçlara yöneliyordu. Bir ara bir ses duyar gibi oldum, elim hemen tetiğe gitti. Tetiğin soğuk teması beni şaşırttı.

Tayından payımı alınca yeniden samanlığa döndüm, top gülleleri ve cilâlı çelikten oluşan bir cinsellik ve sevişmenin bölük pörçük ettiği bir uykuya saldım kendimi. Ertesi gün öğleden sonra on mil ilerlemiştik. O akşam talihimiz bir önceki gibi yaver gitmedi. Ötekilerle birleştik ve bir kasabanın dısında, saldırı için gerekli hazırlıkları yaparak konakladık. Bazen, o saldırıda yaralanmışım gibi geliyor.

Gezgin satıcı gibi ayaküstü iş gördüğümüz gece

başka şeyler de düşlemiş olmalıyım. Belki o sayfiye kasabasındaki kızı düşünmüşümdür, hatta belki de cebimde onun mektubunu taşımışımdır. Lannie'nin yanından ayrıldıktan sonra, bir daha hiç görmeyeceğim o kızı anımsadığımı biliyorum. Lannie bana çiftçinin kızını hatırlattığına göre, öteki kızı da pekâla hatırlatmış olabilir. O zaman ne kadar mutlu olmuşum diyorum kendi kendime. Kız kendi bedenine âşık olmuştu, bunu da ben sağlamıştım. Odayı olanca sıcaklığıyla yeniden yaşar gibi oldum. Lamba yanıyordu, gövdelerimiz altın renkli bir ışıkta parlıyordu. Birbirimizin, yaşayan, soluyan etlerimizin kokusunu duyuyorduk. Az sonra sarılacak, ağızlarımızın tadını alacak ve kollarımızın arasında tutabildiklerimizde var olacaktık.

O kız vardı, olmuştu. Peki nasıl biriydi, neye benziyordu? Onu öylesine istiyordum ki, çıldıracak gibiydim. Bu boş özlem aklımı oynatacaktı. Umutsuzluk beraberinde daha da kötü bir duyguyu taşıdı. Kızı bir daha göremeyecektim, rastlasam bile tanımayacaktım, o da beni tanımayacaktı. Bütün bu olanaksızlıkların üstesinden gelinse, bir mucize olsa bile, ikimiz de değiştiğimiz için birbirimize eskisi gibi çekici gelmeyecektik. Artık o hikâye bitmiş, ölmüştü. Ne geçmişe dönük bir çözüm yolu bulunabilirdi, ne de bugün eski günlerin benzeri yaşanabilirdi. Bu mantığın aşılmazlığı karşısında ağlayacak gibi oldum. Bundan böyle yaşayacağım, karşılayacağım, buldum diyebileceğim şeylerin geçmişle hiçbir ilintisi olamayacağını düşünmenin umutsuzluğu beni perişan ediyordu.

Bu düşüncelerden hemen yatıp uyumadım, geç vakte kadar oturdum. Çalışmaya kararlıydım. Birkaç saat sözüm ona çalıştım. Bir iki satır yazıyor,

ya odayı arşınlayarak, ya yatağa uzanarak yazdıklarımı kafamda vurguluyordum. Sonunda bir sayfa tamamlayabildim. İkinci sayfa daha az zorluklu çıktı. Günün ilk saatlerinden gündoğumuna kadar her zamankinden daha kolaylıkla çalışabildim.

Güneş yükselince gittim, kahvaltı ettim. Odama döndüm, akşama kadar uyudum. Gece yine çalıştım. Sabah kendimi dinç hissettiğim için, akşama kadar yatmamaya karar verdim. Bütün bu süre içinde pansiyondakileri hemen hiç düşünmedim, onlardan ayrı ne kadar süre yalnızlığa dayanabileceğimi de hiç aklıma getirmedim. Kafamdaki bütün düğümler çalışmama bağlanmış gibiydi, bu iki gün boyunca mutsuz olmadım. Şehir uyanmadan yemeğimi yedim, bahar sabahının serinliğinde köprüde gezindim. Kendimden ve yaptığım işten hoşnuttum. Plaja gitmeyi yada birisini ziyaret etmeyi tasarladım.

İkisini de canım istemedi. Eve dönerken, az sonra düşeceğim umutsuzluğun bir belirtisi gibi, birden kaç param kaldığını hesaplamaya koyuldum ve gerek zaman gerek para yönünden nasıl har vurup harman savurduğuma şaştım. Eve yaklaşırken kendimi boşuna avuttuğumu ve asıl istediğimin Lannie ile McLeod'u görmek olduğunu farkettim. Lannie'yi odasında bıraktığım haliyle, McLeod'u da köprüden ayrılıp sokakların karanlığına karıştığı andaki siluetiyle anımsıyordum. Odama geldim, yatağa uzandım. Giderek bunalımın ağırlığı bindirdi.

Aklım benimle alay ediyormuş gibilerden bildik bir soruyu çıkardı su yüzüne. Dünyanın bugünkü durumu nedir? Hiçbir şey bilmiyorsam bile, bunun cevabını biliyordum -savaş ve yeni savaşa hazırlık- ama nedenini bilemediğim bir tedirginlikle bu cevap beni doyurmuyordu. Aynı soruyu soran ve cevapla-

yan milyonlarca kişi vardı ve onların tarafında budalalık ağır basıyordu. «Aç mı kalacağız?» diye soruyorlardı. «Parçalanacak mıyız?» diye soruyorlardı. Ve soruyu aldatmak istercesine olumsuz cevap veriyorlardı. Sorduklarının karşıtını istedikleri için kıvranıyorlar, salt istedikleri için olayların istedikleri yönde oluşup gelişeceğini, sonucu isteklerinin biçimleyeceğini umuyorlardı.

Bu taraf budalalığın yaslandığı taraftı. Bu taraf saçlarını yılanlaştığı ve denize düşenin yılana sarıldığı taraftı. Bu taraf, insanların hergün gazete haberlerinde okuyup tasarladığı kolay cevapların tarafıydı: Bütün suç bizim yada onların liderlerinde, bütün suç aptal liderlerimizde yada onların kötü fikirli liderlerinde. Olanlar tanrı buyruğudur, önüne geçilmez. Olanlar bencilliğimizden oluyor efendım, tembel milletimiz efendim, har vurup harman savuruyoruz efendım, makineleşme çağındayız, makinelerle içiçe yaşamak böyle yapıyor efendım, yeterince makinemiz yok da ondan böyle oluyor efendım, yorumuzdan saptık da onun için efendım, ötekiler daha şeyi keşfedemediler de ondan efendim şundan bundan oyle boyle, sıfıra sıfır elde var sıfır efendım. Sorular hep cevapsızdır. Geride sadece koyu milliyetçilik, bir de onu körükleyecek öfke kalmıştır. Suç düşmandadır, barışı bozan düşmanın ta kendisidir.

Bundan sonra yapılacak tek şey olduğundan söz edilir. O da daha bencil yada daha az bencil olmak, daha çok yada daha az özgürlüğe sahip olmaktır Büyük bir orduya muhtacız, vergilerin de azaltılması gerekli. Sorunları diplomatlar tartışmalı veya diplomatik ilişkiler kesilmeli. Bu bize düşen ödevdir yahut bu bizi bekleyen en büyük tehlikedir. Bizim fikrimizden üstünü yoktur yada yeni fikirler gerek bize...

Kısacası kocakarı ilâçlarıyla ölüme çare bulacağız.

Öldürmekten özel haz duymayan, subaylarından nefret eden ve içine düştüğü savaştan ölesiye sıkılan bir asker düşünmüyorum. Yine de fırsat düştü mü öldürüyor, subayları ne derse yapıyor ve savaş alanından kaçmıyor. Fikirleri, görüşleri bir yönde ilerliyor, toplumun malı olan zavallı ayakları ise bir başka yönde. Demek istediğim, tarihî insanların duygu ve düşünceleri değil, hareketleri oluşturur. Bunu tanımlayan bir cümle vardı. Aklımı kurcaladım durdum ve sonunda anımsadığım zaman eskiden okuduğum bir yığın kitabı da birlikte anımsadım. «İnsanlar toplumsal ve ekonomik ilişkilere kendi iradeleri dışında girerler,» diyordu ve bu cümle büyücü doktorların hastayı iyileştirmek için çaldıkları davuldan daha fazla anlam taşımıyordu.

Buraya kadar anımsadım ve yeniden o alevi tutuşturacak kıvılcımı beklediğim günlerdeki heyecana benzer birşeyler duydum. Bir Kazak atının bacakları arasından zafere emekleyen proleterya, Vyborg yazlarını karartan sinekler, hepsi, hepsi yeniden gözlerimin önüne geldiler. Ve ardından hiçbir şeyin değişmemiş olduğunu ve toplumsal ilişkilerin, ekonomik ilişkilerin hâlâ insanın iradesi dışında olduğunu düşünerek umutsuzluğa kapıldım.

Bir tek ben dışındaydım bunun. Ben yaşıyordum ve bir hiç olan ben miydim sadece yaşayan? Dünya dönecekti ve parası olduğu sürece iradesini kullanabilecek olan ben hiçbir şey yapmadan, sırtüstü yatıp düşlerle zaman kaybedecektim. Çevremi saran suskunluk dayanılmaz olmaya başladı. Kalktım, koridoru geçtim, McLeod'un kapısını vurdum. Ses çıkmadı. Yeniden vurdum, kapı yavaşça kendiliğinden açıldı.

Gözlerim hemen odanın ortasına yerleştirilmiş olan ve anlamsızca birbirine bakan iki koltukla kuşatılmış masaya dikildi. Koltuklardan birinin yanına, karşıdaki koltukta oturanı aydınlatacak biçimde bir abajur konulmuştu. Odada geri kalan herşey bir kenara çekilmişti.

Sonra McLeod'un odayı boşalttığını anladım. Yatak çarşafsızdı, kitaplık boşalmış, McLeod'un birkaç parça eşyası kaldırılmıştı. Gitmeden yerleri silip temizlemişti. Yüreğim çarparak kapıda durdum. Ya bırakıp gitti, ya başına birşey geldi diyordum. Olurlu çözümü bulmam için birkaç dakika geçmesi gerekti. Karısıyla beraber oturmak için aşağı taşınmış olmalıydı. Demek bugüne dek engelledikleri ortak yaşamı sürdüreceklerdi.

Kapıyı kapadım, sokağa indim. Guinevere'nin dairesine açıla ndemirli kapı her zamanki gibi kilitliydi. Zili çaldım, ayak seslerini bekledim. Bu kez duraksamadan geldi. Kapıyı açtı, beni görünce gülümsedi. «Aman yarabbi, nerelerdesin bunca zamandır? Gir içeri, başım dertte!» Peşinden yürüdüm. Süründüğü ağır kokuyu duyuyordum. Mor kadife sabahlığının etekleri yerlerde sürünüyordu.

Beni oturma odasına aldı. Bir koltuğa çöktü. «Ben hiçbir zaman işleri yoluna koyamacağım herhalde, nedir bu çektiğim,» diye başladı.

«Ne oldu?»

«Daha ne olacak. Baksana,» diyerek kolunu uzattı, odayı gösterdi. Odanın alışılmış düzeni bozulmuştu. En azından yirmi kadar irili ufaklı kutu ve paket oraya buraya saçılmıştı. Şöyle bir bakışta biri siyah, biri pembe iki sabahlık, bir uzun fantazi eldiven, bir pardesü, otel salonunun bile kaldıramayacağı gösterişlilikte iki abajur, bir çift ayakkabı, et kon-

servesi, dantelalı bir korse, bir süeter, gümüş kaplama bir tirbişon, bir broş, bir Hawai şalı, eski bir yağlıboya tablo, adlarını okuyamadığım ama oldukça açık saçık olduğunu sandığım üç kitap gözüme çarptı. Kâğıtların arasında ne olduklarını kestiremediğim başka şeyler de vardı. Ama kutular, kâğıtlar, ipler öylesine yayılmıştı ve esans öylesine ağırdı ki, bir an kendimi siyah file çoraplı, çıplak göğüslü dansözlerin soyunma odasında sandım.

Sonunda, «Guinevere, bütün bunları ne yapacaksın?» diyebildim.

«Bir bilsem,» diye yakındı. «Yarabbi, ne belâ açtım başıma!» Bunu söylerken sözlerinin etkisini arttırmak istermiş gibi, önündeki kutudan basma bir kumaş çıkardı, kaldırdı, aramızda tutarak bana gösterdi. «Şuna bak hele! Ne diye almışım ki bunu? Bak bak, ne biçim şey! Allahın belâsı tezgâhtar karı! Anlamıştım zaten beni kazıklamak niyetinde olduğunu.»

«Bunların parasını nasıl vereceksin?»

Mavi gözlerini kocaman kocaman açtı, büyük bir saflıkla baktı. «Hepsini alacak değilim ki. Geri götüreceğim, sadece birkaçını alacağım. Ama hangisini alacağım? İşte ona karar veremiyorum.»

Gülmeye başladım. «Peki Guinevere, madem çoğunu geri götüreceğini biliyordun, neden hepsini alıp geldin?»

Çok anlamsız birşey sormuşum gibilerden baktı. «Sen anlamazsın tabii, Lovett. Kadın değilsin ki,» diye karşılık verdi. «Hepsi ayrı ayrı hoşuma gitti, hiçbirini bırakmaya gönlüm razı gelmedi. Sen de insana yardım edeceğine büsbütün aklımı karıştırıyorsun.» Kutulardan birine tekme attı. Öfkeden ve ayağını hızla sallamaktan kıpkırmızı olmuştu. Nasıl bak-

mış olmalıyım ki şaşkınlıkla bana döndü. «Ne oluyor kuzum? Neden öyle bakıyorsun bana?»

«Seni son gördüğümden bu yana olan değişiklikleri düşünüyordum.»

«Ha, şu mesele.» Aldırmadığım belirlemek için esnedi. «Dinle beni. O olaylar bir kabustu diyelim. Bir bunalım. Ama artık geçti. Kendimi toplamalım.» Bunları kayıtsızca söylemişti halde tedirginliği öylesine büyüktü ki, birkaç saniye sonra yine huzursuzlandı. «Öteki grup geldiğinde bu eşyayı ne yapacağımı bilemiyorum.»

«Öteki grup mu dedin? Daha da mı gelecek? Kaç gündür alış veriş yapıyorsun?»

«Birkaç gündür.» Sigarasını yaktı. Parmağı da yandı bu arada. «Hay allah kahretsin.» Kibritten hıncını almak istercesine, tablaya fırlattı, o da yetmedi, arkasından sigarayı da ezdi. «Günün birinde bütün bunları alabileceğim.» Bu arada masanın ucundaki dikiş kutusuna çarptı, devirdi. Makaralar, ibrişimler yere saçıldı, ama Guinevere hiç oralı olmadı. Eğildi, yerdeki paketlerden birini aldı. «Ölsem, bunu geri vermem,» dedi.

«Neymiş o?»

«Göstermem ki.»

«Peki, nasıl istersen.»

«Göstermemem gerekir.» Paketi başaşağı etti. Haki renkli bir şey kucağına düştü.

«Neymiş o, sütyen mi?» diye sordum.

«Para koymak için kuşak.»

«Galiba yakında zengin oluyorsun?»

Dudaklarını büktü. Önemli birşey söyleyecekmiş havasını takındı. «Hazırlıklı davranıyorum, o kadar,» dedi.

«Sen her zaman hazırsındır,» diye takıldım.

«Benim için istediğini düşünebilirsin. Ben de senin için istediğimi düşünürüm, n olacak?» Sesi buruktu. «Sandığın kadar ateşli değilsin, Lovett. Hem sonra ne diye geldin buraya?»

«Kocamı arıyorum. Odadan çıkmış.»

«Ha onu mu? Ne olmuş ona?»

«Nerede olduğunu merak ettim.»

«Buralardadır.» Bu sözü bile birşey sakhyor gibi söyledi.

«Öyleyse bugün işe gitmedi.»

«Hayır. İşi bıraktı.»

«Neden?»

«Ne bileyim ben? Adamın aklından geçenleri nereden bilebilirim.» Bıkkın bir anlatım dolaştı yüzünde. «Ah, neler çekiyorum bu heriften,» dedi. «Çıldırtacak beni. Neler söylediğini bir duysan. İkide bir ne deyip duruyor biliyor musun?»

«Ne diyor?»

«Artık zaman kalmamışmış, yakında iş işten geçecekmiş. Nasıl? Sanırsın harif beni cenazesine çağırıyor.»

«Ölse üzülürsün sanıyordum.»

Üzüntülü üzüntülü başını salladı. «Bir zamanlar olsa üzülürdüm, Mikey,» dedi. «Bir zamanlar ben de tıpkı senin gibi ona ilgi duyuyor, etkileniyordum. Onu basbayağı adam sanıyordum. Kafası işler, bilirsin. Ama bana neler yaptı. Gençliğimi mahvetti. Artık fedakârlık etmekten usandım.»

«Peki, şimdi neye karşı çıkıyorsun? Olan olmuş, geçen geçmiş.»

Önemli bir işadamı tavrıyla sandalyesine yerleşti. «Lovett, birşeyler dönüyor,» dedi. «Sana şu şu diye sayamam. Ancak sözüme güvenmelisin. İnan, sadece Monina'yı düşünüyorum. Büyük geleceği var

kızın, Hollywood'da yıldız olacak. Bunu ona sağlamak zorundayım. Biliyorum, kızı seversin, beni de seversin. Onun için belki bize yardım edersin diye düşünüyorum.»

Sigaranın dumanını yüzüne doğru üfledim. «Nasıl yardım edeceğim?» dedim.

«Onun arkadaşısın. Onunla konuşup kandırabilirsin.»

«Ona ne söylememi istiyorsun?»

Bir an durdu. Sonra gözlerini süzerek, «Mikey, beni hâlâ seviyor musun?» diye sordu.

«Kesin birşey söyleyemeyeceğim.»

Ama o beni bu işe karıştırmayı aklına koymuştu. Sözüme aldırmadan devam etti. «Sen bilmezsin, onun dünyada vazgeçemeyeceği birşey vardır.»

«Nedir o?»

Elini kaldırdı. «Bilsem de sana söylemezdim,» dedi. «Üstelik bilmiyorum da. İnan bilmiyorum. Yıllardır adamla beraber oturuyorum da, bilmiyorum. Ama birşey olduğunu biliyorum. Üstelik onun hayrına da değil bu şey. O herneyse, almak isteyenlere ve gerçekten yararlanacak olanlara onu verse herşey yoluna girecek, biz de huzura kavuşacağız. Aslında iş bu kadar basit. Şimdi bu adama mantıklı diyebilir misin?»

«Ona hiçbir yakınlık, hiçbir bağlılık duymuyor musun?»

Soruma doğrudan cevap vermedi. «Mikey, senden böyle bir yardım istemem doğru değil, biliyorum. İki cami arasında kalmanı istemem. Zaten yeterince çektin bizden. İstersen şöyle birşey yapalım. Sen hiç karışma. Bu işle ilgili olanların kendilerine göre bir metodu vardır elbet. Belki karşılıklı pazarlığa otururlar, yada başka bir yol tuttururlar. Önemli olan,

o bu şeyden vazgeçmek gerektiğini anlayınca, benim haberimin olması. Sen bunu bana haber verirsen yeter. Merak ediyorum, anlıyorsun ya.»

«Korkarım, bu konuda sana yardımcı olamayacağım.»

«Bunu kendine iş edin demiyorum,» diye atıldı. «Sadece kulağın delik olsun. Tamam mı?» Benden ses çıkmayınca ellerini kucağında kavuşturdu. Mahviyetkâr bir tavır takındı. Suskunluk belirli bir gerilim yaratıyordu. Sonunda Guinevere, «Sen sadistin birisin Lovett,» diye patladı.

Güldüm.

«Gülersin tabii, sana göre hava hoş,» dedi. «Ben üzülmüşüm, bundan sana ne? Herşey berbat. Monina bile bana cephe aldı. Saçımı onun uğruna süpürge ettim, küçük hanım şimdi adamın peşinden ayrılmıyor. Doğduğundan beri babası olacak herifin en ufak birşeyini görmemiştir, ama Monina buna aldırmıyor bile. Samırsın adama âşık oldu.» Saçını düzeltti. «Şimdi de onun yanında.»

«Neredeler?»

Guinevere suratım astı. «Yürüyüşe çıktılar. Belki şimdi yukarda, odadadırlar.»

«Oysa ben onun aşağı taşındığını sanmıştım.»

«Taşınmasına taşındı, ama iş randevularını başka yerde veriyor.»

«İş randevuları mı?» dedim. Papağan gibi tekrarlıyordum sözlerini.

«Ne bileyim neyse. Ötekilerle konuşacakları var herhalde.»

«Hemen şimdi mi konuşacaklar?» O anda onların yanında olmak için önüne geçilmez bir istek duydum.

«Biraz sonra. On onbeş dakikaya kadar herhal-

de.» Kayıtsız davranmaya çalışıyordu. «Ne olacak ki?» diye sordu. «Yoksa sen de mi orada olmak istiyorsun?»

«Bilmem.»

Yalan söylediğim öylesine belirliydi ki, Guinevere dudak büktü. «Seni engelleyen yok ya.»

«Belki de o yanında kimsenin olmasını istemez.»

Omuz silkti. «Nasıl bilebilirsin?» Ne de olsa onlardan başkasın. Ne diyeceklerini önceden kestirmek olmaz.»

«Peki sen neden gitmiyorsun?»

Dudaklarını büzdü. «Her iki taraf da beni istemediklerini söyledi. İşte bu kadar.» Bunu söyler söylemez söylediğine pişman olmuş gibilerden duygusunu gizlemeye çalıştıysa da, yıkkınlığı belirliydi. Durup dururken, «Amaaan işte, dünya böyle,» deyiverdi.

Ayağa kalktım. «Orada bulunmaya çalışacağım,» dedim.

Güldü. «Mikey...» diye başladı, ama arkasını getirmedi.

«Evet?»

«Bunları sana anlatanın ben olduğumu aklından çıkarma sakın. Yoksa nereden bilecektin? Ben sana iyilik ettim, şimdi de sen bana edeceksin...» Sesi titredi. «Dediklerimi unutma.»

• 19

Daha merdiven başından duydum odadan gelen sesleri. Kapıyı açtıktan uzunca bir süre sonra bile ne McLeod, ne Monina orada olduğumu farketmediler. McLeod Monina'yı havaya fırlatıyor, sonra yere bir karış kala tutuyordu. Monina kahkahalarla kollarını

bacaklarını savurup duruyordu. Sonra McLeod onu omuzlarına oturttu. Kız hemen babasının siyah saçlarına yapıştı. «Haydi atçılık, atçılık...» diye nazlanmaya başladı. McLeod, ayaklarını yere vurup sıçramaya, odada dönmeye koyuldu.

Sonra beni gördü ve birden az önceki neşesi kayboldu. Çocuğu omuzundan indirdi, yere oturttu. Beni soğukçe selâmladı. «Nerelerdesiniz?» diye sordu.

«Demin karınızı gördüm.»

«Yaaa,» diye başını önüne eğdi. «Benim bambaşka, yepyeni bir insan olduğumu mu söyledi?»

«Bir bakıma öyle.»

Monina, McLeod'un paçalarına asılıyordu. O da hemen hemen farkında olmadan çocuğun saçlarını okşuyordu. «Evet, yaşamımda bir devrim yapmaya çalışıyorum, bu da en azından içler acısı bir durum.» İçkili olduğunu farkettim. Soluğu kokuyordu, üstelik dili belli belirsiz peltekleşmişti. Monina babasının paçalarını çekiştirmekten usandı, halıya vurmaya ve «Bab-bah, bab-bah,» diye mızıldamaya başladı.

«Ne var Monina?» diye sordu McLeod.

Çocuk başını önüne eğmişti. Başını kaldırıp bakmıyordu. McLeod bana döndü. «Bu odada tam iki yıl oturdum,» dedi.

«Uzun bir süre bu.»

«İnsanın ufak yaşta çocuğu olursa gerçekten uzun bir süre. İnsanı kendi çocuğunu kullanarak cezalandırıyorlar. Bazen haftalar, aylar geçerdi de çocuğu görmezdim. Şimdi birbirimize yabancı gibiyiz.» Monina'ya sarıldı. «Babanı seviyor musun?» diye sordu.

Çocuk ökseye tutulmuş kuş gibi çırpınarak kendini kurtarmaya çalıştı. Bir yandan da «Hayır,» di-

yordu. McLeod'un elinden kurtulunca kıkırdamaya başladı.

«Eğer doğru dürüst konuşmasını bilseydi, yalnız beni değil, hiç kimseyi sevmediğini, hiç kimseye güvenmediğini de söylerdi mutlak. Evet, tam benim kızım.» Ağzında müstehzi bir bükülüşle uzandı, omuzuma dokundu. «Şimdi beni duyarlı bir baba gibi görüyorsun. Ama başka tavırda olduğum zamanlarda vardı. Bir erkeğin kanunen karısı olan bir kadınla aynı çatı altında oturmasını umutsuzluğu evlenme olayının aralarındaki bütün aşk ve dostluğu öldürdüğü ve geride suçluluk, nefret, binde bir de sevgi bıraktığı bir ortamda yaşamanın tüketiciliğini düşünebiliyor musun? Herşeyin üstüne tüy dikmek için de, bu tatsız beraberliğin ürünü olarak, ağzı salyalı, kıçı boklu bir piçin yerde emeklemesi. Beni bu hava içinde düşün. Sadece kadına değil, bir de çocuğa tutsak olduğunu, önünde ise çok zaman kalmadığım düşüne düşüne, insan çocuğun kafasını koparacakmış gibi olur. Aklın almıyor bunu değil mi? Öyle, korkunç birşeydir. Yine de bunlarr düşündüm. İnsanın kendi çocuğunu öldürmesi, en az yerilecek cinayet olmalı. Çünkü bir yabancıyı öldürürsün olur biter. Ama kendi kanından canından olan birini öldürdün mü, ömür boyu acısını sen omuzlarsın. Bu durumda cinayeti işlemek birşey değildir, esas önemli olan sonrasıdır.» Bir an durdu, soluk aldı. «Cocuğumun beni sevmesi için bir kolumu feda ederdim,» dedi. «Bu da giderek artan zaafımın bir ölcüsü.»

«Bundan sonra sever belki.» dedim.

Başını salladı. «Olabilir, daha umut vardır Mikey.» dedi. «Bütün mesele şu: öylesine uzun süre aç kaldım ki, şimdi önüme konulan yiyeceklere kuskuyla bakıyorum. Donuk gözleri belli belirsiz bir duygu-

sallıkla yandı söndü. «Onunla... yani karımla demek istiyorum... aramızda duyguları yaşatmak için bütün olanaklar henüz tükenmiş sayılmaz. Bazen, benim orada oluşumun onu duygulandırdığını seziyorum. Tuhaf davranışları oluyor. Bazen bana yaklaşıyor, sıcak, yumuşak bir hali oluyor, ama bunun ötesinde bir usanmışlığı seziyorum. Onu suçlayamam. Herşeyden önce, kendimi bir an önce kaçıp gitmek duygusundan kurtarmam gerek. Diyeceğim o ki, beraberliğimizi yürütme şansımız var.»

Guinevere ile son konuşmam daha hâlâ kelimesi kelimesine aklımdaydı. «Sen duygusal bir budalasın,» dedim McLeod'a.

Bir sigara yaktı. «Sen görünüşe aldanıyorsun Karımın benim için sarfedeceği birkaç bayramlık sözü olduğuna kuşkum yok tabii.»

«Pek öyle birkaç tane değil.»

Omuz silkti. «Lovett, büyük düş gücün var. Yine de onunla benim birşeyleri ortaklaşabileceğimizi birşeyler yapabileceğimizi aklın almıyor. Bunun nedeni de, aşkı hemen uçup buharlaşıverecek birşey gibi görmen.»

«Aşkın bundan iyi bir tanımını bulamadım daha.»

Benimle alay etmeye başladı. «Delik desik ve kaypak bir kafan yoksa, aşkı kolayca anlayabilirsin,» dedi. «Aşk, bir koltuk değneği, bir bastondur. Söyle bana, hangimiz bastona davanmaya muhtaç değiliz? Biraz ihtiras, biraz sefkat, biraz bencillik, biraz sevgi alırsın. Bunları bir kaba koyup iyice karıştırır, sonra da sana gerekli olan kalıba dökersin. Olur sana bir güzel baston. Elinde böylesi bir davanağın oldu mu, başını iyice arkaya atıp göklere bakabilmen kolaylaşır.»

«Yine de, bu her önüne gelenle olamaz,» diye karşı koydum.

«Bugün için olamaz. Yaşam insanı öylesine yönetiyor ki. Ancak karşıtımız olan belirli şeyleri benimsetiyor bize. Ama soyutlarsan, temeline inersen, iki insanın birbirinde sıcaklık bulabileceğini kabul edersin. Bu ilkel birkavramdır ve sosyalizm kurulana dek, tarih bunun yeniden oluşmasına fırsat vermeyecektir. İnsanın sosyalizmden beklediği budur. Herkesle ilişki kurabilmek, evlilik, aile, aşk ve tanrı konusundaki şıringalamalardan kurtulmak.» Sirke içiyormuş gibi ağzını buruşturdu. «Ve bu özgürlüğü Sovyet ortamında bulabilirsin.»

Bunu der demez saatine baktı, «Çok özür dilerim, ama gitmeni istemek zorundayım,» dedi. Arkasından «Monina'yı da annesinin yanına indirirsen sevinirim,» diye ekledi.

«Burada kalmak niyetindeyim,» dedim.

Ters ters baktı. «Ciddi mi söylüyorsun bunu?»

Başımı salladım.

McLeod Monina'ya döndü. «Hadi artık, aşağı in yavrum,» dedi.

Monina gitmem gibilerden kafasını salladı. McLeod, bu kez kesin bir tavırla, «Monina, sana aşağı in diyorum,» diye tekrarladı. Monina karşılık verecek olduysa da vazgeçti.

«Babam benimle sonra oynayacak mı?» diye sordu.

«Rüşvet istemek yok. İkimizin de canı oynamak istediği zaman oynarız.»

Monina'nın söz dinlemesine şaşırdım. McLeod, Monina'nın ardından kapıyı kilitledi. Beni bir koltuğa buyur etti. Kendisi de masanın başına oturdu. Bu

durumda benden epey yüksekte kalıyor ve bana tepeden aşağı bakıyordu.

«Burada kalmaya neden karar verdin?» dedi.

«Belki de meraktan.»

McLeod gitme mgibilerden kafasını salladı. Mc-

«Belki başka nedenler de vardır.»

«Meraka metelik vermem ben.»

«Yoksa bana yardım edebileceğini mi düşünüyorsun?» diyerek güldü. «Hollingsworth politika konusundaki eğitimini sürdürmemi istiyor. Köprüdeki konuşmamızdan bu yana... sen de bana pek yakınlık gösterdin diyemem.»

«Neden olduğunu bilmiyorum... ama sanırım o akşam meseleyi ters biçimde ortaya koydun.»

Parmaklarıyla masada trampet çalarak, söylediklerimi kafasında tarttı. «Belki de öyle oldu. Belki,» dedi. Sonra, «İçmiş olmam durumu umutsuzlaştırıyor,» diye mırıldandı. «Demek siyasal görüşlerime rağmen burada kalmak niyetindesin?»

«Karar verme hakkı bana aittir,» dedim.

Dudakları büküldü. «Seni çok az tanıyorum,» dedi. Parmağını masanın üzerinde dolaştırdı, kaldırdı, parmağına bulaşan toza baktı. «Lovett, durumu değerlendiremediğine inanıyorum,» dedi.

«Böyle bir iddiam da yok,» diye karşılık verdim.

«Ama burada kalırsan, işin içine itilmiş olacaksın.»

«Farkındayım.»

«Senin için tatsız sonuçlar doğurabilir.» Sesi öylesine yumuşaktı ki, zor duyabiliyordum. Ve hiçbir ürkütücü söz etmeden, söylediklerinin ağırlığını aktarabilmiş, beni korkutmayı başarmıştı.

«Belki de başımın belaya girmesini istiyorum,» dedim.

«Sen mi?»

«Nedenini bilmiyorum. Belki de biliyorum. Ama durum böyle. Hem kaybedecek neyim var ki?»

McLeod omuz silkti. «Ne diyeceğimi bilemiyorum... yine de...» Kendi kendine konuşur gibi mırıltıyla devam etti. «İnsanın dayanmasının da bir sınırı vardır.»

Kapı vuruldu hafiften.

McLeod, «İşte geldi,» dedi. Benzi atmıştı. «Kal öyleyse, Lovett.»

Anahtarı çevirdi. Arkasını döndü, odanın ortasına yürüdü. Hollingsworth kapıyı araladı ve arkasından gelen Lannie'nin geçmesi için yol verdi. Gabardin elbise giymiş, örme bir kravat takmıştı. Ayağında kahverengili beyazlı ayakkabılar vardı. Sarı saçları biryantinle iyice yatırılmıştı. Yeni banyodan çıkmış gibi bir hali vardı. «Ne kadar sıcak bugün,» diye odaya girdi. Çevresine bakındı. Beni gördü. Belki de şaşkınlığını gizlemek için elindeki evrak çantasını masanın üzerine koydu. Sonra duvarın dibinden bir sandalye aldı, masanın yanma yerleştirdi, Lannie'ye yer gösterdi.

Lannie bana ve McLeod'a bakmadan sandalyeye oturdu. Ellerini masanın üzerine koydu. Mor kadife tayyörünün kırmalı kol ağızlarında beyazlığı daha bir belirlenen ellerine bakmaya koyuldu.

Sonra Hollingsworth da oturdu. Çantayı açıp dizlerine koydu. Bir sigara yaktı. McLeod daha oturmamıştı. Ben de onun arkasında, yatağın yanında ayakta duruyordum. Bana da yer göstermelerini bekliyordum.

Hollingsworth hafifçe öksürdü. «Başlamadan önce, Bay Lovett'in odadan çıkması doğru olur sanıyorum,» dedi.

McLeod'un sesi boğuktu. «Kalmak istiyor,» diye karşılık verdi.

«Pek güzel, ama gitmesi gerektiği kanısındayım.» Hollingsworth sorunu kendince çözmüştü.

McLeod, «Ben henüz karar vermedim,» dedi. «Ama kalmasını isteyeceğim galiba.»

«Sanırım siz karar verecek durumda...»

McLeod sözünü kesti. «Ben bunu kabul ediyorum. Siz etmek zorunda değilsiniz. Sizin de bir alternatifiniz var. Siz alternatifinizi kullanmaya karar verinceye dek, ben kendi koşullarımda direnirim.»

Hollingsworth öfkeyle sigarasını söndürdü. «Bu hiç hesapta olmayan bir durum.»

McLeod gözlerini ona dikti. «Hesapta olmayan daha bir sürü şey var,» dedi.

Hollingsworth, «Lovett'in çıkmasını istiyorum,» diye kestirip attı.

«Öyleyse, giderken sizin... çalışma arkadaşınızı da beraber götürecek.»

Lannie'nin saçları, rüzgâr esmiş gibi dalgalandı. Bir an başını kaldırıp bize baktı, sonra yeniden ellerini incelemeye koyuldu. Sanırım farkında olmadan şeytan tırnağıyla oynamaya başladı.

Hollingsworth çantasından bir kâğıt çıkardı. «Otursanız iyi olacak,» dedi. McLeod'a ve ardından ekledi. «Yer olmadığına göre, Bay Lovett yatağın üzerine oturmakta bir sakınca görmezse, sanırım başlayabiliriz.»

• 20

McLeod, «Bir dakika,» diye atıldı. Masanın yanından dolanarak pencereye gitti. Perdeyi kapattı. Masaya oturdu. Uzun kollarını kaldırdı, lambaya u-

zandı, ampulü çevirdi, yaktı. Lambayı, ışık gözlerine gelecek biçimde ayarladı.

Hollingsworth kalemiyle oynuyordu. Bir süre düşündükten sonra, sandalyesini itip kalktı ve McLeod'un yaptıklarının tersini yaptı. Pencereye gidip perdeyi açtı, masaya geldi, ışığı söndürdü. Yüzünde hafif bir gülümseme vardı. «Daha ışık yakmak için erken,» dedi.

McLeod kayıtsızdı. «Dedim ya, ben size uymaya hazırım.»

«Pekâlâ,» dedi Hollingsworth. «Bu davranışınız beni memnun ediyor. Çünkü bu tür toplantılar bir türlü bitmez aksi halde, anlıyorsunuz değil mi?»

«Nereden başlamak istiyorsunuz?»

Hollingsworth yine kalemle kâğıda vuruyordu. Olayları kafasında sıraya koyuyor olmalıydı. «Benim yüzüm pek yumuşak değildir, ama çekindiğim sıkıldığım bazı durumlar da vardır. Hele bir alay gerçeğe uymayan şey oldu mu müthiş sıkılırım. Herşey dosdoğru anlatılmalı.» Hafifçe öksürdü. «Bilmem anlatabiliyor muyum, belirli birisi hakkında o kadar çok şey biliyoruz ki, bu kişinin önemli herhangi birşeyi saklaması olanaksız.»

McLeod, «Ben dediklerimin doğru olduğunu tekrarlayacağım,» diye karşılık verdi.

«Evet.» Hollingsworth göğüs cebinden bir kâğıt çıkardı, üzerinde birşeyler yazdı, McLeod'a uzattı. «Buraya adım yazdığım kişinin siz olduğunu itiraf ederseniz zaman kazanırız,» diyerek öne eğildi.

McLeod kâğıdı yırttı. Hemen cevap vermedi. Gömlek cebinin düğmesiyle oynuyordu. Sonunda düğmeyi açtı. Kâğıt parçalarını cebine soktu, düğmeyi ilikledi. Sonunda, «Pekâlâ,» dedi. «Adını yazdığınız adamla ben, aynı kişiyiz.»

«Çok güzel.»

Hollingsworth sararmış bir gazeteden kesilmiş bir parçayı masanın üzerinden uzattı. Görebildiğim kadarıyla kâğıtta birkaç kişilik bir grup fotoğrafı vardı. «Görüyorsunuz ya, nasıl zaman kazanıyoruz,» dedi. «Üstelik doğru söylemenin en iyi yol olduğunu anladığımıza da seviniyorum. Bundan sonra da böyle devam edersek...»

McLeod cevap vermedi. Sandalyesinde arkaya yaslandı. Hafifçe dönerek bana baktı. Göz kırptı. Göz kırpışı ona acı veren bir çabayı gerektiriyormuş gibiydi.

Hollingsworth çantasından çıkardığı bir takım kâğıtları inceliyordu. Sonunda, «Acaba sözünü ettiğimiz beyin biyografisini kısaca anlatır mıydınız? dedi.

McLeod, «Elindeki kâğıtlarda hepsi vardır,» diye karşı çıktı.

«Kimbilir, bir bakarsınız bilinmedik birşeyler çıkıverir.»

McLeod gözlerini tavana dikti, sanki kendi kendine konuşur gibi anlatmaya başladı. «İşçi sınıfından gelme bir ailenin oğlu. 1921'de yirmi yaşında. Devrimci eyleme ilgi duyuyor. Makinist olarak çalışıyor, geceleri Marksist klasikleri okuyup öğreniyor. 1922'de Parti'ye giriyor.» Bu girişten sonra, McLeod kendisinden söz ederken yaptığı gibi o kuru sesiyle anlatmaya devam etti. Bazen bu ülkedeymiş, bazen ötekinde. Bir görevi tamamlar tamamlamaz, hemen yeni bir iş alıyormuş. Böylece şubeden il örgütüne, oradan da ulusal örgütüne kadar yükselmiş. Bu arada Mekke'yi de içine alan sayısız yere gidip gelmiş, Anlattıkları hiç de önemsenmeyecek olaylar değildi. Şurada bir grev yönetmiş, orada bir ajitasyon grubu-

nu harekete getirmiş, bir başka yerde sokak saldırılarını örgütlemiş, bir süre hapiste yatmış, daha sonra Amerikan Merkez Komitesine üye seçilmiş, McLeod her olayı, bir duvarı oluşturan taşlar gibi özenle yerine koyuyor, hemen ardından da hangi tarihte olduğunu belirliyordu. «Dış ülkelere gidiş, 1932. Dış ülkelerde geziler, 1932-1935. Sovyetler Birliği, 1935. İspanya, 1936-1938.» Sonra başka geziler Moskova'da bir yıl, Amerika'da bir yıl. Ama McLeod artık üstü kapalı geçiyor, uzun uzadıya anlatmıyordu. Arada bir tarih üzerinde duraklıyor, düzeltiyor, sonra devam ediyordu. Sonra aynı renksiz sesle sözlerini tamamladı. «1941'de Parti'den ayrıldı. 1941-1942'de takma adla Amerikan dairelerinden birinde istatistikçi olarak çalıştı. 1942'de oradan ayrıldı. Ondan beri çeşitli işlerde William McLeod adıyla çalıştı. Hepsi bu kadar.»

O anlatırken, Hollingsworth önündeki makineyle yazılı kâğıtlara işaretler koyuyordu. «Demek devlet dairelerinden birinde çalıştınız?» dedi.

McLeod sırıtarak, «Onun gibi birşey diyebiliriz,» dedi.

«Şimdilik bunu geçelim,» Hollingsworth gözünün çapağını sildi. «1925'te bir Balkan ülkesindeydiniz.»

McLeod anımsamaya çalışıyor gibiydi. «Bir iki hafta kadar.»

«O Balkan ülkesinin dilini çok rahatlıkla konuşuyorsunuz.»

«Çok kötü bir şiveyle.»

Hollingsworth başını salladı. «Hayır, çok rahatlıkla,» dedi.

McLeod öne eğildi, Hollingsworth'un gözlerinin içine baktı. «Ne demek istiyorsunuz?»

«Doğum yeriniz konusunda bazı kuşkular var.»

«Burada doğdum. Hiç kuşkusuz elinizdeki kâğıtlarda vardır.»

«Doğum kaydınızı bulamıyoruz.»

«Bu sizi ilgilendirir, beni değil.»

Hollingsworth göğüs geçirdi. «Çok karmaşık,» diyerek kâğıda birşeyler karaladı ve McLeod'a uzattı. «Bu Balkan adını görüyor musunuz?»

McLeod başını salladı. «Bence hiçbir anlam taşımıyor.»

«İlginç birisi bu. Balkan ülkelerinden birinde doğmuş. Babası oranın yerlisi, annesi İrlandalı. 1936 yılında onunla hiç karşılaşmadınız mı?»

«Hayır.» McLeod sözünü güçlendirmek istercesine hızla başını salladı.

«Bu, sizin o ülkedeyken kullandığınız ad.»

«Yanılıyorsunuz.»

«Fotoğraflar burada.»

«Gösterin bakayım.» İkisi de sandalyelerinde doğrulmuşlardı.

«Şimdilik göstermiyeceğim.»

McLeod, «Sizde fotoğraf yok,» dedi.

Hollingsworth sigara paketini çıkardı. Kendisi bir tane yaktı. Paketi Lannie'ye uzattı. Lannie başlangıçtaki dalgınlığından sıyrılmış, gözlerini McLeod'a dikmişti. Öylesine dikkatle bakıyordu ki, her gözgöze gelişlerinde başım çeviriyordu.

Hollingsworth, «Üzerinde anlaşmaya vardığımız ilk kişinin adını hesaba katarsak,» diye devam etti, «onyedi yaşındayken o Balkan ülkesinden Amerika'ya geldiğinizi ve sonra birkaç kez oraya döndüğünüzü itiraf edecek misiniz?»

McLeod ne cevap vereceğini tasarlıyor gibiydi. Dişlerinin boş olduğunu duymak istercesine parma-

ğıyla dişine vurdu. «Maksadınızı anlayamıyorum, Leroy,» dedi. «Bu, bana son derece aşırı bir tavır gibi görünüyor yine de cevabımın hayır olduğunu kesinlikle söyleyeceğim.»

Hollingsworth hiç aldırmıyordu. Acele etmeden, elindeki notu okumaya başladı. «İfsad edici tekniklerde uzmandır. Şu, şu, şu örgütlerin lideridir. Dostunuzun yanında bu örgütlerin adlarını açıklamak istemiyorum. İngilizceyi hafif bir İrlanda şivesiyle mükemmel konuşur.»

McLeod, «İngilizceyi çok kötü bir şiveyle konuştuğumu biliyorsunuz,» diye karşı çıktı.

Hollingsworth kâğıdı okumaya devam etti. «Çalışmalarında gözü pekliği ve amansızlığıyla ün yapmıştır. 'Sol Muhalefetin Celladı' diye tanınır.» Parmağıyla kulağını karıştırdı. «Yanlışlar varsa düzeltin,» diyerek devam etti. «Herhalde bu, kışkırtıcı olaylar düzenleyen örgütlerden biri olacak. Pek önemli değil. Hemen dikkate alınması gerekli görülmemiş.» Hollingsworth'un notları bitmişti. «Demek bu bey size hiçbir şey anımsatmıyor?» dedi.

«Hiçbir şey.»

«Arada böyle zorlukların çıkması doğaldır tabii.» Bir an durduktan sonra devam etti. «Bu kişiyi kardeşiniz olarak düşünebilir miyiz?» Bunu söylerken sürekli sigarasına bakıyordu. Sigaranın külü iyiden uzamıştı. Bakındı, tabla göremeyince kolunu uzattı. «Yere silksem olur mu?» diye sordu.

McLeod bu soruya cevap verdi. «Ben tabla getireyim.» Dolabı karıştırdı. Bir tabla çıkardı. Masanın üzerine koydu. Yavaş sesle Lannie'ye, «Eğer siz de tablayı kullanırsanız sevinirim Bayan Madison,» dedi. «Yerleri kirletmek belki hoşunuza gidiyordur, ama sonra siz temizlemek zorunda kalacaksınız.»

Lannie'nin eli titredi. Gözleri alabildiğine irileşmişti. Birşey söyleyecekti, sonra birden kendini topladı.

Hollingsworth öksürerek gırtlağını temizledi. «Bay Lovett'e dışarı çıkmasını söyleyin lütfen,» dedi.

McLeod bana baktı. Olmaz gibilerden başımı salladım. «Çıkmayacak herhalde,» dedi.

Hollingsworth birşeyin boyunu ölçüyormuşçasına kalemi iki ucundan tutmuştu. Kollarını gözlerinin hizasına kadar kaldırdı, baktı. «Bu konuyla ilgili herkes için, Lovett'in çıkması hayırlı olur.» dedi. Mavi, anlamsız gözleri bana çevrildi, benden öte birşeye bakıyor gibiydi. «Bunu rapor etmek zorundayım. Çünkü Bay Lovett Devlet Sırlarını öğrenen biri olacak.»

McLeod ağır ağır konuşarak, «Beni içeri atıp, hücrenin kapısına kilit vurmak elinizde,» dedi. «Neden öyle yapmıyorsunuz?»

Hollingsworth cevap vermedi.

McLeod, «Bu görüşmemizle ilgili bir rapor vermeyeceksiniz galiba,» diye devam etti.

Hollingsworth buz gibi bir tavırla, «İstediğimiz sorgu metodunu uygulamakta bizi serbest bırakıyorlar,» dedi.

«Bu kadar da değil herhalde. Yani rapor vermeyecek kadar olamaz. Konuştuklarımız hiç mi kayda geçmeyecek? İlk adımda yanlışa düşüyorsunuz.»

«Deneylerinizden yaralanmak tabii ki çok iyi olur, yine de kendi metodumu uygulamama izin verin.»

«Kafanızdan geçenleri siz de anlamıyorsunuz sanırım. Eğer ben sizin amiriniz olsam ve not almak alışkanlığınız olmadığını bilsem, peşinize sizi izlemesi için birini, onun peşine de bir başkasını takardım.»

Hollingsworth'un yanakları pençe pençe kızardı. Azar işiten bir çocuk gibiydi. «Devam etsek iyi olacak,» dedi.

«Hayhay. Çalışmaya devam.» McLeod öfkeliydi. Şaşırdım. «Bu tavrınızı protesto ediyorum,» dedi.

Hollingsworth ağır ağır gözlerini kırpıştırdı. McLeod'un sinirlenmesi hoşuna gitmişti. Yavaşça, «Az önce sözünü ettiğimiz ve adını vermediğiniz dairede istatistikçi olarak çalıştığınız sırada herhangi bir olay olup olmadığını anlatır mısınız?» dedi.

«Hiçbir şey olmadı.»

Hollingsworth dilini şaklattı. «Kaba olmak istemem, ama bu düpedüz yalan,» dedi. «Bu tutumunuz beni ancak belirli yargılara götürür.»

Bir an kimse konuşmadı. Sonra McLeod, «Pekâlâ, öyle olsun. Yalandı.» dedi. «Evet, birşey oldu olmasına, ama ben bu konuda pek çok şey bilmiyorum.»

Hollingsworth çok nazik bir tavırla, «Bildiklerinizi lütfen anlatınız,» diye rica etti.

McLeod bir sigara yaktı. Parmaklarına doğru yürüyen kibritin alevine baktı. Parmağı yanacak gibiyken kibriti söndürdü. Bu kez de sönen kibritin dumanını seyretti. Dudaklarında tatlı bir gülümseme vardı. Sonunda kendini toparladı. «Sözü uzatmama izin var mı?» diye sordu.

Hollingsworth, «İnsanın sabrını taşırmadığınız sürece, olayı bütün ayrıntılarıyla anlatabilirsiniz,» dedi.

«Öğreneceğiniz pek çok şey var. Bir mekanizmayı kontrol etmek istiyorsanız, onun sıkıntısına katlanmayı öğrenmek zorundasınız.» Sigarasını soluklayıp konuşmaya başladı. Kendisine çok yakın konuları bile özenle sıralayarak, Hollingsworth sözünü kesecek gibi oldu mu hızlanıp, dikkatle dinlediğimizden emin

oldu mu ayrıntılara kadar inerek anlattı. Anlatılanlar Hollingsworth'a anlatılıyordu. Ama aynı zamanda benimle de konuşuyor gibiydi. Arada bir de doğrudan Lannie'ye bakarak anlatmasını sürdürüyordu.

«Devlet Kapitalizminin bitmez tükenmez şubelerinden birinde çalıştım diyebilirim. Binlerce kişinin ve binlerce masanın doluştuğu kocaman bir yer. Ustelik burası sadece bir şubeydi, bunu da akılmızdan çıkarmayın,» diye söze başladı.

Çeşitli kısımların nasıl birbirine uygun çalıştığını, odalar arasında gidip gelen yazıların düzenini, borulu posta sistemini, telefon hiyerarşisini, asansörlerin çalışma programlarını, sekreterleri ve her kattaki yüzlerce daktiloyu uzun uzun anlattı. «Bütün bu düzen içinde, ben önemsiz bir organdaki kan yuvarı sayılırdım,» dedi.

Yıllar boyu süren tekdüze çalışmadan sonra, günün birinde bir olay olmuş. McLeod bunu şöyle belirledi. «Ben de bilmiyorum, bunun için ne olduğunu size söyleyemeyeceğim, ama pek büyük olmadığını sandığım birşey kaybolmuştu; bu nesnenin nasıl kaybolduğunu kimse anlayamadı.»

Örgüt bu kayıp yüzünden temellerine dek sarsılmıştı. McLeod devam etti. «Orada olmadığınız için durumu anlamanız olanaksız. Orada olsanız bile, olayın yarattığı sonucu algılayabilmek için binlerce gün o büroya gitmiş, kapıcılara 'Günaydın' deyip asansörünüze binmiş, kendi katınızda inmiş ve bütün gece sizi beklemiş olan masanıza oturmuş olmanız gerekirdi. Bu ufacık şeyin kaybolması bir sürü başka şeyi altüst etti. Kistler patladı. Cerahat yayıldı. Kan zehirlendi ve hastalığı bünyenin dört köşesine taşıdı. Devin çırpınmasını görecektiniz. Her köşe başına nöbetçiler dikildi. Operasyonlar başladı. Asan-

sörler söküldü, kablolar tek tek elden geçirildi. Borulu posta sistemi kontrol edildi. Telefonlar dinlendi. Hiçbir şeyden haberi olmayan daktilo kızlar sorguya çekildi.» McLeod, operasyonun genişliğini tanımlamak için ellerini iki yana açmıştı. «Bütün bunların ustalıkla, gizlilikle yürütüldüğünü de aklınızdan çıkarmayın,» dedi. «Herşey birden bire yapılmadı. Ve günlük çalışmalar da hiç aksatılmadı. Yine yazışmalar sürdü, yine masaların başında memurlar çalıştı, kapıcılar sabahları selâm vermeye devam ettiler ve kuş beyinli daktilo kızlar saat on dedi mi yine kendilerini tuvalete atmayı sürdürdüler.»

Yavaşça ellerini öne uzattı, yumruklarını sıktı. «Ama bu sözlerim sizi yanıltmasın. Organizma eskisi gibi değildi, bir başkalık vardı.» Gözünün ucuyla Lannie'yi süzdü. «Başlangıçta bir delinin damarlarındaki sıvılar da tıpkı bizim damarlarımızdakiler gibi akar. Onun gövdesi de aldığı besinleri bizim gövdemiz gibi kimyasal işlemlerden geçirip ayrıştırır. Ama hiç kimse bir deliyle bir akıllıyı karıştırmaz. Kafası dengesini yitirmiştir. Zamanla bu dengesizlik gövdesini de etkiler ve giderek organları bizimkilerden farklılaşır. Kasları yanlış uyarılmaya başlar. Gaz çıkarıyorum sanıp altına kaçırmaya yada çorba tabağına burnunu sümkürmeye başlar.»

Arkasına yaslandı. Kollarını kavuşturdu. Bu tavrıyla sözlerini bitiridiğini belirliyordu.

Holingsworth'un canı sıkılmıştı. «Hepsi bu kadar mı?» diye sordu.

«Hepsi değil belki. Ama gerisini size anlatamam. Geçmişimin bana zarar getirebileceğine karar verdim ve işten ayrıldım. O tarihten sonra olanları bilmiyorum.»

«O sıralarda mı evlendiniz?»

«Evet, işten ayrıldıktan kısa bir süre sonra.»

Hollingsworth piposunu çıkarmış, temizlemeye koyulmuştu. Sıradan birşeyden söz edercesine başladı. «Örgütünüz size ne zaman almanızı söyledi...»

«O ufak şeyi mi?»

Hollingsworth başını sallayarak doğruladı.

«Bana o şeyi almamı söylemediler, çünkü onlarla ilişiğimi kesmiştim.»

Hollingsworty esnedi. Sonra piponun sapını ağzına alıp deliğine üfledi. Sıkılmışa benziyordu. «İnsan o tür bir örgüte 'Hadi hoşça kalın' deyip ayrılamaz,» dedi.

McLeod, «Ayrılışımın nasıl olduğunu pekâlâ biliyorsunuz,» diye cevap verdi.

«O ufak şeyi neden aldınız?»

«Ben almadım.»

«Tekrar ediyorum. O ufak şeyi neden aldınız?»

«Ben almadım. Ne olduğunu bile bilmiyorum. Siz biliyor musunuz?»

Hollingsworth dişlerini araladı. Pipoyu arasına sıkıştırdı.

«Biraz ara verelim,» diyerek arkasına yaslandı.

• 21

Anlamsızca birbirimize bakarak oturduk. McLeod sandalyesinden kalktı. Lannie'nin bacaklarının üzerinden özenle atladı. Geldi, yatağın üstüne yanıma oturdu. Şakakları terlemişti. Kontrol edemediği bir tepki gözlüklerini buğulandırmıştı. Gözlerini çıkardı, sildi.

Hollingsworth yeniden esnedi. «Bir iki dakika izninizi isteyebilir miyim?» diye sordu. Kimseden ce-

vap çıkmayınca kalktı, ceketinin önünü iliklediı, hepimizi tek tek selâmlayıp çıktı.

Lannie de McLeod da dalmışlar, bacaklarını seyrediyorlardı. McLeod başını kaldırdı. «Sevgiliniz kapıdan dinlemekte olduğuna göre, anlatmaya başlasanız iyi olacak,» diye mırıldandı.

Lannie ürperdi. Heyecanını maskeleyemeyen bir umursamazlık içinde odaya göz gezdirdi. Konuşmaya başladığında, öylesine bambaşka bir konuya girdi ki, duyan olsa deminden beri bu odada olmadığını sanırdı. Gözlerini yavaşça kaldırıp McLeod'a bakarak, «Karınız bu odanın boş olduğunu söyledi.» dedi. «Çok ucuza vereceğini söyledi. Ben de ona meteliksiz olduğumu anlattım.»

Konuşmak onu tüketiyor olmalıydı. Sesi titriyordu. «Burası benim odamdan çok daha ucuz. Buraya taşınırsam, karınız çok düşük kira alacağını söyledi. Benim de paraya ihtiyacım var.» Gözgöze geldiler. Lannie hemen gözlerini kaçırdı.

Sonra birden, «Ama bu odaya dayanamam.» dedi. «Korkunç bir yer burası. Kasvetli. Rutubet kokuyor üstelik. Sanki burada hiç kimse oturmamış gibi. Kuş sesi de duyulmuyor.»

McLeod onu süzüp duruyordu. Dudaklarını limon yalamış gibi buruşturmuştu. «Kuş sesi de duyulmuyor,» diye kendi kendine söylendi. Güldü. Arkama uzandı. Ellerini başının altına koydu. Kımıldamadan yattı.

Lannie'nin daha fazla oturmaya dayanamayacağı görülüyordu. Fırladı, dolaşmaya başladı. Odayı boylu boyunca geçişini, bir an kapının önünde durduktan sonra dönüp pencereye yürüyüşünü seyrettim. «Uzun bir süre seninle tanışmayı istedim,» dedi. Omuzunun üzerinden konuşuyordu, başlangıçta bana

söylediğini sandım. «O gözlüklü kız hep köşede oturuyor, yeşil dosya dolabına evrak yerleştiriyordu. Öteki beyaz üniformalılar da benimle uğraşıyorlardı. Dünyanın yöneticileri onlar. Şefleri nasıldır diye merak ediyordum. Ama herhalde sana benziyordur. Gözlerinin altı sarkmış, çenesinin altı sarkmış biri. Çünkü sen devrimin mezarını kazdın. Şimdi bütün eski tüfekler meyhanelerde sızıp sızıp kalıyorlar. İnsanlar saat gibi düzenli yaşıyor ve zincirleri sıkıştırıldıkça ilçer kez «Yaşasın» diye bağırıyorlar. Geride sadece halk kaldı. Şurada burada gördüğümüz halk yığınları.»

McLeod'un benzi uçmuştu. Zorla sırıtmaya çalıştı. «Gerçek bir devrimcisin ha.»

«Evet,» diye soluklandı Lannie. «Orada burada rastladığımız yüzlerinde anlam taşıyan kişiler. İşte onları yaşatmak için devrime yönelteceğim. Ama bakılması gereken çok ot var. Üstelik kuruyup kalmışlar. Onları yeşertmek için elimde sadece bir kaşık su var.» Sustu. Yatağın yanına geldi. McLeod'a doğru eğildi. «Sonunda seni bulacağımı söylediler, Sayın Bay Wilson ve sayın Bay Court söyledi. İyi insanlardı. Beni bir kenara çekip bir bir anlattılar. Onlara yalvardım yakardım, senin yüzünü gören kişi ben olayım diye rica ettim. Şimdi, seni gördükten sonra biliyorum, biliyorum artık... oturup cellatların seni öldüresiye coplamalarını seyredebilirim, onları coşturmak için naralar atabilirim. Çünkü senin artık kurtarılamayacağını anladım. Korkuyordum. Acımaktan korkuyordum. Duyguların bu en baltalayıcısına, en el ayak bağlayıcısına saplanmaktan korkuyordum. Yüzüne baktığım zaman «Bu adam çok acı çekmiş» demekten, ve hepsinden beteri, «Onlara yardım etmekle neye yardım ediyorum» demek-

ten korkuyordum. Oysa sen devrimi mezara gömdün. Senin yüzünden varolanlar, sen devrimi yokettiğin için bugün yetkili yerlere gelme olanağı bulanlar, senin kemiklerini kırmaya hak kazanıyorlar. Ben de onlara alkış tutacağım.»

McLeod kıkır kıkır gülmeye başladı. Yumruğunu çenesine dayadı, sallanarak gülmeye koyuldu. «Anlamıştım, anlamıştım,» diye mırıldandı. «Seni görür görmez anlamıştım kızım.» Ta derinlerde öfkesi kabarıyordu belki. Ama kendini kontrol edememekten ürktüğü için olacak, başını sallamakla yetindi.

Lannie, «O yaşadığı sürece,» diye devam etti, «herşey pipolu adamın olamıyordu. Soso bunu düşünmeyi bile istemiyordu. Adamını gönderdi. Onları ben tanıştırdım. Sonra da kendimi beyaz üniformalılara teslim etmek zorunda kaldım. Şimdi ben olmazsam onlar yaşayamaz. Çünkü bana işkence edemeyince birbirlerini boğazlayacaklar. Geriye yalnız onlar kaldı ve onları sevmek zorundayım, çünkü sevmezsem...» Parmağını dudağına götürdü.

«O sevdiğim adamdı. Etimle değil yüreğimle sevdiğim tek adamdı. Sakallı olan... çok zekiydi ve sakalını seviyordum. Sonra beynine balta indi, kan fışkırdı ve Meksika güneşini bir daha göremedi. Baltayı senin insanların indirdi ve devrimci insanlığın son kanı, onun zavallı kanı halıya süzüldü.» (*) Yüzü iyiden McLeod'un suratına yaklaşmıştı. Ağzından çıkan her sözün ağırlığını McLeod'un gövdesine bindiriyor gibiydi. «Dışardaki suikastçiye kapıyı açtın mı hiç?»

(*) Lannie'nin sözünü ettiği kişi Trocki'dir. (Ç.N.)

McLeod, «Çekil git!» diye bağırdı. Ama bağırmak onu yormuş olmalıydı, çünkü tekrar uzandı. Yüzü bir gülümsemeyle kasılmış, gövdesi katılaşmıştı.

Kapı açıldı. Hollingsworth geldi. «Teneffüs bitti,» dedi.

Lannie onu duymamış gibiydi. Neredeyse McLeod'un üzerine yıkılacaktı. «Katil!» diye mırıldandı.

McLeod, «Alın bunu buradan,» dedi.

«Katil!»

Hollingsworth Lannie'yi omuzuyla kenara itti. «Teneffüs bitti dedim,» diye tekrarladı. Dinamitin yerinde patlayıp patlamadığını, temelin oynayıp oynamadığını kontrol eden bir teknisyen havasındaydı.

McLeod kabaca. «Ne istiyorsun?» diye sordu.

Hollingsworth soruya soruyla cevap verdi. «Nereye sakladın?»

McLeod, «Bende değil,» dedi.

«Kalk, otur!»

Hollingsworth zor kullanmamak için kendini güçlükle tutuyordu. McLeod yavaşça doğruldu. Yeniden, «Ne istiyorsun?» diye sordu. «Beni içeri atın ve herşey bitsin.»

«Nerede olduğunu biliyor musun?»

Bir an McLeod'un başını sallayıp «Evet» diyeceğini sandım. Hiç kımıldamıyordu. Başı önc eğikti. Yere bakıyordu. Alçak sesle, «Hayır, bilmiyorum,» dedi.

«Peki, nedir öyleyse? Nedir o ufak şey?» Hollingsworth'un sesinde merak ve endişe elle tutulur somutluğa ulaşmıştı.

McLeod büyük acı duyarak, «Bilmiyorum. hiçbir fikrim yok,» dedi.

Hollingsworth dimdik duruyordu. Kaleminin ucunu avucuna batırmıştı. Kendi kendine söylenir gibi, «Dayanılır gibi değil. Bu kadarına göz yumulmaz,» dedi. Sorguya nasıl devam edeceğini düşünüyor olmalıydı. On saniye kadar odanın ortasında dikildi kaldı. Lannie, onun aksine, oturmuş, hâlâ sarsılıyordu. McLeod güçlükle kendini toplamaya çalışıyordu. Pantalonunun çizgisini düzeltmeye çabalayan eli, bir ileri bir geri gidip geliyordu.

Sonunda Hollingsworth gırtlağını temizleyerek, «Sizi temin ederim ki, bazı arkadaşlarımın davranacağı kadar sert davranmıyorum size,» diye başladı. «Bunun nedenlerinden biri...» Sesinde belli belirsiz duygu dalgalandı. «Evet, bunun nedenlerinden biri, zamanında büyük bir oyuncu olmanız. Bir meydan okuma söz konusu olunca, benim çalışma alanımda daha da ilginç oluyor. Sizi sevmediğimi, sizden hoşlanmadığımı sanıyorsunuz, ama yanılıyorsunuz. Diyebilirim ki... içinde bulunduğunuz duruma karşı belirli bir... bir yumuşaklık duyuyorum.»

Lannie başını kaldırdı. Hollingsworth'un sözleri başlangıçta onu şaşırtmıştı. Sonra çok bilmiş bir gülümseme dolaştı yüzünde. Hollingsworth'a hak verir gibilerden başını salladı.

Hollingsworth, «Artık sizin için hiç umut kalmadığını düşünüyorsunuz,» diye devam etti. «Ama sizi bunun aksine inandırmak da benim görevim.» Masanın çevresini dolandı. McLeod'un kulağına eğildi. Uzunluğundan çıkarabildiğim kadarıyla birkaç cümle fısıldadı.

McLeod gülmeye başladı. «Hohooo» diyerek kalktı, uzaklaştı. Hollingsworth yüzünde ciddi bir anlatımla, öyle eğilmiş kalakaldı.

McLeod, «Demek böyle oluyor,» dedi.

«Dediğim gibi, henüz kararımı vermiş değilim, ama verebilirim.»

«Buna benzer birşeyler duymuştum.»

Hollingsworth dostça sokuldu. «Siz aptal bir insan değilsiniz,» dedi.

McLeod elinde bir kağıt parçasını büküp duruyordu. «Devam etsek iyi olacak,» dedi Dudağını öylesine büktü ki, gülümsüyormuş gibi oldu «Açıklanmasını istediğiniz birşey var mı?»

«Bilmem ki...» Hollingsworth notlarını karıştırdı. «Eleştirici bir gözle bakacak olursak, o ufak şeyin kayholmasıyla ilgili anlattığınız hikayeye ne dersiniz?»

««Bir kelimesi bile doğru değil derim.»

Sarı saçlı kafa sallandı. Boncuk mavisi gözlerde amacına ulaşmanın doygunluğu parladı. «Bir kontrol edelim bakalım.»

McLeod gülmeye çalışarak, «Tabii.» diye ekledi. «Elenir, çözümlenir ve yeniden gözden geçirilirse yine de metafiziksel bir gerçek çekirdeği bulunabilir.»

Hollingsworth sıkılmıştı, «O dediğiniz neydi .. metafiziksel?» diye sordu.

«Kendinizi boşuna eziyete sokmayın. Her dediğime yalan gözüyle bakın, olsun bitsin.»

Hollingsworth, «Ben sizin kadar okumuş olduğumu iddia etmiyorum. Sizin büyük büyük sözleri söyleyişinize de hayran olmamak elde değil. Ama ben, sadece olaylarla, somut gerçeklerle ilgilenen basit biriyim. Bu pek de kötü birşey değil. Bakın ben buradayım, siz ise oradasınız.»

«Özür dilerim,» dedi McLeod.

«Testi kırıldıktan sonra dövünmek birşeye yaramaz. Şimdi devam edelim. Daha önce de belirtti-

ğim gibi, bana karşı doğru olmak, gerçeği söylemek en iyi tutumdur. Söyleyin bakalım, bu ufak şey nedir ve nerede saklı?»

McLeod başını iki yana salladı. «Anlıyor musunuz bilmem Leroy,» dedi. «Öyle anlar oluyor ki kuramsal yetersizliğiniz sizin için koruyucu bir kalkan olmaktan çıkıp, bir köstek niteliğini alıyor. Tutun ki size 'Teneke bir kutu nedir?' diye soruyorum.»

«Ne olacak, teneke bir kutudur.»

«Hayır, kişi bilgi dağarcığına, bunun çalınmış emekle meydana getirildiğini de eklemezse, teneke bir kutu denilemez buna. Örneğin, şimdi size desem ki, tarihin bu noktasında bütün fiziksel dünya - yani bütün evler, bütün fabrikalar, bütün yiyecekler - geçmişteki çalınmış emeğin sonucudur.»

«Konudan uzaklaşıyoruz gibime geliyor.»

«Konuyu boş ver. Ya ortada konu yok da, sadece belirsiz birşey varsa?»

«Size hatırlatmak benim görevim.» Hollingsworth gümüş çakmakla oynuyordu. «Soruya hala cevap vermediniz.»

«Cevap vereceğim, ama istediğim tarzda.» Ağzına sigara aldı. Masanın üzerinden uzandı. Hollingsworth'un çakmağını çekti. Sigarasını yaktı. «Herşeyden önce o ufak şey denilen nesne bir bütün sorun içinde ele alınabilir. Bu nedir, nerede meydana gelmiştir? Sorularınıza cevap vermesine vereceğim, Leroy. Yalnız sabırlı olun. Önce, onu meydana getiren büyük kuruluşları dikkate almanızı istiyorum. Bu, peşinden kötülüğü ve yozluğu sürükleyen, kendinden önce gelmiş olanların tümünü bütün olumsuz yanlarıyla kapsayan suçluluk yüklü bir artık üründür diyebiliriz. Bilmem anlatabiliyor muyum?»

Hollingsworth yavaşça gözlerini kırpıştırdı. Duruşu, yüz çizgileri, bakışı, olanca tavrıyla bekleyebileceğini, istenilen sabrı gösterebileceğini belirliyordu.

McLeod devam etti. «Diyelim ki o şey bendedir. Nerede saklayabilirim? Paket kağıdına sarıp, pantalonlarımdan birinin cebine atmış olacağımı düşünebilirsiniz. Yada toprağa gömdüğümü. Başka türlü de düşünebilirsiniz. Onu burada saklıyor olabilirim -» diyerek eliyle kafasını gösterdi. «Belki de onun ne olduğunu hiç kimse bilmiyor. Bu da mümkün. Bir şeyin değerini anlayabilmek için onun ne olduğunu bilmeniz gerekmez. Onun başka şeylerle olan bağlantılarından bir değer yargısına varabilirsiniz.»

«Birkaç örneklemeyle bana yardım edebilir misiniz?»

McLeod sinirlenmiş gibiydi. «Ben bütün olurlulukları sıraladım.» dedi. «Diretirseniz tekrarlarım da, ama bu neye yarar? Bence, onun ne olduğunu kimse bilmiyor.»

Hollingsworth olmaz gibilerden başını salladı. «Gülünç bir iddia bu.»

«Bana hiç de öyle gelmiyor. Ne olduğunu siz biliyor musunuz?» Hollingsworth cevap vermeyince McLeod keyiflendi. «Bilmiyorsunuz ya. Sizi ne olduğunu bile bilmediğiniz birşeyi almaya gönderiyorlar. Bu da doğru. Operasyonlar kocaman filler yaratmak için yapılır. Bizlerse bu fillerin ancak ayaklarını görebiliriz. Siz, güvenilemeyecek bir durumdasınız onun için size de kuyruğun bir tek kılını koparıp veriyorlar. Ya şefiniz, sanki o daha fazlasını mı biliyor? Hiç sanmam, çünkü o da sizden daha çok güvenilir biri değil. Herşey gibi o ufak nesne de

kendi çevresinde belirli bir tanım yaratıyor ve ancak kollektif olarak anlaşılabiliyor. Çünkü bilim bugün o niteliğe gelmiştir.»

Hollingsworth, «Peki nasıl oluyor da siz onun ne olduğunu biliyorsunuz?» diye sordu.

«Bilmiyorum ki. Bildiğimi iddia eden sizsiniz.»

«Doğru söylemediğinize inanıyorum.»

«Böyle bir oyuncağı almak için budala olmam gerekir. Bu davranışımın nelere yol açacağını bilmez miyim sanıyorsunuz?» Lannie'ye döndü. «Modern cennetlerde, tanrıların en dayanamadığı koşullar nelerdir?» Yine kimse cevap vermeyince McLeod konuşmasını sürdürdü. «Nerede olduğu bilinmeyen ufacık birşey. Hesapta olmayan birşey. Hiçbir tanrı kollektif olduğu zaman böyle birşeye dayanamaz.»

«Bundan bir an önce kurtulmak istiyormuşum gibi konuşuyorsunuz.»

«Evet. Sanırım insan bunu bir başkasına aktarabilmek çabasında ömrünü tüketir. Çünkü gerekli nitelikleri olan insanı nereden bulup da aktaracaksın?»

Gülümseyerek birbirlerine baktılar.

McLeod, «Tabii bütün bu söylediklerim akademik,» dedi. «Çünkü o şey bende değil. Durumu özetlemekle, insanın bu sorumluluğu kabul etmek için çılgın olması gerektiğini açıkladım sanırım. Ben neden böyle bir çılgınlık yapayım?»

«Suçluluk duygusundan.» diye atıldı Lannie. Sandalyesinde öne gelmiş, gözlerini McLeod'a dikmişti. Gözlerinin çevresinde mor halkalar belirmişti. Saçını eline dolamıştı.

Erkeklerin ikisi de sözün kesilmesine irkildiler, dikleştiler. Hollingsworth başını hafifçe eğerek, Lannie'ye susmasını işaret etti. Sonra McLeod'a

«Evet, gerçekten beni düşündürecek şeyler anlattınız,» dedi. «İnatçı olduğunuz halde, yine de sizden söz ederken, işbirliğine, yardıma yatkın biri olduğunuzu belirtmek zorundayım, «Kağıtlarını topladı. «Bu konuşmamıza bir başka zaman devam ederiz. Siz de bu arada düşünüp taşının, kararınızı verin.» Lannie'ye döndü. «Benimle gelir misiniz Bayan Madison?» dedi.

Lannie ayağa kalktı. Ama öyle sessiz sedasız gitmek niyetinde değildi. Hollingsworth elini onun omuzuna koymuştu. Silkelendi. Hollingsworth'un elinden kurtuldu. Bana bakarak, öfkeden boğulmuş bir sesle, «Sen budalanın birisin, Mikey. Git buradan,» dedi. Gözgöze geldiğimizde daha da tutkulu bir tavırla, «Bizimle gel. Gidecek başka yer yok,» diye ekledi.

Hollingsworth onu odadan çıkarmaya çalıştı, ama başaramadı. Lannie parmağını McLeod'a uzatarak, «Bu adam herşeyi yozlaştırıyor, çürütüyor herşeyi,» diye bağırdı.

Hollingsworth. «Çabuk çık dışarı,» diye haykırdı. Lannie'yi zorla kapıya itti. Kızı konuşturan güç her ne idiyse tükenmiş olmalı ki, sessizce Hollingsworth'a uydu. Tek kelime söylemeden çıktı.

Hollingsworth, «Özür dilerim,» dedi.

McLeod başını salladı.

Hollingsworth, «Onun sizde olduğunu biliyorum,» diye gülümsedi. «Ama size bunu tekrar tekrar sormak belki kabalık olur.» Bana döndü başıyla selamı verdi. Lannie'nin ardından çıktı.

Onlar gidince McLeod pencerenin önüne gitti, dışarı bakmaya koyuldu. Birkaç dakika geçti. Kalkıp gideyim diye düşünmeye başladığım sırada döndü.

«Biliyor musun Lovett,» dedi. «Belki de kızın dediğini yapsan iyi edersin.»

Olmaz dercesine başımı salladım.

«Neler olabileceğini bilmiyor musun?»

Kesin bir tavırla, «İşte ben de bunu öğrenmek istiyorum,» dedim.

«Neye yarayacak?»

«Bilmiyorum. Ama insan birşeyi çok istedi mi...»

«Öyleyse, benim yanımdasın?»

«Onu da kesinlikle bilemiyorum. Onlarla birlik olamam. ama sizin sözünüze güvenmeye gelince, onu da yapamam.»

McLeod çenesini ovuşturdu. «Haklısın da. Bak arkadaş, beni yanlış anlama, senin burada olmanı çok istiyorum. Bir bakıma öyle. Ama bir an gelir odadan çıkmanı isteyebilirim.»

«Evet?»

«Kulağıma neler fısıldadığını, nasıl insanı baştan çıkarıcı birşey söylediğini bilmiyorsun.»

«Öyleyse neden burada olmamı istiyorsun?» dedim.

Kendi kendine başını salladı. Cevabım anlayamadım.

«Vicdan meselesi,» dedi.

• 22

O gece hava dayanılmaz bir hal aldı. Çatı katındaki odam fırın gibi olmuştu. Sıcaktan kaldırımlar yumuşamıştı. Yağmur gelecekti. Nemli çarşafın üzerinde terden boğularak yatıyordum. Uzaklarda bir yerde çakan şimşeğin ışığı odanın tavanında döndü. Onu bir projektör ışığı kesti. Sonra derinden

gök gürültüsünü duydum. Kendimden geçmişim.

Uyuduğum sırada mıydı, uyanacakken miydi, düş müydü gerçek miydi bilemiyorum, kendimi bir barakada gördüm. Dikenli tellerle çevrili yüzlerce barakadan birindeymişim. Yerde oyuklar, duvarlarda çatlaklar varmış. İki yüz kişi duvar boyunca uzanan kerevetin üzerine serili şiltelere kıvrılıp yatıyormuşuz. Mevsimlerden kışmış. Sabahları beşte kaldırıyorlarmış bizi. Bir kilometreden fazla yürüyüp, büyük bir sundurmanın altında sıra oluyor, ekmek alıyormuşuz. Ahçının iyiliği üstündeyse sıcak su ve tuzsuz çorba verdikleri de oluyormuş. Sonra sundurmanın arkasına dolanıp, dikenli tellerin aşağısında uzanan yolun ucunda güneş doğarken biz yürüyüş yapıyormuşuz. Yolun iki kıyısında nöbetçiler varmış. Bu zorlu bir yürüyüşmüş. Gide gide büyük bir fabrikaya geliyormuşuz. Hemen yeni sayılacak gibi, ama pencereleri kırılmış, bir yanının damı çökmüş bir fabrika. Makineler de her zaman aksaksız işlemiyormuş. Burada çalışıyormuşuz. Makinelerin öte yanında, yüzlerini hiç görmediğimiz başkaları da çalışıyormuş. Bunlar fabrikanın içindeki bir yatakhanede kalıyorlar, işleri bitince de kart bastırıp dışarı çıkarak şehre inebiliyorlarmış. Bize de hep onlar gibi çıkmamıza izin verileceğinden söz ediliyormuş, ama eğer... eğer arkadaşlarımızdan daha çok çalışır, daha fazla üretebilirsek...

Bir arkadaşım varmış. Yaşlı, yıpranmış, artık kin ve acı duymayacak hale gelmiş kendi deyimiyle. Altmış yıldan fazla işçilik yapmış. Diyormuş ki, «Beni sekiz yaşında köleleştirdiler. Haftada iki şilin kazanırdım. Ablam bir terzinin yanında çalışıyordu. Veremden öldü. Hanımefendilerin balo elbiselerine dantel yetiştireceğim diye tükendi gitti. Ben endüst-

ri ordusunun yedeklerindendim ve hemen hep boştaydım. Altmış yıl oldu, hâlâ endüstrinin yedek ordusundanım. Üstelik eskiden daha iyiydi. Hiç değilse o zaman işe yürüyerek gitmezdik. Oniki yaşımdayken biçki odasındaki kırpıntıların üzerine bir kız bile atmıştım.»

Sabah güneşi beni büsbütün serseme çevirmiş. Bir türlü uykumu açamıyordum. Işık gözlerimi kamaştırıyordu. Oda daha şimdiden yanmaya başlamıştı. Geç saate kadar kendimi yataktan söküp alamadım.

Bir sinek vızıldayıp duruyordu. Başıma konuyor, oradan kalkıp ayağımda dolaşıyor, oradan yere iniyordu. Uzun süre sineği seyrettim. Sonra içim geçmiş olmalı, çünkü gözümü açtığımda sinek gitmişti. Kapının altından birisi bir kağıt sokmaya çalışıyordu. Kağıdın ucu kapının altından göründü. Sonra kağıt bir sağa bir sola itilerek odanın içine doğru gelmeye başladı. Kalkıp kapıyı açabilirdim ama, yataktan çıkmaya üşendim. Sonunda kağıdın yarısı kapının altında, yarısı odanın içinde kaldı. Onu oraya atan kim idiyse, uzaklaştı gitti.

Tam kalkıp kağıdı alacaktım ki, pusula yeniden harekete geçti. Bu sefer geri çekiliyordu. Kağıdın çekilmesinin atılmasından daha olağanüstü olduğunu düşünüp kalkacaktım ki, kağıt yeniden odanın içine itildi ve yine koridorda uzaklaşan ayak sesleri duydum.

Böylesi esrarengiz gelişine karşın, pusulada olağanüstü birşey yoktu.

Guinevere'dendi. Ondan umulmayacak ölçüde güzel ve düzgün el yazısıyla.

«Sevgili Michael,

Belki sen unuttun, ama konuşacaklarımız var.

Aşağı gel. Seni bir an önce görmeye can atıyorum, diye yazıyordu.

Kağıdı Beverly G. McLeod diye imzalamıştı.

Omuzumu silktim. Kağıdı masanın üstüne bıraktım. Aşağı inmemeyi tasarladım. Sıcaktan sersemlemiş bir halde duş yaptım, giyindim. Tam çıkıyordum ki içimden gelen bir dürtüyle kağıdı alıp cebime soktum. Kahvaltımı ettim, gazeteye göz gezdirdim. Çalışma kararıyla eve geldim. Taş merdivenleri çıkıyor, bir yandan da cebimdeki bozuklukları şıngırdatıyordum. Pusula elime geldi. Birden kağıdın kapının altından atılışını, sonra çekilişini, sonra yeniden itilişini anımsadım.

O anda başımı kaldırdım. İkinci katın koridor penceresinden Lannie'nin bana baktığını gördüm. Hemen geri çekildi. Beni gözetlediğini farketmemi istemiyordu anlaşılan. Bütün bunlar kararımı değiştirtti. Guineve'nin kapısını çaldım.

İlk olarak gecelikle karşılamadı beni. Sokağa gitmeye hazırlanıyordu herhalde. Sırtında emprime şifon bir elbise vardı. Başına geniş kenarlı bir şapka giymiş, dirseklerine kadar gelen eldivenler takmıştı. Beni görünce, taşırarak boyadığı dudaklarını çapkınca yayarak, «Ah, sen ne tatlısın Mikey,» dedi. Aşırı esans sürünmüştü. Sanki kokudan meydana gelmiş bir bulutun içinde yürüyor gibiydi. Tropikal bir çiçek gibi ağır kokuyordu.

«Ben de tam çıkıyordum,» dedi.

Durdu. Mahzun bir havaya büründü. «Bil bakalım nereye gidiyordum?» dedi.

Nereye gittiğini sordum.

«Hani sana bir doktordan sözetmiştim.» dedi.

Onun anlattığı masallarla dolu çöplükte dolaştır-

dım anılarımı. «Hani şu romanındaki doktor mu?» diye sordum.

Kafasını salladı. «Evet, o. Herhalde onun hayali biri olmayıp gerçek olduğunu artık anlamışsındır. Buraya gelmiş. Onu görmeye gidiyorum.» Şapkasını yana eğdi. «Ne eğleneceğim ama!» dedi.

«Burada başında yeterince dert yok mu?»

«Ah, bu doktor hikayesini anlayamazsın sen. O bambaşkadır.» Nazlı nazlı eldivenini çekti. «Ne adamdır o! Bir kadının isteyebileceği herşeyi var.» Uzun uzadıya adamın görünüşünü, davranışlarını, projelerini, nezaketini, kibarlığını anlattı. Şehrin kıyısındaki bir evi anlatıyor gibi dinliyordum onu. «Yemyeşil bir bahçe, ama nasıl yeşil bilemezsin. Filmlerdeki gibi bir büyük pencere. Sonra o möbleler. Modern ama çok zarif, çok şık.» Doktor bahçedeki bir orkide haline gelinceye dek kafamda dönüştürdüm Guinevere'nin sözlerini.

«Ona ne ad taktım, biliyor musun?» diye sordu. «Aşk çocuğu.» Eldivenli parmağını yanağına dayadı, yarıya kadar tülle örtülü gözlerini süzerek baktı.

«Sen gidince kocan ne diyecek, diye sordum.

«Ha o mu, uyuyor. Bitmiş. Dün akşam halini görecektin. Yerlerde sürükleniyordu. Dans maratonundan filan mı geliyorsun diye sordum. «İçini çekti. «Sinir ilacı aldı. İyi uyusun diye biraz da fazla verdim. Onaltı saattir kıpırdamadan uyuyor.»

«Bugün neden görmek istedin beni?» dedim.

«Dur bir dakika.» İhtiyatlı ve sinsi bir tavırla konuşmaya başladı. «Belki kesinlikle bilmiyorum. Anlarsın ya, dünyanın bin türlü hali var. Yukardaki görüşmede neler olduğunu daha anlatmadın bana. Belki de ondan olabilir diyorum.»

«Sana anlatmayacağımı biliyordun. Neden çağırdın beni?»

Oturdu. Bilinçli bir kayıtsızlıkla eliyle yüzünü yelpazeliyerek mavi gözlerini açtı. «Ah, benim aklım fikrim doktorda.»

Birşeyler kavrar gibi oldum. Neredeyse açık seçik anlayacaktım, sonra yeniden belirsizleşti. «Seni alakoyuyorum galiba,» dedim.

Saatine baktı. «Hayır. Ben gideceğim zaman söylerim,» dedi.

Tatsız bir suskunlukta birbirimize baktık Sonunda ayağa kalktım, odada dolaşmaya başladım.

«Niye doğru dürüst oturmuyorsun?» diye terslendi.

«Sinirli misin?» dedim.

«Kimmiş sinirli olan acaba?»

Durdum, yüzüne baktım. «Doktor hiç beklenmedik bir anda buraya gelmiş, öyle mi?»

Başını salladı.

«Böyle birinin varolduğuna inanmıyorum,» dedim.

Guinevere omuzlarını silkti. «Canın isterse.» dedi.

Yine de benim hareketlerimi büyük dikkatle izliyor, gözleri üzerimden ayrılmıyordu. Oturma odasının kapısının arkasına gözüm ilişti. Duvarın dibinde bir bavul duruyordu. Bavulu aldım, Guinevere'ye uzattım. «Epey ağır,» dedim. «Yardıma ihtiyacın olacak.» Bavul alelacele toplanmış olmalıydı, kenarından çamaşırının ucu sarkıyordu.

İşbitmiş gibi, Guinevere şapkasını çıkardı. «Bunu yapacağını biliyordum Lovett,» diye mırıldandı. Sonra, «Çok zekisin,» dedim. Bunu soğukkanlılıkla söylemişti ama dudakları titriyordu.

Yavaşça, «Geri dönmeye niyetin var mı?» diye sordum.

O da bu soruyu bekliyormuş. «Tabii,» diye atıldı. «Dinle beni. Zaten gidecek değildim ki. Yani sadece birkaç saatliğine gidiyorum. Bavul...»

«Evet, n'olmuş bavula?»

«Bilmem ki, yani... şey... Bu bir çeşit prova .. anlıyor musun?» dedi. «Toplanıp gitmek nasıl olur diye merak ettim de.»

Artık sabrım taşmıştı. «Ortalıkta olmayan bir doktorla kaçıyorsun, bavulunu hazırlıyorsun, kocana uyku ilacı veriyorsun. Sonra da herşeyin gizli kalmasını sağlamak için, bunları keşfedeyim diye beni çağırıyorsun. Ne istiyorsun sen Guinevere?»

Yapmacık soğukkanlılığı çöktü. Gözleri doldu. «Neden beni rahat bırakmıyorsun, Lovett?» diye sordu.

«Neden gitmiyorsun? Herşeyi hazırlamışsın işte.»

«Hayatımı mahvediyorsun!» diye bağırdı.

«Gerçekten gitmek istemediğin için böyle yapıyorsun.»

Eli yanına düştü. «Neden hep böyle bocalıyorum, bir türlü karar veremiyorum?» Dokunsanız ağlayacaktı. Yüzünü çocuk gibi buruşturmuştu.

«Sen hiçbir zaman karar veremezsin ki. Hep başkaları senin adına karar versin istersin,» dedim.

Çaresizlik içinde çevresine bakındı. «Bırak beni. N'olur yalnız bırak beni.»

Ama bunu yapmaya fırsat kalmadı. Kapı vuruldu. Yıkılmış olan herşey yeniden kurulabilirdi artık. «Hay allah kahretsin,» diye mırıldandı. «Odur bu, mutlak odur.» Şaşkın bir havada çevresine bakındı. Ama hepsi yapmacıktı. «Ah, şimdi ne yapaca-

ğım? Saklanman gerek, hemen saklanman gerek.»

«Saklanmayacağım,» dedim. Ama bunu söylerken bile saklanacağımı belirtiyordum, çünkü ben de fısıltıyla konuşmaya başlamıştım.

«Mikey, itiraz etme. Kapının arkasına geç.»

Amma da komediydi. Ben kapının arkasına, bavulun eski yerine geçtim. Bavul, benim durduğum yerde, odanın ortasındaydı. Guinevere kapıya yürüdü. Bir eliyle saçını düzeltiyor, öteki eliyle bir abajurun, bir sandalyenin duruş açılarını değiştiriyordu. Halının kıvrımını ayağıyla düzelterek, «Hey yarabbi,» dedi. «Bilmem ki neden beni hep yakalarlar?» Kapı vurulmaya devam ediyordu. Guinevere, «Patlama, geliyorum,» diye bağırdı. Yine de durdu, fısıldayarak bana, «Sakın ha oradan kıpırdayayım deme,» dedi.

Kıpırdarsam Guinevere'nin işi bitikti. Savaşa can siperane koşan, koca göğüslerini süvari gücü gibi önünde sallaya sallaya cepheye giderdi, ama ormanda gerillaları olmazsa elinden hiçbir şey gelmezdi. Onun için durup bekledim. Guinevere Hollingsworth'a kapıyı açtı.

Guinevere usta oyuncuydu. Daha Hollingsworth adımını atmıştı ki, Guinevere. «Ah benim aşk çocuğum, beni ne kadar beklettin!» diye çığlığa başladı.

Hollingsworth'un odanın ortasına yürüdüğünü duydum. Dönüp Guinevere'yi süzdüğünü düşündüm.

Guinevere dramatik bir tavırla, «Beni hala seviyor musun?» diye sordu.

Hollingsworth konuşmaya başlayınca şaşırdım. Sanki benim tanıdığım adam değildi bu. «Evet, seviyorum,» dedi. Sonra bu cümle duygularını belirtmeye yetmiyormuş gibi uzun uzun anlatmaya başladı. Guinevere'nin doktoru anlatışına benziyordu bu. Kadının

her yanını ayrı ayrı övdü, her yanına neler yapacağını saydı döktü. Şurasını nasıl yırtacağını, burasını nasıl sıkıştıracağını, orasını yiyeceğini, burasına tüküreceğini ballandıra ballandıra sıraladı. Kısılmış dişlerinin arasından konuşuyordu. Sesi tanınmayacak haldeydi. Onu kadını yiyip bitirdikten sonra kemiklerinin başında oturmuş, elinin tersiyle ağzını silerken düşledim. Hollingsworth bunları söyledikten sonra, «Amma da iyi mamaydı ha!» der gibilerden içini çekti.

Guinevere, «Ah,» diye inledi. «Ah yavrum.» Ama sesi yapmacıklıydı, ola ki ona olduğu kadar bana da oynuyordu. Kapıya doğru bir iki adım attığını duydum. Benim orada olduğumu bildiğini göstermek niyetindeydi. Sonra Hollingsworth'a döndü. «Ah, sevgilim, sana canım feda.» dedi. «Ne istersen yaparım.»

«Gerçekten yapar mısın?» Hollingsworth'un sesi titriyordu.

«Sana kul köle olurum. Yerlere çöker, ayağının bastığı toprağı öperim.»

Hollingsworth, «Bu gerekmez,» dedi. Guinevere bağlılığını belirtmekle ters birşey yapmış olmalıydı. Hollingsworth'un konuşmasından onu anladım. Herhalde şu anda kol düğmelerini düzeltiyor, ciddi bir havaya girmeye çalışıyordu. «Bunları yapmana gerek yok sanırım,» dedi. Sonra kıkırdayarak, «Kocan bizi duysa ne der acaba?» diye sordu.

Guinevere, «O herifi benim kocam olarak görme,» dedi.

Oysa bu durumda Hollingsworth amacına ulaşmış olmayacaktı. «Hayır, hayır. O senin kocandır ve bunu değiştirmek olanağı yoktur,» dedi. Şu anda kadına sarılmış olmalıydı. «Hem biliyor musun, olağanüstü bir insan o. Kızların ona nasıl bayılacakları-

nı anlayabiliyorum.» Birden sesi boğuldu. «Zamanında büyük adammış,» dedi.

Guinevere kabaca, «Sen de ona bitiyorsun galiba?» diye sordu.

Hollingsworth bu sözü duymazdan geldi. «Kadınlara pek öyle yüz vermem, ama sen başkasın.» dedi. Ve daha önce söylememiş gibi, «Seni çiğ çiğ yiyebilirim,» diye tekrarladı. Sesi ihtirastan titriyordu. Birden boğuk sesle, «Onunla nasıl yaptığını anlatsana,» dedi.

Guinevere onun kollarından sıyrıldı, odanın öteki ucuna gitti. «Sen de hep bunu sorarsın,» dedi.

«Sen de hiç anlatmazsın.»

«Bu konuyu bırakalım.»

«Onun karısısın.»

«Evet, n'olmuş?»

«Karısısın,» diye tekrarladı Hollingsworth. Soluğu hızlanmış. Guinevereyi yeniden kucakladığını sezdim.

«Aaaah,» diye bu sefer Guinevere kıkırdadı. «Hadi bir sigara tüttürelim.»

Hollingsworth'un çakmağının sesini duydum. Koltuklara oturmuş, birbirlerinin yüzüne duman üflerken gözümün önüne getiriyordum onları. Guinevere yeni bir konuya girdi.

«Şunu görüyor musun?» diye fettanca sordu.

«Neyi?»

«Bavulu canım.»

«Görüyorum.»

Guinevere güçlerini seferber etti. «Şimdi sana desem ki, hadi beni kaçır? Kaçırır mısın?»

«Nereye gideceğiz?»

«Neresi olursa. Dünyanın öteki ucuna. Berberistan'a sözgelimi. Bu kelime hoşuma gidiyor.»

«Seni de götürürüm,» dedi yavaşça. «Evet, götürürüm.»

Guinevere kurnazca, «Öyleyse neden hemen gitmeyelim?» diye sordu.

Hollingsworth boğazını temizledi. «Biliyorsun ki gidemeyiz,» dedi. «Üzerime aldığım ödevi tamamlamam gerek.»

Guinevere üzüntülü bir tavırla «Beni götürmeyeceksin,» dedi. «Bilmez miyim? Benim yüreğimi ağzıma getir, ondan sonra da olmaz de.»

Hollingsworth, «Seni götüreceğim,» diye atıldı. «İnan sevgilim. Bu iş bittikten sonra Avrupa'da işlerim var. Hem önemli ödevler.»

«Seni önemli işe göndermezler ki.»

«Hayır, yaptıklarıma değer veriyorlar. İyi çalışıyorum. Daha bugün birinci raporu tamamladım.»

Guinevere yapmacık bir merakla. «Ama göndermeyeceksin değil mi?» dedi.

Hollingsworth huzursuzluğunu belirleyen bir tonda «Bilmiyorum,» diye cevap verdi. «Aslında göndermem gerek. Hem göndermezsem neler olacağını biliyorsun.»

«Dinle beni,» Şimdi de Guinevere'nin sesinde ihtiras vardı. «Bu şey hazine değerinde. Hazine.»

Hollingsworth, «Ama bilmiyoruz ki,» diye karşı çıktı.

«Ben biliyorum, sana biliyorum dedim. Bunca yıldır onun yanında yaşadım, hep yanında taşıyordu onu. Milyonerlerin bile soluğunu kesecek bir hazine bu. Zengin olacağız.»

«Bir türlü karar veremiyorum. Neler olacağını ben biliyorum, ama sen bilmiyorsun.» Hollingsworth bunları öylesine inanmış bir tonda söyledi ki, Guinevere'nin suskunluğundaki ağırlığı bütün suskunlu-

ğuyla duydum. Hollingsworth öfkeyle devam etti. «Onlara gösteririm ben.» Ayağa kalktığını duydum. «Geç oluyor, bugün öğleden sonra o otele gideceksek yo'a çıkmamız gerek,» dedi.

Guinevere onun koluna girmiş olmalıydı. «Ah sevgilim, kafam öyle karışık ki. Ne yapmam gerektiğini bana söylersin, değil mi? Her zaman söyleyeceksin, değil mi?»

Hollingsworth'un sesi yumuşamıştı. Guinevere'nin dizginleri ele geçirmeye başladığım farkettim. «Söylerim,» dedi Hollingsworth. «Sana ne yapman gerektiğini hep söyleyeceğim.»

«Beni bir kerecik daha öp.»

Yeniden koklaşıp fısıldaşmaya başladılar. Boyuna aynı sözü duyuyordum. Sen onun karısısın, evet onun karısıyım, tabiî karısısın ya, evet karısıyım ya.

Guinevere soluk soluğa «Onun karısıyım,» dedi sonunda. Hollingsworth'u itti. «Hadi yürü, gidelim.»

Başı dönüyor olmalıydı. Bavula takıldı, sendeledi. «Dur bir dakika, dur.» diye kısılmış sesiyle seslendi. «Şunu başımdan atayım bir, dur sevgilim.»

Hollingsworth kapının önünde beklerken Guinevere bavulu aldı, getirdi ayağımın dibine bıraktı. Bir an gözgöze geldik. Gözlerinde hem zafer sevinci, hem korku vardı. Tavana fırlatılan bir bebeğin duygularını yaşıyor olmalıydı.

Durduğu yerden, «Leroy, onun başına birşey gelmeyecek değil mi?» diye sordu.

Hollingsworth, «Hayır, hayır hiçbir şey olmayacak. Hem biliyorum, o uysal davranacaktır,» dedi.

«Ben de öyle düşünüyorum. Ona birşey olmayacak.» Guinevere bunu söyledikten sonra bana arka-

sını döndü. Hollingsworth'la birlikte çıktı. Son sorusu benim orada olmamı neden istediğini ortaya koyuyordu. Guinevere tavşana kaç, tazıya tut diyordu.

• 23

Çıkmadan önce yatak odasına gittim. McLeod, Guinevere'nin deyimiyle kütük gibi uyuyordu. Bu tanım bile onun uyuyuşunu anlatmaya yeterli değildi. Bacaklarını toplamış ellerini gözlerine kapatmış, dizlerini göğsüne çekmişti. Mümkün olduğu kadar az yer kaplamak istiyor gibiydi. Sıkılmış dişlerinin arasından soluyor, yüzünü buruşturuyordu. Onu böylesine çaresizlik içinde görmenin dürüst olmayan bir yanı vardı. Kendisinden habersiz gözetlendiğini bilse küplere binerdi diye düşündüm.

Yanında Monina uyuyordu. Bilinçsiz bir güvenle kolunu onun boynuna dolamış, başını babasının koluna dayamıştı. Yanakları pembeleşmiş, sarı saçları yastığa yayılmıştı. Yüzünde mutlu çocuksu bir gülümseme vardı. Baba kız koyun koyuna yatıyorlardı, ama bir tuhaflık vardı. Monina'nın bebeksi teninden McLeod'un derisine olan uzantı aşılmıyacak ölçüde büyüktü. McLeod'u hiç böylesine yaşlı görmemiştim. Sakalı kırçıldı. Ağzının kenarındaki kıvrımlarda ise kara kara çıkmıştı Ben durmuş seyrederken McLeod'un dudakları aralandı, bir inilti süzüldü. Birşeyler mırıldandı, birşeylere itiraz ediyordu. Sonra yeniden büzüldü.

Onları öylece bıraktım. Oturma odasından geçtim, daireden çıktım. Lannie kapının önünde bekliyordu. Ne kadar zamandır oradaydı bilemiyorum, ama koluma yapışmasından ne denli sabırsızlandığı

anlaşılıyordu. İnce parmakları etime gömülmüştü. Kısık sesiyle, «Seninle konuşmak istiyorum.» dedi. «Yukarıya, odama gel.» Heyecandan titriyordu.

Merdivenleri peşinden çıkarken, mor kadife tayyörünün yeni ütülenmiş olduğunu, saçının arkasını da ufak bukleler halinde, sardığını farkettim. «Ne var, ne oluyor?» diye sordum.

«Bir dakika sabret, anlatacağım.»

Odaya girmemi bekledi. Sonra kapıyı kilitledi. Döndüğü zaman yüzünü iyice gördüm. Süslenmişti. Ama eski badananın üstüne yeni boya geçilmesi gibi, bu süsün fazla dayanmayacağı belli oluyordu. Tayyöründe daha şimdiden bir iki buruşuk çizgi vardı. Buklelerinden biri açılmıştı. Alelacele sürdüğü açık renk pudra burnunun bitiminde yedirilmeden kalmış, gözlerinin çevresindeki halkaları daha belirtir olmuştu.

Ceketinin göğüs cebinden para çıkardı bana uzattı. «Sana olan borcum.» dedi.

Şaşkınlığımı örtmek için parayı saymaya koyuldum. Ona verdiğimden birkaç dolar eksikti, ama aldığının ne kadar olduğunu anımsamadığına ve aklına geldiği kadarını verdiğine emindim. «Nereden buldun bunu?» diye sordum.

Lannie birkaç dakika sustu, sonra dramatik bir tirad söyler gibi başladı. «Bu parayı sarhoş ve sefil birine iyilik olsun diye verdin. Hakaret etmek istediğini anlamıştım, olduğu gibi kabullendim. Ama parayı geri vermeden sana bu hakaretimi ödetmeme imkân olmadığını da biliyordum.» Öfkeden titriyordu. Parayı uzattığı elini ancak cebine sokarak titremesini engelleyebildi.

«Benimle ne konuşacaktın?» dedim.

Cevap vermedi. Dolaba gitti. Bir şişe viski çıkar-

dı. Şişeyi açmaya uğraşıyor, kenarındaki şeridi yırtmaya çalışıyordu, ama elleri, titrediği için beceremiyordu. «Sana yardım edeyim,» dedim.

Bana cevap vereceği yerde, mantarı dişleriyle çekti çıkardı. Dişleri ne hale geldi bilmiyorum. Sonra şişeyi kafasına dikip içmeye kalkıştı. «Bardak getireyim,» dedim.

Dolabın rafında birkaç tozlu kadeh duruyordu. Gözlerimi aşağı indirince büyük ganimeti gördüm. Yerde bir kasa içki vardı. Durumun anlaşılmasının getirdiği panik içinde, Lannie arkamdan koştu. bardağı elimden çekti aldı. «Parayı nereden buldun?» diyecektim. Ama nereden bulduğu belliydi. Elimdeki paraları masanın üstüne bıraktım. «İstemem bunları» dedim.

Lannie çılgın gibi haykırmaya başladı. «Ne hakla...? Ne hakla.. ?»

«Onun peşinden ayrılmadığını biliyordum,» dedim. «Onun soluğunu kaçıracaksın korkusuyla soluk bile almadığını biliyordum. Ama sana para ödediğini bilmiyordum. Para almak...»

«Budalasın sen,» dedi. Viskiden bir yudum aldı. «Para almakta ne var? Öylesine temiz olan ve dünyamızın temizliğini yansıtan para. Ama sana paranın kurbağa gibi kılıktan kılığa girip elden ele gezdiğini anlatmış olacaklar. Denilebilir ki para, ortalama olarak kan rayicindedir. O büyük adamın bugün sağ olmaması ne şanssızlık. Sağ olsaydı, suçluluğun nasıl yaratıldığını, aşkın rayicinin nasıl düştüğünü anlatırdı.» Batan bir gemiden dökülen eşyalar gibi, bölük pörçük, döküm saçım bilgi kırıntıları dolaşıyordu kafasında. «Kanda kaybolur herşey ve meta haline gelen paranın yasası budur.» İçkisini

dikti bitirdi, «Ama ötekinden olsa, alırdın parayı.» dedi.

«Alırdım sanırım.»

İçki onu duygulandırmıştı anlaşılan. Konuşup duruyordu. «Duygusal olmanın suç olduğunu kimse söylemedi mi sana?» dedi. «Onun ne yaptığını biliyor musun?»

Bilmiyorum anlamına başımı salladım.

«Herhalde sonunda herşeyin açıklığa kavuşacağını, onun da karıncayı bile incitmediğinin anlaşılacağını sanıyorsun. Yanılıyorsun.» Sesi nefret doluydu. «O dünyayı mahvetti, anlıyor musun? Azılı bir katildir o, azılı bir katil olduğu da belli oluyor zaten. Benim arkadaşımsa beceriksiz bir katil, onu bu yüzden sevmiyorsun. Yıllar yılı her gece birinin işini bitirdi, en iyilerinin. Sonra da eve gelip pipolu adamın resminin karşısında günah çıkardı her gece. Efendim, düşüncelerimde sana saygısızlık ettim' diye. Sonra olanca gücüyle resme tükürür, Senin adına ne günahlar işledim' diyerek yine tükürür, tükürürdü. Sonunda hıçkırarak ağlamaya başlardı. Resimdeki pipolu adam gözünü ondan hiç ayırmazdı, çünkü ardından ne geleceğini bilirdi. Nitekim az sonra, Bağışla beni Efendim, bağışla, ben ne yaptığımın farkında değilim' diye yalvarmaya başlardı.»

Hiç cevap vermedim.

«Bana inanmıyor musun?» diye sordu.

«Bilmiyorum. Onun hakkında ne düşüneceğimi de bilmiyorum.»

Konuşmamız süresince bukleleri tek tek çözülmüş, tayyörünün üstüne sigara külü dökülmüştü. Bluzunun yakasında ilk içki lekeleri olmuştu bile.

«Ben neden bu işin içindeyim, onu da bilmiyorum,» dedim. «Bu durumu daha da beter ediyor. Her-

şeyden kaçınmak istiyorum... oysa yapamıyorum. Benimle neden konuşuyorsun? Neden anlatıyorsun bunları? Beni neye inandırmaya çalışıyorsun? Kimsenin ondan yana olmaması gerektiğine mi? Adamın bir tek dostu olmasına bile dayanamıyor musunuz?» Durdum. Gözlerinin içine baktım. «Beni inandırmaya çalışmıyorsun değil mi?»

«İnandırmak istiyorum.»

«Sen kendini inandırmaya çalışıyorsun,» dedim.

Sözüm gereken etkiyi yaptı. Lannie gülmeye başladı. «Kendimi inandırmaya ha? İlâhi Mikey! Ben çoktan inanmışım. Bir zamanlar benim yaptığım budalılığı şimdi sen yapıyorsun. Büyük adamın British Museum'da (*) oturup yazdığı günlerden bu yana, bize kurabileceğimiz bir dünya olduğunu söylediğinden bu yana, onun da bizlerin de yanılmış olduğumuzu farkedemiyorsun. Kuracağımız bir dünya yok. çünkü dünya bizi yiyip bitiriyor.»

«Daha bilmiyoruz bunu,» diye mırıldandım.

«Bilmiyor muyuz?» Dudak büktü. «Dinle beni,» dedi. «Biz hiçbir zaman hiçbir şeyi anlamadık. Bir dünya var, şöyle bir dünya: Kocaman bir hapishane. Bazen duvarlar aralanıyor, bazen tüm kapılar kilitleniyor. Ama zaman geçtikçe kilit üzerine kilit vurulması gerekiyor. Unuttun mu? En yoksulların, en zavallıların gaz odalarında ölüme sürüklendiklerini unuttun mu? Bu nasıl olabildi, biz nasıl bir soyluluk içinde öleceğiz? Anlatayım bak. Gardiyanlar bir listeden seçiliyordu. Mutfaktan geliyorlar ya da ellerinde tüfekleri kapının yanında duruyorlardı. Hepsi bir odada toplanıyordu. Bir subay onlara emir veri-

---

(*) Lannie'nin sözünü ettiği Marx'tır. (Ç.N.)

yordu. Sonra her birine tayın dışı birer bardak içki veriyorlardı. Adamlar içkilerini içip, başkaları tarafından daha önceden seçilmiş olan tutukluları almaya gidiyorlardı. Tutuklulular yürüyorlardı. İçlerinde elli kilo çekeni olursa, ötekilerin yanında dev gibi kalıyordu. Hepsi gülümsemeye, gardiyanlarla göz göze gelmeye çalışıyorlardı. Gardiyanlar sarhoştular ve insan böyle bir anda kişinin nasıl olup da mutluluk duyabildiğine şaşıyordu. Aslında pek de şaşmamak gerekti. Çünkü büyük komedi başlamak üzereydi. Kocaman, griye boyalı duvarları olan penceresiz bir odaya geliyorlardı. Erkekler sağa, kadınlar sola toplanıyor, hadi soyunun deniyordu. Bir an sonra herkes soyununca, gardiyanlar onları başka bir odaya iteliyorlardı. Elleri etli ya da kemikli gövdelere sürünüyor, şunun memeleri torba gibi, bundan bir yanak almalı diye ve bu çıplak insanların kokusundan tiksinerek iteliyorları. Kendileri kafayı bulmuş oluyorlardı ve ötekiler, o çıplak insanlar odaların en sonuncusuna tıkıştırılıyodu. Ve orada ölmeye hazırlandıkları sanılabilirdi. Çünkü uzun bir yol aşmışlardı ve her adımda aldatılmışlardı. Ama hikâyem daha bitmedi,» dedi Lannie. Ellerini kaldırmıştı. Gözleri parlıyordu. Aynanın önünde kendi kendine konuşuyor gibiydi. «Gardiyanların bir eğlencesi daha vardı. Son kapı kapanmak üzereyken bir ses duyuluyordu. Devlet sonsuz merhametini esirgemeyecek, içlerinden birinin; en güçlüsünün yaşamasına izin verecekti. Ötekileri altedebilen cezadan kurtulacaktı. Bu bildiri, her ne kadar Devlet adına okunuyor ve Devletin gücüne yakışan bir nitelik taşıyor idiyse de, son anda gardiyanlardan birinin aklına esen bir fikirdi. Böylelikle gardiyanlar çıplak insanların nasıl saçsaça başbaşa geldiklerini, kansız sandığınız kişi-

lerden hala kan boşandığını, birbirlerine dişleriyle tırnaklariyle nasıl saldırdıklarını pencereden seyredip keyiflenebiliyorlardı. Sonra gardiyanlar gaz musluklarını açıyor ve içerdeki enayilerin içlerinden biri kurtulacak diye nasıl birbirlerini yediklerine kahkahalarla gülüyorlardı. İşte dünya bu Mikey. 'Onurumuzla ölelim' diyor insan, ama onlar ağızlarında arkadaşlarının kanıyla öldüler.»

«O zaman hiçbir şey yapılamıyacak kadar geç kalınmıştı,» diye mırıldandım.

Lannie tatlı bir sesle, «Bak arkadaş,» dedi. «Çimenler dalgalanıyor ve çocukluk anılarımızda kayboluyoruz. Şimdi de çok geç. Anlıyor musun? Hiçbir çözüm yok. Sadece bazı ayrıcalıklı durumlar var, onun için de ne iyi ne de kötü yok bize.»

«Öyle olsaydı, anlattıklarını anlatmazdın bana.»

Dudakları büzüldü. «Sana neden anlattığımı bir türlü anlayamadın. Sen daha gözünü açıp dünyaya bakmaya başlamamışsın. Sen olsan gardiyanlara kötü damgasını yapıştırırdın. Oysa çok insancıldılar.»

«İnsancıl mı?»

«Tutukluların ufak ve kişisel ihtiraslar adına ölmelerine izin veriyorlardı. Bu toplu halde ölmekten çok daha iyidir. Çünkü o tarzda toplu ölmek, insana sadece yenilgi duygusunu verir. Bu yıl çoğumuz öyle ölüyoruz. Hayır Mikey, hayır. Gardiyanlar bir suç işliyorlardı, ama senin sandığın gibi değil. Suçluluk ya da suçsuzluk diye birşey yoktur. Yaptıklarımızda ya güçlülük vardır, ya da güçsüzlük. Gardiyanların bütün suçu içki istemeleriydi. İçki içebilmek için oluyordu bunlar. Önceleri ayakkabıcı dükkânlarında tezgâhtar olarak çalışıyorlar ve muhtemelen yaptıklarında pişman olduklarını kendilerine

itiraf ediyorlar. İşte suç bu içmek ve ardından pişmanlık duymak.»

«Ben buna umut derim olsa olsa.»

Sözlerini önemsememem onu öfkelendirdi. Kendini tutmaya çalışarak, «Ondan neden para aldığımı merak etmiştin,» dedi.

«Evet, neden ondan aldın?»

«Çünkü o onlardan. Düşük kirayla bir yer de veriyorlar.Orada oturup kafayı çekebilirim. Her zaman çirkin olacağıma inanınca kendimi bu yola çekiyorum.»

«Onlar dediğin kim?»

«Kim olacak, gardiyanlar.» Sandalyesinde dimdik oturuyordu. «Onlar içinde yaşadığımız ülkenin gardiyanları. Senin dostun ya da bir başka ülkenin gardiyanı. Önünde sonunda hepsi bir araya gelip karşılacaklar ve bir taraf kazanacak. O zaman öyle bir dehşete kapılacaklar ki. Çünkü kazanmaya kendilerini öylesine adamışlar ki, zaferden sonrası için hiçbir hazırlıkları yok. İşte o zaman onların düştükleri paniği, korkuyu ben yatıştıracağım. Hepsi benden medet umacak.» Gülümsemiş olmalıyım ki, aklımdan geçenleri anladı. «Ben olmasam, bir başkasından. Ama yaralarını saracak, onlara içki içmeye muhtaç olmadıklarını anlatacak biri gerek. İnsanların yaşamaya devam etmelerini gerçekten isteyen tek kişi benim, onları anlayan tek kişi benim.»

Odada bir yukarı bir aşağı dolaşmaya başlamıştım. «Ya ben hapishanemi seçmek istemiyorsam, ne olacak?» diye sordum.

«Seçmen gerek. Hem de seve seve, isteyerek. İşin bütün sırrı burada.»

«Kimsenin kazanacağı yok,» dedim. «Sadece

birbirlerini yiyip bitirecekler. Senin görmek istediğin de bu.»

Dalmıştı. «Ne istediğimizi kim bilebilir ki? Belki yangını sevmekten başka birşey kalmıyor geride.» Başını koltuğun arkasına yasladı. «Benimle gel Mikey,» dedi. Sesi yalvarır gibiydi. «Çünkü eğer bir gelecek varsa, bu ancak onun yanında gerçekleşecek.»

«Evet, öylesine perişan ve sefil haldesin ki, herkesi de kendinle beraber sürüklemek istiyorsun.»

Omuz silkti. Cevap vermedi.

«Guinevere'yi izlemen, benim odamı gözlemen, o pusulayı okuman da ödevinin bir bölümü müydü, ücretini hak etmek için mi yaptın bunu?» diye devam ettim.

Yüzünde hiçbir anlam yoktu. Beni duymamış gibiydi.

«Lannie, neden kapıyı dinliyordun?» dedim.

«Sadece, sadece kendim için,» diye mırıldandı. Kendi sesinin yankısı bir takım çağrışımlar yapmış olmalıydı. Boş kadehi aldı kucağına bıraktı. Sonra, «Beraber gittiler, değil mi?» dedi.

Başımı salladım.

«Ah orospu, ne orospu o, ne orospu!» Gözlerini bana dikerek oturdu. Yüzü solmuştu. Bütün duyguları, bütün acıları yüzündeki beyaz pudrada toplanmış gibiydi.

«Orospu.» diye tekrarladı. «Bir orospuyla karşılaşmak hesapta yoktu.»

24

Bazılarına büyüklük yakıştırılıyor, bazılarından ise düşünme yeteneği bile çekilip alınıyor. Nasıl olu-

yor da geçmişi olmayan bu yüzden geleceği de kurulamayan ben, hafızasız olan, bu yüzden muhakeme yürütmesi de beklenilmeyen ben, kendimin olmayan, bir zamanlar öğrenip sonradan unuttuğum fikirlerle yeniden uğraşmağa başlardım. Öğrendiklerim, okuduklarım, anlatımlar, önce kuramsal olarak öğrenilmiş sonradan uygulanılmış görüşler kafama üşüştü.

Oturdum, işin alfabesinden başladım. İşçi emek gücünü satar, çalıştığı süre içinde değeri kendi ücretinden fazla olan ürünler meydana getirir. Ve haftanın yedinci günü, işçi yeniden çalışacak gücü toplamak için dinlenirken, kapitalist oturup kazancını hesaplar, kazandığının bir bölümünü yer, geri kalanı için yatırım alanı arar. Bu özetlediğim, benim İncil'im olmuş olan kitabın ilk suresiydi. Buradan başlayarak iki bin sayfalık, daha da ötesi sonu gelmez başka kitaplara uzanan bir yolculuğa çıkılır; üçyüz yıllık tarih incelenir. Bu arada ufukta fabrikalar boy gösterir demiryolları döşenir şehirler gelişir. Tanrılarla develer çarpışır, aşkın rayici düşer.

Denklemler ve bağlantılar arasında bocalayıp duruyordum. Elimizde iki öge var. İşçi ve Makine büyüdükçe insan yok oluyor. Sonunda cenaze marşının eşliğinde ücretlerin giderek düştüğünü görüyorsunuz ve doğan bir şeyin ölmesi gerektiğini, ama ölmeden önce de büyüdüğünü algılıyorsunuz. Avlananlar cenaze marşını duymazlıktan gelmişler, ta ki ekmek paralarının rayicine diş geçiren makineler onları dünyanın öteki ucuna kovalayana dek. Emekçi ve makine, birinin ücreti ötekinin maliyetine, değişken sermaye değişmez sermayeye dönüşmüş. Biri ufalırken öteki nasıl büyümüş. Emeklerinden çalınan kazançlar büyürken, işçiler makineye oranla nasıl da

ufalmışlar. Fabrikaların sahipleri bütün dünyayı araştırmaya başlamışlar. Çünkü yapılan teneke kutu maliyetini karşılamak ve kazanç payını sağlamak zorundadır. Bunun için yüzlerce sömürgenin ve bağımlı ülkenin yerlileri yaşadıkları deliklerden çıkarılıp hücrelere tıkılmışlar.

Para babaları bir karabasana sıkışmışlar. Çünkü artık ürün bir kez çalındı mı, bir başka yere yatırılması gerekir. Ve artık değer onların gelişme yeteneklerinin kaynağı olduğu gibi, yok olmalarının da kaynağı olmuş. Oturuyordum, düşünüyordum, anımsayamadıklarımı yeniden kafamda kurmam gerekiyordu. Aklımdakileri sıraya dizdim. değer kanununu tekelci uygulamanın karşısına koydum; üretimin neden sınırlandığını, fiatların suni dondurmalarla neden ayarlandığını yeniden anlayabilmek için tröstlerin metodlarını inceledim. İnsanlığın yarısının yaşam standardının neden yükselmediğini anladım. Çünkü eğer yükselseydi büyük tekeller nasıl olup da birinin sırtından soyduklarını ötekine verebilirlerdi? Doğru dürüst kavrayamadığım altın standardını inceledim, başıma ağrılar girene dek borsa iniş çıkışlarını kurcaladım. Sonunda temel çelişkiyi kavrayabildim, o anda endüstri metotlarının dünyayı, yokolma süreci içindeki dünya pazarını nasıl beslediğini anlayabildim.

Nasıl ilerlediklerini, yeryüzünün bütün ülkelerinde nasıl aldatarak, kandırarak, çatışarak ilerlediklerini adım adım izliyordum. Bu arada zorunlu bir araç olarak -ki onlar buna politika diyorlardı ordular giderek büyüyor, silâhlar, cephaneler yığılıyordu. Muhtemelen ben doğmadan önce bitmiş olan o ilk savaşın tarihini karıştırdım, beni yutan ikincisini ve hazırlanmakta olan üçüncüsünü inceledim.' İnsan

giderek ufalıyor. makine giderek büyüyor. Ufuk yeni yeni fabrika bacalariyle yırtılıyor ve bütün bunlar olurken insanların tüketeceği ürünlerin yapımı yıldan yıla azalıyordu. Çünkü artık yeni bir tüketici ve yeni mallar çıkmıştı ortaya. Her mermiye müşteri olarak bir düşman askeri düşüyordu. Bu pazar hiçbir zaman doymaz, hiçbir zaman mal fazla gelmezdi. Bu pazar dökülen kanların kuruması için yenilerini üretiyor, milyonlarca kişinin iş bulmasını ve daha milyonlarca kişinin üniforma giymesini sağlıyordu. Artık yeni yatırım alanları aramaya ve artık değerden korkmaya gerek kalmamıştı. Elimi kaşıdım ve param olmadığı için bir yandan sevinip bir yandan başkaları adına üzüldüm. Çünkü içinde olduğumuz yıl, parası olanların hiçbir şey düşünmeden istediklerini satın alabilecekleri son yıldı. Bu yıl gelecekte hep özlemle anılacaktı.

Para babaları da ötekiler gibi feryada başlayacaklardı. Çünkü onlar da benim kadar güçsüzdü ve ne olacağını iyi biliyorlardı. Gazetelerinden öğreniyorlardı, önlerinde el pençe divan duranların gözlerinde okuyorlardı, kullandıkları bürokratların iktidarından seziyorlardı. Evet, kendilerinin gittiğini, ötekilerin geldiğini anlıyorlardı. Hükümetten aldıkları her çekte, silâh depolarına gönderdikleri her yüklü kamyonda kendilerini biraz daha ufaltıyorlar, ötekileri biraz daha yüceltiyorlardı. Daha ömürleri bitmemişti. Savaş onlara daha bir iki yıllık, belki daha da uzun ömür sağlayabilecekti. ama son kaçınılmaz biçimde yaklşıyordu. İşçinin daha az ücret alacağı ve daha fazla çalışmak zorunda kalacağı günler yaklaşıyordu. Böylesi bir mucizeyi başarabilmek ise ancak işçiler adına konuşacak bir hükümete vergiydi Para babalarına yakınmaktan başka yapacak iş kal-

mayacaktı. Yeni liderlerin de kendilerine kazanç ayıracaklarını bilmek, devletin kapitalist olarak herkesin emek gücünü satınalacağını ve bunu azınlığa yüksek, çoğunluğa düşük ücret halinde geri vereceğini bilmek para babalarına birşey kazandırmayacaktı. Yeni demokrasinin bir ordu özgürlüğünü ve kilise eşitliğini sağlıyacağını söylemek para babalarına sevinç getirmeyecekti. Çünkü onlara kulak asan olmayacaktı. Çünkü onlar rüzgâr ekmişlerdi, ister istemez fırtına biçeceklerdi. Düşman oradaydı. Söz anlamaz, önüne geçilmez, durdurulmaz, kahredici düşman, yani biçilecek fırtına, yani geleceğin aynası. Tekeller düşmana kapalı tutulmuştu, onlar kendilerinden alınıp başkalarına giydirilecek külâhlar için gerekliydiler. Hiçbir zaman yükselmemeleri için iyice ezilmişlerdi. Ama birden o eski ezilenler gitmiş, düşman oluvermişlerdi. Tekellerin başlattığı kendilerinin bitirmek zorunda kaldığı savaşlar doğurmuştu bu düşmanı. Onlar geleceğe ayna tutuyorlar, geleceğin nasıl olacağı konusunda kehanet savuruyorlardı. Kazanan kaybedenden kıl payıyla ayrılacaktı.

Yapılacak olan şeye toplumsal devrim denemeyecekti bile. Ve bu mirasa konacak soysuzları destekleyecek olan zavallı işçileri düşünüyordum. Verilmiş sözleri yerine getirmek için yaşam standardı yükseltilecek, bir domuz pirzolası kemiğinin ağırlığınca yükseltilecek, sonra yeniden geri alınacaktı. İşçiler iktidara gelenin kendi partileri olduğunu sanacaklar, ama çok geçmeden devletin kendilerinin aracı değil efendisi olduğunu farkedeceklerdi. Bir zamanlar özleyip istedikleri özgür üreticiler ve özgür tüketiciler birliği, partiye ve devlete ücret ilişkisi içinde bağlanarak varolacaktı. Yıllar yılı adına türküler yaktıkları tüm ulusların uluslararası birliği yerine, dünya-

nın yarısı öteki yarısıyla savaşıyor olacaktı. En büyük özgürlük kavramı olarak sosyalist özgürlüğü bellemişlerdi. Onun yerine sistemli çalışmanın köleliği gelecekti. Sevişmeyi bile ödev görünceye dek propaganda ile işçi sınıfının beyni yıkanacaktı. Gerçi bir miras kalmıştı, ama bunu patronlar, kiralık yazarlar ve tatlısu sosyalistleri kendi aralarında bölüşmüşlerdi. Para babaları öleceklerdi ölmesine, ama baltalarla değil. Yavaş yavaş ve kendi iç çelişkilerinden öleceklerdi. Kendi hazırladıkları savaşlar onların suyunu kaynatacaktı. İşte böyle olacaktı ya da ben öyle görüyordum ve aldatılmışlar ordusu, giderek klişeleşen sloganlar adına birbirlerinin kanını dökecekti.

Ondan sonra ne olacaktı? O noktada cevapladığım sorular cevaplayamadıklarımdan azdı ve söylediklerimin yankısını duymaktan korktuğum için Lannie'ye cevap vermemiştim. Belki, düşünme yeteneğini benden söküp almışlardı, ama ben o yeteneği yeniden yakaladım ve ne beynimi ne gövdemi hareket ettirmeden bir süre oturdum.

Bir saat geçti. Aklımın denizine taşlar atıyordum boyuna. Taşların meydana getirdiği halkalar giderek öylesine büyüdü ki, biçimleri belirsizleşti. Sersemlemiş olmalıyım.

Daha ne kadar zaman böyle oturabilirdim bilmiyorum, çünkü fırsat vermediler. Hollingsworth kapımı vurdu, beni dostça diyebileceğim tarzda selâmladıktan sonra McLeod'la olan konuşmanın devam edeceğini söyledi. Eğer buna iş demek gerekiyorsa, onbeş dakikaya kadar işe başlayacakmış. Belki ben de orada bulunmak istermişim.

İstemez miydim hiç! Sanki böyle bir çağrı bekliyormuşum gibi hemen koştum, herkesten önce oda-

ya girdim. Sonra Hollingsworth, Lannie ve McLeod peşpeşe geldiler. Daha önceki yerlerimize oturduk, birbirimize baktık. McLeod masanın başında. Hollingsworth'un karşısındaydı. Lannie ikisinin arasına gelen uçta oturuyordu. Ben de yatağa ilişmiştim.

Hollingsworth, «Acaba teklifim üzerinde düşünüp olumlu bir karara vardınız mı?» diye söze başladı. Sonra büyük bir kibarlıkla burnunu sildi.

McLeod omuz silkti. Hollingsworth bu arada kâğıtlarını düzene koyuyordu. McLeod, «bu akla yakın bir teklif değil. Nasıl korunacağımı açıklamıyorsunuz.» dedi. Zaman durmuştu sanki. Kendimi zorlayarak dikkatimi topladım. McLeod. «Her halü kârda,» diye devam etti, «kararım verdim Pazarlığınızı kabul etmiyorum.»

Hollingsworth kalemle kâğıda vuruyordu. «Pekâlâ,» dedi. «Öyleyse ayrıntılara geçmenin sırası geldi sanırım.» Koltuğuna gömülmüş, uyuklar gibi görünen Lannie'ye baktı. «Size herhangi bir hizmette bulunabilir miyim, Bayan Madison? Sigara ister miydiniz?» diye sordu. Sesindeki alaycı ton bile öfkesini gizleyemiyordu.

Lannie irkildi, gözlerini kaldırdı. Bitkindi, yanından ayrıldığımdan daha bitkindi. Sesi boğuktu. «Hayır, istemem, teşekkür ederim.» Suçlu suçlu çevresine bakındı, sonra eskisi gibi koltuğa gömüldü, huzursuzdu. Hollingsworth'un yada McLeod'un her hareketinde gözlerini kırpıştırıyor veya parmağını sinirli sinirli oynatıyordu.

Hollingsworth daktiloyla yazılmış bir kâğıt aldı. «Evet, ayrıntılara geçiyoruz demek,» diverek içini çekti. «Benim çalıştığım örgüte nasıl girdiğinizi anlatır mısınız?»

Beni bu sorudan daha fazla şaşırtacak birşey

olamazdı. Oysa McLeod hiç şaşırmışa benzemiyordu. Yine de, sanırım farkında olmaksızın, eli gömleğinin cebinde oynuyordu, Hollingsworth kendisine bir kâğıt vermiş de onu saklamak istiyormuş gibi iliği açıp kapıyordu. Sonunda, «Bunu uzun uzadıya anlatmanın anlamı yok,» dedi. «O konuda herşeyi nasılsa biliyorsunuz.»

Hollingsworth fısıldar gibi bir sesle, «Bırakın da kendi metodlarımı uygulayayım,» dedi.

McLeod yine omuz silkti. «Uzun boylu anlatacak bir şey yok,» diye başladı. «Eski görevimde kalsaydım, giderek yargılanacağımı ve bunun da boynumu ipe vermek demek olacağını biliyordum. O sıralarda, bence desteklenmemesi gereken bir askeri pakt yapılmıştı. Kimseye tek söz etmemiştim, ama birşeyin aleyhinde oldunuz mu bu anlaşılır, nitekim yetkili biri tarafından bana açıkça saldırıya geçileceği, kamuoyu önünde küçük düşürüleceğim kulağıma geldi. Yaşamak gibi -belki de gereksiz- bir istek duyuyordum. Bunun için araştırdım, soruşturdum, sonunda bu ülkeye gelmek üzere bana pasaport vereceklerini öğrendim. Tabiî şayet...» Burada bir an durdu. «Tabiî şayet sizin örgütünüz adına çalışmayı kabul edersem pasaport vereceklerdi. Pasaportumun bedeli belirli olaylar ve kişiler hakkında ayrıntılı bilgi toplamaktı. Uzun uzadıya düşündükten sonra, bunu kabul etmeye karar verdim.»

Lannie sırıttı. Giderek gülmeye başladı ve kahkahası histerik bir hal aldı.

McLeod, «Bu konuyu daha derine götürmemi» başladım. Bir süre sonra bana bir masa ile bir sekreter bile verdiler.»

«İyi bir istatistikçi olduğunuzu itiraf etmeliyim,» diye Hollingswoth sözüm ona espri yaptı.

McLeod, «Bu konuyu daha derine götürmemiz gerekli mi?» dedi.

Hollingsworth dilini damağında şaklatarak, «Hayır...» dedi. «O ufak şey konusunda bir anlaşmaya varırsak, gerekli değil.»

McLeod, «Bende değil.» diye mırıldandı.

«Bilmem, göreceğiz bakalım.» Hollingsworth içini çekerek gözlerini tavana dikti. «Nasıl devam etsek acaba?» Bir kâğıt çekti, şöyle bir göz attı. Sonra, «Evet, evet, tamam bu işimizi görür,» diyerek kravatını düzeltti. Resmî bir tavırla, «Bizden neden ayrıldığınızı anlatır mısınız lütfen?» dedi. «Tek söz etmeden, tek iz bırakmadan kayboluvermiştiniz.»

McLeod yumruğunu sıktı, baktı. «Kişi olarak artık tükendiğime inanmıştım» dedi. Gözlerini hafifçe bana kaydırmasından anladım ki, sözleri sadece Hollingsworth'a değil, aynı zamanda banaydı. «Yepyeni bir yaşam kurmak zorundaydım. Kişinin devrimci yapısını tüketen bazı olaylardan sonra, geriye anlam taşıyan sadece bir iş kalıyor, o da canım kurtarmak. Ama canını ne adına, ne için kurtaracaksın? O zamana dek yaşamanın önemli olduğunu, benim yaşamımın önemli olduğunu hiç düşünmemiştim. Arkadaşlarınıza katıldığım zaman bu düşünce içimi kemirmeye başladı.» McLeod dudaklarının yerinde olup olmadığını anlamak istercesine dilini özenle dudaklarından geçirdi. «Geçirdiğim ruhsal, moral ve hatta fiziksel bunalımları sayıp dökmeye gerek yok,» dedi. «Sadece şunu belirteyim, durumumu değerlendirdikten sonra, kesinlikle bu işlerden kopmam gerektiği kanısına vardım.»

«Ve ortadan kayboluverdiniz.»

«Evet.»

«Giderken o ufak şeyi yanınıza almadınız mı?»

«Hayır.»»

«Ama sizin arkanızdan o da bulunamadı.»

«Raslantılar birini suçlamaya yetmez.»

Hollingsworth kibarca başını salladı. «Bir başka deyimle, kendinizi radikal ve devrimci çalışmaya adadınız, ama daha ufak çapta, öyle mi?»

McLeod hayır gibilerden kafasını salladı. «Kendimi hiçbir şeye adamadım. O zamandan beri hiçbir şey yapmadan dolaşıp duruyorum. Kesinlikle politikaya karışmadım.»

Hollingsworth, «Siz beni aptal yerine koyuyorsunuz,» diyerek bir yazı çıkardı. Okumaya başladı.

«İki karşıt dünyanın devlet ekonomisine işçilerin katılması, barbarlık dönemini daha da çabuklaştırıyor.»

Hollingsworth, anlamını bilmediği kelimeleri sökemeyen bir öğrenci gibi dudaklarını büze büze, kelimeleri çeke uzata zorlukla okuyordu.

«Geleceğin sosyalist tarihçileri, yirminci yüzyılın trajedisini Birinci Dünya Savaşını izleyen birkaç yılda toplayacaklar. Devrimin Batı Avrupa'ya yayılamaması, genç bir dev gibi gelişen işçi hareketinin öldürücü yaralar alması, yozlaşma, ihanet ve yenilgi sonuçlarından başkasına yol açamazdı.»

Hollingsworth başını kaldırdı, «Devam edeyim mi?» diye sordu.

McLeod. «Eğer size bir yararı varsa, edin,» dedi.

«Bugün Üçüncü Dünya Savaşının yaklaşmakta olması, barbarlık metodlarının geliştirilmiş ve kurulu düzene sindirilmiş bulunması, gizli polisin her türlü muhalefeti yok etmesi, barış adına savaş kurgulanması somut birer gerçektir. Bunların aksine, devrimci sosyalizm çok dar bir boğazda sıkışmış durumda-

dır. Bugün politika ufkunda sadece bir nokta gibi görünecek kadar uzaklaşmıştır. İşte canlı tutulması, dört elle sarılınması gereken nokta budur. Çünkü savaştan sonra iki devin birbirini ezip yıkması sonunda, proletaryanın dünya devrimini başarıya ulaştırabilmesi için gerekli objektif koşullar ortaya çıkabilir. Ancak, sorumluluğunu kavramış sosyalistler olarak herkesten önce bizler itiraf etmeliyiz ki, bu sadece bir ihtimaldir.»

Hollingsworth durdu, muzaffer bir anlamla McLeod'a baktı. «Bunu yazdığınızı itiraz ediyor musunuz? dedi.

«Hayır.»

Hollingsworth mendilini ağzına kapatarak öksürdü. «Sizin izinizi bu yazı dolayısiyle bulduğumuzu öğrenmek belki ilginizi çeker.» dedi. «İzinizi bulmamız aylar sürdü. Ama teksir makinesinin markası, kâğıdın cinsi, aynı kişinin yazdığı başka yazılarla kurulan bağlantı, bu kişinin bizim örgütümüzün ve okyanusun ötesindeki ülkenin örgütünün çalışma metodlarını bilmesi birbirine eklenince durum ortaya çıktı.» Çantasından bir dosya çıkartıp McLeod'a uzattı. «Şuna bir göz atın. Bütün kanıtlar burada.» McLeod dosyayı incelerken, Hollingsworth arkasına dayandı. Bir eliyle çantanın kapağıyla oynuyordu. Sanki çanta Pandora'nın kutusuydu da, Hollingsworth oradan dilediğini çıkarabilirdi.

McLeod, «Pekâlâ,» dedi. «O yazıyı ben yazdım.»

«Ya ötekileri?»

Yüreğim heyecandan güm güm vurarak, McLeod'un ne diyeceğini duymak için öne eğildim. McLeod, «Hepsini,» diye cevap verdi. İçimdeki sevinç dalgalanmasını bastıramadım. Kendimi kaybederek Lannie'ye döndüm.

«Gördün mü?» dedim.

Oysa Lannie ayağa fırlamış. «Hayır, bunları o yazmadı. Yalan söylüyor,» diye bağırıyordu.

Hollingsworth usulca, «Otur,» dedi.

«Hayır. Bunları o yazmış olamaz. Hepinizi aldatıyor.» Sonra birden sustu. Gözleri bir noktaya dikildi. Donmuş gibi kalakaldı. Hollingsworth kalktı, ona sigara verdi, dikkatle yaktı.

Sonra, «Yer yer sapmalar olacağını söylemiştim sana,» dedi.

Lannie, «Evet, biliyorum.» diye mırıldandı.

Hollingsworth yerine geçti. Ciddi bir tavırla, «Konuşmamız kesilmemeli,» dedi. «Bay Lovett susmazsa devam etmiyeceğim.» Ben cevap vermeyince, kabalığını bağışlatmak isterce gülümsedi ve hiçbir şey olmamış gibi devam etti. «Şu halde son birkaç yıldır zamanınızı bu tür yazılar yazmaya adadığınızı iddia ediyorsunuz?»

«Yazmaya ve incelemelere.»

«Başka hiçbir şey yapmadığınızdan emin misiniz?»

«Hiçbir şey.»

«Böyle bir cevap vermeniz ihtimaline karşı, tarihi incelemiştim. Sizin deyiminizle, bir bürokratın her işi bırakıp Bolşevik teorisi üzerine yazılar yazmağa, incelemeler yapmaya başladığı bugüne dek hiç görülmemiş.»

«Bolşevik değil, Maksist teori...»

«Sözümü bitimemiştim daha... O ülkede yıllarca yaşadıktan sonra böyle birşey yaptığı görülmemiş diyecektim. Bu yüzden, insan ister istemez, şimdi yaptıklarınızın bir kamuflaj olabileceğini düşünüyor.»

«Ne demek istediğinizi anlayamadım.»

«Yani, bize katılmak için ayrılmış gibi yaptığı-

nız örgüte hala bağlı olduğunuzu gizlemek için, devrim teorisi konusunda çalışıyormuş havasını uyandırıyorsunuz demek istedim. Çünkü böyle olmasaydı sizi öldürürlerdi, neden ortadan kaldırmadıkları ister istemez insanın aklına takılıyor.»

«İzimi bulamadılar.»

«Hiç sanmam.»

«Leroy, o ufak şeyin bende olduğunu iddia ediyorsunuz. Eğer bendeyse nasıl olur da hala...»

«Bolşeviklere bağlı olursunuz.» diye Hollingsworth tamamladı.

«Eğer hâlâ onlarla beraber olsaydım, o ufak şeyi çoktan onlara vermiş olurdum.»

Hollingsworth kapanın yayını arttırdı. «Ama o ufak şeyin sizde olmadığını iddia ediyorsunuz.»

McLeod kahkahayı bastırdı. «İyi bir numaraydı, arkadaş,» dedi.

Hollingsworth, «Biraz yol aldık galiba,» diyerek içini çekti. «Durumu şöylece özetleyelim. Ya aradığımız şey sizde ve siz herhangi bir örgütte çalışmıyorsunuz. Ya da sizde değil ve düşmana bağlılığınızı hiçbir zaman koparmadınız. Çok iyi bir insan olduğunuzu ve geçmişte yaptıklarınızdan pişmanlık duyduğunuzu göstermek istiyorsunuz. Ben ancak bu iki şıkkı kabul edebiliyorum. Bu anlayış üzerine çalışmamıza devam edebilir miyiz?»

«Zaman kaybından başka birşey olamaz?»

Hollingsworth cebinden bir çakı çıkarttı. Kaleminin ucunu sivriltmeye koyuldu. Bu işi ağır ağır ve özenle yapıyordu. McLeod'un gözleri üzerindeydi. Bitirince kırıntıları eline topladı, sonra yere döktü. «Çok affedersiniz, diyerek, bu kezde ayağiyle süprüntüyü yaydı. McLeod başını saliadı. Ağzı gerilmişti.

Hollingsworth, «Bir insan bizden ayrılıp, kendini teorik çalışmaya vermek istese, o ufak şeyi neden alsın?» diye bir fikir öne sürdü.

«Buna ancak varsayıma dayanan bir cevap verilebilir.»

«Olabilir. Buradakiler kusurunuza bakmaz.»

«Yine bu da belirli bir bütün içinde ele alınması gereken bir sorun, Leroy. Yüzeyden bakılınca, budalaca bir iş gibi görünüyor. Hayali dostumuzun yakalanmasını çabuklaştırmaktan başka birşeye yaramaz gibi görünüyor. Peki ama onun durumu nedir? Kendini düzeltecek, düzeltmek istiyor. Son on yılda edindiği alışkanlıklardan kopması gerek, artık geri de dönemez. Üstelik programına, fikirlerine sempati duyduğu herhangi bir gruba katılması da engellenmiş. Yapayalnız kalacak. Ve bu şeyi çalması onu ayakta tutacak, ona güç verecek. Eylem teoriyi dengeler. Daha da dikkatle üzerinde durulması gereken bir başka ihtimal var. Eğer bu ufak şeye sahip olamamak her iki tarafın da aleyhine ise, onları bundan yoksun bırakmak belirli bir ahlak, belirli bir dürüstlük olur.»

Hollingsworth, «Bu anlattıklarınız hiç de akla yakın gelmiyor,» dedi.

«İstediğiniz gibi düşünebilirsiniz.»

«Ufak şey sizde mi?»

«Hayır.»

«Öyleyse size inanamam.» Hollingsworth çantasından bir dosya daha çıkardı. «Bakalım bencil misiniz, değil misiniz? Geçen konuşmamızda tanıttığım Balkan ülkelerinden birinde doğduğunu söylediğim dostumuzdan söz açacağım yine. Onu tanıdığınızı hala inkâr ediyor musunuz?»

McLeod hemen cevap vermedi. «Bunu düşün-

düm. Sonradan hatırladım, galiba kendisini bir iki kez görmüştüm.»

«Hepsi bu kadar mı?»

«Anımsayabildiğim bu kadar.»

Hollingsworth sözlerinin tadını çıkara çıkara, «Şimdi olaylara bir göz atalım,» dedi. «Bu Balkan ırkından olan bey, Akdeniz ülkelerinden birinde ortaya çıkıyor. Yıl, 1936 desek nasıl olur? Adı geçen ülke bir iç savaşın en bunalımlı günlerindedir. Bu beyin temsil ettiği güçler ise, taraflardan birine, meşru hükümete yardım etmektir. Dostumuz, uluslararası karakterde bir özel birlikle ilgili görev alır. Ve karşı casusluk işlerini yürütür. Onun hakkındaki kayıtlarımıza bakacak olursak, yerinin önemini belirleyen bazı konuşmalar yapmış olduğunu görürüz. Bir dakika sabrederseniz, size bu konuşmalardan bir bölüm okuyacağım.»

Dosyadan bir kağıt daha çıkardı. Masanın üzerine koydu. «Bakın neler demiş:

«Devrim adına çalışmak yeterli değildir. Savaşın içine girmek, sosyalist inançlarımıza uygun ödevlere ters bile düşse verilecek görevleri kabul etmek gerekir. Kooperatifler kurulması, endüstrileşme ve diğer önemli çalışmalarımıza oranla daha tatsız, daha ters görevleri bile yüklenmek gerekir. Kişinin devrimci inancı, devrimci yapısı, en güç, en karşılıksız, hatta en acı veren, en tüketen görevleri kabul etmesiyle sınanır. Kişinin bin kez sınav verdiği bir savaşın göbeğindeki bu yüksek mevkiye getirilmekten sevinç duyduğumu söylerken, devrimimizin bekçisi, ulusal güvenlik örgütümüze en büyük övgülemeyi yapmış oluyorum.»

Hollingsworth başını sallayarak, «O ülkenin ba-

şındaki kişi de sayın yazarımızdan büyük övgülerle söz ediyordu,» dedi.

McLeod, «Bugün öyle birşey yapmaz,» diye cevap verdi.

Hollingsworth, «Kim bilir...» diye hafifçe öksürdü. «Bu bay, kendini sınamak istediğini söyleyen biri. İç savaşın yarattığı koşullar ise, kendisinin de belirttiği gibi böylesi bir sınamaya alabildiğine fırsat veriyor. Gözüne çarpan ilk olay, önemsiz. Bu özel birlikteki elemanlar, savaş alanında sempatizan olmadıkları öteki siyasal elemanların yanına veriliyorlar. Bütün partiler ve gruplar öylesine karışık ki, kim kimdir bir türlü kafamda toparlayamıyorum. Ancak sözü edilen ikinci gruptakiler devrimci olduklarını iddia eden işçiler. Ve işçilerden kurulu bu güç ile bizim özel birlik siyasal görüşlerinde pek anlaşamıyor. Bir keresinde, özel birliği destekleyen güç tarafından silah ve cephane gönderiliyor. Ancak gelenler öyle bir dağıtılıyor ki, işçilerin olduğu gruba birşey düşmüyor. Düşman sadırıya geçince de, tabii yenilgi başgösteriyor. Hem büyük ölçüde can kaybı oluyor, hem de geri çekilmek gerekiyor. Bunun üzerine bu gruptakiler oturup düşünmeye, tartışmaya başlıyorlar. Neden bize silah verilmedi diyorlar ve aralarından bir delegasyon seçip. Balkan ırkından olan dostumuza gönderiyorlar. Durumu protesto ettiklerini bildiriyorlar Dostumuz onlarla tartışmaya, onları kandırmaya çalışıyor. Fakat söyledikleri etkisiz kalınca, onları hapsetmek zorunluluğunu duyuyor ve birliklerine de bunların düşman ajanı oldukları için tutuklandıklarını bildiriyor. Sonra da işçi birliğine silah verilmediği yolundaki söylentilerin asılsız olduğunu belirtiyor. Onlara silah verilmiş, ama onlar silahlarını düşmana satmışlar ve silahları

olmadığı için değil, korktuklarından geri çekilmişler. Bu hikaye en iyi propaganda ajanları tarafından dört bir yana yayılıyor. Balkan soyundan gelen beyimiz, emrindekilerinden birine açılarak, bir çeşit anarşist bile olsalar bu gruba silah verilmemekle büyük yanlış yapıldığını ağzından kaçırıyor. Ama şunu da ekliyor. Aynen okuyorum: 'Yarıda dönmek ve atılmış adımı geri almak yerine, bir kez başlanılmış yanlışı olanca gücümüzle sonuna kadar götürmek daha iyidir' diyor dostumuz. Şimdi söyleyin bakalım, bu bay hakkında ne düşünüyorsunuz?»

McLeod, «O belirli bir sistemin ürünüdür,» diye mırıldandı. Alnında ter boncuklanmaya başlamıştı.

Hollingsworth sigara uzattı, McLeod almadı. «Bu noktalardaki bilgimiz çok ayrıntılı. Çünkü birkaç memur sürekli olarak anavatana rapor veriyorlardı. Biz de bazı özel ilişkiler kanalıyla bunların birer kopyasını alıyorduk. Şimdi bir başka olaya bakalım. Bu olay da, işçi liderlerinden biriyle ilgili. Adam belki de anarşistin biri, yada öyle birşey. Herneyse. Bu kişi ötekilerle beraber olmayı kabul etmiyor ve işçileri savaş sona ermeden devrim yapmaya kışkırtıyor. Bu ise, silah veren güçlü ülkenin tutumuna aykırı. Bir akşam, bu lider bir işçi toplantısında konuşma yapıyor.» Hollingsworth içini çekerek devam etti. «Konuşma şu havada: İşçiler ilerde yapılacak bir devrim adına değil de, kendi yaptıkları bir devrim adına çarpışmazlarsa savaş kaybedilecektir. Hava elektriklidir, nenin mümkün, nenin imkansız olduğu kestirilememektedir. Durumu öğrenen Balkanlı dostumuz, yukardan aldığı emirlerle harekete geçer. İki kiralık katil, sözü gecen lideri ve birkaç arkadaşını iki gece sonra öldürürler. Bunların da düşman ajanı olduğuna dair sahte belgeler yayılır.»

Lannie, «İşçilerin kanı döküldü,» diye atıldı. Sesi odada yankılandı. McLeod bir elini dirseğine yasladı. Sigara yaktı.

«Bu Balkanlı dostumuz hakkında etraflı araştırma yaptım,» diye devam etti Hollingsworth. «Üstün zekasına ve yeteneklerine hayranlık duymamak doğrusu elde değil. Şimdi bir başka olaya geçelim...»

İş bir tane daha ile de kalmadı. Başım dönmeye, aklım durmaya başladı. Olay üstüne olay, sahtekârlık, silâh, tutuklamalar, cinayetler, ihanetler birikti ha birikti. Görünmez mürekkeplerle, Macar sustalıları ile donandı ve Balkanlı dostumuz giderek yayılan bir örümcek ağı gibi her yanı sardı. Hollingsworth bir zabıt katibi renksizliğiyle okuyordu. Her kağıdı dosyadan çıkarıyor, Olay Üç. Madde Dört, Konu Beş diye okuduktan sonra tekrar dosyaya kaldırıyordu. Biri biter bitmez ötekine başlıyordu Böylece Proje Yedi, Olay Sekize kadar gelindi. Dosya kabardıkça McLeod pasif direnişe geçti. Hiç ses çıkarmadan dinliyor ve boyuna terliyordu. Ter alnından boynuna, oradan gömleğine süzüldü. Benim sabrımı taşıracak ölçüde sabır gösteriyor· arada bir bence hiç de önemli görünmeyen bir ayrıntıya itiraz ettiği oluyordu. Lannie sesini çıkarmadan dinliyordu. Gözleri pariamıştı. Yanakları alev alevdi. Dilini damağında şaklatıyor, kim konuşursa dikkatle ona dönüyor, kısaca bir aktörün seyircisinden bekleyebileceğinden öte tepki gösteriyordu.

Hollingsworth, «Bu dosyaları incelerken dikkatimi çeken bir olaya geliyorum şimdi.» dedi. «Belki pek önemli değil, ama benim son derece ilgimi çekti. Sözünü ettiğimiz beyin cephe örgütünde bir delikanlı var. Raporlardan anlaşıldığına göre olumlu, hoş bir

çocuk. Tek kusuru var, pratik zekası kıt. Cephede ve cephe gerisinde boyuna dolaşarak geçirdiği bir iki yıldan sonra beklenmedik bir tutum gösteriyor. Elimizdeki raporlara göre her önüne gelene şöyle demeye başlıyor: «Savaşı kaybediyoruz ve bu bizim suçumuz. Suçsuz insanları öldürüyoruz. Anarşistler ve işçi birliğindekiler gerçek devrimciler. Ama ya biz neyiz? Bunu soruyorum kendi kendime.» Gerçekten pek ihtiyatsızmış bu delikanlı. Tabii hemen raporlar yağmaya başlamış Balkanlı amire. Delikanlı bu sözleri amirine bile tekrarlamış.» Hollingsworth durdu, teker teker hepimizin yüzüne baktı. «Emirler alınıp veriliyor. Delikanlı karşı devrimcidir ve ortadan kaldırılması gereklidir. Buraya kadar herhangi bir olağanüstülük yok. Peki amir ne yapıyor? Geçmişteki tutumuna bakarak yargıya varılacak olursa, kendisinden hiç beklenilmeyen birşey yapıyor. Delikanlıyı öldürmüyor. Bir yere gizliyor ve kendi amirlerine sahte bir rapor gönderiyor. Gerçekten olağanüstü bir davranış. O kadar beklenmedik birşey ki, neredeyse kimse gerçeğin farkına varamayacak. Ama kıl payıyla durum anlaşılıyor ve kesin bir dille, eğer delikanlı ortadan kaldırılmayacak olursa kendisinin kaldırılacağı söyleniyor.»

Lannie, «Ah...» diye içini çekti.

«Evet. İşte o zaman kendisinden beklenileni yapıyor. Delikanlı ortadan kaldırılıyor. Ancak, sanırım psikolojik bazı nedenlerle, hiç örneklenmemiş birşey yapıyor. Delikanlıyı kendisi öldürüyor.»

McLeod donuk bir sesle. «Neymiş o görülmemiş şey?»

«Daha önce böyle birşey yapmamış. Bunu yapacak pek çok adamı var elinin altında. Kendisine güvenen delikanlıyı görmeye gidiyor. Oturup saat-

lerce konuşuyorlar. Sonra kendisine verilmiş olan emri yerine getiriyor. Evine dönünce de oturup olayı yazıyor. Sadece kendisi için. Gün gelip bu yazdıklarının bizim dosyamıza gireceğini hiç aklına getirmeden. Buna ne diyeceksiniz?»

Lannie tuhaf bir gülümseyişle, «Korkunç bir gaddarlık bu!» dedi.

«Emir almıştı,» diye atıldı Hollingsworth. «Emir verenler de haklıydılar. Bu bey sapma noktasına gelmiş olabilirdi... sapma deniyor, değil mi? Ama delikanlıyı kendisi öldürürse yeniden yola gelebileceğini düşünmüş olmalılar. Bundan sonra ikinci bir cinayet daha işliyor. Yine tek başına.»

McLeod kabaca, «İkinci cinayetin gereği neymiş?» diye sordu.

«Çok daha sıradan bir olay bu.» Hollingsworth uzun uzadıya anlatmaya koyuldu. Balkanlı dostumuzun bir arkadaşı varmış. Çok iyi arkadaşmışlar. Yıllar yılı dostluk etmişler, defalarca birlikte çalışmışlar. Kahramanımızın sefa sürdüğü o Akdeniz ülkesinde önemli bir iş vermişler buna. Hem de başkentte. Ama daha şehre geleli iki hafta olmamış ki, tuhaf bir davranış göstermeye başlamış. Pek nadir içki içen bu adam, gece gündüz sarhoş dolaşmaya başlamış. Çelik gibi sinirleri olduğu halde, elleri titriyormuş. Oysa eski bir iç savaşta dayanıklılığıyla ün yapmış. İri yarı biri olmasına karşın, kendisine daracık gelen şeyler giyiyormuş. İşini tamamlamış, oteldeki odasına çekilmiş ve hiç kimseyle görüşmeden, sabahtan akşama, akşamdan sabaha içerek üç gün geçirmiş. Doğuya dönmesi için bir pasaport gelmiş. Adam pasaportu aynı şehirdeki Balkanlı arkadaşına postalamış. Bunun üzerine Balkanlı dostumuz arkadaşını görmeye gitmiş. Saatlerce, konuş-

muşlar. Adam, 'Biz devrimi sabote ettik. Kendi başımızı da yedik,' demiş. 'Duruşmalar yaptık. Bunların ne büyük düzmece olduğunu bilmiyor musun? Eşitliğin bir burjuva ilkesi olduğunu bilmiyor musun? Kim günde daha fazla iş çıkarmışsa ona alkış tuttuk. Karılarımız kürk mantolar giydi. İşi bok ettik, sosyalizmi yüz yıl gerilettik. Sosyalist ahlâk öldü. Ben sosyalist ahlâkı bir iğnenin ucu gibi görürüm. Öylesine ufacık bir noktadır ki bu, üzerinde yalan tutunamaz.' demiş. Tartışmalar. Daha doğrusu adam düşüncelerini anlatmış ve sonunda zor kullanılmadığı takdirde geri dönmeyeceğini söylemiş ve eski yoldaşına, 'Gücün varsa beni gönder,' diye kafa tutmuş. Sonunda bu idealist arkadaş ölmüş. Olağanüstü bir olay. Çünkü Balkanlı dostumuz böyle davranmakla kendi yetki sınırlarını aşmış oluyor. Onun yapması gereken şey, arkadaşına pasaportu vermek. Gerisine karışmaması ve bir başkasına bırakması gerek.»

McLeod'un yüzü gerilmişti. «Bu tarz davranan bir insan güvenilir olmaktan çıkmıştır,» diye boğuk bir sesle konuşmaya başladı. «Kuşkular onun kişiliğini, davranışlarını böler. Giderek daha da ileriye vardırır işi ve emrindekilere vermeye korktuğu işleri kendisi yüklenir.»

«Maalesef dediklerinizi kabul edemeyeceğim. Çünkü bunlar gerçeğe uymuyor. Kahramanımız kendisinin de itiraf ettiği gibi Akdeniz ülkesindeki görevi bitinceye kadar, hatta daha bir süre sonrasına kadar örgütten ayrılmaz. Hala onlarla beraber olduğuna inanmamızı gerektiren nedenler de var.»

McLeod umutsuz bir çırpınışla, «Ben o adam değilim,» dedi.

«İnsan hiçbir zaman kesinlikle bilemiyor ki. Onu savunuyorsunuz.»

«Savunmuyorum. Davranışlarının nedenini açıklıyorum.» McLeod dilinin ucuyla üst dudağında biriken ter tanelerini sıyırdı.

Hollingsworth başın sallayarak, «Mümkündür,» dedi. «Ama yine de ilginç. Her iki olayda da saatlerce süren konuşmalar var. Çok şey söylenmiş olmalı bu konuşmalarda.»

McLeod'un şakağında bir damar atıyordu. «Bu olayların soğukkanlılıkla, önceden tasarlanarak yapıldığını mı ileri sürüyorsunuz?» dedi.

Hollingsworth umursamaz bir tavırla cevap verdi. «Çalışma alanımda en büyük keşfim, önemli olan şeyin yapılan iş olduğunu bulmamdır,» dedi. «Bir insan şöyle yada böyle düşünebilir, şunu yada bunu duyabilir. Ama beni ilgilendiren sonuç olarak yaptığı eylemdir. Söz konusu olayda, söz konusu kişi arkadaşını görmeye giderken yanına silâhını alıyor. Bütün konusma boyunca silâhın gövdesine değdiğini duyuyor. Tutun ki, arkadaşını çok seviyor ve konuştukları süre içinde birkaç kez onu öldürmekten cayıyor. Ama ne düşünmüş olursa olsun, sonunda tetiği çekiyor. Otele öldürücü bir silâhla geliyor ve otelden o silâhı kullanmış olarak ayrılıyor. Burada bir avukat olsa, bunun kasıtlı olup olmadığı konusunda uzun uzun konuşurdu; ama bana sorarsanız eğer kararlı değil ise silâhı ne diye yanma alıyor? Bakın, kendime bir soru soruyorum.»

McLeod kısık sesle,« «Nevmiş o?» dedi.

«Bu adam avını isi bugüne kadar sürdüregelmiş midir? Bunun aksini kanıtlayamazsa, öyle olduğunu kabul edeceğim. Benim naçiz fikrime göre, öyle olması gerek. Çünkü hiç kimse bu denli yanıldığını kabul etmeye yanaşmaz. İstatistikler de beni kanıtlıyor. Dediğim gibi, kendini teorik çalışmaya veren

bir bürokrat görülmemiş şimdiye dek. Bir insan bütün bunları yapacak sonra da yanılmışım diyecek. Kimse yutmaz bunu, hele ben hiç.»

McLeod ağır ağır konuşarak, «İnsan ancak suçunu itiraf etmekle bir yargıya varabilir,» dedi.

«Saçma! Siz herşeyi bir tartışma konusu haline getirmeye bayılıyorsunuz. Ama benim gibi birisi sözlere değil, yapılanlara bakmalıdır.»

McLeod tuhaf bir şekilde parlayan gözlerini Hollingsworth'a dikti.

«Hiçbir güce hizmet etmiyorum.» dedi. «Hiç kimsenin uşağı değilim.»

«Öyleyse aradığımız şey sizde.»

«Hayır, bende değil.»

«Sözünü ettiğim Balkanlı siz misiniz?»

«Hayır.»

«Siz olsaydınız ne derdiniz?»

«Öne sürdüğünüz iki ihtimalden birinin doğru olması gerektiğini söylerdim.»

«Nihayet söyleyebildiniz.» Hollingsworth arkasına yaslandı, ellerini dizlerinin üzerine koydu. Ama üzerindeki gerginliği atamamıştı.

«Bayan Madison, bir dakika odadan çıkar mısınız?» dedi.

Lannie tek söz etmeden kalktı, çıktı, kapıyı kapattı. Hollingsworth uzandı, lambayı yaktı. Işık McLeod'un yüzünü aydınlatıyordu.

«Size gerçekten büyük hayranlık duyuyorum,» diye mırıldandı. «Ve bu konuşmayı yapmak bu yüzden bana ağır geliyor. Sizin de bunlara katlanmanız gereksiz. Teklifimi kabul edin. O zaman buradan rahatça gidebileceksiniz.»

McLeod zorlukla konuşarak, «Teklifiniz hiçbir zaman kesinlik taşımadı,» dedi.

«Şimdi kesin konuşuyorum. Sizin gibi, o kadar çok kişiyi emrinde çalıştırmış olan ve istese bugün lüks içinde yüzebilecek birine karşı nasıl saygı duyduğumu anlatamam.» Hollingsworth'un sözleri ihtirasını, kıskançlığını ortaya koyuyordu. «İnsan bu durumda bir orduyu bile satınalabilir.» Sesini alçalttı. «Şansınız ters dönmüş, kötü günler yaşamışsınız. Ama insan hiç uğruna kendini feda etmemeli.» Sustu. Ve bu suskunluk anında son bombasını patlattı. Kapı, birkaç hafta önceki gibi tırmalanmaya başladı. Tırmalanma giderek arttı, arttı, kapının dışındaki parmak tahtaları oyuyor, kapıyı oyuyor, kulaklarımızı oyuyor gibiydi. Lambanın ışığı tam McLeod'un gözlerindeydi. Kapı tırmalanmaya devam ediyordu. Ses artık derimizin altına işliyor gibiydi. Hollingsworth gözünü kırpmadan McLeod'u seyrediyordu.

McLeod, «Kesin şu sesi.» dedi.

«Sizi rahatsız mı ediyor?»

«Peki, bırakın devam etsin.»

Ama sinirlendiği gözden kaçmıyordu. Masanın kenarını sıkıca tutmuştu. Her zaman sımsıkı kapalı duran ağzının altında bir ikinci ağız varmış ve güçsüzlüğünü ortaya koymak istiyormuş gibi dudağının kenarında sürekli bir seyirme başlamıştı.

Hollingsworth, «Balkanlı dostumuzun belirli gizli görevleri sırasında kullandığı ses işte buydu,» dedi. «Bir çeşit parola diyebiliriz buna. Eski dostunu görmeye gittiği gece de kapıyı böyle tırmalamıştı. Bu sesin yabancısı olmadığınız, gösterdiğiniz tepkiden de anlaşılıyor.»

McLeod cevap vermedi.

«Sözü geçen Balkanlı dostumuz siz misiniz?»

Yarım dakika kadar geçti. Kapı tırmalanmaya

devam ediyordu. Işık olanca gücüyle McLeod'un gözlerindeydi.

McLeod, «Evet,» dedi kısaca.

«Örgütten gerçekten ayrıldınız mı?»

McLeod başını sallayarak ayrıldığını belirtti.

«O halde ufak şey hala sizde.»

«Evet.»

«Nerede?»

McLeod, «Hayır, yeter artık! Yeter!» diye haykırdı. «Bugün olmaz. Bana biraz zaman verin.» Ayağa kalkmıştı. Masaya dayanıyordu. Ağlayacakmış gibi geldi bana.

Hollingsworth, «Pekala,» dedi. «Bu kadar yeter. Yavaş yavaş hallederiz. Yavaş yavaş.» Beni şaşırtan bir davranışla, masanın çevresine dolandı, McLeod'un omuzunu dostça okşadı. Arkadaşına kötü haber vermek zorunda kalan, sonra da onu avutmaya çalışan birini andırıyordu. «Kendinizi toplayın,» diye mırıldandı.

McLeod kısık sesle «Gidin buradan,» dedi.

Hollingsworth alçak sesle, «Konuşmamızı daha sonra sürdürürüz. Ben size ne zaman olacağını haber veririm,» dedi. «Zorluk çıkarmadığınız için de teşekkür ederim, efendim.»

McLeod'un ensesini bir kez daha okşadı. Kağıtlarını topladı. Odadan çıktı.

• 25

Konuşmanın yapıldığı gece ve onun ertesi akşam, McLeod odama geldi ve benimle saat'erce konuştu. Bünyesinde öldürücü bir hastalık taşıyan ve kanında dolaşan ölüm tutkusuyla bunu sürekli çevresine yaymak isteyen biri gibi, odamda dolaşarak iş-

lediği suçları tek tek anlattı. Ben nasıl kulaklarımı tıkayamazsam, McLeod da anlatmasına engel olamıyordu. Anlattıkça anlatıyordu. Sıcağın yoğunlaştığı çatıdaki odamda sinekler girdikleri pencereyi bulup dışarı çıkabilmek için kendilerini duvardan duvara vuruyorlardı. Ben sıcağın ve McLeod'un anlattıklarının ağırlığı altında bunalmış hiç bilmediğim ülkeleri, şehirleri, adlarını doğru dürüst söyleyemediğim insanları dinliyordum. Olayları bütün ayrıntılarıyla, bütün çirkinlikleriyle, bütün korkunçluklarıyla aktarmaya özel bir dikkat gösteriyordu. Herhangi bir olayı yeterince dehşet içinde yansıttığına inanınca bırakıyor, bir başkasına, daha korkunç, daha ürpertici bir yenisine atlıyordu. Davranışının nedenlerini irdeliyor, irdeliyordu. Bütün bir gece boyunca ve ertesi gecenin büyük bölümünde onu dinledim. Hem suçlu, hem suçlayan durumundaydı. Bir yandan kendini savunuyor, öte yandan suçluyordu. Yargıç durumunda olan ben onu bağışlayacak bile olsam, o kendi idamını istiyordu.

«Tabii sen farkında değilsin, ama bu süre içinde hep seni seyrettim. Yüzünde bir tek anlam vardı. İnanmıyordun. McLeod'un bunları yapmış olabileceğini aklım almıyordu,» dedi sonunda. «Hep yaptıklarımı inkâr etmemi bekledin. Seziyordum bunu. Hala da tamamen kabul etmiş değilsin. Senin için tek büyülü söz var, onu söylemem yetecek. O zaman bütün anlattıklarım kafanda yerli yerine oturacak. Bu sözü sana söyleyebilirim, Leroy'un Balkanlı dostumuz diye alayla sözünü ettiği kişi olmadığımı olaylar, tarihler belgeleyerek kanıtlayabilirim. Ama neye yarar bu? Leroy'la aramızda bizi bağlayan birşeyler var. Bir bakıma birbirimize yakınlık duyuyoruz bile denilebilir. Sonra konuşmalarda sen vardın.

kız vardı. Yarın öbür gün kızın ne gevezelik yapacağı bilinmez. Herşeyin ötesinde bilmem bilerek, bilmem raslantıyla seçtiler, ama örgüt Leroy'dan daha iyisini seçemezdi. Çünkü Akdeniz kıyılarında yaptığım ileri sürülen bütün uydurma işler içinde, bir tek legal gerçek yoktu. Bu yüzden o işi yapmadım dersem, bunu kabullenmiş oluyordum. Zekası şeytanca. Bilinçsiz bir zeka, çünkü içgüdüleri mükemmel çalışıyor. Belirli ayrıntılardan söz edilince nasıl tepki göstereceğimi sezebiliyor. Ben de yıllardır aynı taktiği uyguladım, ama bilinçli yaptım bunu. Bir sakıncası vardır yalnız. Attığını tutarsın, öyle bir an gelir ki attığın boşa çıkar ve suratının ortasında patlayıverir. Bütün konuşmalar boyunca, beynimi olayların dışında bırakmayı başardığım bölümüyle Leroy'un gösterisine hayranlık duydum. Görüyorsun ya, ne denli acı çekersem çekeyim, bunda düzmece olan, yutturmaca olan bir yan var. Şu anda bayağı eğleniyorum diyebilirim. Çünkü acı duymuyorum. Acı duymaya çabalıyorum ve bu çabalamak bana acı veriyor. Anlıyorsun ya, nasıl soğukkanlıyım, nasıl donmuşum.»

Sustu. Ama sususu sadece görüntüde kaldı. Odada yukarı aşağı yürümesini sürdürüyordu. Peşpeşe yaktığı sigaraların sonuncusu ağzının kenarından sarkıyor, külü yere dökülüyordu. Kelimeler kafasında yığılmaya, kaynamaya devam ediyor olmalıydı. Kendi kendine sürdürdüğü konuşması, dudaklarında sessiz bir hareket olarak belirleniyordu.

Yeniden yüksek sesle konuşmaya başladı. Susması gibi, konuşmaya karar vermesi de nedensizdi. «Bana budenli güven duymanın yutturmaca olup olmadığını soruyorum kendi kendime. Yoksa son yıl-

lar içinde değiştim de, kişisel bütünlüğü, teorik çalışmalar yapacak yeteneği olan biri gibi mi görünüyorum. Çünkü benim yüzümden, bana güvenerek başını derde soktun. Bir zamanlar sahip olduğum devrimci potansiyel hepten yok olmadı da, işlediğim suçları sayıp dökerek başımdan atarsam, bugüne dek sendelediğim yolda yeniden güçlü olabilir miyim acaba? Ama, hayır!» Sustu. Eliyle avucuna vurdu. «Bu dediklerim işi mantığa uydurmaya çalışmaktır. Aslında önümdeki son kemiği sıyırıyor, çıkış yolu, kaçış yolu arıyorum ve senin güvenini bile kendi çıkarıma kullanıyorum.»

Konuştu, konuştu. Geceler boyu yatağında kurduklarını düşündüklerini, çektiklerini dile getiriyordu. O bunları düşünürken, yanı başında yatan Guinevere, McLeod'un yaşamındaki tüm kadınları kendisinde toplayarak büyüyor, bütün doyumsuzlukların somut yığını haline geliyor olmalıydı. Giderek Guinevere'in eti, salt et kavramına dönüşüyor, oradan çağrışımla yaşamındaki ölüleri, başkalarının ve kendinin öldürdüklerini anımsıyor olmalıydı McLeod.

«Sonunda kendini teorik çalışmaya adadığını ilk söyleyen benim. Leroy ise istatistiklere bakıyor böyle olmadığını saptıyor ve bu ona yetiyor. Ama geri dönmek, yaptıklarını bir kalemde bir yana itip başa dönmek ne demektir, bilir misin? Yaşamım boyunca başardığım tek şey budur. Evet, öyle. Düşün bir kere. Hayalinde herşeyi yıkıp yeni baştan kurmanın ne demek olduğunu düşün. Ve unutma ki okyanusun ötesindeki ülkeye adamışsın kendini. Sonunda tarihin o kanlı, o affetmez görevinin ne olduğunu, bu görevi hangi yetersiz, hangi yanlış kişilerle rayından çıkardığını farkediyorsun. Bu bir seçimdir diyorsun kendi kendine. Birinin olanca iyi ve kötü

yanlarını, ötekinin olanca iyi ve kötü yanlarıyla kefeye vurur, seçimini yaparsın diyorsun. Tuttuğun tarafınhiç de hoş karşılanmayacak bir işini duyduğun zaman, üzücü ama yine de tatlı bir doyuma varıyorsun. Çünkü kendini smamaktasın. Gerilemiyorsun. Bu durumda durmak zordur, çetindir diyorsun. Daha da zorlaştırmak için, kendini daha da katılaştırmak için köprülerini büsbütün yıkıyorsun.» Odanın ortasında durdu. Ağzı köpürmüştü. Gözlerimin içine baktı. O anda elinde bir bardak su olsa, soluk almadan bitirirdi mutlak. «Ve bu işin sadece başı,»di ye devam etti. «Çok geçmeden herşeyin, bütün hazların, bütün ayrıcalıkların senden esirgendiğini farkedersin. Yanmışsındır artık. Hem gelecek kuşaklar boyu yanmışsındır. Yapacağın tek şey kendini zora koşmaktır. Anlamıyor musun?» diye suratıma haykırdı. «Bugün reaksiyoner diye nitelenen durumda neden böyle uzun süre donup kaldığımızı ve karşı devrime malzeme verdiğimizi şu anda da anlamıyor musun? Senin yaşamın yok. Onun için yaşamının anlamı demek olmuş birşeyi inkâr etmenin ne demeye geldiğini anlayamazsın. Çünkü yanılmışsan -bu sözüme mim koy- yanılmışsan, o zaman milyonlarca mezarın hesabını kim verecek? Onun için sonuna dek sürdürmeye mahkûmsundur. Her yaptığın hareket siyasal gücünü yada şimdiki tanımımla güçsüzlüğünü biraz daha arttırır. Sana sadece kendi bunalımın kalır, yanılmışsan eğer. Çünkü herşey ters yüz olur ve bir süre sonra mutlak sona erişmek için tek yol o güne dek yaptıklarının aynını sürdürmekdir. Sonunda dindarlığa kadar varırsın ve işlediğin cinayetlerin üzerine basarak kurtuluşa ulaşmayı umarsın. Ve bütün bunlar olup biterken, bütün eylemler içinde geceleri gözüne uyku girmez.

Artık değer ve sermaye birikimi ve bir sınıfın öteki sınıfı sömürmesi gibi eski bildiklerini kurtarmaya kalkışırmısın, yoksa kemirmene izin verilen kemiğe mi gömersin dişlerini? Özel mülkiyet yoktur ve şu halde... şu halde... şu halde... yaşıyorum şu halde varım ve sosyalizm de vardır mı dersin? Kafanda binbir çeşit düşünce kaynaşır. En akla gelmeyecek sözleri düşünürsün. Bir keresinde böylesi bir sözü kağıda karalamıştım. Gülünç bir söz. 'La Sovietica'nın tarihsel görevi Marksizmin entellektüel içeriğini yoketmektir,' demiştim. Yeraltı dünyası beni çekmeye başlamıştı. Yarı yolda cayanlara bakıyordum, kaçanlara bakıyordum. Kaçmak demek ölmek demek değildi, çünkü bir başka istismar düzenine kapılanıyorlardı. Leroy'un istatistiklere bakarak ortaya koyduğu gibi, içlerinden hiçbiri yeniden teoriye vermedi kendini. Buna da şaşmamak gerek. Kafaları somut olaylarla, şubelerle, komisyonlarla doldurulmuştu. Batan gemiyi seçmişlerdi, ne yapabilirlerdi artık? Biz denizciyiz başka işten anlamayız dedikleri için bir başka kokuşmuş tekneye gidiyorlardı. Yeninin yerine eski istismar düzenine koşuyorlardı. Leroy'lar çıkıyordu karşılarına. Ve o zengin, o eski istismar düzeni yaşama standardının yüksekliğiyle uyutuyordu onları ve bu standardın, dünyanın geri kalan yerlerinde yaşayanların sefaleti pahasına, milyonlarca ton cephane pahasına var olduğunu unutuveriyorlardı.»

Sözü kendine getirdi. «Ya ben... ya ben ne yaptım?Bir hamlede ortadan mı kayboldum, yoksa en son, en tatsız ayrıntısına dek komediyi sürdürdüm mü? Başkaları adına çalışmaya zorlandım. Buraya gelmeme, kendilerine hizmet etmem şartıyla izin verdiler. Bu davranışımı hoşgöstermeye yetmez. İlk

geldiğim aylarda istekle çalıştığım zamanlar da oldu diyebilirim. Çünkü eskiden yaptıklarımın tam tersini yaşamak istiyordum, ama yaptıklarımın doğruluğu konusunda kuşku duymaktan öte birşey değiştiremiyordum. Ama o sıralar yüreğim nefret doluydu. Partiden nefret ediyordum, geçmişten nefret ediyordum. Bu kendime duyduğum nefrete, yitirdiğim onca yıl için duyduğum nefrete karşı bir korunmaydı, bir savunmaydı. Bu durumda özeleştiriyi bir kez daha yapmanın ve teoriye dönmenin zorluğunu düşün. Nasıl güvensizlikle, neredeyse yaşamayı olanaksız hale getirerek, o ufak şeyi kendimden bir parça niteliğine sokarak yaşamak. O ufak şeyin peşine bir taraf değil, iki taraf birden düşsün de hiçbir geri dönüş olanağı kalmasın diye çabalamak. Ve bütün bunların üstüne, istediğim tek şey yalnız kalmak olduğu bir sırada tutup evlenmek. İçimin çoktan öldüğüne inanmak ve beni çürütmesi için onu seçmek. Ona bir tek gün göstermedim. Görüyorsun ya, bürokrattan teorisyene uzanan yolu nasıl almışım. Leroy'un beni yargılamasını kendime yediremiyorum. Önündeki kağıtlara bakmakla yetinip, sektiklerimi umursamamasına dayanamıyorum. Kendi kendime, onda tam polis kafası var, cinayetten başka şey anlamaz o diyorum. Ya onun hiç kuşkusuz doğru bulacağı olaylar, teslimiyetim, kuşkularım? Geçmişi düşündüğüm zaman beni huzursuz eden bunlar. Duruma göre,istemeden de olsa, isteyerek de olsa, histerik bir tutumla da olsa her ağzımı açışımda, bütün kötü hareketlerimi, bütün karşı devrimci, yoz, yıkıcı davranışlarımı reddediyordum. Her sözde kendimi devrimci olarak ortaya koyuyordum. Geri kalanlar, yani legal gördüğüm suçlar bunu doğruluyordu. Sonunda Leroy'un haklı olduğu ve kağıt üzerin-

de bir şifre numarasından başka değer taşımadığım kanısına varabilirim. Adalet yapacağını yapacaktır, başka birşey beklemek budalalık olur.» Artık kendini kaybetmişti. Omuzuma yapışıyor, gözlerindeki umutsuzluğa denk düşecek bir hırsla omuzumu sıkıyordu. «Bütün kokuşmuşluğu değerlendirmeye kalkışmadım daha. Kır saçlarının arasında balta ile yatan adamı düşünüyorum da... Ve hiçbir zaman o anı aşamayacak olan arkadaşın Bayan Madison'u düşünüyorum da. Ben o işe doğrudan doğruya katılmadım. Elimi kana bulamadım. O işte ufak bir görevim vardı. Sadece pasaport sağladım. Bir de olacakların kokusunu aldım hafiften. Kendim birşey yapmadım. Bütün operasyon içinde üzerime düşen son derece önemsiz işi yerine getirdim. O sırada korkunç bir bunalım yaşıyordum, çünkü daha önce sözünü ettiğim pakt yapılmıştı. Yaşamımın dışsal ve nesnel gerçeği olmuş olan şeye artık inanmıyordum.» Sayıklar gibi konuşuyordu. «Bana verilen işi yapıyordum, o kadar. Yapılan hazırlığın ne için ve kimin için olduğunu bilemezdim. Oysa Meksika'dakinin o olduğunu biliyordum ve kapalı kapımın ardında onun kitaplarını okuyordum.» Birden durdu. Sonra, «Biliyordum,» diye bağırdı. «Biliyordum. İşte suçum bu. Artık inanmadığım için, onu öldürmelerine engel olmadım. Bunu neden yaptım? Korkudan mı? Kimi olsa ürpertecek ölüm korkusundan mı alçaklık ettim diye yalvarayım, bir nebze acındırmak için mi bunları söyliyeyim? Oysa hiç de öyle değil. O zamanlar korkmuyordum. Ölümle haşır neşir olmuştum yıllardır. Beni öldürmelerini bekliyordum. Ondan nefret ettiğim için, öldürmelerine engel olmadım. Çünkü yıllardır yozlaşmış işçi devleti üzerine ortaya attığı safsatalar, gerçeğe benden daha yakındı. Benim ya-

şamım kocaman bir yalandan başka birşey değildi. Onu düşünmek beni tedirgin ediyordu; çünkü o beynimizi kemiren uru patlatmak, zehiri yaymak için elinden geleni esirgemiyordu. Oysa ben yeniden inanabilmek için olanca gücümü gösteriyordum. Ama o yaşadığı sürece ur hep büyüyecekti. Anlıyor musun? Ondan nefret ediyordum. Ölmesi onun yanlış olduğunu kanıtlayacakmış gibi, ölmesini istiyordum. Bir yandan bunlar, bir yandan gitmek isteği beni bunalımdan bunalıma sürüklüyordu.»

Kendine saldırdıktan sonra sıra bana geldi. «Bütün bunları düşündükçe, yaptıklarımı gözümün önüne getirince ve senin odanın karşısındaki odada geçirdiğim yılları düşününce, içim içimi neden yiyor biliyor musun? Olayların dışında kaldığım için. Teorik çalışmamı yürütürken kendi kendime koyduğum en büyük engel yalnız olmamdı. Zaman geçiyordu ve yanımda kaç kişi vardı? Bu yutturmacanın öteki yüzüdür. Bir bütünü seçerek işe başlarsın, sonunda bir de bakarsın ki koskoca bir büroyu yürütmek zorundasındır ve bundan vazgeçmen de kolay değildir. Sana bürokratik rütbene uygun düşen burjuva onuru içinde davransınlar istersin. Bu içine işler. O kadar ki, şu anda en ağırıma giden şey çocuk denecek birinin beni yargılar durumda olması. En genç elemanlarımdan biri. Belki geleceği parlak. Ama insan kendisine daha önemli birinin yargıç olarak seçilmesini bekliyor. Bana daha fazla önem vermeleri gerek diyorum. Görüyorsun ya işler nasıl karışıyor, nasıl yok yere yakınıp duruyorum. Aslını ararsan, senin için de iki çift sözüm var. Bütün olanlar içinde senin görevin nedir. Üstelik hiçbir şey bildiğin de yok. İçimden bir türlü söküp atamadığım Katolik yanımla, sana günah çıkarmaya geliyorum. Bir yan-

dan da günah çıkarmam gerekliyse daha önemli birine, bir kardinale yada yaldızlar içindeki papanın kendisine günah çıkartmalıyım diyorum. Oysa karşımda hiçbir şey anlamayan, duyguları donduruluş, ruhu yavanlaşmış senin gibi biri var. Üçüncü sınıf manastırdan gelme, yamalı cüppeli bir papaz parçası. Sende başkasına verecek hiçbir şey yok. O kadar ki kendin başkasının sofrasından geçinmek durumundasın.»

Hem yaralıyor, hem yarayı sarıyordu. Önce incitici konuşuyor ardından gönlümü almaya çalışıyordu. «Ne denli yozlaştığımın, ne denli aşağılaştığımın en iyi belirtisi bu. Yıllardır, üstelik hak etmediğim halde bana dostluk gösteren ilk insan sensin, ben tutup sana çatıyorum. O akşam köprüde konuşurken nasıl heyecanlandım, nasıl duygulandım bilemezsin. İşte dedim kendi kendime, sosyalist kültürü olan genç kuşağın bir üyesi bu. Ben devrimi doldurduysam, ardımdan başkaları yetişiyor dedim. Taze gücü olan, yeni bir kuşak geliyor dedim. Ama bunları sana o akşam açıklayamadım. Cünkü Leroy'un ne kadar bildiğini, neler öğrendiğini bilmiyordum. Üstelik sen benden birşeyler bekliyordun. Birşey yapmamı. Oysa şimdi bakıyorum da, sizin de gücünüz yetmeyecek. Siz de bütün ötekiler gibi umutsuzluk içinde sele kapılmayı bekleyeceksiniz. Bunu dayanılmaz buluyorsam, böyle olmamasını dilediğim içindir. Sizlerin güçlü çıkmanızı istediğim içindir. Bunca zamandır neden kalkıp da sana geliyorum, seninle konuşuyorum. Cevabı basit. Sana birşey sormak istiyorum «Durdu. Anlamlarını yitirmiş gözlerini bana dikti. «Lovett,» dedi. «Neden kendimi kurtarmayayım?»

Ve olumsuz cevap almaktan korkanların acele-

ciliği içinde beni beklemeden konuşmasına devam etti. «Düşündükçe Leroy'un tekniğine hayran oluyorum. Bence mükemmel polis tanımı ancak ona yaraşır. Çünkü adamı içeri almak önemli değildir. Önceden onu yutmak, kapana kıstırmak gerekir. Bunları biliyorum. Onun için niyetimi sezip direniyorum. Ama sonuç yok. Ne için direniyorum diye kendi kendime soruyorum. Ne için, hangi amaç adına direniyorum? Büyük bir çelişkinin tedirginliği içindeyim. Geçmişi dikkate alarak, moralimi yükseltecek ve devrimci teori bünyesine katkıda bulunacak bir çalışma yapma olanağım varsa, direnme mdoğrudur. Ama bu benim sonum demek olur. Yaşatmazlar beni. Yok eğer yine teslim olursam -ki şeytan öyle diyor- yüzlerce kişinin teslim olmasına aracı olan benim teslimiyetim onlarınki yanında ne önem taşır diyorum. Bir kurtuluş umudu var. Yoksa buradan ölüm çıksa daha mı iyidir? Anlıyorsun, değil mi? Bana yaşama gücü verecek şeyi yaparsam öleceğim. İçimdeki herşeyi öldürürsem sağ kalacağım. Ben yine de ikinci şıkkı yeğliyorum. Bir köşe bucakta yaşamak istiyorum. Hep itiraf etmek istedim. O şeyi gizlice ona vermek istedim. Bay Hollingsworth'un doymaz hırsına karşılık, benim kemiklerim yorgunluktan sızlıyor. Ben yorulmuşum, usanmışım ve hiçbirimiz için siyasal gelecek diye birşey olmadığını biliyorum. Bu yüzden sonuna kadar direnmem gerekli mi diye düşünüyorum. Hem niçin?»

Bir an durdu. Soluk aldı. Hemen ardından konuşmasını sürdürdü. «Aslında direnmem için bir neden var. Bütün olup bitenler içinde gülünç gelecek belki. Çoğu övgülenmeyecek nitelikte nedenler yüzünden evlenmiş olan ben, bugün karıma büyük sevgi duyuyorum ve ömrümün geri kalan birkaç yılını

onun yanı başında, bir köşecikte geçirmek istiyorum. Beni bile şaşırtan bir açlıkla özlüyorum bunu. Gönlünü kaptırmış toy bir delikanlı gibi, aramızda bir çift tatlı söz geçti mi acaba diye düşünüyorum. Onun beni sevmesi gerek. Çünkü o beni severse, Hollingsworth'a istediği şeyi vereceğim. Sonra karımla birlikte yeniden ortadan kaybolacağız. İlkinden sonra bütün savaşlarda yenilmişsek, bir yenilgi daha olmuş, ne çıkar? Görüyorsun ya Lovett,» diyerek elimi iki eliyle kavradı. «artık Guinevere'den ayrılmak diye birşeyi aklımdan bile geçiremez durumdayım. Ama ayaklarımı havada. Ne olacağını bilmiyorum. Yine de gerçeği öğrenmek için can atıyorum. Bu yüzden senin yarın yada öbür gün yani en kısa sürede aşağı gelmeni, Guinevere ile konuşmama tanık olmam istiyorum. Sonra bana izlenimlerini anlatırsın. Onun gençliğindeki karışık dönem, sonradan benim onu yorucu bir yaşantıya koşmam, Guinevere de nefret etmenin dışında bir duygu bırakmış mıdır bırakmamış mıdır? Kesinlikle sıfırı tüketmiş miyim, bunu bana anlatırsın!

«İnsan böyle bir konuda nasıl yargıya varabilir?» diye itiraz edecek oldum.

«Gerçekten nasıl varabilir?» dedi. Kollarını iki yana açtı. «Ama bundan vazgeçemem. Bir kez daha teslim olamam. Hayır, itiraz etme. Aşağı geleceksin, işte o kadar. Çünkü senden iyi gözlemci olamaz. Ben ne yapacağım?»

Bir şaati aşkın süredir dolaşıp duruyordu. İlk kez oturdu. Gözlerini bana dikti. Kendisine yardım edebilecek miyim, yoksa bu yol da çıkmaz mı diye düşünüyor gibiydi.

Ertesi gün öğleden sonra aşağı indim ve Engels'in dediği gibi «aile saadeti dedikleri o korkunç sıkıntılı durum» içinde bir saat geçirdim. Guinevere bir koltuğa oturmuş, dikiş dikiyordu. Ondan az ötede bir başka koltukta McLeod, kucağında Monina ile oturuyordu. Biri birşey söylüyor, öteki cevap veriyor ve konuşma tükeniyordu. Pazar günü gelen davetsiz misafirlere benzeyen ben ise, kanapeye ilişmiş, bir ona, bir ötekine bakıp duruyordum.

Guinevere on dakikalık suskunluktan sonra, benden yana hafifçe göz atarak, «Uzun zamandır böyle bir arada oturmamıştık.» dedi.

McLeod başını salladı. Monina onun omuzlarına tırmanıyordu. Saçlarına yapışmış, bir yandan da karnını tekmeleyip duruyordu. Sonunda McLeod, «evet,» dedi. «Çok oldu.» Bir önceki akşamın etkisiyle olacak, kıpırdamadan oturuyordu. Umutsuzluk olanca ağırlığıyla binmişti üzerine. «Acaba» diye ekledi. «Böyle birlikte olmamız hoşuna gidiyor mu?

Guinevere kayıtsız, donuk tavrıyla, «Zararı yok.» dedi.

Belki benim orada oluşum, hatta belki de zemin kat penceresinden süzülen ve halıya dikdörtgen ışık düşüren akşam güneşinin varlığı, McLeod'u karısına yabancı gibi davranmak zorunda bırakıyordu. İkisi de sıkıldıklarını, bir başka yerde olmak istediklerini güçlükle gizliyorlardı. Hiç kuşkusuz bu durum Guinevere kadar Mc Leod için de sıkıntı vericiydi. Bu yüzden de konudan konuya atlayarak, kopuk kopuk konuşuyorlardı.

McLeod resmi bir tavır içinde, «Ömrümün çoğunu buna benzer anları yaşamamaya çalışarak ge-

çirdim.» dedi. «İtiraf etmeliyim ki, eskiden şehrin kenar mahallelerinde ufacık bir ev görmek içimi kararttırdı. O akşam güneşleri, ana babaların ellerinde bebek arabalarıyla gezintilere çıkmaları beni sinirlendirirdi. Dünyayı değiştirmeyi amaçlayan birisi için bu düşten öteye geçmez. Bir yandan da «Benim de sonum böyle olacak» korkusu vardır. Bu işin öznel yanı. Nesnel yanı daha da beterdir. Çünkü başarılı olursan, emeğinin karşısında elde edeceğin ürünün milyonlarca kişilik sefiller ordusuna bir kişi daha katmaktan başka birşey olmadığını bilirsin. Ve giderek insanların kardeşliği demek, bebek arabalarıyla dolu bir dünya demek olur. Yaşanabilir bir dünya yaratmak amacında olan devrimcinin çıkmazıdır bu.»

Guinevere esnedi.

Monina ayağını babasının kaburgalarına dayamıştı. McLeod çocuğun bileğinden tuttu, omuzuna çıkarttı. «Sosyalizmin insancıl işlevi» -şimdi bana dönmüştü- «insanlığı daha yüksek bir acı düzeyine çıkarmaktır diyebiliriz. Çünkü insanın trajik iç çelişkileri olduğu varsayımından hareket edersek, tek alternatif boş mide ile boş kafa arasında seçim yapmaktır. Mutlak doyum diye birşey yoktur.»

Guinevere, «Yine başladın mı?» dedi.

«Hayır.» Sözü toparladı. «Doğru, konudan uzaklaştık. Demek istediğim şu ki yaşlandıkça yumuşuyorum. Az önce sıraladığım bütün eksiklerine, bütün karşı çıkmalarıma rağmen, bu tür bir akşamüstünü yaşamak beni eskisi gibi öfkelendirmiyor. Dahası var, kısa bir süre buna seve seve katlanabilirim.» Oysa yüzündeki anlam sözlerini hiç de doğrulamıyordu. Zaten uzun ve aşağı yönelik çizgileri, daha da uzamış, daha da sarkmış gibiydi. Ağzını kinin içmiş gibi buruşturmuştu.

Guinevere'nin iğnesi kumaşa girdi, sonra hızla çıktı. «Bu adamın dediklerinden tek kelime anlamıyorum.» dedi.

«Belki suç sende değil, bende olduğunu söylersem, ne dediğimi anlarsın.»

Guinevere'yi bu sözden daha çok hiçbir şey harekete getiremezdi. «Neden öyle diyorsun?» dedi. Gözgöze geldik. Bir an bakıştık. Huzursuzdu. Sonra yeniden dikmeye koyuldu.

«Beverley, sana gereken ilgiyi, yakınlığı, sevgiyi göstermediğimi itiraf ederim. Ama bundan böyle bütün davranışlarımı değiştirmek niyetinde olduğumu da belirtmeliyim.»

Guinevere McLeod'a baktı ,sonra bana, sonra yine ona. Konuştuğunda öfkeliydi. «Bilmece dedin mi üstüne yoktur zaten. Bir tek şey soruyorum sana. Yeni Yıl tasarılarını konuşmak için bula bula Lovett'in burada olduğu anı neden seçtin?»

Monina yere inmiş, McLeod'un ayakkabısıyla oynuyordu. «Hu-huu-hu huu» diye gülüp konuşu yordu kendi kendine.

«Lovett buradayken neden konuşuyorum? Evet, yerinde bir soru, değil mi? Hem birden çok cevabı olabilecek bir soru.» Mc Leod'da bile yadırganacak katı ve kesin tavrında gizli anlamlar vardı. Pişmanlık duyan aşıktan çok, cenaze törenini yürüten papaza benziyordu. «İlk evlendiğimiz zamanı anımsıyor musun, Beverley?» dedi. «O zamanlar bana duyduğun duygular hatırında mı?»

Guinevere iğneyi tutan eli havada, öylece kalakaldı. Burnu beklenmedik birşeyin kokusunu alan hayvanlara benziyordu. Olacak şey iyi yada kötü olabilirdi. Ama ilk tepkisi kendini tetiğe almak olmuştu. Sandalyesinde doğrulmuş, ellerini öne uzatmış,

McLeod'u süzüyordu. Boyasız olduğu için ufaklığı iyice belirlenen ağzı mutsuz bir bükülüşle açıldı. «Belki hatırımdadır.» dedi.

«Hatırındadır belki, yada kendini zorlarsan aklına gelir. Ama ben bunları yapmanı gerektirecek biçimde davranmadım. Onun için ben sana anlatayım. Evlendiğimiz zaman kendini biriyle paylaşmaya hazırdın. Bu kısa sürdü. Ama yaşamında sevebileceğin tek süre bu oldu Bense bu potansiyeli harcadım. Sen, sana pek çok şey verebilecek birine muhtaçtın, bense çok az verdim.»

«Evet.» McLeod'un bunları itiraf etmesi, Guinevere'nin kırgınlığını daha da kamçılamıştı. Ters bir tavırla, «Eline geçen fırsatı kullanamadın.» dedi.

«Biliyorum. Şimdi bir fırsat daha vermeni istiyorum.»

«Bir fırsat daha mı? Ne biçim adamsın sen?»

«Bana öfkelenmen, kinlenmen için haklı nedenlerin var. Ancak unutma ki, sana veremediğim duygusal bağlantıya bugünde muhtaçsın. Düşünecek olursan, benim yanımda mutsuz olmadığın anlar da yaşadığını görürsün Beverley. Örneğin evliliğimizin ilk yılında aldığım eski arabayla yaptığımız geziyi düşün. Onu anımsıyor musun?»

Guinevere'nin duyarlı noktasına dokunmuştu. Hafifçe doğruldu, korunmak ister gibi ellerini göğsüne bastırdı. «Bana o kadarını veren çok erkek oldu.» dedi. «Zaten erkeği adam eden kadındır.»

McLeod, Guinevere'nin çıkışından kendini yalvartmak istediğini sezmiş gibi devam etti. «Seni çok iyi anlıyorum, Beverley. Bu da birşeydir.» McLeod ile Guinevere hakkında bir gün konuştuklarımız geldi aklıma. «İstersen, yeniden deneriz.»

Gözlüklerini mendiliyle sildi. İnce kemikli bur

nunun üstüne oturttu. Gözlüklerini çıkardığı zaman, mor halkalarla dolu gözaltlarının titrediğini gördüm. İkisi de susuyorlar, herşeyi - yeni - baştan - denemenin ne anlama geleceğini tartıyorlardı. İkisi için de iki yanlı olan öneri, hiç hoş anılar taşımayan geçmiş ile ne olacağı bilinmeyen gelecek arasında dengeleniyordu.

Sonunda Guinevere, «Peki ne yapacağız?» diye sordu.

«Buradan gitmemiz gerekecek. İlk işimiz bu.»

«Nasıl yaşayacağız?»

«Kendi halimizde. Kendi kabuğumuza çekilip yaşayacağız. Bir çeşit saklanma durumunda olacağız. anlıyorsun, değil mi? Tabii pek hoş olmayacak bu.» Herşeyi açıkça anlatmak niyetindeydi. «Tek başıma gitmeyi düşündüm önce. Ama yeraltı dünyasına girmek... artık bıktım, biliyorsun. Hoş, belki de gidemeyiz. Ne yapacakları bilinmez.» Öneriyi ortaya koyarken, durumu tartarken bunu kendisi de dayanılmaz bulmuş gibiydi.

«Yani şimdiki gibi mi?»

McLeod başını salladı. «Evet. Tek farkla, ben değişeceğim, bambaşka bir koca olacağım.»

«Böyle bir yerde mi oturacağız?»

«Belki daha da kötü koşullarda.»

Yıllar yılı böyle bir odada oturduklarını, güneşin yere vurduğunu ve çocuğun ikisinin arasında oyun oynadığını gözümün önüne getirdim. Dakikalar geçiyordu.

McLeod. «Seni seviyorum, Beverley.» dedi.

«Aklıma bir çare geldi.» diye fısıldadı Guinevere.

«Evet?»

«Hani o şey canım. Acaba paraya tahvil edile-

bilir dedikleri cinsten birşey mi acaba?» Bir yandan da dikişi sürdürüyordu.

Belki McLeod da aynı şeyi kuruyordu. Ama bunu Guinevere'nin söylemiş olması, o çareden yararlanılmasını adamın gözünde olanaksız kılmıştı. Artık yapacağı varsa bile yapmazdı. Yavaşça, «Yani satalım mı?» diye sordu.

Guinevere başını salladı. «Ben sadece sordum.» Sevecen denilebilecek bir sıcaklık vardı sesinde. «Satabileceğini sen ima etmiştin de.»

McLeod birden, «Neden kaçmaya çalışmayacakmışız?» dedi. «Gizlice kaçarız. Onu da kimseye vermeyiz. Yani...» Yüzü gerilmişti. «Onu vermeye çalıştım. Ama verebileceğimi sanmıyorum. O bende kalırsa, benimle gelmek istemez misin?» Sesinde anlık bir endişe titredi. «Birşeyin farkına vardım.» dedi. «Evlendiğimizde sen beni sevmiştin. Şimdi de ben seni sevebilirim. Olanca gücümü sana ve çocuğa harcarım. Beni anlıyor musun? Sana duyacağım sevgi, hayranlık içinde yeniden parlarsın. Zaten yüreğinin bir yerinde hep sahneyi özledin.» Guinevere'nin sevgisini kazanmak, onu kandırabilmek için yapmayacağı yoktu.

Ama artık iş işten geçmişti. Guinevere, «Ne diyorsun sen?» diye atıldı. «Herkes bana neler vaadediyor... bir sürü şey.» diye yıkkın bitirdi sözünü. «Sen ise bana hiçbir şey vermiyorsun, verebilecek durumdayken bile vermiyorsun.»

McLeod başını salladı. «Dinle beni Beverley.» dedi. «İki dostunun da sana perişanlık ve dehşetten başka duygu getirmediklerini biliyorum. İkisinin de yaşamı belirsizlikler ve korkularla dolu. İkisi de sana birşey veremez.»

Guinevere, «Sus artık!» diye haykırdı.

Susuyorlardı. Aralarındaki gerginlik ve suçlama öylesine çirkin ve karanlıktı ki, Monına oturduğu yerden başını kaldırdı, yüzlerine baktı ve hemen hiç ses çıkarmadan ağlamaya başladı

Guinevere, «Dinle beni,» dedi. «Dinle!»

«Hayır. Asıl sen beni dinle.»

Guinevere birden. «Keşke ölüversen!» diye haykırdı.

Sustular. Guinevere diktiği kumaşı elinde buruşturup duruyordu. Onu, ardından da dikiş kututusunu kaldırıp McLeod'un suratına fırlatsa hiç şaşmayacaktım.

Guinevere tath bir sesle. «Söyle bana..» dedi.

«Neyi?»

«Beni seviyor musun?»

McLeod başını salladı. «Evet, seviyorum Beverley.»

Guinevere dudak büktü. «Senin tek kurtuluş kapın benim de, ondan.» dedi.

McLeod'un rengi uçtu. «Doğru değil bu.» diye mırıldandı.

«Beni kurtuluş kapısı olarak görüyorsun.» diye üsteledi Guinevere. «Hatta kurtulmayı bile istemiyorsun .Gemi batsın istiyorsun.»

McLeod, «Bunu mu istiyorum?» diye yerinde doğruldu. «Bilmiyorum. Olabilir. Belki de istiyorumdur.»

Artık hiçbir şey Guinevere'yi hoşnut edemezdi. Ne vaad, ne gönül alma, ne birşey McLeod'un odadan çıkmasını, gözünün önünden gitmesini istiyordu. «Tam sana göre bir davranış bu.» dedi. «Herşey olup bittikten, herşey kararlaştırıldıktan sonra koku almış bir köpek gibi ortaya çıkmak. Neler olduğunu neden öğrenmeye çalışmıyorsun?» Yüzü öfkeden kı-

zarmış, şişmişti. «Sor arkadaşına, burada gördüklerini anlatsın. Sana anlatacak bir çift lâfı vardır elbet.»

«Senin hafifliklerini dinlemek istemiyorum. Gülünç şeyler olduğunu biliyorum.»

«Leroy'la benim hakkımda anlatacakları vardır. Ama anlatmaz, beyim, anlatmaz. Çünkü o da bal almak niyetinde çiçekten. Hepiniz öylesiniz. Bütün erkekler. Beni ele geçirmekten başka şey düşünmezsiniz.» Neredeyse ağlayacaktı. «Neden defolup gitmiyorsun?»

McLeod ayağa kalkmıştı. Bana döndü. «Neden söz ediyor bu?» dedi.

«Bunu hiç açmasak daha iyi olacak.» diye ağzımda geveledim.

Guinevere bağırmaya başladı. «Defol buradan!»

McLeod sigara yaktı. Derinden iç geçirdi. Hani neredeyse ferahlamış gibiydi. «En iyisi, ben şöyle biraz dolaşayım.» dedi.

«Cehenneme kadar yolun var!»

McLeod çıkınca Guinevere yerine oturdu. Ama her yanı sinirden gerilmişti. «Sen de gidebilirsin.» dedi.

«Peki.»

«Bana eziyet etmek istiyorsunuz. Kendimi şey gibi... şey gibi...» Aradığı sözü bulamıyordu. «Kendimi iki paralık hissetmemi istiyorsunuz.» dedi..

«Onun başına geleceklere hiç aldırmıyor musun?» diye sordum.

Tatsızdı bu soru. Ne gelecekmiş başına diye bağırabilirdi de. Heyecandan titreyen sesiyle. «O bana aldırıyor mu ki?» dedi. «Beni seviyormuş güya. Seven adam böyle mi yapar? Benden hoşlandığını söyledi mi: Sen de buradaydın. Bana tek kelimeyle ol-

sun iltifat etti mi?» Dokunsanız ağlayacaktı. «İşte beni hep böyle sevdi. Yanlışlarımı yüzüme vura vura sevdi, buna sevmek denirse. Bir zamanlar onun mükemmel insan olduğunu sanmıştım.» Ellerini başına götürdü. «Ben ne hallere düştüm? Başımıza neler gelecek? O kadar bitkinim ki.»

Monina yeri yumrukluyordu. Akıl almaz acıyla ağlamaya başladı.

Guinevere, «Kes sesini.» diye bağırdı.

Çocuk, «Monina seni sevmiyor, sevmiyor, sevmiyor.» diye hıçkırıyordu.

Guinevere bağırıyordu, ama yalvaran bir tonu vardı. «Ama onu seversin, değil mi? Seversin, iyidir o, değil mi?» Alay etmeye çalışıyor, beceremiyordu.

«Monina ondan da nefret ediyor.» diye daha hızla ağlamaya koyuldu.

Guinevere bağırdı. «Kes sesini yoksa sopayı alacağım elime.» O da çocuğun yanma yatıp, tepinerek ağlayacak gibiydi. «Yarabbi sen bana yardım et, sus Monina, n'olur sus!»

Monina cevap yerine yeri yumruklamaya devam etti.

Lannie odaya girdiğinde işte bu tabloyla karşılaştı. Ben köşede duruyordum. Koltuğun gölgesi beni gizliyordu. Halının ortasında, pencereden sızan ışık oyunlarının ortasında Monina oturmuş çılgınca ağlayıp tepiniyordu. Guinevere ise onun başında duruyor, çocuğun ağlaması karşısında eli kolu bağlanıyordu.

Lannie'nin beni görmemesine şaşmamak gerek. Monina'yı görmüş olmalı. Ama duraksamadan yürüdü, Guinevere'nin boynuna sarıldı, onu dudağından öptü. Guinevere gördüğü kabustan uyanmış, bu

kez de yatağının başucunda yabancı biriyle karşılaşmış gibi ürperdi. Ama bir an sonra herşey düzeldi. Tanıdığı bir bedendi bu. Guinevere de ona sarıldı. Karanlıkta buluşan, sevişmek için sabırsızlanan, bir yandan da yakalanmak korkusuyla yürekleri çarpan aşıklara benziyorlardı.

Lannie, «Hiç gitmeyecek sandım.» diye fısıldadı. «Korkunçtu beklemek. Sokakta yanımdan geçerken gülümsedi. Biliyor!»

Orada olduğumu farketsinler diye hafifçe öksürmek istedim. Ama basbayağı bir öksürük nöbeti tuttu. Durdurabilene aşkolsun! İkisi de irkildi, kollarını birbirlerinin boyunlarından çözdüler. Lannie dondu kaldı. Gözleri bana dikilmişti. «Bir sen eksiktin!» dedi.

Guinevere sabahlığının önünü kapattı. Sonra yüzünde gülünç bir anlamla bana döndü. «Senin geleceğini unutmuştum.» dedi Lannie'ye. Gafil avlanmak onu büsbütün şaşkına çevirmişti «Aman yarabbi.» diye iç geçirmeye kalkıştı, ama sevincini gizleyemiyordu. Yeniden, «Aman yarabbi» dedi. Bu kez bayağı ferahlamış gibiydi.

Lannie ellerini alnına götürerek sandalyeye çöktü.

Kendimi tutmak istememe karşın gülmeye başladım. Az önceki öksürük beni bitirmemişti, ama bu kahkahalar bitireceğe benzerdi. Lannie'yi kendi kopyam gibi görüyor, ona gülüyordum. Guinevere'yi bütün trenlerini aynı hatta çalıştıran ve marşandizin geçip geçmediğini, ekspresin gelip gelmeyeceğini kestiremeyen makas memuruna benzetip, ona gülüyordum. Varını yoğunu sakat ata oynayan McLeod'a gülüyordum. Saatlerce kapının önünde beklemiş olan Lannie'yi düşünüyordum. İki kadını bir arada gör-

mek, bana ikisiyle de tek tek beraberliklerimi anımsatıyor, kendi halime gülüyordum.

Lannie koltuğun kenarlarına yapışmıştı. Benim gülüşümü ağzı bir karış açık seyreden Guinevere'ye, «Öyle bakıp durmasana!» diye bağırdı. «Aldırma ona. Delinin biri o.»

Guinevere ile gözgöze geldik. Guinevere gözlerini kırpıştırdı, hemen benden kaçırdı. «Beni çıldırtacaksınız hepiniz!» diye haykırdı.

Lannie titreyen parmaklarıyla güç bela sigarasını yaktı. «Böyle söyleme» dedi. «Kendi dengin olmayan birine söz söylemeye hakkın yok. Ayıptır bu.»

Guinevere, «Ne bileyim, benim kimseden farkım yok ki.» diye cevap verdi. Ama o her zaman durumu kurtaran becerikliliği yokolmuştu. Bu sözü kendi halinde bir ev kadını havası içinde söyleseydi, yani hepimiz aynı sayılır, ne hırsızız, ne deli, ne radikal, ne soytarıyız der gibilerden söyleseydi, sözlerinin etkisi ve anlamı olabilirdi. Ama şimdi anlaşılıyordu ki, Lannie aynı sözü ona defalarca söylemiştir. Bu yüzden Guinevere'nin cevabı da etkisiz kalıyordu. «Benim kimseden farkım yok» derken, bu sözüne karşı çıkılmasını bekler gibiydi.

Lannie de onun umudunu kırmadı. «Neye böyle aptallık edersin, bilmem ki!» dedi. «Tabii herkesten farklısın. Kimseler benzemez sana. Sen güzelsin.» Ben orada yokmuşum gibi, hiç aldırış etmiyorlardı. Lannie boğuk sesiyle devam etti. «Senin yıllar önceki halini düşünüyorum. Herkesin nasıl üzerinden geçtiğini, içine geçtiğini düşünüyorum. Yeterince içtin mi, onları sevdiğini sanırdın, oysa bu doğru değildi. Hiç sevmedin. Çok çok güzeldin, onlar bunu anlayamadılar. Anlayamazlardı da. Çamurlu ayakkabı kirlettiği yerin güzelliğini anlayabi-

lir mi? Kendini onlara verdin, ama her zaman özgürdün. Çünkü onların isteyebileceklerinden fazlasını istiyordun. Onlara uyuyor, peşlerinden gidiyordun, ama hiçbir zaman senin isteklerin yerine gelmediği için kendi kendini yiyordun. Onları nasıl sevebilirdin. Sen sadece kendini seviyordun. Haklıydın da üstelik. Çünkü hepimiz kendimizi sevmek için dünyaya geliriz. Yaşamın sırrı budur. Bütün ömrünce güzelliğini yansıtacak ayna aradın. Cildinin nasıl parlak olduğunu, olgunlaştıkça vücudunun nasıl geliştiğini yansıtacak ayna aradın.» Okşar gibi konuşuyordu. «Ama hiç kimse bunu başaramadı. Hayal meyal de olsa seni yansıtamadılar. Çamurlu ayakkabı, güzelliği nasıl yansıtabilir ki? Senin güzelliğini canlılığını, yüzünün parlaklığını, rengini göremezlerdi tabii. Onların aradığı bu değildi ki. Onlar seni çamura bulamak, ezip geçmek istiyorlardı. Nasıl yalnızlık çektin kimbilir. İşte beni bunun için seviyorsun. Çünkü sana ayna oluyorum. Ancak aynamıza bakarak ormandan çıkış yolunu bulabilir, ancak böylelikle kaçıp kurtulabiliriz. Sana kendi güzelliğini gösterebilirim. Sana hayran olduğum için, başkalarının istediklerini istemeyip, sadece aynan olarak kollarında yatmayı istediğim için beni seveceksin.»

Guinevere bu sözleri gözü dalmış, ağzı aralanmış halde dinledi. Yüzünün bütün çizgilerinde ışıl ışıl mutluluk vardı. «Evet» diye mırıldandı. «Öyle.» İçini çekti. Çiçeğin balını emen arı gibi kendinden geçmişti. Farkında olmaksızın göğüslerini avuçladı. Eğer mümkün olsaydı, kendi gerdanını öperdi mutlak.

Lannie, «Seni benim kadar seven, sana benim kadar bağlanan kimse yok.» diye devam etti.

«Kimse yok.» Guinevere papağan gibi tekrarlıyordu.

Lannie birden öfkeyle patladı, «Öyleyse neden, neden önüne gelen ilk köşe başında beni aldatıyorsun? Kalkıp en aşağılık adamla kendini çamurlara buluyorsun?»

Guinevere'nin burnu öfkeden kıpkırmızı kesildi. «Beni rahat bırak. Geleceğimi düşünmek zorundayım.»

«Gelecek diye birşey yoktur.» Guinevere'nin koluna yapıştı. «Onu baştan çıkarman ayıp. Onun da kendini kaybetmesi büsbütün ayıp.»

«Rahat bırak beni.»

«Onunla gerçekten şeyi tasarladığınız doğru olamaz... Hayır, imkansız bu!» Ellerini şakaklarına bastırmış, bağırıyordu. «Hayır, dinle beni...» Şimdi de Guinevere'nin yanağım okşamaya başlamıştı. «Ötekini cezalandırmanın onuru olmalı. Adalet yerini bulmalı, ama bunda çıkar aramamak gerek.»

Guinevere, «Bizim de düşünmemiz gereken şeyler var.» diye mırıldandı.

Lannie, «Hayır,» diye atıldı. «Devlet öylesine güçlü olduğu için güzel. Ama arkadaşımın onlardan ayrılmaması gerek, yoksa... olacaklardan korkuyor demektir. Oysa ben onların güçlü olduklarına inanmıştım.» Kendini toparladı. «Seni alıp benden kaçıracak ve sen bunu umursamıyorsun. Seni bile çok görüyorlar bana, seni bile bırakmıyorlar.»

Guinevere'nin ne yapabileceğini kestiremiyordum. Öfkelenmiş, yüzü gözü alı al moru mor olmuştu. Yine de kendini Lannie'nin kollarına atıverecekmiş gibi bir hali vardı. «Neden beni rahat bırakmazsınız?» dedi.

Kararı Monina verdi. Lannie odaya girdiğinden

beri yerinden kıpırdamamıştı. Yumruklarını yere dayamış, duymaması gereken bir konuşmaya kulak misafiri olan yabancı birisi gibi durmuştu. Söylenilenlerin anlamını anlamamıştı tabii ama birşeyler sezinlemişti. Oturuyordu, ama susmuyordu artık.

«Annem senden nefret ediyor.» diye fısıldadı. «Annem seni sevmiyor.» Ve hemen hiç kıpırdamadan, kedi çevikliğiyle Lannie'ye tükürdü.

Guinevere, «Monina!» diye bağırdı.

Monina, «Onu öptün. Onu öptün.» diye ağlamaya başladı. Annesine döndü, bacağına vurdu. «Annem ölecek. Ölsün.»

Guinevere iyice öfkelenmişti «Kes sesini.» dedi. Ama Lannie yeniden yanağını okşamaya kalkışınca, kızın elini sertçe itti. Sonra tam mahalle tavrıyla, «Yarabbim, çıldıracağım şimdi.» diye söylendi.

Lannie atıldı. «Sus.»

Guinevere, «Bilmiyorum, bilmiyorum.» diye birşeyler geveledi ama bu sadece zaman kazanmak içindi. Çünkü bir an sonra Lannie'ye döndü, «Bana bak kızım,» dedi. «Sen en iyisi çek git buradan.»

Lannie, «Çekip gideyim mi?» diye tekrarladı.

Guinevere, «Ne yapacağımı bilmiyorum.» dedi. «Ne düşüneceğimi bilmiyorum. Belki yaptıklarımız yanlıştı. Bunları kafamdan söküp atabilsem. N'olur git» diye Lannie'ye yalvardı. «Güzel anlar yaşadıysak... elimden geleni yaptım ben... başka ne diyeyim.»

Lannie yenilgiyi güçlü olarak mı karşılıyordu, yoksa bundan tat mı alıyordu, anlayamadım. Hafifçe gülümseyerek, «Peki, gidiyorum.» dedi. Kapıya yürüdü. Monina dikkatle ve kuşkuyla onu seyrediyordu. Lannie durdu, çantasını karıştırdı. Para çı-

kardı. Bana dönerek, «Bunlarla ne yapacağım, biliyor musun?» diye sordu.

Cevap yerine anlamsız bir hareket yaptım.

«Bir kutu boya alacağım.» dedi. «Çünkü üstünü kapatmam gereken birşey var. Odama gelip İsa olduğunu söyleyen fare beni rahat bırakmayacak. Bu sabah deliğini buldum. Badanayla deliği tıkayacağım. Fare de ölecek. Ondan umutluydum. Ama bu durum» - eliyle odayı kapsayan bir daire çizdi - «onun gibi bir fare için umutlu gelecek olmadığını gösterdi.» Kapıyı özenle kapatıp çıktı.

Guinevere, «Aman yarabbi.» dedi. Ama bir yandan da odada dolanıyor, tabladaki külü boşaltıyor, sandalyeyi düzeltiyordu. Arkası bana dönüktü. «Bütün suç bende» diyerek gülmeye başladı. «Bunları nasıl başımdan atabilirim.»

Gülmeyi bıraktı.

«Neden onu kovdum?»

«Seni korkuttu da, ondan.» dedim.

Boşuna konuşmuştum. Guinevere omuz silkti parmağını Monina'ya uzatarak, «Senin yüzünden.» dedi. «Neden bir dakika olsun rahat vermezsin bana?» Monina ufacık köpek yavruları gibi gözleri parlayarak annesine bakıyor, sırıtıyordu.

Guinevere bana dönüp, «Şaka bir yana, bu Lannie yaman kız.» diyerek işi geçiştirmeye çalıştı. «Çok tuhaf, çok hoş kız.»

«Evet, öyle.» dedim.

«Onda birşey var. Bak sana işin esasını anlatayım Lovett. Bana iyilik ediyor. Bilmiyorum, belki ben de öyleyim... herneyse... ama yıllardır duymadığım duyguları veriyor bana.» Kendini güven içinde bulduğundan, rahat konuşuyordu. «Ben, mutlu son

denilen şeye inanırım.» dedi. «Onu seviyorum galiba.» O an gerçekten aşıktı

«Çok güzel.» dedim

Ama bu sadece bir an sürdü. Sonra kıkırdadı. «Bayağı havalı kız. Ben kendimi ağzı laf yapan biri sayardım, ama bu Madison denen arkadaşının yanında ağzım dilim bağlanıyor.» Bunu öylesine kayıtsızca söyledi ki, az önce ikisini bir arada gördüğüme neredeyse ben bile inanmayacaktım.

«Arkadaşım mı dedin?»

«Tabii ya.» Guinevere'nin kendine hakim oluşuna hayranlık duymamak elde değildi. «Onunla aranızda geçenleri bilmiyor muyum sanıyorsun? Bildiklerimi anlatsam, utancından yerin dibine geçerdin. Benim peşimde dolaşmanı benden hoşlandığına yoruyordum, oysa anlamalıydım. Kim olsa peşinden koşarsın sen.» Lannie'yi taklit ederek, «Ah ne yapacağımı bilemiyorum, sana bayılıyoooruuum.» dedi. Monina da onunla beraber kahkahayı bastı. «Hoşuna gitti, değil mi?»

Monina başım salladı. Gülüyor, gülerken yanakları yaşlı kadınlarınki gibi titriyordu. Guinevere, «Sen ne şeytansın.» dedi kızına.

Onları bu halde bıraktım

• 28

Hollingsworth, «İnsanın karşısına öyle çok sorun çıkıyor ki.» diyordu. «Bugünlerde kurs görüyoruz. Konuların çoğu da hiç bizim işimizle ilgili değil. Örgüte yararlı eleman olmak için psikoloji bilmek şartmış.» Sözüyle birlikte tırnaklarını kesmesi de tamamlandı. Kestiği tırnakları masanın üzerinde sol tarafında duran zarfın üstüne topluyordu. Sağında

da başka bir zarf vardı. O tarafında duran zarfın üstüne topluyordu. Sağında da başka bir zarf vardı. O da açıktı. O zarfın içinde de konuşmanın başlangıcında açtığı üç kalemin yontukları vardı. McLeod'un gözünün içine doğru yanan lamba Hollingsworth'un arkasında kalıyordu. Hollingsworth iki yanında iki zarfla oturmuş, dağıtacağı adaleti bu zarfların kefesinde tartacakmış gibi duruyordu.

«Anlattıklarınızı uzun uzun düşündüm,» diye devam etti Hollingsworth. «İnsan bu anlattıklarınızın psikolojik yönünü merak ediyor doğrusu.» Bir zamanlar McLeod'un sık sık yaptığı hareketi taklit ederek parmak uçlarını hafifçe birbirine değdirdi. «Psikolojik unsur her olayın önemli bir yanı.» diyerek boğazını temizledi. «Bazı şeyleri sesli düşünmeme izin verir misiniz?»

McLeod'un cevap vermesine fırsat kalmadan Lannie atıldı. Alçak sesle, «Bir soru soracaktım.» dedi.

Hollingsworth, «şimdi sırası değil.» diye kestirdi attı.

«Ama ben...»

«Şimdi olmaz dedim ya.» Masanın üzerinden uzandı. Sigara yaktı, McLeod'a verdi. Düşünceli bir tavırla. «Olayları kendi kendime şöyle yorumluyorum,» diye başladı. «Sizin kadar zeki biri var. Yine de insan bu denli zeki olan insanın budalaca davranışlara yönelmesine şaşıyor. Tabii hakaret etmek istemiyorum... Ama yaptıklarının çoğu saçma.»

«Bu saçmalıkları tek tek sayar mısınız?» McLeod koltuğuna gömülmüştü. Kafasının tepesi ancak görülüyordu. Uzun bacaklarını masaya dayamıştı. Kolları yandan sarkıyordu. Parmakları yere değiyor olmalıydı. Sabırlı ve bekleyen bir hali var

gibiydi. Oysa gözlerine giren ışığın onu etkilemeye başladığı açıkça ortadaydı.

«Duruma göz atalım. Bence herhangi birşeyin anlam taşıması için belirli denge olması gerek. Yani bir tarafın öteki taraf kadar ağır basması gerek.»

«Bu durumda denge yok mu?»

Hollingsworth yine parmak uçlarını birleştirdi. «Pek var diyemem.» Ellerini masaya dayadı. «Gördüğümüz kurslardan birinde, Bolşevik psikolojisi diye birşey öğrendik. Bu adamlar dünya tarihini değiştirmeye çalışıyorlarmış ve herkes gibi bunu daha iyi bir dünya kurulsun diye yaptıklarını düşünüyorlarmış. Konumuz olan kişiyi ele alalım. Hiç kuşkusuz o da aynı şekilde düşünüyordu ve her yaptığı şey bu amaca dayanıyordu. Yaptıkları ne denli kötü, korkunç olursa olsun, daha iyi bir dünya kurulması fikrine inanılarak yapılmıştı sanırım.» Durdu, kıkırdadı. «Ne var ki dostumuz yanıldığı inancına kapıldı ve onlardan ayrıldı. Şu andaki psikolojisi nedir?»

«Cevap vermemi istiyor musunuz?»

«Hayır, devam edeceğim. Herhalde pek iyi olmasa gerek. Yaptığı kötülükler ortada, bunları nasıl değiştirebilir ki? Önce benim temsil ettiğim kişilere gidip, onlar hesabına çalışıyor. Bu da yetmiyor, daha da kötü hissediyor kendini. Bu sefer yaptıklarını ödetmek için birşey alıyor, sonra da buraya geliyor.»

«Teorik çalışmaları unuttunuz.»

«Evet. Hatırlattığınıza sevindim. Teorik çalışmaları unutmuştuk.» Çantasını açtı. Teksir makinesinde basılmış kağıtlar çıkardı «Sözü geçen kişinin çalışmalarıyla ilgili kayıtlar burada. İşlediği konuları size tek tek söyleyebilirim. Ama zaten bilinen şeyleri tekrarlayıp canınızı sıkmakta ne anlam var?

Önemli olan, bu yazıların tirajını çıkartmış olmanızdır. En çok dağıtılanı beş yüz kişi tarafından okunuyor.» Kağıtları yelpaze gibi açarak masanın üzerine uzattı. Bir onu, bir ötekini elliyordu. «Bunun yüzelli okuyucusu var, şunun ikiyüzyirmibeş, bunun yetmişbeş, şunun elli.» Esnedi. «Tabii bu rakamlar üç aşağı beş yukarı değişebilir.» dedi.

McLeod, «Sözü nereye getirmek istiyorsunuz?» diye sordu.

Hollingsworth, «Anlayamadığım birşey var.» dedi. Sözüne devam etmesine fırsat kalmadı, Lannie kağıtlardan birini kaptı, başlığına baktı.

Kağıdı yerine koydu. McLeod'a dönerek. boğuk sesle, «Bunu sen yazmadın.» dedi.

McLeod başını salladı.

Lannie, «Hayır, o yazmadı,» diyerek ayağa fırladı. «Seni aldatıyor! Kandırıyor seni!» diye Hollingsworth'a döndü.

Hollingsworth onun birden bire patlayışına anlam veremeden, yavaş sesle «O yazdı.» dedi.

Lannie, «İmkansız.» Diye başladı. «Okyanusun ötesindeki ülkede çelişkiler ve sınıfsal ilişkiler diyor. Evet, o yazmış olabilir bunları. Kendi el yazısıyla, kendi mürekkebiyle. Ne var ki yazarken herkesle alay etmiştir, çünkü yazdıklarının tek kelimesine inanmıyor.»

Hollingsworth oturduğu yerden onu süzüyordu. Suskunluğu etkisini gösterdi. Lannie durdu. Hollingsworth öksürerek «Yer yer sapmalar, geri dönüşler olacağını söylemiştim.» dedi.

Lannie, «Yanılıyorsun.» diye atıldı.

«Pekala, yanılıyorum.» Kendini tutamayarak güldü. «Evet, mutlak yanılıyorum.»

Lannie oturdu. Ama yerinde duramıyordu. Huzursuzdu. «Ben...» diye başladı.

Hollingsworth, «Artık sus bakalım.» dedi. Lannie'nin dağıttığı kağıtları düzene koydu, notlarına baktı. McLeod'a dönerek, «İstatistik metodlarını uygularsak görürüz ki,» dedi, «bu yazıların ortalama okunma oranı her siyasal propaganda ünitesinde yüzdoksansekiz - virgül - üç kişidir.»

McLeod yorgun tavrıyla «Ben de hep kaç kişi oluyor diye düşünürdüm.» dedi.

Hollingsworth «Üzerinde durmak istediğim nokta bu.» diye devam etti. «Söz konusu kişi gibi yapacak yığınla işi olan birinin oturup bu yazıları yazması, sanırım artı ile eksiyi eşitlemek, dengeye getirmek isteğinden olacak. Bu kişinin ilginç bir aritmetik bilgisi var. Çünkü hesabıma göre dostumuz, diyelim bir milyon kişi okusun diye yazıyor. Oysa bunları okuyanlarm sayısı o rakamın yüzde birini bile bulmuyor.»

McLeod, «Sizinle benim aramdaki fark,» dedi, «benim potansiyele olan inancımdır. On yıl içinde yeni bir devrimin mayası atılamayacağını nasıl söylersiniz?»

«Artılarla eksileri değerlendirerek.»

«Önümüzde gelecek var. Eğer devrim için gerekli koşullar var olacaksa, inanmış devrimciler ortaya çıkacaksa, yapılmış olan devrimden alınacak dersleri olduğuna inanıyorum.» Lambanın çıplak ışığına gözlerini kırpıştırdı. Yanağı seyiriyordu. Sonunda, «Neden bu konu üzerinde duruyorsunuz?» dedi.

«İnsanları etkilemek istediğiniz için. İnsanlar insanları etkilemeyi düşündükleri zaman bu konu benim çalışma alanıma girer.» İçini çekti. «Özellik-

leriniz hakkında sorular sormak zorundayım. Örneğin, konumuz olan kişi sözü geçen Akdeniz ülkesinde çalışırken bütün duyumları sağlıklı mıydı?»

«Duyumla ne belirliyorsunuz?»

«Şöyle diyelim. Eski dostunu görmek için, cebine tabancayı koyup otele gidişini ele alalım örneğin. O akşam olanlar ona hiç zevk vermemiş midir dersiniz?»

«Kesinlikle hayır.»

«Zeki bir adamsınız. Düşünün. İnsan öldüreceğini bildiği birisiyle dört, beş saat konuşur da hep kötü duygular mı yaşar?

«Başka birşey bilmiyorum.»

«Hiç zevk almadınız mı, hiç hoş birşey geçmedi mi?»

McLeod elini şakağına dayadı. «Nasıl anımsayabilirim ki?»

«Yani, olsa bile önemsiz birşeydi demek istiyorsunuz?» Kendi sorusunu cevaplandırmak ister gibi başını salladı. «İster istemez, dostumuzun pek de sağlıklı psikolojik yapısı olmadığını düşünüyorum.»

«Öyle olsun.»

«Peki öyleyse, nasıl olur da insan geleceği düşünerek hareket ediyormuş gibi yapar?»

McLeod, «Pekala, pekala.» dedi.

Hollingsworth lambanın duruşunu düzeltti. Şimdi ışık ikisinin ortasına düşüyordu. «Ben, böyle birini başkaları gibi hor görmem.» diye devam etti. Hepimiz ayrı yaradılıştayız. İnatçı olmasın da ne olursa olsun. Ömrünüzce hep mutsuz oldunuz, bunun kendi suçunuz olduğunu da itiraf etmek istemediniz. Tutup suçu toplumun üzerine yıkıyorsunuz. Bu gereksiz. Mutlu olabilirsiniz. Herkesten farksız oldu-

ğunuzu, geleceği düşünmek gerekmediğini anlarsınız bundan sonra da mutlu olabilirsiniz.» Tahtayı okşarcasına elini masanın üzerinde gezdirdi. «Biraz daha alçakgönüllü olmak gerek. Büyük işlerle uğraşacak gücümüz yok. Dostumuz beni dinleyecek olursa, boş çabalardan, boş umutlardan kurtulup, herkes gibi yaşarsa pekala mutlu olur derim. İçimizde neler olup bittiğini bilemeyiz ki. Şeytana uyduk mu tamamdır. Bütün şu yazdıklarımıza iki metelik vermem. Ben günümü gün etmeye bakarım. Bunun için de hepinizden akıllıyım.» Solgun yüzü kızarmıştı. Birden, «Teoriyi bir yana bırakıp, ananıza babanıza saygı duysanız daha iyi olur.» dedi.

Lannie. «Çok haklı» diye bağırdı. «Ama, hayır... değil. Yani...» Sözün gerisini getiremedi. Sözü toparlayamamış olmanın utancıyla kızardı. Elleriyle oynamaya başladı. Parmağındaki şeytan tırnağını hırsla kopardı.

McLeod gülümsedi. «Sigaranız var mı? Benimkiler bitmiş.» dedi.

Hollingsworth sigarayla çakmağı göz açıp kapayana kadar uzatarak, «Buyrun.» dedi.

McLeod kendi kendine konuşur gibi, «Kendinizi gerçekçi olarak mı görüyorsunuz?» diye sordu.

«Öyle denilebilir.»

«Felsefi olarak alırsak, demek gerçek dünyaya inanıyorsunuz?»

Hollingsworth, «Yine sözü uzatmaya başladınız.» diye içini çekti. «Evet, inanıyorum.»

«Yani bizim dışımızda varolan bir dünyaya?»

«Evet, onu demek istemiştim.»

«Öyle demediniz. Demem o ki, hiç kimse böyle bir dünyadaki ilişkileri anlayabilmek gücünden yoksun değildir. Üzerinde ısrarla durduğumuz o psiko-

lojik durum, belki de bu ilişkileri en açık-seçik gösteren gözlük niteliğindedir.»

Hollingsworth, «Aklımı karıştırmaya çalışıyorsunuz.» dedi.

McLeod bir an durdu. Yaptığı atağın başarılı olmasına sevinmiş gibi gülümseyerek. «Savunmamı yapmak istiyorum.» dedi.

«Olmaz.» Hollingsworth neredeyse yerinden fırlayacaktı. «Bugün hiç ilerleme kaydetmedik. Herhangi bir karara varmadık. Konuşmanıza gerek yok.»

«Bu hakkımdır.»

«Önce gereken koşulları yerine getirirsiniz, ondan sonra.»

McLeod, yüzü seyirerek, gözleri kırpışarak elini kaldırdı, titreyişine baktı. «İstediklerinizi yapmaya hazırım.» dedi. «Yalnız size mi, yoksa örgütünüze mi verileceğini bilmem gerek.»

Hollingsworth, «Daha karar vermedim.» dedi. «Ama bu sizi ilgilendirmez. Ya vermeyi kabul edeceksiniz, yada savunma hakkınız olmayacak.»

McLeod omuz silkerek, «Nasıl isterseniz öyle olsun.» dedi. «Konuşabilir miyim şimdi?»

Hollingsworth başını salladı.

McLeod, «Bir zamanlar yapacağım son konuşmanın çok daha başka koşullar altında başlayacağım sanırdım.» diye söze girdi. Hatta neler diyeceğimi bile hazırlamıştım. «Yoldaşlar» diye başlayacaktım. «Benim gibi bir hainin, aşağılık köpeğin ağzını bile açmaya hakkı yoktur.» diyecektim. Sessizce güldü.

«Kendime yapacağım iyiliklerden biri, geçmişimden söz etmemek olacaktır. Olan olmuş, geçen geçmiştir. Savunmam için bana tanınan bu kısa sürede, savunmamı anlamlı kılacak tek şeyden söz edeceğim. Sizlere yaşamımın beni getirdiği düşün-

sel sonucu anlatacağım ve yaptıklarıma onur kazandırmaya çalışacağım. Geçmiş üzerinde durmayacağım. Sadece inandığım geleceği çizmeye çalışacağım. Çünkü fikirler ancak başkalarına aktarıldıkları zaman varolurlar.»

Hollingsworth sözünü kesti. «Pek uzun ömrü kalmadığına inanan biri gibi konuşuyorsunuz.»

«Yanlış anlamayın. Mecaz anlamında bu konuşmam.»

Hollingsworth tersce, «Beni ilgilendiren, o şeyi verip vermemenizdir.»

«Vereceğim dedim ya. Devam edebilir miyim?»

«Bu konuşmayı kime yapıyorsunuz? Bana mı? Bayan Madison'a mı?» Gözgöze geldik. Omuz silkti. «Harcayacak zamanınız varsa buyrun konuşun. Ama arkadaşınız hakkında sizin kadar iyi fikrim yok. Hadi, konuşun bakalım.» Sesi neredeyse kadınsı tona bürünmüştü.

• 29

McLeod, «Ünlü bir konuşmacının ileri sürdüğü fikirlerden başlayabilir miyim?» diye söylev verircesine konuşmaya başladı. Değerlendirmeye giriştiğim zaman, bir zamanlar beraber olduğum yoldaşları sayıyorum tek tek ve ne kadar ayrı yollara gittiğimize bakıyorum. Bunların içinde bugün bile ününü ve önemini sürdüren yalnızca az önce sözünü ettiğim konuşmacı oldu.

Bu bay herşeyi açıkça itiraf eder. Devlet kapitalizminin sosyalizmle karıştırılmaması gerektiğini kabul eder. Başka deyimlerle de olsa, yeni toplumda da ayrıcalıklar olduğunu belirtir. Bana her zaman bak McLeod, oturup işlerin muhasebesini yapmak

sırasıdır der. Sonra başını sallar. Devrim gereğince gerçekleşememiştir. Dünya devrimi yapılamamıştır. Proleterya yeterli siyasal bilince ulaşamamıştır. Ulaşacakları da kuşkuludur. Konuşmacı diyor ki, önemli olan, uygarlığın kurtarılması ve insan yaşamının sürdürülmesidir. Kuşağımızın sorunu devrim yapmak değildir. Standardizasyona gitmek, militarizasyona gitmek yada senin ve benim hoşumuza gitmeyen öteki eylemlere girişmek değildir bizim kuşağımıza düşen görev. Eğer tarihçi isek, ilkel insanlardan bu yana eşitliğin var olmadığını ve özgürlüğün ancak refah ortamı içinde ve çalışma dışında boş zaman olabildiği durumlarda varolduğunu kabul etmemiz gerekir. Belki de hep böyle olacaktır. Özgürlük bir lüks, eşitlikse düştür. Bugün üzerinde durmamız gereken standardizasyondur. İnsan potansiyelinin en iyi yanını geçici bile olsa gözden çıkarmamak gerekir. Bizim devrimiz ve buna benezer dönemler gelip geçecektir. Bugünün en önemli sorunu ekonomik sistemdeki çelişkileri ortadan kaldırmaktır. McLeod sen hiçbir zaman anlamazsın. Senin sorunların dünyanın sorunları değildir. Afrikada doyurulması gerekenler vardır ve bunun için de üretimin belirli bir programı izlemesi şarttır. Bizler insanın yapısını olduğundan daha güçlü gördük. Böylesi planların sosyalizmin gerçek eşitliğini sağlaması olanaksızdır. Ama ne çare? Kitlenin beslenmesi gerekir. Hem de düzenli olarak, yoksa dünya mahvolur. Bizim sorunumuz sömürüye son vermek değil, ekonomik yapıdaki çelişkileri çözmektir. Belki de biz hep yanıldık, burjuvazi hep haklıydı. İnsan, ancak ayrıcalık ve eşitsizlik temeline dayanan toplumlar kurabiliyor demek.» McLeod bir an durdu. Sonra, «dediğim gibi, konuşmacımız bütün aklından geçenleri açıkça söy-

lüyor.» diye devam etti. «Bana diyor ki, savaşın çıkacağı doğrudur, ama savaş önlenebilir de. Bilemezsin ki McLeod, tarih önceden belirlenemez ki diyor. Savaşın çıkacağını nasıl kesinlikle söyleyebilirsin? Savaş olsa bile herşeyin kaybolacağına inanmak için neden yok. Herşeyin ortalaması bulunabilir. Üstelik neye mal olursa olsun, ne denli kayıp verilirse verilsin, sonunda mutlak bir taraf kazanacak ve dünyayı kontrolüne alacaktır. O zaman sürekli barış olabilecektir. Kazananlar sömürünün bıraktığı yaraları akıllıca kapatacaklardır. Neden kapatmasınlar? Nasılsa bütün çelişkiler çözülmüş olacak.»

Bu sözler Hollingsworth'un igisini çekmişti. «İzin verirseniz,» diye McLeod'un konuşmasını kesti. «Çok yerinde söylenmiş bu. Ben politikadan anlamam. Yine de kendimi liberal olarak tanımlayabilirim. Sık sık düşünmüşümdür. Aptalları mutlu kılmak gerçek demokrasiyi kurtarmaktır derim. Çünkü aptal olmayanların mutluluk şansı vardır. Ama aptallar, kolayca kandırıldıkları için mutlu olamazlar. Şu var ki, kendilerini aldatmadığınızı söylediğiniz sürece insanlar aldatılmayı pek umursamazlar. Onlara aldatıldıklarını söylerseniz, buna dayanamazlar. Galiba çok konuştum.» diye kıkırdadı. Saatine baktı. «Sözünüzü daha kısa kesebilir miydiniz acaba?» dedi.

McLeod tanımazmış gibilerden Hollingsworth'a baktı. Kaşlarını çattı. Sonra cebinden ufak kağıtlar çıkardı. Kağıtlara notlar alınmıştı.

«Konuşmacımızın fikirlerinin geçerliliği, yapay olduğu kadar çekici bir mantığa dayanır. Söylediklerinin tümü saçmadır.» Durdu. Sözünün etkisini kolladı. «Bu konuşmacının soyut kavramları olduğunu söyleyebiliriz. Gerçek yaşamda, gerçekçi olduğunu iddia ettiği için ister istemez taraflardan biri-

nin davasını benimseyecektir. İkisini birden kabul etmesi olanaksızdı. Tabii savaşta da kendi blokunun kazanmasını isteyeceğini söylemek bile gereksiz. Öteki taraf kazanırsa ne olacak derseniz, felaket olacak diyecektir. Gerçeğin iki yarısını birleştirince sonuç ortaya çıkıyor.»

Konuşmaların başından bu yana McLeod'un sesi ilk kez renkleniyordu. Koltuğunda oturuyordu. Elleri masanın üzerinde, notlarını karıştırıyordu. Gözlüğü burnunun üstündeydi. Ama konuşmaya başlayınca yorgunluğu, tükenmişliği gitmiş gibiydi. «Ben böylesi gözbağcılığa gerek görmüyorum. Daha açık seçik, daha kesin cevap vermek isterim. Benim siyasal görüşüm, savaşın kaçınılmaz olduğu tezine dayanır. İki güçten biri ekonomik sorunlarını savaşa gitmeden çözemezse, mutlak savaş çıkacaktır. Ama her iki taraf da aynı çelişkiler içindeyse o zaman ne olacak? O zaman savaşın kaçınılmazlığı bir kat daha kesinleşecek. Gerektiği gibi yapılacak ayrıntılı çözümleme, burada yersiz ve yorucu olacaktır. Bana verilen sürenin kısıtsız olmadığı da belirtildi. Onun için belirli değerlendirmelerle yetineceğim. «Tekelci kapitalizm» diye adlandırılabilecek blokun durumu kritiktir.» McLeod kendi kendine bulduğu çözümü anlatmaya koyuldu. Tekelci kapitalizmin üretim gücü öylesine artmış, makinelere yaptığı yatırım kullanabileceği emek gücüne oranla öylesine büyümüştür ki, yatırımla kazancı geçici de olsa dengeleyebilmesi için bütün dünya pazarlarını ele geçirmeye muhtaçtır.

McLeod, «Tekelci kapitalizme çok gerekli olan dünyanın geri kalmış bölgeleri gözden çıkarılamaz.» diye devam etti. «Onlar olmasa tekelci kapitalizm, işlerini yeterince yürütemez. Onlar olmasa, silah ya-

pımına yönelmekten yada ekonomik bunalıma düşmekten başka yapacak şey yoktur. Ne var ki, kendi kapitalist aşamalarının tekelci kapitalizm tarafından engellendiğini, tekelci kapitalizmin çıkarının kendilerini geri bırakmak olduğunu gören bu geri kalmış ülkeler, tek tarihsel aşamada feodalizmden devlet kapitalizmine sıçramak zorundadırlar. Böylelikle dünyanın yarısı tekelci kapitalizme kapanmış durumdadır. Sözde hâlâ tekelci kapitalizmin elinde olan öteki yarısı ise, uluslaşma doğrultusunda büyük yol almıştır.

Devlet kapitalizminin ana temsilcisi de bunalım içindedir. Bugüne dek söylenmiş sözlere yenilerini eklemek niyetinde değilim. Sadece belirtmek istiyorum ki, sosyalizm, sosyalist olalım denmekle gerçekleşmez. Yaşam standardını yükseltebilecek koşullar olmadığı zaman, yapılacak sosyalist devrim tersine dönüşecektir. 1917 olayları dahi batının diğer ülkelerinde benzer proleter ayaklanmalarını gerçekleştiremedikten sonra, devrimin gerçekleşmesi zordur. Dört yanda düşmanlarla çevrili olacaksın, üretimi milim milim arttırmak zorunda olacaksın, öte yandan da sosyalizmi gerçekleştireceksin. Yaşama savaşı vermek zorunluluğu sosyalizmi kösteklemiştir. Kitlenin tüketimine ve hizmetine ayrılan ekonomi dilimi kısıtlanmak zorunda kalmıştır. Üretimi arttırmak için gerekli araç ve gereçlerin üretimine hız verildikçe, insan tüketimi için üretilenlerin oram düşmüştür. Endüstri gücünü arttırma yolundaki böyle bir tasarı, ancak çok uzun süreli olmadığı zaman potansiyel bir zenginlik taşır. Aksi halde sonuç değişir. Çünkü yoksunluk dönemini refah, bolluk izlemezse proleteryanın üretkenlik oranı düşer. İnsan çağdaş endüstrinin gerektireceği çalışmaya

katlanabilir, gerekli zekayı ve ustalığı kullanabilir. Ama tek şartla: Sonunda karşılığını alacağını bilecektir. Yeterli bir yaşam düzeyine ulaşacağını, daha iyi bir geleceğe kavuşacağını bilirse, kendisinden beklenileni verir. En ufak umut olmazsa, işçilik yozlaşır. Kişisel refahı sağlanmadığı sürece, isterse fabrikalar bütün dünyayı kaplasın, emekçiye vız gelir. Toplum açısından üretilmesi gerekenleri üretmenin giderek zorlaşması da, bürokrata vız gelir.» McLeod birden sözünü kesti. «Beni izleyebiliyor musunuz Leroy?» diye sordu. Hollingsworth McLeod'un suratına doğru esneyerek cevap verdi.

McLeod sözüne devam etti. «Devlet kapitalizmi bürokratlarının karşılaştığı sorunlara bakalım. Güçlerini ve ayrıcalıklarını sürdürmek istiyorlarsa, yaşam standardını belirli çizginin altına düşürmemek zorundadırlar. Yoksa emekçi köle haline gelecek ve ekonomi tamamen çökecektir. Ne var ki, işçi sınıfı, tekelci kapitalizm üretiminin düzeyine erişecek oranda çalışmaya zorlanmamaktadır. Moralleri düşüktür. Bu sorunu ancak geçen savaşın yarattığı yabancı düşmana karşı savaşmanın getirdiği güç geçici olarak çözebilmiştir. Bu nedenle, savaşta ne denli yıpranmış olurlarsa olsunlar, kitleler barışı ne denli isterse istesin, barış olanaksızdır. Kaçınılmaz sonuç şudur ki, bir sosyal organizma olarak devlet kapitalizmi üretim gücünü arttırabilme umudunu yitirmiştir. Artık yeni yeni ülkeler ele geçirmek, onların servetini almak ve onların ekonomisini savaşa dönüştürmek isteyecektir. Bir çeşit yağmadır bu. Ne var ki, bu yağma dipsiz fıçı gibidir. Toplanan servetin hemen silaha dönüştürülmesi gerekir. Bu yüzden de yaşam standardı yükselmez. Ve aynı süreç yeni baştan işler. Böylece, her iki blok da kendi ya-

şamlarını sürdürebilme zorunluluğunda savaşa hazırlanmaktadır. Bunu değiştirmek olanaksızdır. Bu iki ayrı sistemin, biri ölümle pençeleşen, öteki kansızlık çeken iki ayrı sistemin savaşı olacaktır. Bunun ne zaman olacağını kestiremeyiz. Ancak, sonuç birbirinin benzeri iki sömürücü sistem arasındaki çatışmanın sonu olacaktır. Devlet kapitalizmi tarih tahtına geçecektir. Devlet, yani büyük savaş ekonomisini destekleme ve proleteryayı seferber etme yeteneğine sahip olan tek güç, tekelci kapitalizmi ya barış yoluyla yada kısa süreli iç savaş yoluyla yiyecektir. Başka alternatif yoktur. Silahlanma gereklerini yerine getirebilmek için tüketim mallarının üretimini asgariye indirmek tarihsel zorunluluktur. Böylesi bir değişim, askerî kayıplar ve askerî zararlara yol açacaktır. Kitleler en basit lüksten yoksun kalacaktır. Ancak tek yolla çözümlenebilecek sorunlar peşpeşe gelecektir. Ortada alacak mal olmayacak, para olacak, enflasyon tehlikesi başgösterecektir. Büyük çapta enflasyonun önlenebilmesi için de, ücretlerin düşürülmesi, sömürünün arttırılması gerekecektir. Sonuçta işçi sınıfı çalışma isteğini yitirecek, endüstri çalışamaz hale gelecektir. Hiçkimse halinden hoşnut olmayacaktır. Bunalımın sonucu bir takım dürtülere yol açacak, orada burada sabotajlar görülecektir. Savaşa başlarken genişletilmiş olan polis sistemi, yüzbinlerce kişi siyasal suçlamalarla aranmaya, tutuklanmaya başlanınca, yeni bir çalışma alanı bulacaktır. Polis heryere sızacaktır. Sendikalara, orduya, iktidar koltuklarına, toplumun bütün kesimlerine. Devletin kazancı, devlet gözetimi, devletin öngördüğü yoksulluk ve devletin bahşettiği servet. Bürokratlar özel arabalarında safa sürecek-

ler. Zavallı proleterya. Bir kez daha aldatılmış olacak.»

McLeod ağır ağır, hüzünlü bir tavırla konuşuyordu. Giderek bu hali öylesine abartıldı ki, kendi kendisiyle alay ediyormuş gibi oldu. Hollingsworth canının sıkıntısını belirtmek için elinden geleni yapıyor, masaya dayanmış, bir eliyle burnunu karıştırıyordu. Lannie uyuyor muydu, yoksa kendini mi kaybetmişti bilemiyorum. Bacaklarını uzatmış, hırıltılı soluklar alıyordu. Gözleri sımsıkı yumuluydu.

McLeod içini çekerek sözünü sürdürdü. «Bütün bunlar kısacık sürede oluverir. Yeni toplum düzenine geç giren uluslar, kendilerinden öncekilerin izlediği uzun yolu çoğunlukla izlemezler. Üstelik, ekonomik üretimin niteliği öylesine değişecektir ki, bugünkü soysuz uygarlıktan geriye fazla birşey kalmayacaktır. Bunu iyi düşünün. Tarihte ilk kez olarak, toplumun amacı sadece ölüm üretmek olacak ve insanlar salt bunu sağlasınlar diye sağ bırakılacaklar. Bizden önceki bütün uygarlıklar, ne denli kötü, ne denli aşırı, ne denli olumsuz olmuşlarsa olsunlar, ekonomilerinin doğal işlevi yaşama dönük üretim olmuştur. Kapitalizm bile, kazanç peşinde koşarken yaşamla kazancın bağdaşabilir olduğunu kabul etmiştir. Belki yaşama daha az, kazanca daha önem vermiştir. Ama yine de insanın üretimi onu ayakta tutmuştur. Devlet kapitalizminin ileri evrelerinde bu işlevden vazgeçmek gerekecekir. O zaman toplumun amacı bireyleri yaşatmak olmayacak, tersine onları ortadan kaldırma çareleri aranacaktır. İzninizle,» diyerek Hollingsworth'a döndü. «Sözlerime örnek vermek istiyorum.»

Hollingsworth ters ters, «Nasıl istiyorsanız öyle yapın.» dedi.

«Akıldan çıkarılmaması gereken şey, ekonomik

bunalımın bugün sürekli oluşudur. Kapitalizmin bu asalak tabakaları ortadan kaldırılırsa, bunların yerini bürokrasinin fil hastalığı gibi yayılan elemanları alacaktır. O andan itibaren de üretim artık hiçbir zaman sürekli ve düzenli artış gösteremeyecektir. Bunu sağlamak için yollar aranır. Devlet içinde rekabet diye birşey bulunur. Bütün propaganda araçlarını kullanan devlet şirketleri kendi aralarında rekabet kampanyasına girişir ve silâhlanmanın gereklerini karşılayabilmek için didinirler. Parça başına ücret düzeni yeniden ortaya çıkar. Bu geçici bir uyutmacadır. Giderek arttırılması gerekir. Ta ki bir ihaleyi kaybetmenin bedeli bürokratın başını vermesi demek olsun. Artık yamyamlık başlamıştır. Bürokrat alabildiğine muhtaç olduğu personeli ortadan kaldırmak zorunluluğunu duyar. Bürokratlar, kendi kendilerini yok etmeye başladıkları anda iktidara gelen bir sınıftır.»

Hollingsworth yine ilgiyle dinlemeye başlamıştı. Ağzının kenarında ufak bir sivilce vardı. Diliyle yokladı, sonra dudaklarını yaladı.

McLeod ona bakarak, «Bu bayların dayanılmaz baskılar altında olduklarını unutmayın.» dedi. «Devletin çıkarlarına aykırı birşey yapmayı akıllarından geçirmeye bile cesaret edemezler. Ne var ki devletin çıkarları sürekli değişir. Bürokratlar yapacakları herhangi bir yanlışı çok ağır ödeyeceklerini bildiklerinden korku içindedirler. Üzerlerine yetki, sorumluluk, inisyatif almak istemezler. Oysa kendilerinden olaganüstü çaba göstermeleri beklenmektedir. Kendi ihtiyaçlarına görevlerinden öncelik tanıyamazlar. Özel yaşamlarını sürdürme özlemleri ile partideki görevleri ve kamusal ödevleri arasında sürekli çelişki vardır. Kollektif düzen için çalışırlar. Kendileri

ise kişisel zenginlik özlemiyle kıvranırlar. Psikolojik yönden, bunun bedeli sonunda mutlak ödenmelidir. Bürokrat kendi kişiliğini anti-sosyal davranışlara yönelerek kanıtlamaya çalışır.» McLeod bu noktada durdu. Hollingsworth'la bakıştılar. Sanki biri gerektiğinden fazla konuşmuş, öteki gerektiğinden fazla dinlemiş gibiydiler.

Hollingsworth sivilceyi yalayarak, «Sizi dinliyorum.» dedi. «sizi dinliyorum.»

«Devlete karşı bir hareket yapmak zorunda kalırlar. Bunun ne olacağı önemli değildir. Mantıksız, tehlikeli ve temelsiz olması onlar için yeterlidir. Çünkü kendi kişilik duygularını yitirmişlerdir. Ve onları yiyip bitiren devlet olmuşsa, onlar da davranışlarıyla kendi sonlarını hızlandırırlar. Ama bu baylara acımakla zaman kaybetmeyelim. Onların mahvı, ordular arasındaki ve ekonomi içindeki çatışmalara paraleldir. Birikimi sağlamanın tek yolu savaş olmuştur. Çılgınca bir koro milliyetçilik, vatanseverlik nağmeleri yaymaya başlar ve düşmekte olan üretim kısa bir süre için canlanır. Ne yapılmalıdır? İşçi sınıfının gücü azaldıkça, işin kalitesi ve verimi de düşer. Artık en uç tedbirlerden başkası para etmez olur. Zorlayıcı çarelere, baskıya başvurulur. Zorunlu çalışma düzeni yeniden ortaya çıkar. Ve kaçınılmaz sonuç olarak zorunlu çalışmayı çalışma kampları izler. Toplama kampları izler.»

Lannie «Gaz odaları.» dedi. Düşten uyanıyormuş gibiydi.

McLeod, «Toplama kampı.» diye tekrarladı. «Ve onun kopmaz parçası olan yeraltındaki gizli şehirler. Daha büyük öldürücü gücü olan yeni yeni silâhların yapıldığı şehirler kurulur. Bu olayların yanı sıra en önemli olay oluşur. Kültür yozlaşır. Eskiden kollek-

tif bilgimiz, insan aklının yetenekleriyle sınırlanmıştı. Oysa şimdi sosyal organizma bütünün bilgisizliğini sürdürmek zorunluluğunda. Bu şekilde milyonlarca kişi toplama kamplarında öldürülecekler ve birkaç kilometre ötedeki insanlar, söylentilerin yarattığı kuşkudan başka birşey bilmeyecekler. Geçen savaşın teknikleri, gelecek savaşın teknikleri yanında solda sıfır kalacak. Bir ara nüfusun üretime katkıda bulunmayan bölümünü ortadan kaldırmak tasarlandı. Ama bu yoldaki düşünceler dinsel ve siyasal kategoriler tarafından engellendi. Gelecek savaş başladıktan sonra, üretici olmayanların lüksünü sağlayıp sürdürmek daha da olanaksızlaşacaktır. Bunlar toplum için dayanılmaz yük haline gelecektir. Yaşlılar ve çocuklar öldürülecekler, ama bu sadece başlangıç olacak. Çünkü bu işlevi gören organ bir kez kuruldu mu bütünün parçası durumunu alacak ve devleti ortadan kaldırmak kadar onu da yok etmek olanağı olmayacak. Böylece her yıl işe yaramayan milyonlarca kişi öldürülecek ve çatışmanın son noktasında üreticiler bile gidecek. İstikrar ancak böyle sağlanacak.»

McLeod durdu, soluk aldı. «Savaş süreklidir ve konuşmacımızın ileri sürdüğü son fikir, ilk fikri kadar anlamsızdır. Bloklardan biri ötekini ortadan kaldırırsa, kendisi de büyük ölçüde ekonomik çöküntü yaşayacaktır. Bu çöküntü içindeki savaşın galibi, sorunlarını çözecek akılcı sömürü yollarını bulamayacak, sadece yenilenleri değil, kendi tarafındakileri de sömürmeye kalkışacaktır. İstekleri öylesine büyük olacaktır ki, savaşın biri bitmeden öteki başlayacaktır. Her yeni savaş biraz daha kıtlık getirecek, iç savaşlara yol açacak ve bu çürüme insanlığın barbarlığa dönüşümüyle sonuçlanacaktır.»

Hollingsworth «Konuşmanız bitti mi?» diye bağırdı.

McLeod sesini yükseltmeden, «İktidara gelirsiniz, ama ekonomik çöküntüyü de miras olarak devralırsınız.»

Hollingsworth, «Yeter!» dedi.

Sesi havada dalgalandı bir süre. Sonra suskunluk. McLeod alçak sesle. «Sosyalizmin kurulması için gerekli koşulları söyleyeceğim. Birkaç dakikalık daha sözüm var. Sonra tamam.» dedi.

Hollingsworth arkasına yaslandı «Buraya bana hakaret edesiniz diye gelmedim.» dedi. «Söyleyeceklerinizi dolaylı olarak anlatın, doğrudan beni muhatap almayın.»

«Az önce özetlediğim süreci dönüştürme fırsatı vardır.» diye McLeod sözü aldı. «Şu anda önemsizdir, ama elimizdeki tek şey budur. Geniş anlamda devrimci sosyalizm denilebilecek olan fikirlerin toplamı ve bu fikirlere uygun programdan sözetmek istiyorum. Bu program ve görüş, bugün dünyadaki sistemlerin tümünün aksine üretim araçlarının mülkiyet ve kontrolününün kitlelere verilmesini öngörür. Eşitliği gerçek anlamıyla alır. Yani herkesin kendi yeteneklerine göre çalışacağını ve ihtiyaçlarının karşılanacağını kabul eder. Sömürünün son bulmasını, adaletin gerçekleşmesini zorunlu görür. Bu, deminden beri gelecek için yaptığım tahminlerin antitezidir.

Ama bu nasıl gerçekleşecektir? İşte burada tarihin dönüm noktasına geliyoruz. Çok uzun süre sosyalizmin kaçınılmaz olduğu düşüncesine saplandık. Bu bizi belirli bir güçsüzlüğe durağanlığa getirdi. Sosyalizm, ancak uygarlık olursa kaçınılmaz olur. Bizim hesaba katmadığımız, sosyalizmin kaçınılmaz olmayacağı ihtimaliydi. Çünkü dediğim gibi, sosya-

lizm politikacının makasında, istenildiği gibi kesilip biçilecek kumaş parçası değildir. İnsan potansiyeline bağlıdır. Bu da felsefî yönden belirlenmesi olanaksız, açık bir alandır. Böyle bir dünyayı yaratmak için yeterli istek ve bilince sahip yeterli sayıda insan olmayabilir. Bu durumda, insanlığın içinde bulunduğu koşulları hafifletmek olanağı kalmaz ve yarattığımız, kurduğumuz herşey en azından yüzyıl yeniden onarılmaz, belki de hiç geri gelmez.

Çok soyut ve genel terimler çerçevesinde konuşuyorum. Bu yüzden fazla açıklama yapmış sayılmam. Bugün, hemen hemen umutsuz denilecek bir durumla karşı karşıyayız. Devrimci sosyalizmin zerreleri dağılmıştır ve hareket gücünü yitirmiş olan proleterya tarihsel uyuşukluk içinde hemen hemen olduğu gibi bloklardan birine bağlanmıştır. Ufkun ötesinde, dünyanın en geri kalmış kıtasında devrimci maya tutmaya başlamıştır. Ne var ki onlar da daha şimdiden devlet kapitalizmi temsilcilerinin boyunduruğuna girmişlerdir. Savaş çok az kazanç sağlayacaktır. Muhtemelen insanlığın yozlaşması, devletin çürümesinden daha hızlı olacaktır ve iki karşıt güç birbirini paramparça ettiği zaman, bunu izleyecek iç savaşlarda devrimci sosyalizmin ön planda olması bile belki mümkün olamayacaktır. Dünyanın üretim kapasitesinin büyük bölümünün yokolması, o anda en önemli sorun olacaktır. Bütün umut devletin, insanlardan önce yozlaşmasında, çürümesindedir.

Devlet kapitalizminin eşitsizlik ve amansızlığına karşı kitlelerin savaşacak güçlerinin ve inançlarının ayakta kalmasındadır umut. Böyle bir durum devrimci bilinci yaratacaktır. Zamanımızda tarihin lokomotifleri bir kez işlemişse, tek gün gibi geçiveren on yıla karşı on yıla bedel bir gün yaşanmışsa, yarının

Lenin'i de bir saat içinde yüzyılı omuzlayarak ortaya çıkabilir. Bütün dileğim, bütün umudum bugüne dek eşi görülmemiş bir devrimci determinasyonun dünyayı kaplamasıdır. Zor ve çoğu kez anlaşılması güç olan bu tezlerin okuma yazması kıt köylülerin bile deneylerine denk düşmesini ve böylelikle sosyalist kuramcıların bir kez daha kitlelere seslenebilme olanağını bulmasını diliyorum. Böyle bir dönemde kuramcıların varlığı sınırsız önem taşır. Devrimci sosyalistlerin kültürü bir gün içinde oluşturulamaz. Üstelik günü geldiğinde çoğumuz ölmüş olacağız. Yine de katkıda bulunması, katılması gerekenler olacaktır. Çünkü devrimler, tarih içinde tek tek herkesin önem taşıdığı dönemlerdir. Devrim oluşurken, parti sorunları bir yana atılır. yönetim işleri birinci plana çıkarılmaz, elimizdeki mumun ışığıyle fırınların kustuğu propagandaya ayak uydurmaya çalışılmaz. Devrimci oluşurken yapılması gereken şey çok çalışmak, çok öğrenmek, çok araştırmaktır. Çevremizdekileri birkaç kişi de olsalar. etkilemektir. İçimizden yetişecek çekirdek fırtınayı atlatmayı başarabilirse, bizler herhangi bir devrim dalgasının ön saflarına geçmeyi başarmışız demektir. Çünkü devrimin gerçekleşmesi sırasında hayati önemi olacak deneyleri ve sağduyuya sadece bizler sahip olacağız demektir. Bu durumda tarih sahnesinde sadece bizlere yer verilecektir.

Çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalacağız. Önceki devrimin hayali her an önümüze çıkacak. Çünkü eğer geçen devrimin deneylerini aklımızdan çıkarırsak, partinin ya da partilerin herşeye çözüm bulabileceğine, tüm sorunları cevaplayabileceğine inanırsak, milyonlarca insanın fedakârlığı ve inancının yanı sıra bizim eylemimiz ve çektiğimiz acılar da

yine boşa gidecektir. Beraberimizde sürükleyebileceğimiz bir doğma, harekete getirebileceğimiz bir doğma, harekete getirebileceğimiz legal bir mekanizma yoktur. Sadece ve sadece iki ilke vardır: Özgürlük ve eşitlik. Bunlar olmazsa biz de olmayız. Bu iki ilkeden birinin yokluğu ister istemez ötekinin de çürümesine yol açar. Bunu hiç aklımızdan çıkarmamamız gerekir. Dirençli olmazsak çeşitli bunalımlar olacaktır Susması gerekenlerin sesleri yükselecektir. Çalışmaya karşı çıkan insanlar ve boş duran makineler olacaktır. Gerileme, çöküntü, yetersizlik başgösterecektir. Biz ve bizimle birlikte yığınlar bunları aşamazsak herkesin özgürlüğünü ve eşitliğini güven altına alacak yolları bulamazsak, devrim yine amacına ulaşmayacak ve insan potansiyeli bu meydan okumayı sırtlayabileceğini kanıtlayamamış olacaktır.

Ama eğer başarırsak ne günler gelecek. Ben cennet düşleri kuran bir peygamber değilim. Bir sıçrayışta cehennemden cennete varacağımızı düşlemiyorum. Ne var ki, o zaman insanın kendi oluşumunu kendi isteğince yaşayabileceği bir zemin olacaktır. O günlerde en akla gelmedik terslikler bir arada görülecek, umut kadar umutsuzluk da kol gezecektir. Sona erdirilen her adaletsizlik bir yenisine yol açabilecektir. Tarih içindeki yaşamımız doğa ile ve birbirimizle savaşmakla geçtiği için, kendi hakkımızda kapsamlı birşeyler öğrenme olanağını bulamadık. Neler yapabileceğimizi bilmiyoruz. O günler bizim yapabileceklerimizi ve yapamayacaklarımızı ortaya koyacak günler olacaktır. Rasyonel bir yaşama ulaşıp ulaşamayacağımızı, yada hep hayvan soyunun en trajik türü olarak kalıp kalmayacağımızı o günler gösterecektir. İnsanın kendine aykırı çevreden kurtulmuş olarak gerçek sorunlarını, gerçek çıkmazlarını

anlayabileceği ve şayet varsa, gerçek doyuma erişebileceği zaman, tarih içinde ancak o zaman olacaktır. O günü görmeyi ne kadar isterdim. Mutlak günümüzden çok daha ilginç olacaktır.»

McLeod öne eğilmişti. Yüzünde binbir anlam değişiyordu. Kendinden geçmiş nerede olduğunu unutmuş konuşuyordu. Gelecek, önünde umut dolu, dirilik dolu. serüven dolu, ödül dolu bir yol gibi uzanıyordu sanki. Bu görüntü bir anda görünüp kaybolmuş gibilerden gözlerini kırpıştırdı.

Hollingsworth, «Kendinizi ele veriyorsunuz.» Diye söze girdi. «Yaşlı bir insansınız ve kendinizi ele veriyorsunuz. Anladınız mı? Anladınız mı?»

McLeod'un konuşması bitmişti. Yüzü her zamanki görünümünü aldı. Konuşması canlılığını yitirdi. Cevap olarak, «Uzun konuştum.» dedi.

«Uzun ha?» Hollingsworth'un sesi tizleşmişti. «İnsanın sabrını tükettiniz.. Hem de ne için? Bir yığın boş laf. Eğer nezaket diye birşeye önem vermesem...» Sözü burada kesip toparladı. «Sizin gibi birinin, yani sizin yaptığınız şeyleri yapmış birinin biraz yorgun olduğunu kabul etmez misiniz?»

McLeod konuşmayı göze alamadı herhalde. Başını sallamakla yetindi.

«Böyle birinin, anlattığınız olayları yaşayacak kadar gücü kaldığına inanıyor musunuz? Demek bütün bunlar olacak, sonunda da devrimci nutuklar atılacak? Siz de bütün ihtiyarlar gibisiniz. Boyuna dırdır edip dururlar, yok efendim eski günler şöyle güzelmiş de, yok böyle iyiymiş de. Sizin onlardan ayrıcalığınız gelecek üzerine konuşmanız.»

MsLeod taş gibi duruyordu. Parmaklarıyla oynamasa heykel sanılırdı.

Hollingsworth sözünü sürdürdü. «Diyelim ki o

güne dek yaşadınız, diyelim ki devrimciler bir araya geldi. Peki siz ne yapacaksınız, size ne iş düşecek? Hakkınızda etraflı bilgi aldık. Kimseyle ilişiğiniz yok. Nedeni de ortada. Yazdıklarınız da öyle. İmza atmadan oraya buraya gönderiyorsunuz. Belki birilerinin ilgisini çeker diye. Adınızı açıklamaktan, kendinizden utanıyorsunuz. Kendinizi pek üstün sanıyorsunuz. Bana tepeden bakıyorsunuz. Oysa ben hiç değilse sizinle konuşmaya tenezzül eden biriyim. O sizin muhteşem devrimcileriniz suratınıza bile bakmazlar. Artık siz bir yana itilmişsiniz. Yaptıklarınızı, sicilinizi unutmayın. Bunu hiç aklınızdan çıkarmayın.»

McLeod, «Zaten siz unutturmamak için elinizden geleni yaparsınız?» diye mırıldandı. «Haklısınız. Peki daha ne istiyorsunuz?»

Hollingsworth «O şeyi vermenizi.» dedi.

«Vereceğim dedim ya.»

«Dediniz, ama sizi yeterince tanıyorum. Konuşurken belki de vermemek geçmiştir aklınızdan. Beni atlatabileceğinizi düşünmüşsünüzdür belki. Ben pazarlık yaptım mı, sonuna dek götürürüm.»

McLeod yumruğuna baktı. «Vereceğim şey size mi, çalıştığınız yere mi gidecek?» diye sordu.

«Siz hiç bunun için kafanızı yormayın. Demek beni tehdide kalkışacaksınız. Belki de çalıştığım yerle daha iyi pazarlık koşulları elde edeceğinizi sanıyorsunuz. Yok öyle şey... Benim teklifimden iyisini bulamazsınız... onun için bana vereceksiniz.»

McLeod, «Vereceğim.» diyerek içini çekti.

Lannie ağlamaya başlamıştı. «Ne yapıyorsunuz?» diye bağırdı. Ama kime söylediğini anlayamadım.

Hollingsworth, «sanırım özel olarak görüşmemiz gerekecek.» dedi. «Bir süre sonra herhalde.» McLeod

başını salladı. «Sözünüzde durduğunuz sürece işin uzamasına aldırmam.»

McLeod Lannie'ye ve bana bakmaktan çekinircesine, gözleri önünde mırıldandı. «Lovett, lütfen odadan çıkar mısınız?»

«Çıkmayacağım.» dedim. «Ona vermemelisiniz.»

Başını kaldırdı. Gözleri anlamsızdı «Başka alternatif yok ki. Hadi çıkın Lovette.»

Lannie'nin ağlaması durmuştu. Gözleri kupkuru, yüzü kaskatıydı. Yavaşça doğruldu, kapıya yollandı.

Hollingsworth sabırsızlıkla, «Hadi gidin canım!» diye bağırdı.

Çıktık. Koridorun hüzünlü sessizliğinde Lannie'yle bakıştık. Sonra o odasına gitti, ben odama. Arkamızda savaş bitmiş kayıplar kazançlar hesaplanmış, anlaşma şartları konuşuluyordu.

• 30

O gece hemen hiç uyumadım. Kimi zaman karanlıkta, kimi zaman -en ufak çıtırdıdan ürpererek- yatağımın başucundaki lambanın ışığında sabahı ettim. Evin ve sokağın yüzlerce kez tekrarlanmış olan sesleri o gece hep ürkütücüydü. Kocaman evde yalnız başına kalmış çocuk gibiydim.

Gece bir ara onların odadan çıktıklarını, yavaşça aşağı indiklerini duydum. Biri hıçkırıyormuş gibi geldi. Sonra evin içinden miydi sokaktan mıydı bilemiyorum, bir çocuk ağlaması ve sarhoşların sesini duydum.

Tek tek gözümün önünden geçiyorlar, seyirci önüne çıkmış gibi gözümde döneniyorlardı. Lannie'nin şarkılarını, Hollingsworth'un kıkırdayışını, McLeod'un avurdunu diliyle şişirerek, «Aldırma oğlum, kıs-

met.» deyişini görür gibi oluyordum. Bir yerini ısırmasın diye Monina'sını kolunun erişebildiği kadar uzakta tutan Guinevere'nin, «Ben genç kadınım Lovett gencim daha. Başımı alıp gitmesini, günümü gün etmesini bilirdim ama çocuk var. Çocuk da umurumda değil, ne yaparsın ki eteğimden ayrılmıyor.» deyişini yeniden duyuyordum sanki.

Hepsi kafamın içinde hora tepiyorlardı. Gece bir fırın kapağı gibi bana açılmıştı. Her yanım tutuşuyordu.

Sabahın ilk ışıklarını kurtarıcı gibi karşıladım. Bütün kemiklerim sızlıyor, başım çatlıyordu. Gece boyunca teker teker hepsiyle konuşmuş muydum; gelip yatağıma oturmuşlar mıydı? Hiç değil birini mutlak görmem gerekiyordu. Lannie'yi bulmalıydım. Tren kalkmıştı, ucu ucuna kaçırmıştım treni yine. Giyindim, çıktım. Sonra yeniden odaya döndüm. Nedendir bilmem, yazı makinemi orada bırakmak istememiştim. Makineyi aldım. Bir emanetçiye bıraktım. Tuhaftır kendi adımı vermedim. Adres diye yazdığım sokak ise yeryüzünde yoktu bile. Romanın müsveddelerini bir zarfa koyup, yeni adıma büyük postahaneye postaladım. Birkaç gün sonra uğrar alırdım. Bütün bunları tamamladıktan sonra Lannie'yi görebileceğime karar verdim.

Kapısı kilitli değildi. Dokunmamla yavaşça açıldı. Eşikten adımımı atar atmaz, bir önceki geceye dönmüş gibi oldum. Gördüklerimin tepkisi sesimi boğazımda düğümledi. Birileri çıldırmış olmalıydı. Oda karanlıktı. Ampul başı boş gezen bir ay gibi sönük sönük yanıyordu. Hava boğucuydu. Terebentin ve boya kokusu içki kokusuyla karışmış, ağırlaşmıştı. Her yana kara boya sürülmüştü. Halıya, duvarlara, döşemeye.

Lannie faresini öldürmüştü.

Camlar kapkaraydı. Yukardan aşağı, soldan sağa, sağdan sola boyanın nasıl çılgınca sürüldüğü belliydi, Ağlayarak, hıçkırarak boyamış olmalıydı. Kan döker gibi boyayı dökmüş olmalıydı. Her yanı gerilmiş pencerenin tokmağını sıkışını görür gibiydim. Boyayı dökmüş, akıtmıştı. Islak ıslak, üstüste boya sürmüştü.. Pencereler körletilmiş gözlerini bana dikmiş bakıyorlardı, ıslak, yaralı ve boyaları damlayarak.

Lannie'yi gördüm sonra. Yüzünü duvara çevirmiş, kanapede oturuyordu. Kımıldamıyordu. Ne benim farkımdaydı, ne kapının sesini duymuştu, Onu bu uyuşukluktan kurtarabilmek için kapıyı hızla vurup kapadım. Ama boşuna. Yavaşça döndü, şaşırmamışa benziyordu.

«Merhaba Mikey» dedi. Başını hafifçe kaldırdı. Yüzünü gördüm ışıkta.

«Ne oldu sana?» diye haykırdım.

«Birşey mi olmuş?» diye mırıldandı.

Yüzü şişmişti. Yanağı çürümüştü. Dudağının kenarı patlayıp şişmişti. Yeniden, «Ne oldu?» diye sordum.

Lannie boş gözlerle bakıyordu. Sarhoş olduğunu farkettim. Yanında boş şişe duruyordu. Lannie ayağıyla şişeyi bir o yan bir bu yana çeviriyordu. «Sabah oldu mu?» diye sordu.

Sarhoştu, ama ayıkmış gibi görünüyordu. Yorgunluk olanca ağırlığıyle üzerine çökmüştü. Konuşması ağırlaşmıştı. Derin derin soluk alıyordu. Nasıl ölesiye çalışmış olmalıydı. Yüzü gözü, saçları boya içindeydi. «Bir iki saate kadar uyuyabileceğim gibime geliyor.» dedi.

«Ne oldu sana?» diye üsteledim.

Omuzunu silkti. «Saatlerce önce.» dedi. «Sabah olmuş muydu? O gittikten sonra güneşi görmeye dayanamayacağımı farkettim. Demek daha önce olmuş. Aşağı indi bu şişeyi getirdi. Çok hoşuma gitti, çünkü daha önce bana verdiği kasayı geri almıştı. Odasında yalnızlıktan bunalmış, gelmiş. Anlattı durdu. Ben de onun bir hiç olduğunu söyledim. Suç işleyebilmek büyük insanların harcı dedim. Sonra o sevgilin olacak kadını şunun için, şunun için seviyorsun diye bir bir anlattım. O zaman elini kaldırdı, işte beni bu hale koydu. Hoşuma gidecek sandı herhalde. O gittikten sonra, aldığım boya aklıma geldi Boyayı aldım elime. Pencereler benden nefret ediyordu.» Kapkara duran camlara baktı. «Daha orada değil mi? Nerede olacaktı ya, tabii orada Ama sandımdı ki, herşey gibi boyalar da uçup gidiverecek. Keşke boyamasaydım.»

«Demek o yaptı?»

«Yapmış yapmamış ne farkeder. Öyle aptal aptal durma orada. Otur. Yorgunum. Başımı kaldırıp sana bakacak halim yok.»

Öfkeyle, «Bunun cezasını çekmeli.» dedim.

Ağır ağır başını salladı «Amma aptalsın Mikey» dedi. «Bana vurmasına aldırmıyorum. Ona ödenmesi gereken borcum vardı. Şişeyi sen getirmedin buraya. Hem öyle yalnızdım ki.» Duvara baktı. Sustum. Bir an sonra, belki de sustuğunun hiç farkına varmadan konuşmasını sürdürdü. «O kadına nasıl da bayılıyordum. Kızıl saçları, pembe yanakları nasıl da hoşuma gidiyordu.» Parmağıyla yanağındaki çürük yere dokunuyordu. «Tombulluğuna bayılıyordum. Kendimi bildim bileli ne kadar zaman off, nasıl güzeldi... ama bırakmadı beni, yada onu bana bırakmadı. Şaşırmıştım, o anasını bile satar, aslında kendini

satmış oldu. Kendine kazık attı.» Başını salladı. «Arkasında başkaları olduğunu biliyordum. Ona emir verenler olduğunu biliyordum. Ama gerçekten özgür olduğunu ve üstlerine karşı onurlu insanların duyduğu kini duyduğunu sanıyordum. Bana vurdu, buna aldırmazdım. Bana öfkelendiği için, kin duyduğu için vursaydı aldırmazdım. Oysa suratını gördüm, korkuyordu. Beni yenmişti, yine de korkuyordu. Korku yüzünden dövülmeye dayanamam ben. Benden güçlüydü ve iğrençti. Sonradan daha da aşağılaştı. Bana iltifat etmeye başladı. İçkinin, dayağın hep hoşuma gitmesi için yapılmış şeyler olduğunu ima etmeye kalkıştı.»

McLeod kapıda göründü. İnce dudakları hafifçe bükülmüştü. Odaya göz attı. Camlardaki boyaya baktı.

Lannie doğruldu. «Ne istiyorsunuz? Neden geldiniz?» dedi.

McLeod kibar tavrıyla, «Sizinle konuşmak istiyordum.» diye karşılık verdi. Lannie'ye dik dik bakmaktan çekiniyordu. Belki de kızın birden patlamasından ürküyordu. Yavaşça. «Pek iyi değilsiniz galiba, öyle değil mi?» dedi.

Lannie başını dimdik kaldırdı. Bunu hakaret olarak yorumlamaya hazırdı. Ne var ki McLeod pek yumuşak sormuştu.' Yorgun bir tavırla, «Çok iyiyim, sağolun.» dedi. McLeod onun iyi olmadığını sandığı sürece ortalıkta bir tehlike varmış gibi, Lannie kendini zorlayarak kalktı, dikildi. Solgun dudaklarıyla gülümsemeye çalışıyordu. «Çok iyiyim.» diye tekrarladı. «Karnımı tıkabasa doldurdum. Ceplerimden de para taşıyor. Yammdan bir adam geçti, avucuma bir yüzlük toka etti. Sonra hiçbir şey olmamış gibi yü-

rüdü gitti.» Dediklerini doğrulaması gerekirmiş gibi elini cebine attı, buruşuk bir banknot çıkardı.

«Seni dövdü, sen de ondan para aldın ha?» diye haykırdım.

«Bir yabancıdan.» dedi.

McLeod birden. «Kesin,» diye söze girdi.

«Ben...»

«Kesin dedim size.» McLeod öfkeliydi. «Kendinizi ne sanıyorsunuz?» Yakama yapıştı. Sonra birden bıraktı. Arkasını döndü. Bir an öyle durdu. Tekrar bana döndüğünde yüzü her zamanki donuk çizgilerine gizlenmişti.

Lannie kendi kendine konuşur gibi, «Aldım,» dedi. «Çünkü paranın bir anlamı yok, sonra bana dostluk göstermek onun hoşuna gidiyordu. Gösterdiği iyilikten utanarak koşa koşa gitti.»

McLeod başını salladı. Şefkate benzer bir duyguyla, «Hadi uyu.» dedi. «Uyandığın zaman herşey daha iyi olacak.»

Çocukluğu kalktı kalktı da geldi sanki. Biraz sevgi, biraz şefkat. Elini yavaşça yanağına götürdü. Çürüğü yokladı. Parmağını sürmesiyle bütün gümüş düşler toz olup dağılıverdi. Yanağı acıyordu. Elini hemen çekti. «Bana iyi davranmanızı istemiyorum.» diye bağırdı. «İyiliğe dayanacak halde değilim.»

McLeod, «Oysa buna muhtaçsın.» dedi.

«Benim başkalarına iyilik etmem gerek.» Ayakta sallandı. McLeod'un üzerine düşecek gibiydi. McLeod'un kollarına da sarılabilirdi, gırtlağına da atılabilirdi o anda. Elini alnına götürdü. «Neden buraya geldiniz?» diye söylendi.

McLeod sigarasının külüne baktı. Tam birşey söyliyecekken vazgeçti. Ağzını sımsıkı yumdu. Du-

daklarından kan çekildi. «Bilmiyorum.» dedi.

«Neden bana geldiniz?»

«Çünkü...» McLeod kelimeleri arayarak konuşuyordu. «Benim gücümü tüketen direncimi kıran o olmadı, sen oldun.»

Lannie beni şaşırtan bir davranışla, McLeod'un sözlerini kabul etmişce başını salladı. «Doğru değil mi?» dedi. «Onlarla uzun süredir beraber değilsiniz, öyle değil mi?» Cevap bekleyerek gözlerini yere dikti.

McLeod, «Öyle.» dedi.

Lannie, «Biliyordum, ben biliyordum zaten.» diye haykırdı. Yine de...» Sustu. «Ben ne yaptım?» diye sordu. Bir anda pek çok şey yığılmıştı üstüne. «Ama ona verdiniz.» dedi. «O şeyi verdiniz ona. Şimdi neden kalkıp bana geliyorsunuz?»

McLeon, «Daha vermedim.» dedi. Öylesine yavaş konuşuyordu ki. üçümüz kafa kafaya vermek zorundaydık duymak için. «Hemen olmaz demiştim ona. Bu akşama, belkide yarın sabaha kadar zamanım var daha.»

Lannie, «Ve ne yapacağınızı bilmiyorsunuz, öyle mi?» diye sordu.

McLeod boğuk sesle, «Ona veremem.» dedi. «Yine de sanırım vereceğim.»

Lannie. «Hayır» diye atıldı. «Vermemelisiniz. Kesinlikle vermemelisiniz.»

McLeod Lannie'nin ellerine yapıştı. «Neden direnmeli? Ne için?» Lannie'nin kolunu bıraktı. Benimle gözgöze gelmekten kaçınıyordu. «Sana geliyorum. Bir çıkış yolu arıyorum. Ne yapmak istiyorum ki? Bana güç vermeni mi? Sana diyorum ya, buraya neden geldiğimi ben de bilmiyorum.» Elimi boynuna götürdü. Donmuş kaslarını ovuşturdu. «Sana da-

ha önce anlatabilseydim... Yemin ederim ki...»

Lannie kısık sesiyle, «Yemin etmeyin» diye fısıldadı. «Bilmiyorum. Bilemiyorum.» Birden ağlamaya başladı. Çocuk gibi ağlıyordu. Gövdesi, başı dimdikti Kollarını yanına yapıştırmıştı. Ağladığını saklamaya çalışmıyordu. Ağladığını saklamak onursuzluktu onun için. Hızlı hızlı konuşmaya başladı. Konuşurken şişler, çürükler içindeki yüzü acıyla buruşuyordu. «O kadar çok yıl geçti ki. Benimle öylesine uğraştılar ki. O beyaz giysili adamlar... Mahvolmanız gerekiyorsa, sizi mahvedenleri sevmeniz gerek. Dünya bu. Böyle olunca geriye sevecek kim kalıyor? Siz hazırlıklıydınız. Nefret etmenize göz yumdular. Üstelik bu da gerekliydi. Sizi ilk gördüğüm zaman anlamıştım bana siz diye bellettikleri kişi olmadığınızı. O zamanlar suç işlemişseniz bile şimdi suçsuzsunuz. Ama bunu size nasıl anlatabilirdim ki? Sonra o sarışını verdiler yanıma. Beni kurtaracaktı. Hani en kötü yürekli papazın bile size kapısını açması gibi birşeydi bu. Beni bağışlamanız gerek.» Hıçkırarak diz çöktü. Öne yığıldı. Başı yere çarptı.

Lannie kaldırdık. Yatağına yatırmaya çalıştık. Doğruldu oturdu. «Ne yapacağınızı mı soruyorsunuz? Ona vermeyin.» dedi. Yüzü buruştu. «Size bunları söylüyorum, söylüyorum da yine... yine... herşey açığa çıktığı halde yine... sizden nefret etmekten kendimi alakoyamıyorum.» Konuşmak onu tüketmişti. Yatağa uzandı. McLeod'a «Gidin buradan» diye bağırdı. «Buradan gidin.»

McLeod kapıya yürüdü. Lannie seslendi. «Ben de mi, bende mi bitmişim artık? Bir zamanlar öyle saygı duyarlardı ki bana. Kültürlü olduğumdan, militan olduğumdan söz ederlerdi. Bu saygıyı yeniden kazanabilirim. Yeniden ulaşabilirim bu niteliklere.

Bir dinlenebilsem. Bir toparlayabilsem kendimi... Çünkü eğer gerçekten olacaksa, herşey yokolmamışsa ki dün yokolmadığını siz söylediniz- o zaman bana ihtiyaçları olacaktır, öyle değil mi? Yoksa bizimle birlikte olamazsın mı diyecekler?» Fısıltı halindeki sesini yeni duymuş gibi ürpererek sustu. «Gidin buradan. N'olur gidin, n'olur.» diye yalvardı.

McLeod yüzünde görmüş geçirmiş bir insanın gülümsemesiyle Lannie'nin elini öptü. Sonra bana döndü. «Seninle sonra görüşürüz, Lovett» dedi. «Görüşebiliriz umarım.» Kapıyı kapattı.

Lannie kalktı, birkaç adım attı. «Gitti mi?» diye sordu. «Sen de gitmelisin. Herkes bırakmalı beni.» dedi. Yürürken ayağı yerdeki abajura takıldı. Abajuru tutayım derken kendisi de sendeledi, yeniden yüz üstü düştü Kaldırmaya davrandım. Kolumu tırmaladı. «Beni yalnız bırak.» dedi.

Zorla doğruldu. Sendeleye sendeleye yatağa gitti, uzandı. Yatağın ayak ucuna iliştim. Saatlerce böyle kaldık. Lannie yatıyor, ben de onu seyrediyordum. Onun olanca tedirginliğini, karamsarlığını, acısını algılıyordum. Onun başı çatlıyor idiyse benimki ağrıyordu. Onun kasları acıyorduysa benimkiler sızlıyordu. Uykusunda çığlık attığı zaman benim de boğazım kuruyordu. Dışarda akşam oluyordu. Bir keresinde güçlükle çerçeveyi boyadan kurtarıp camı aralayabildim. Ama Lannie çığlıklar içinde doğrulunca hemen kapattım. Giderek odadaki karanlık elle tutulur bir somutluk aldı. Gece olmuştu herhalde.

Lannie gözlerini açtı Başı yana dönüktü. Ampulün solgun ışığına bakıyordu.

«Yorgunum. Çok, çok yorgunum.» dedi.

Oturmaya çalıştı. «Dinlen biraz daha» dedim.

«Dinlenemem. Hiçbir yerde huzur yok ki.» dedi.

Elini yüzünde gezdirdi. «Dünyada sadece kötülük kaldığı için kötülüğü arayan prensesin masalını bilir misin?» dedi. Bana bakıyordu, ama beni gördüğünü sanmıyorum. Ben bunları düşünürken birşey söylüyor, sonra yine gözlerini duvara çeviriyordu. «Bir sürü teori var. Birini peygamberliğe getirmenin binbir yolu var, ama prensesin gözlerinden yaş boşanmazsa onu orada tutmak zor.» Pijamasının cebinden tütünü yarı yarıya boşalmış bir sigara çıkardı. Yakmaya davrandım. «Hayır istemem.» dedi. «Bundan başka yok.» Sigarayı parmaklarının arasında ezmeye, kalan tütünü de dökmeye başladı. «Prenses dünyayı yeniden kurmalıydı. Herkese hakkını vermeliydi. Ötekiler kötülükleri içinde gurur duymalı ve suçun üzerinde güzelliğin tomurcuklandığını bilmeliydiler. Oysa prenses onları dikerken kökleri dışarda, tomurcukları toprakta kaldı. Kökler prensesin çevresine dal budak saldı. Onu kıskaçlarına aldılar. Sonra gözlerindeki bağı çözüp, bak işte biz çamur yığınıyız, sen de öylesin dediler Sonra gökyüzü karardı. Gök gürlemeye başladı. Prenses kendini gördü, bağırdı haykırdı. Gerçekten prenses değildi artık. Hiçbir şey değildi. Tütünleri boşalan, ateşten korkan bir sigaraydı...»

• 31

Gece yarısı düş gördüm. Yoksa uyanık mıydım? Kalabalık bir yerdeymişim. Yığınla insan varmış. Tek ayağımın üzerinde durabiliyor, yorulunca ayak değiştiriyormuşum. Biri konuşuyormuş. Saatlerdir konuşuyormuş. Başımız önde dinliyormuşuz. Yerde izmaritler varmış. Konuşmacı sözüne her ara verişinde sinyal veriliyormuş herhalde. Çünkü hep birlikte

ağızlarımızı açıp, emir almışcasına «yaşa» diye bağırıyormuşuz. Bir süre sonra konuşmacının sesini duyuyormuşum. Diyormuş ki: «Düşman ülkenin sabotörleri, ajanları bana hain dediler. Dinleyin beni. Ben yabancı bir ülkeyi bizimkinden çok seven orospu çocuğu hainlerin tümünün suratına tükürürüm. Böyle birini bulursanız, tek kişiye rastlarsanız asın onu. Evet, ipe çekin. Bana hain dediler. Bu suçlamayı reddederim Anamın ölüsü üzerine ant içerim ki hain değilim. Tanrı tanığımdır.» Bin alkışlıyorduk. Çünkü tanrının sözünü etmişti. «Tanrı biliyor ya, sizlere daha fazla para kazandırmak için çalışıyorum. Ama savaşlar var. Ben size dah fazla kazandırmak için çalışıyorum. Şu anda eskisinden az kazanıyorsanız bu geçicidir. Savaşın yüzündendir. Duydum ki içinizde devrimden söz edenler varmış. Bırakın bu lafları. Emek artık gereken saygıyı görmektedir. Devrime gerek yoktur. Bunun yerine savaş için üretime geçmemiz gerek. Daha çok daha çok çalışmalıyız. Ama canı gönülden, isteyerek. Daha çok çalışmak daha çok üretmek demektir diye eleştirmememiz gerekir. Daha çok çalışmak, daha çok üretmek demek daha çok zengin oluyoruz demektir. Çevrenizi saran kışkırtıcılar silahlanmanın zenginlik olmadığını söylüyor. Ama ben size silah servettir diyorum, çünkü silahlar bizimdir. Bu kışkırtıcıların ağızlarını kapatmak gerekir.» Konuşmacı birden beni işaret etti. «Sana diyorum Lovett! Senden sözediyorum!»

Umutsuzluk içinde karşılık veriyorum. «İşçileri aldatıyorsun. İşçileri aldatıyorsun. Aldatıyorsun...» Kollarımı arkadan bağlayıp, sokağa, ünifermolıların karşısına götürdüklerinde hala bağırıyorum.

Sonra birden uyanıyorum. Giyiniğim. Yatağa uzanmışım. Karyolanın demirlerine sarılmışım. Saat

kaç acaba? Çalar saati bulmak için kalktım, dolanmaya başladım. Birden sesler duydum.

«McLeod, hey McLeod.» diyordu bildik bir ses. Hollingsworth'tu bu. Kapıyı araladım. McLeod kapısının önünde duruyordu. Birbirlerine değmiyorlardı ama. McLeod Hollingsworth'u tutuyormuş, ayakta durmasına yardım ediyormuş gibiydi.

Hollingsworth, «Cevabınız ne kadar gecikti.» diye yakındı.

«Düşünüyorum.»

Hollingsworth saatine baktı. «Onbeş dakika içinde aşağı inmeniz ve onu bana vermeniz gerektiğini haber vermeye geldim.» dedi.

McLeod ellerini oğuşturdu. «Yarın sabaha kadar zaman vermiştiniz bana.»

«Maalesef.»

«Başınız dertte olmalı.»

Holingsworth başın salladı. «Hayır, sadece fikrimi değiştirdim.»

McLeod sırıttı. «Hemen büroya gitmenizi istiyorlar, değil mi?»

«Saçmalıyorlar. Hakları yok...»

«Sizden kuşkulanmaya mı? Geç kalmışlar.»

Hollingsworth bitkindi. Alnı terden boncuk boncuktu. Birşeyler söylemeye çalışıyor. sözü toparlayamıyordu. «Dinleyin beni.» dedi. «Herkes bana karşı.» O anda çocuk gibiydi.

McLeod, «Siz de yorgunsunuz.» dedi.

Hollingsworth birden patladı. «Artık onlarla çalışamam. İnsanı tüketiyorlar. Kendi kendinize soruyorsunuz, «Ben kimim?» diye. Anlıyor musunuz? Anlıyorsunuz tabii. O kadar anlayışlısınız ki. Bera-

ber çalıştığım insanlar şimdi beni ve arkadaşlarımı suçluyorlar. Kendileri bizden farklı değiller oysa. Dün size kaba davrandığım için özür dilerim. Ama sadece Bay Lovett'e hitap ettiğinizi görünce kırıldım. Sizin gibi insanlara hayranım. Başka durumda karşılaşsaydık, çok iyi dost olurduk sanıyorum.» Elini McLeod'un kolunun üzerine koydu.

McLeod kolunu çekti kurtardı. «Özür dilerim, ama ön yargılardan, kişiler hakkında verdiğim kararlardan kolay kurtulamam.»

Hollingsworth vazgeçeceğe benzemiyordu. «Olsun.» dedi. «Herşey yatışınca birbirimizi daha sık görürüz Karınıza da iyi bakacağım. Karşıt yaradılışlı insanlar birbirini çeker diyor karınız. Aslında karşıt değildirler, temelde aynıdırlar.» Duraladı. Ama son fırsatı kaçırmamak ister gibi sözünü sürdürdü. «Onu bana vermeye karar verişinize nasıl sevindim bilemezsiniz. Yoksa sizi zorlamak durumunda kalacaktım ki, bu da beni üzecekti. Kendimle birlikte sizi de kurtarabileceğimi farkettiğim anda size teklifte bulundum. Öylesine inatçısınız ki. Sizin gibilere bayılırım. Siz de beni sevebilirdiniz.» Sözünü birden kesti. Neyse, bırakalım bunları. Onbeş dakika içinde aşağı inecek misiniz?»

«Bunu bir kez söylediniz ya.»

«Kendinizi kollayın. Benimle aynı anda evden çıkmaya hazır olun. Beklemenizi, zaman kaybetmenizi öğütlemem.» McLeod'un elini sıkacak sandım. Sonra döndü, merdivenleri indi.

McLeod odasına girdi. Ortalıkta ses duyulmayıncaya dek bekledim. Sonra McLeod'un odasına girdim. Oturuyordu.

Başını kaldırdı. «Duydun mu?» dedi.

Başımı salladım. «Kararımı verdim.» dedi.

«Evet.»

«Ona vermeyeceğim.»

İkimiz de sustuk. «Peki ne yapacaksın?» diye sordum.

«Birkaç dakika sonra aşağı ineceğim.»

«Neden...» diye söze başladım.

«Ortadan kaybolmuyorum, değil mi?» Kendi kendine güldü. «Korkarım, bunu yapacak gücüm yok. Aşağıda bekliyor ve biliyorsun kulakları çok delik. Karım olan kadınla ve çocukla birlikte bekliyor. Bavullar bile toplanmış. Sadece tamamlanması gereken tek şey kalmış.»

«Peki Guinevere ne olacak?»

Omuzunu silkti. «Ömrüm boyunca fikirlere tutkulandım.» dedi. «Karımı sevmek fikrini sevdim aslında. Çocuğu da. Artık gerçekle yüzyüze gelebilirim. Hayır Lovett, yapılacak birşey yok. Tüm alternatifleri parçaladım. Galiba herşeyde başarısızlığa uğramayı istedim. Vardığım karara varmayı önleyen alternatiflerin oluşudur. Onun için alternatifleri yok ettim.» Ürperdi. «Biri hariç.» dedi.

«Birkaç dakika içinde neler olacak?» diye sordum.

«Ne olacak sanıyorsun. Tehditler, şamatalar, sonra ben yola düşeceğim.»

Bunu söyleyiş tarzı kanımı dondurdu. «Ve geride hiçbir şey bırakmadan?»

«Ve geride hiçbir şey bırakmadan.»

Çekinerek sordum. «Öyleyse onu neden bana vermiyorsun?»

Yerinden fırladı, koluma yapıştı. «Doğru mu söylüyorsun?» Diye heyecanla sordu.

Yüreğim öylesine çarpıyordu ki, konuşup konuşamayacağımı kestiremiyordum. Sonunda, «Bu konuyu düşündüm...» diyebildim. «Yiğit biri değilim bunu biliyorum... Nasılsa gelecek diye birşey söz konusu değil benim için. Hiç değil kendime bir gelecek seçmiş olurum. Kısa da olsu, ne farkeder.»

Göğsüme dokundu hafifçe. «Hey gidi koca Lovett!» dedi. Yüzünde bir gülümseme aydınlandı. «O kadar az zamanımız ve o kadar çok anlatmam gereken şey var ki. Romantiksin oğlum, bunun için kendini kollaman gerek. Safsın, öğreneceğin çok şey var.» Sinirli sinirli çevremde dolandı. «Birkaç dakika içinde gerekli öğütlerin tümünü vermek olanaksız.» dedi. «Verebilsem bile, yine de senin kendi kendine öğrenmen gereken şeyler var.» Kendini daha fazla tutamadı. Beni kucakladı. «Seninle gurur duyuyorum.» diyerek beni çekti oturttu. «Bak, sadece bir iki dakikamız var. Sana anlatmalıyım. Ayrıntıları, koşulları ve özellikleri. Sen boş zamanında bunlar üstünde çalışırsın.»

Durdu. Ciddi bir tavırla. «Lenin'in rahip Gapon'a dediği gibi «Öğrenin peder, çalışın, yoksa kelleniz gidecek.» Anladın mı Lovett?»

Başımı salladım.

«Peki öyleyse, ben artık ineyim.»

«Ben de seninle geleceğim.»

McLeod ayağa kalktı. «Hayır, olmaz. Şimdi herşeyi berbat etme.» Birden öfkelendi. «Aşağı indin mi, ikimizin de sonu gelmiş demektir. Bak oğlum - gömleğime yapıştı. Gözleri alev alevdi. - Ben

eski adamım oğlum. Sanıyor musun ki son birkaç gündür boş durdum, hiçbir şey planlamadım. Yani aşağı kafamda bir plan olmadan, sadece ayaklarımı sürüyerek mi ineceğimi sanıyorsun? Kafamda hazır herşey. Ama sen de gelirsen altüst olur.» Yakamı bıraktı. «Sen burada kal. İşler ters giderse hemen tüy buradan. Ben sokağın ucundaki geçitte bulurum seni.»

«Emin misin?»

Sarhoş gibi öne eğildi. «Bak oğlum, aşağı inme, herşeyi berbat edersin. Geldiğim zaman eski tilki McLeod'un son numarasını anlatacağım sana.» Eline bir zarf sıkıştırdı. «Birkaç diyeceğim vardı. Kapının altından atacaktım. Şimdi okuma.» Sigarasını yaktı, çıktı. Korkuluğa tutunarak aşağı indi.

Önce onun dediklerine uydum. Odanın karanlığında kımıldamadan oturdum. Giderek her yanım uyuştu. Duvarlar soğudu, hava ağırlaştı. Evin sessizliği korkunçtu Bir yerlerde su damlıyordu. Mesafeyi kestiremiyordum. Karşı kapının ardından da gelebilirdi ses, başka bir evden de. Su beynime damlıyordu sanki. Sessizlik ve karanlık dayanılmaz yoğunluk aldı. Odama gitmek için kalktım. Koridordan geçerken aşağıdan Hollingsworth'un sesine benzeyen bir ses duydum. Bir basamak indim. Merdiven mi gıcırdadı, ayak sesim mi büyüdü bilmiyorum. Durdum, sonra bir basamak daha. Sonra her an yukarı koşmaya hazır olarak bir kat indim, bir kat daha. Lannie'nin kapısının yanına geldim. Kapının öte yanında lamba yanıyor olmalıydı. Pencereler kör ve ıslaktılar. Yatağında uzanan Lannie'ye bakıyorlardı. Daha kurumamış olan boya yavaş

yavaş camlardan süzülüyordu. Orada bir an daha durdum, bekledim.

Aşağı katın holündeki masanın üzerinde tozlu bir lamba duruyordu. Lambanın ışığı yanlış adresleri, artık sahibi bulunmayan ölü mektupları arayan bir böceğe yol gösteriyordu. Böcek ışığın çevresinde dönüyordu. Ben de masanın başında durdum. Zarfları yokladım. Ama okumuyor, görmüyordum.

Konuşuyorlardı. Guinevere'nin dairesine inen merdivenlerdeydim. Seslerini ayırabiliyordum. Fısıltı, bir fısıltı daha. Sonra Guinevere'nin hafif çığlığı. Moninanın ağlayışı ve hemen susturuluşu. Kulağımı anahtar deliğine dayadım. Gidip geliyorlardı içerde. Birden Hollingsworth'un sesi acıyla yükseldi. «Beni aldattın. Beni aldattın.» dedi.

Monina, «Ağla yavrum ağla.» diye şarkıya girdi.

Ne yaptıklarını bilmiyorum. Yeniden sessizlik çöktü. yoğun, mutlak sessizlik. Sanki yukardaydım yine,. damlayan suyun sesini duyuyordum.

Hollingsworth o ana dek duymadığım kadar tatlı bir sesle, «Beni kırdınız.» dedi. «Bu yüzden sizi cezalandırmak zorundayım.»

Belki bunu söyleyiş tarzı. belki daha sonraki sessizlik, neydi bilmiyorum. Ama sessizlik dayanılmaz bir nitelik aldı. En ufak çıtırdıyı duyuyordum. Ve sanki silahın çıkarılışını, adamların hareketlerini görür gibi oluyordum. Biri saldırdı, boğuk bir ses geldi. Kapıya yüklendim. Odaya daldığım anda McLeod önüme düştü. Göz açıp kapayana dek bana vurmuş olmalılar. Başımın içinde birşeyler pat-

lar gibi oldu. Döşemenin yüzüme doğru yükseldiğini farkettim. Tepe üstü düştüm. Heryer dönüyordu. Tavan bir altımda bir üstümdeydi. Kollarımı uzattım. Seslerini duyuyordum. Guinevere uzaktan «Mahvoldum. Mahvoldum.» diyordu. Hollingsworth hıçkırıyor, küfrediyordu Odanın bir köşesinden ötekine koşuyordu. «Araba hazır» diye bağırdığını duydum. «Artık gitmeliyiz.» Bir kadın sesi yalvarıyordu. Guinevere'nin sesi olduğunu neden sonra anlayabildim. «Beni bırak, buracıkta yatayım.» Hollingsworth koluna yapıştı. «Hadi yürü, kaybedecek zamanımız yok. O kimseye kalmadı. Kimseye kalmadı Ne yaptım ben? Hadi, çocuğu da al. Bir kovalamacadır başladı. Üzerimden atlıyorlardı. Önde Monina, arkada ötekiler. Biri çocuğu yakaladı. Biri kucağına aldı. Giderlerken Guinevere'nin «Olamaz, olamaz.» diye ağladığını duydum. Bir an sonra motor sesini duydum. Gidiyorlardı. Sesleri kaybolmadan önce Monina'nın sesi geldi.

«Babamı isterim.» diye haykırıyordu.

Araba kayboldu. Döşeme dev gibi kalktı yerden. beni aldı aldı yere vurdu.

• 32

Sonunda ayağa kalkabildim. Kollarımı yana açarsam oda dengesini bulacak gibiydi. McLeod'un yanına eğildim. Uzun, ince kolları yüzünü örtüyordu. Nasıl ve nereden öldürüldüğünü araştırmayı yüreğim kaldırmadı. Ellerine dokundum.

Ayağa kalktım. Duvara dayandım. Bana verdiği zarfı elledim.

Lannie geldi. Bir zamanlar pijama olan kara paçavralar içinde dolaşıyordu. Saçları gözlerinin

üstüne düşmüştü. Beni görmeden önce McLeod'u gördü. Şarkısını kesmeden durdu, salladı. Sonra ilerledi, yüzüme baktı.

Yavaşça, «Sen benim kardeşimsin.» dedi. «Çünkü yanağında kan var. Nikahlandık birbirimize.» Elini bana uzattı.

Duvara dayandık, yanyana durduk. Dışarda otomobillerin sesi arttı. Sokağın üst başından bir araba geldi, durdu. Işığı odada dolandıktan sonra söndü. Hemen arkasından bir daha, bir daha gelmiş olmalı ki, oda yandı yandı söndü. Arabalar durdu. Üçüncü araba yaklaşırken duvardan uzaklaştım. Lannie'yi de sürükleyerek yatak odasına girdim.

Otuz saniye içinde araba kapıları açıldı, araba kapıları kapandı. Kaldırımda ayak sesleri duyuldu. Her ses kafamda ayrı ayrı yankılanıyordu. Sonra Guinevere'nin dairesine açılan demir parmaklıklı kapı açıldı. İçinde yaşadığımız ülkenin ajanları kapıdan girdiler. Atletik yapılı, kurşuni elbiseli, fötr şapkalı üç adam hole daldı. Lannie'nin ağzını bulmaya çalıştım, ama gecikmiştim. Mırıldanmaya başladı. Adamlar ne olduğunu anlayamadan şaşkın şaşkın birbirlerine bakarlarken Lannie ilerledi. Adamlar sağırmış gibi bağırarak, «Bakıyorum geldiniz.» dedi. «Ben de sizi karşılamaya karar verdim.» Kolunu kaldırdığı zaman bileğindeki sigara yanığı göründü.

Adamlardan biri dikkatle onu süzdü. «Alın götürün.» dedi.

Ötekiler yaklaşınca Lannie gülümsedi. «Bana işkence bile etseniz sizi seviyorum, çünkü acı çekiyorsunuz.» dedi. İki yanında iki adamla kapıdan çıkar-

ken yüzü bir an aydınlandı. Korku vardı yüzünde. «Ayy.» dedi. Bir an kendini kurtarmaya çalıştı. «Ayy.» diye mırıldandı yeniden. «Uzun otlarla kaplı bir alandan geçiyorum ve düşüyorum. Boğulacak mıyım, yoksa uyuyacak mıyım?»

Lannie'yi çıkardlar. Başkaları girdi eve. Ama onlara bakacak durumda değildim. Çünkü onlar ön kapıdan girerken, ben arka pencereden atlıyordum. Yerde yatan ölüyü görünce sesler yükseldi. Ben o sırada yolun yarısını aşmıştım bile.

• 33

Zarfta McLeod'un vasiyeti vardı:

«Ömrümün sonunda ve ömrümde ilk kez olarak bencillikten, çıkardan uzak dostluk kurduğum Michael Lovett'e sosyalist kültürümden geriye ne kalmışsa miras olarak bırakıyorum.»

Sonradan aklma gelmiş gibi altına şunları karalamıştı:

«Dilerim Zümrüdüankanın yükselişini görecek kadar yaşasın.»

Böylelikle miras bana geçti. Umut ve o ufak şey de beraber. Onları alıp dünyaya vurdum kendimi. Pansiyona açılan geçitten koşarak çıkmışsam, bir başka geçide girmek içindi bu. Sonra bir başkasına, sonra daha bir başkasına. Bana yeniden harekete geçmemi bildirecek belirtiler oluşuncaya dek bekleyerek yaşamak zorundayım.

Zaman geçiyor. Çalışıyorum, okuyorum, öğreniyorum ve gözümü kapıdan ayırmıyorum.

Bu arada koca koca ordular toplanıyor. Dünya dönüyor. Trenden inen adam göğsünü tutup sızlanı-

yor. İnsandan çalınan emeğin ödünsüz çelişkilerinden başlayan yürüyüş, sonu gelmez savaşa doğru ilerliyor. Belki milyonlar ölürken yenileri dünyaya gelecek ve ben hiç yok sandığım anda yeni yeni kardeşler bulacağım.

Ama şimdilik fırtına patlamak üzere. Ve tekne hep kayalara yakın sallanıyor. Onun için şimdilik körler körlere yol gösteriyor ve sağırlar sesleri kısılana dek birbirlerini uyarmak için bağırıp duruyorlar.

SON

TEL YAYINLARI

Roman Dizisi :

GÖKKIRMIZI Guiseppe Bertc	20.—
SARDUVAN Faik Baysal	20.—
GENERALLERİN GECESİ H.H. Kirst	20.—
YİRMİBEŞİNCİ SAAT V. Ghiorghiu	20.—
GÜNAYDIN GECEYARISI Jean Rhys	20.—
EYLÜL (2 cilt) Jerzy Putrament	20.—
SİS İÇİNDE Behzat Ay	15.—
ASILMIŞLAR ORMANI Liviu Rebreanu	20.—
GÖÇEBELER Kostas Valetas	10.—
İÇE DÖNÜK ve ATAK Mehmet Seyda	20.—
YAŞAYAN ÖLÜLER (Nobel 1973) Patrick White	20.—

Hikâye Dizisi :

HİKÂYELER Russel	10.—
HİKÂYELER Gogol	12.50
HİKÂYELER Çehov	10.—
ÖLÜ GÜLLER (Nobel 1973) Patrick White	10.—

İnceleme Dizisi :

TOPRAK AĞALIĞININ KÖKENİ
Muammer Sencer 20.—
1926 İNGİLTERE GENEL GREVİ
John Murray 10.—
ÂŞIK VEYSEL Adnan Binyazar 10.—
TEVFİK FİKRET Mehmet Bayrak 10.—
NAZIM HİKMET Zühtü Bayar 1-.—

Gezi :

İSPANYA
YAŞASIN ÖLÜM
Kazancakis 15.—
İKİ SOVYET RUSYA
VE POLONYA 10.—
Nadir Nadi

Norman Mailer, çağdaş Amerikan yazarlarının en ünlülerinden biridir. Memleketimizde, daha önce yayımlanmış olan «Çıplak Ve Ölü», «Amerikan Rüyası» ve «Geyikli Park» adlı romanlarıyle tanınan Norman Mailer'in dilimizde yayımlanmamış bir başka romanı olan «Körler Körlere Yol Gösteriyor»u yayınevimiz okurlara sunuyor.

Mailer, sanatıyle olduğu kadar özel hayatıyle de ilgileri çekmiş bir yazardır. İyi bir öğrenim görmesinin yanısıra (Ünlü Harvard Üniversitesini bitirmiştir.), Son savaşa katılmasından birkaç kez evlenmesine kadar, gençlik yürüyüşlerine katılmasından sinir hastalıkları kliniklerinde tedavi edilmesine kadar, çok renkli bir hayatı olmuştur. İlginçliği ve başarısı, bir oranda, geniş kültürüyle zengin hayat deneylerini yapıtlarında başarıyle birleştirebilmesinden ileri gelir.

Romanları yayımlandığı zaman büyük ilgi görmekte olan yazar, Marilyn Monroe'nun hayatını yansıttığı son romanının yayımlanmasıyle bütün dikkatleri üzerinde toplamıştır. Giderek bu yapıtından dolayı şimşekleri de üzerine çekmiş, roman üzerinde olumlu ve olumsuz uzun tartışmalara yol açmıştır.

«Körler Körlere Yol Gösteriyor» da Norman Mailer'in her zamanki çarpıcı anlatımını, renkli kişiliğinin izlerini bulacak; romanı en az yazarın diğer romanları kadar seveceksiniz.

Matbaa 70 Tel. : 26 60 05

Fiyatı: